

تا نگرم جلوه افلاکیان

«به نام ایزد تعالی»

مرگ معمولی، طبیعی ترین و در عین حال غیرمنتظره ترین واقعه هاست. ولی مرگ مرحوم استاد محمد حسن لطفی از گونه ای دیگر بود. او در خود نه تنها بیش از یک تن خاکی را تداعی می کرد بلکه ویژگی هایی برتر از یک استاد برجسته حوزه فلسفه و حکمت را با خود داشت و هاله ای از یک انسان والا با خاطرات نیک و یادگارهای ماندگار را تداعی می کرد.

آخرین بار و آخرین دیدارم با ایشان دو روز قبل از خاموشی همیشگی اش بود. در همان خانه مسکونی نسبتاً قدیمی با اتاق های بزرگ و آذین شده با قفسه های کتاب و فضای ساده و صمیمی و با لهجه شیرین آذری و شیرینی های خانگی و یک دنیا تواضع و خشیت، مهربانی و دانایی. به تازگی از سفر شیراز آمده بود و از نشست علمی پیرامون سه جلد ترجمه آثار ارسطو که به همت کتاب ماه برگزار شده بود با تحسین و تقدیر و شکرگزاری فراوان سخن می گفت. پرسیدم کمی خسته به نظر می رسید، حال شما چطور است؟ پاسخ داد حال خوب است و جای نگرانی نیست. من هر روز چند ساعت در محضر حکمای بزرگ می نشینم و از محضر آنها بهره می برم و با آنها هم سخن می شوم. چطور ممکن است حال خوب نباشد و در مقام تعلیم افزود گاهی از محضر این اساتید فاصله می گیرم و برخی از حقایق را برای دیگران بازگو می کنم. از این رو بهترین هدیه استاد برای علاقه مندان و دوستدارانش کتاب بود، کتاب هایی که خود ترجمه کرده بود و قید می کرد که این بهترین هدیه من است. او عمر خویش را یکسره در کار تألیف و تحقیق و ترجمه و تعلیم نهاده بود و

چنانچه سعدی با آن دوست که از باغ گل و ریحان و ضیمران آورده بود گفت که هر چه نباید دلبستگی را نشاید. کتاب گلستان تصنیف کردن که باد خزان را بر ورق او دست تطاول نباشد و گردش روزگار عیش ربیعش را به خریف خزان مبدل نکند. استاد نیز چون سعدی آفریننده هستی شد که باد خزان را در آن راه نیست. باقیات صالحات او صدقه جاریه کتاب است.

آثاری که به تعبیر استاد از زبان کارل یاسپرس نقشی فراتر از آموختن دارند «مهم این نیست که انسان بسیار چیزها را بداند یا همه چیز را بداند بلکه این است که اصول دانستن و اصول واقعیت را در هر رشته ای روشن سازد و در عین حال آنها را در هر مورد واقعی پیش چشم داشته باشد».

در همین ایام در سال گذشته بود که آثار استاد به حوزه برترین های گروه فلسفه راه یافت. در مراسم کتاب سال هنگامی که برای دریافت جایزه و لوح ریاست جمهوری حاضر شد، لوح تقدیر را محترمانه پذیرا شد و سکه های خود را در اختیار کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تبریز نهاد. آقای دکتر مهاجرانی نیز به همان میزان بر سکه افزود. قرار بود در دانشگاه تبریز مراسمی برگزار شود که یکی - دو بار به تأخیر افتاد و یک بار به دلیل کسالت استاد بود. به ایشان گفتم، خانواده شما از وضع مزاجی شما نگران هستند، گفت اطباء معتقد به عمل هستند و می گویند اگر این کار را انجام دهم مرگ ناگهانی نخواهم داشت ولی نهایتاً چه تفاوتی دارد. او از مرگ هراسی نداشت. بلکه با آن همپا و همقدم بود و حرکات و سخنانش می نمود که با مرگ اندیشی آشناست و به یاد آن بوده است.

به هر حال او، در حالی که عمر خویش را یکسره صرف تحقیق و تألیف و ترجمه و تعلیم و عرضه دانایی و زیبایی کرده بود در شب نیمه شعبان مرگ را در آغوش گرفت و دارفانی را وداع کرد.

استاد در این اواخر نامه ای به بنده نوشت و طی آن کلیه درآمدهای حاصل از حق التألیف کلیه آثار خود را یکسره وقف کار کتاب و کتابخوانی کرد. در روزهای پایانی عمر از وقف کتابخانه ارزشمند خود سخن می گفت و وقف کلیه اموال خویش. اظهار می داشت که شخصی در مشهد مایملکش را در راه ساختن بیمارستانی وقف کرد و او مایل است که ماترک خویش را صرف علم و کتاب کند. می گفت در سایر کشورها، اغلب کارهای پژوهشی و دایرة المعارف های بزرگ و دانشگاهی معتبر از محل موقوفات اداره می شوند و با آنکه ریشه وقف نزد مسلمانان است ولی وقف نتوانسته سازمان خود را پیدا کند و من با آنکه خود حقوقدان هم هستم نتوانستم راهی در قوانین خودمان برای این امر بیابم.

آری، مرحوم لطفی تنها به ادب، علم و فرهنگ و به یادگار گذاشتن سنت های نیکو اکتفاء می کرد و به تنعم و لذت هایی که از گشایش معنوی به دست می آمد می اندیشید.

دیدۀ فرو بسته ام از خاکیان

تا نگرم جلوه افلاکیان

خانه من جایگه زیست نیست

در حذر جان فلکی نیست، نیست

پهنه دریا چو نظرگاه ماست

چشمه ناچیز نه دلخواه ماست.

احمد مسجدجامعی

مغنی ملولم دوتایی بزن

به مستان نوید سرودی فرست

به یکتایی او که تایی بزن

به یاران رفته درودی فرست

سابقه دوستی من و لطفی به بیش از شصت سال پیش برمی گردد. در آن روزگار دروس دبیرستانی به دو دوره؛ سیکل اول و سیکل دوم تقسیم می شد. برای دوره دوم دبیرستان در تمام تبریز - بلکه در سرتاسر آذربایجان - یک مدرسه بیش نبود؛ مدرسه ای به نام فردوسی که اگر کسی می خواست درسهای دبیرستانی را به پایان برد و دیپلم بگیرد می بایستی به آن مدرسه می آمد و لطفی در آن مدرسه دو سال جلوتر از من بود. دوره دوم دبیرستان به دو بخش علمی و ادبی تقسیم می شد و ما از محصلین بخش ادبی بودیم.

صحبت از دبیرستان که شد نباید با وضع کنونی مدارس اشتباه شود. در آن زمان شاید افق ذهنی شاگردان به گستردگی و دامنه داری امروزی ها نبود ولی برنامه ها مسلماً سنگین تر و جدی تر بودند. در دوره ادبی گذشته از تاریخ و جغرافی، مختصری معانی بیان و عروض و قافیه و منطق و مقدمات فلسفه و تاریخ آن تدریس می شد. معلم ادبیات فارسی ما سیدهدایت الله شهاب فردوسی از شاگردان ادیب نیشابوری (ادیب اول) و مانند بدیع الزمان فروزانفر و ملک الشعرای بهار و عبدالحمید اشراق خاوری و پروین گنابادی از تربیت یافتگان آن مرد بزرگ بود. معلم صرف و نحو عربی، آقا شیخ علی اکبر قاری از افاضل تبریز بود و معلم ادبیات عرب آقا سیدهادی سینا آزاد مردی مذهب و تیزهوش و خوش فهم و خوش بیان و متضلع در فنون ادب که قصاید تازی او رونق بخش محافل اهل ذوق و

معرفت بود. معلم فرانسه ما موسیو بنارش و معلم شیمی ما موسیو میناسیان فارسی خوب نمی دانستند و به زبان فرانسه تدریس می کردند. ما در دوره دبیرستان با نهج البلاغه و مقالات عروه الوثقی و نامه های عربی سیدجمال الدین اسدآبادی آشنا بودیم و لطفی در آن زمان از فضایی فردوسی بود.

لطفی از آن پس که به تهران آمد به دانشکده حقوق رفت و سپس راهی استانبول شد و شش ماهی در آنجا ماند و آنگاه به آلمان رفت و تحصیلات خود را در رشته حقوق جزا به پایان برد و پس از خاتمه جنگ به ایران بازگشت و به کار وکالت پرداخت. فراموش نمی کنم بارانی نیمداری را که او بر تن داشت و می گفت: روزها بالا پوشم است و شبها لحافم. کار وکالت لطفی آن روزها رونقی نداشت ناچار آن را رها کرد و به دانشگاه تبریز رفت برای تدریس تاریخ. و آخر سال که از او پرسیدم چه مباحثی را با دانشجویان در میان نهاده است، خندید و گفت: درس اول را با ناپلئون شروع کردم و درس آخر را هم با ناپلئون به پایان رسانیدم. روانش شاد که هرگز اهل ادعا و خودستایی نبود و پای از گلیم خویش فراتر نمی گذاشت و یک رنگ و بی شیل و پیله بود.

در بهمن ۱۳۳۲ که من از آبادان به تهران آمدم لطفی باز بر سر کار وکالت برگشته بود و این بار مصمم بود که آن را رها نکند. من در گرما گرم جریان ملی شدن نفت با حقوقی اندک به خدمت شرکت ملی نفت ایران درآمده بودم. در تمام دوران مصدق که صنعت نفت متوقف بود ترمیم حقوق طبعاً میسر نمی شد و آنگاه که از جنوب به شمال منتقل شدم مقداری دیگر نیز از همان حقوق اندک من کاست و لطفی سخت اصرار داشت که من خود را از نفت کنار بکشم و کار دفتر وکالت را در مشارکت با او پی بگیرم. لطفی به دنبال این فکر چندی هر بامداد برای دیدن من به شرکت ملی نفت که آن روزها در باغ ملی کنار اداره پستخانه بود می آمد و

فراموش نمی کنم روزی را که او در اطاق من نشسته بود، فرّاد روحانی که رئیس من بود مرا خواست و معلوم شد سهام السلطان بیات که حسن ظنی و عنایتی درباره من داشت در صدد اصلاح حال من برآمده و با استفاده از اختیارات خود حقوق مرا که هشتصد و خرده ای بود تا هزار و سیصد و خرده ای تومان افزایش داده است. برگشتم و برگ اضافه حقوق را به دست لطفی دادم. آن را خواند و همانطور محکم و مصممانه بلند شد، لحظه ای سکوت کرد و گفت: «فلاح از تو برخاست!» و پس از گفتن این جمله خداحافظی کرد و رفت و این گفته حکیمانه او پس از نزدیک به نیم قرن هنوز در گوش من صدا می کند.

لطفی تا آغاز انقلاب در کار وکالت بود و یکی از موفق ترین شاغلان این حرفه به شمار می رفت اما رونق کسب و کار و درآمد مطلوب او را ارضا نمی کرد و او در کنار فعالیت های وکالتی اشتغال ذهنی خود را با افلاطون و ترجمه آثار او ادامه می داد. پس از انقلاب لطفی دفتر وکالت را بست و همه نیروی شگرف و حوصله بسیار و استقامت کم نظیری را که داشت وقف کار ترجمه کرد و گذشته از ترجمه متون تازه، به بازخوانی و اصلاح ترجمه های سابق خود نیز همت گماشت.

لطفی آدمی ساده، خیراندیش، بلندهمت و با صفای خاطر فراوان بود. در زندگی مدیون همسر کم حرف و پرورار و فرهیخته خود خانم زیگرید بود. این دوست همدل و مشفق ایام دانشجویی که روزها مدیر دفتر وکالت او بود و شبها برایش کتاب می خواند و نظم و ترتیب و دقت و ضابطه خاص آلمانی را بر زندگی او حاکم کرد.

یکی دیگر هم بود که دوستی او در زندگی لطفی تأثیری ماندگار گذاشت و او دکتر رضا کاویانی بود. کاویانی تحصیل کرده آلمان و از مؤسسين جبهه ملی بود و با دکتر شایگان دوستی نزدیک داشت. دوستی او و

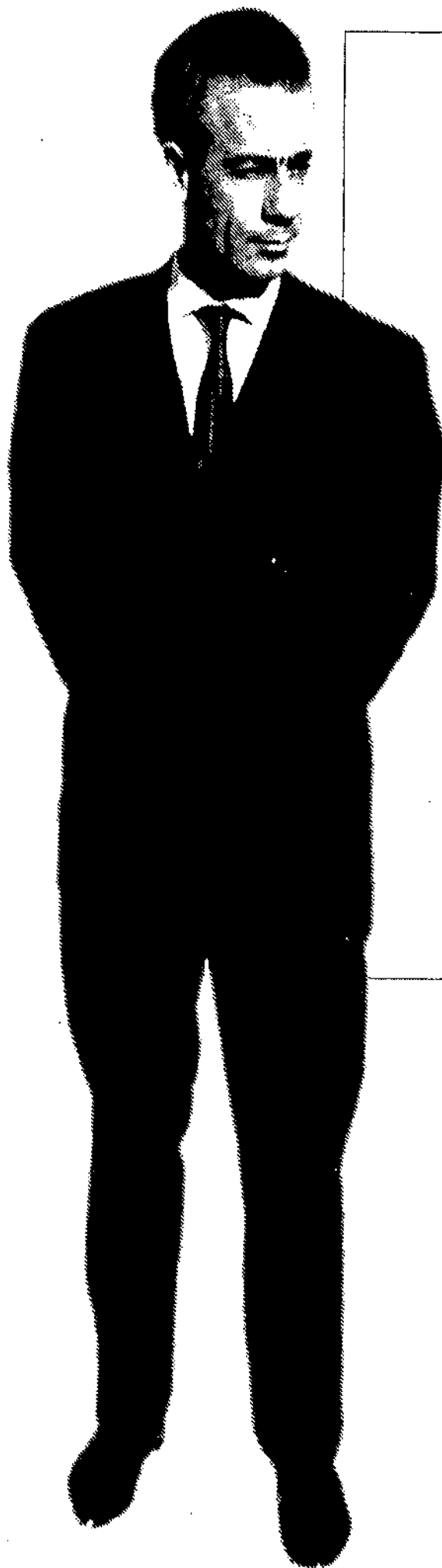
محمد علی موحد

درودی به یار رفته

لطفی به ایامی که لطفی در دانشکده حقوق تهران درس می‌خواند برمی‌گشت.

لطفی در ضمن تحصیل، در وزارت دارایی هم کار می‌کرد و کاویانی از صاحب‌منصبان نامدار آن وزارتخانه بود. کاویانی فقدان برنامه و تشکیلات سیاسی را بزرگترین عامل درماندگی‌های ایران می‌دانست و در سال ۱۳۳۰ یعنی همان سال اول زمامداری دکتر مصدق، رساله‌ای زیرعنوان «مملکت بی نقشه و هدف» نوشت و سرخوردگی خود را از جبهه ملی فاش ساخت. کاویانی معترض بود که چرا جبهه ملی «به جای متشکل کردن مردم» به «تحریک مردم» برخاست و «عوض این که مردم را روشن کند سعی نمود که آتش تعصب را برافروزد و خود را به عوام متکی سازد.» او خود در صدد ایجاد تشکیلی به نام «جمعیت مبارز» برآمد اما در این کار موفق نبود و به زودی جمعیت به محفلی برای «مطالعه و تحقیق» تقلیل یافت که شمار اعضای آن از تعداد انگشتان دست تجاوز نمی‌نمود و او این محفل را «مکتب فلسفی جمعیت مبارز» نام نهاد و من همراه با لطفی یک یا دو بار در نشست‌های هفتگی آن محفل شرکت کردم اما حرف‌های کاویانی و روش کاری که در پیش گرفته بودند چنگی به دلم نزد.

از نگاه من ترجمه مجدد آپولوژی و رساله‌های کوچک دیگر افلاطون پس از ترجمه دقیق و دلنشین فروغی که سالها پیش انجام شده بود عملی لغو و دوباره کاری بی‌هوده می‌نمود. ترجمه این رساله‌ها را لطفی برعهده داشت و کاویانی آن را با اصل آلمانی تطبیق می‌کرد و رجایی بخارایی که مردی ادیب و فاضل بود اصلاح عبارات یعنی آراستن و پیراستن آنها را از نظر فارسی‌نویسی انجام می‌داد و حاصل کار نه چیزی بود که در برابر نثر پخته و شیوای فروغی جلوه‌ای کند. اما کاویانی این ترجمه‌های مستقل را لازم داشت برای خاطر مقدمه‌هایی که خود بر هر یک از رساله‌ها می‌نوشت و تغییر در یافت ترجمه و گزینش تعبیرهای

مقاوت و نزدیکتر به زبان عامه نیز به لحاظ ایجاد هماهنگی و همزبانی میان متن و مقدمه و کمک به تحلیل‌های کاویانی لازم می‌نمود. کار کاویانی مرا به یاد دوست دیگری می‌انداخت به نام دکتر فیلسوف که او هم تحصیلات خود را در آلمان به پایان رسانیده بود و گذشته از رشته تخصصی خود که پزشکی بود از علوم و معارف اسلامی نیز بهره داشت و مردی بود دارای جودت ذهنی و طبع شعری لطیف که این بیت را از مطلع یکی از قصاید او به یاد دارم:

شکافی که بینی در ایوان کسرا

دهانی است گوید: «بقا نیست کس را»

این مرد دانشمند ذوالفضایل مرید پیرمراغه مرحوم میرزا محمد حسن ملقب به «محبوب علی شاه» بود ولی با همه درویشی گرفتار عدلیه بود و مراعاتی که بر سر املاکش در آذربایجان داشت و او از مراجعه به وکیل خودداری می‌نمود و کار دعاوی را از تنظیم لوائج و دفاعیات و غیره خود دنبال می‌کرد و لاجرم با تصمیم‌هایی و احکامی مواجه می‌شد که مطابق رأی و خواسته او نبود. پس قصاید مطول شصت هفتاد بیتی می‌ساخت تا در ضمن آن از عدلیه شکوه کند و داد دل از دادرسانی که به زیان او حکم داده بودند بستاند. قصیده‌سرایی‌های دکتر فیلسوف بهانه‌ای بود برای شکایت از جریان دادرسی‌ها و تعنت از قضات، و ترجمه‌هایی که در دستور کار «مکتب فلسفی جمعیت مبارز» قرار می‌گرفت بهانه‌ای بود برای بیان اندیشه‌هایی که به قلم دکتر کاویانی در مقدمه هر رساله مطرح می‌شد ولی این اندیشه‌ها با این که دارای رگه‌های بسیار درخشان و حرفهای درست و حسابی بود مرا قانع نمی‌کرد و هنوز هم که بیش از چهل سال از آن ایام می‌گذرد نتوانسته‌ام انسجام و تلائم و تلازم منطقی آنها را دریابم و نمونه‌ای از این دشواری را در کتاب

خواب آشفته نفت درخصوص داوری کاویانی درباره مصدق آورده‌ام (ج ۲ ص ۸۸۱).

به نظر من این طور می‌رسید که کاویانی مفتون دودنیا است، دنیای آلمان پیش از جنگ و دنیای یونان باستان. از آن دنیای اول نمی‌شد زیاد حرف زد زیرا که عاقبت آن در پیش چشم عارف و عامی روشن بود و هنوز از زخمهایش خون می‌چکید. اما دنیای یونان به قدر کافی دور و ناشناخته و در پشت پرده قرون و اعصار از دیده‌ها پنهان بود و نیز هاله‌ای از جلال و تکریم نسبت به ناماورانی چون سقراط و افلاطون و ارسطو گرداگرد آن دنیا را فرا گرفته بود.

ملاحظه بفرمایید که کاویانی در مقدمه لایحس چه می‌گوید:

«یونانی عالم را مبتنی بر تربیت و نظم و نظامی می‌دانست و این عقیده را از این جا پیدا کرده بود که می‌دید هر بی‌عدالتی در جامعه موجب عدم تعادل می‌گردد و هر جا بر خلاف حق عملی انجام گردد و پا روی حق گذاشته شود این تجاوز در مقابل محکمه زمان محکوم و سزای آن داده می‌شود اما حق پایدار نمی‌ماند مگر این که قانون وجود و قدرت پیدا کند و برای این که قانون وجود و قدرت پیدا کند راهی جز این نبود که افراد نگذارند سرنوشت‌شان از دست‌شان خارج گردیده و اراده یک یا چند نفر بر آنها حاکم شود.»

این مطلب را کاویانی در تقابل میان جامعه باستانی یونانی با جامعه عرفان‌زده مشرق زمینی مطرح ساخته و در موارد متعدد آن را تکرار کرده است. تصادفاً در آن روزها که کاویانی این بحث را در میان کشیده بود فؤاد روحانی هم ترجمه جمهوری افلاطون را در دست داشت و من ترجمه او را با ترجمه عربی آن کتاب مقابله می‌کردم و ناگزیر در مضامین آن به دیده تأمل می‌نگریستم و سخت در شگفت بودم که مدینه فاضله قالب‌گیری شده و دست و پا بسته و به شدت زیر سانسور

افلاطون کجا و آن جامعه که افرادش «نگذارند سرنوشت‌شان از دست‌شان خارج گردیده و اراده یک یا چند نفر بر آنها حاکم شود» کجا؟

هرچه هست آشنایی با افلاطون دولتی بود که برای لطفی به لطف کاویانی حاصل شد اما او صحبت افلاطون را مغتنم شمرد و دامن او را تا پایان عمر از دست نگذاشت. همکاری لطفی با کاویانی در کار ترجمه تا سال ۱۳۴۷ که کاویانی زنده بود ادامه داشت و از آن پس لطفی یک تنه دنباله کار را گرفت. و با همت و پشتکار عظیم و متانت تحسین‌انگیز خود نه تنها ترجمه همه آثار اصیل افلاطون بلکه رساله‌های منسوب به او و نیز ترجمه تاسوعات فلوطین و اتهامات آثار کسنوخون و تو سیدید و ارسطو و ماکیاولی و یاسپرس را به پایان برد و نیز کتاب‌هایی چون متفکران یونانی تنودور گمپرتس و پایدیای ورنریگر و فرهنگ رنسانس در ایتالیا یا کوب بورکهارت یعنی یک دوره دایرةالمعارف فرهنگ یونان و بیداری اروپا را به فارسی درآورد و هم با حوصله و دقتی کم نظیر به تجدید نظر در ترجمه‌های آغازین خود پرداخت. بدینگونه ترجمه دوباره رساله کوچکی از افلاطون که در ابتدای راه امری ناچیز می‌نمود در زنجیره پرشکوه و پرتلؤلؤ آثاری که از لطفی برجای ماند عزت و جلالی دیگر یافت و اینک در قلمرو فلسفه غرب نام و منزلت لطفی است که بلافاصله پس از نام و منزلت فروغی بر زبان می‌آید. آنها که بیشترین خدمت را در ترجمه و انتقال متون فلسفی به فارسی در زمان ما کردند بیشترشان اهل فلسفه به معنی حرفه‌ای آن نبودند. قائدان و پرچمداران این کاروان از محمدعلی فروغی تا منوچهر بزرگمهر و حمید عنایت و فؤاد روحانی و محمدحسن لطفی تحصیل و تخصص‌شان در فلسفه نبود و مقدمات و تربیت ذهنی و رویکرد فکری قضایی داشتند و من نمی‌دانم در کجای دیگر از دنیا اهل فلسفه تا این حد به غیر اهل آن مدیون هستند.

زینرید لطفی و محمد حسن لطفی

زمانی که از قضای روزگار و جبر زمانه مجبور می‌شوی در محله‌ای مسکونی، به دور از خیابان اصلی، و در جوار تعدادی بقالی و قصابی و نانوايي، کتابفروشی‌ای دایر کنی، و در عین حال از اقتصاد هم چیزی سرت نمی‌شود، و این کار را می‌کنی، چون تمام عمرت با کتاب عجین بوده‌ای و حرفه دیگری بلد نیستی، افق روشنی در مقابلت نداری. اما، بزرگترین دلخوشی گردانندگان چنین محل کسبی، بدون تردید، سرزدن دوستان و رفقای باوفایی است، که هرچند کتاب مهمی نمی‌خرند (احتیاج ندارند، کتابخانه‌هایشان سرشار است، امکان مالی‌اش را ندارند و...) اما حضورشان بس غنیمت است. از مصاحبت‌شان بهره می‌بری، از اطلاعات‌شان می‌آموزی، و چند دقیقه‌ای از رکود و کساد کارت متفک می‌شوی.

زنده‌یاد دکتر محمدحسن لطفی برای کتابفروشی «زمینه» چنین لطفی را داشت. حضورش همیشه خوش آیند و لذت‌بخش بود، هرچند کوتاه می‌ماند. سخنانش، بیان خاطراتش، مغتنم بود، هرچند همیشه با طنزی تلخ درآمیخته بود. دانش‌اش غبطه‌برانگیز بود، هرچند در کمال فروتنی همانند هر فرزانه‌ی اصیلی، از اظهار فضل ابا داشت. این حس را به تو می‌داد که در محضر حکمت و خرد محض ایستاده‌ای.

شش هفت سالی می‌شد که کتابفروشی را کشف کرده بود. سرزدنش، به قول خودش در فاصله‌ی زمانی بود که از نوشتن خسته شده بود و به بهانه‌ی خرید، یا پیاده‌روی، به حوالی مقصود بیگ سرازیر می‌شد. سرزنده و پُرانرژی بود. برنامه‌ی کار و زندگی‌اش به قدری منظم و با انضباط

توأم بود، که برای ذهن کمتر ایرانی قابل درک است. از هر چه بگذریم، پرورش یافته‌ی دو فرهنگ سختگیر و انعطاف‌ناپذیر بود (فرهنگ آذری و آلمانی). از ابتدای بلوغ اصولی را برگزیده بود و تا انتها به آنها پایبند ماند. از جمله آن که، به قول خودش، چون در اواخر جنگ جهانی دوم در آلمان ازدواج کرده بود، با همسر آلمانی‌اش به توافق رسیده بودند که اگر سرنوشت بشریت آن چیزی است که آنها شخصاً شاهد آن بوده‌اند، پس همان بهتر که به نوبه‌ی خودشان، موجود دیگری به جمعیت جهان نیفزایند و نیفزودند.

هرگز فراموش نمی‌کنم روزی که با هم از کتابخوانی و خواندن ادبیات جهان صحبت می‌کردیم و او برایم نحوه‌ی کتابخوانی مشترکش را با همسرش تعریف کرد و من از این همه نظم و انضباط چنان شگفت‌زده شدم که ماجرا را برای اغلب دوستانم تعریف کردم. هنوز هم برایم شگفت‌انگیز است. نقل می‌کرد، که هر روز، پس از پایان کار روزانه‌ی نوشتن و صرف شامی زود هنگام، حوالی شش بعدازظهر، از ساعت هشت تا ده شب، همسرش برای او کتاب می‌خواند. این کتابخوانی عموماً شامل ادبیات جهان می‌شد و به این ترتیب بوده که آنها طی چهل سال ادامه‌ی منظم و بی‌وقفه‌ی این کار، موفق شده بودند تمام ادبیات جهان را بخوانند، ادبیات روس، انگلیس، فرانسه، آمریکا، آلمان و غیره. و در پاسخ من حیرت‌زده که «آقای دکتر، آخر کتاب خواندن شخصی لطف دیگری دارد»، گفت، «بله، البته، بعد از ساعت ده هر کدام کتاب خودمان را به دست می‌گیریم و می‌خوانیم». این شرح حال کوچک و سرشار از صمیمیت، بیش از آنچه مرا تحت تأثیر نحوه و میزان کتابخوانی آنها قرار بدهد، متوجه نکته‌ی مهم دیگری کرد، که این روزها در کمتر زوجی می‌بینیم: عشق و وفای بی‌مرز و بی‌شرط یک زن و شوهر نمونه و منحصر به فرد به هم.

دلش برای نسل جوان می‌تپید، و از همین رو برای

خودش رسالتی قائل شده بود، که همانا ترجمه‌ی بنیاد تاریخ فلسفه و فرهنگ جهان برای این نسل بود. کاری که در این زمینه انجام داده، به حق کاری است کارستان، که قطعاً صاحب‌نظران و اهل فن به آن خواهند پرداخت. چیزی که سخت آزارش می‌داد، دانش کم بعضی مترجمانی بود که به کار ترجمه کتاب‌های فلسفی می‌پردازند.

صبح روزی که شیش بیمار شد و روز بعد به جهان باقی شتافت، سر کوتاهی به زمینه زد. مانند همیشه سر حال و قیراق بود. پس از توزیع چند کتاب، من که شخصاً به عنوان یک مترجم، همیشه به نظم و ترتیب کاری او غبطه می‌خوردم، پرسیدم «آقای دکتر، این روزها، روزی چند ساعت کار می‌کنید؟» پاسخ داد، «روزی چهار ساعت. دو ساعت صبح، دو ساعت بعدازظهر. بیشتر هم نمی‌توانم. و جالب است درست لحظه‌ای که احساس می‌کنم نمی‌توانم به کار ادامه بدهم، به ساعت نگاه می‌کنم و می‌بینم رأس دو ساعت است. بالاخره، در هشتاد سالگی بیشتر از این نمی‌توان از ذهنی فرسوده کار کشید. اما خوشحالم از این که با تمام کردن کتاب «تاریخ اومانیزم در اروپا» که مشغول ترجمه‌اش هستم، عملاً موفق شده‌ام تاریخ تحولات فرهنگ غرب را از زمان یونانیان تا رنسانس ترجمه کنم.» که من در حد حقیرانه‌ی خود کار سترگ او را ستودم و نیز کوشیدم قانعش کنم که ذهن او در هشتاد سالگی به مراتب بارورتر از بسیار کسانی است که نصف او سن دارند و آرزو کردم که سال‌ها زنده بماند و سایه‌اش بر سر فرهنگ و حکمت این مملکت پایدار باشد. که طبیعتاً مانند بسیاری دیگر از آرزوهایی که کرده و می‌کنیم، بسیار سریع‌تر از آنچه تصورش را می‌کردم، خلافتش ثابت شد.

فقدانش عظیم‌تر از آن است که به وصف درآید. روحش شاد باد!

گلی امامی

جایش پیش ما خالی است

من دکتر لطفی را از نزدیک خیلی دیر شناختم و اینرا همیشه غبنی بزرگ در زندگی خود می‌دانم. البته با نام و آثارش از سالها پیش آشنا بودم. نامش بر روی کتابهایی به قطع جیبی یا ربعی همواره در کنار نام دکتر کاویانی می‌آمد و این کتابها هم همیشه ترجمه یکی از مکالمات افلاطون بود: آپولوژی یا دفاعیه سقراط، لاکس یا شجاعت، لیزیس یا دوستی... و هر کدام همراه با مقدمه‌ای به قلم دکتر کاویانی. این مقدمه‌های گاه مفصل و طولانی شرح و تفسیری بود اغلب ساده دلانه بر اندیشه افلاطون که اصلاً ارزش فلسفی نداشت و غرضش بیشتر ترغیب خواننده عادی و شاید هم تنویر افکارش بود.

دکتر کاویانی مدتی وزیر دادگستری کابینه دکتر مصدق بود و بعداً ظاهراً با دکتر مصدق اختلاف پیدا کرد و از کار کناره گرفت و بعد از ۲۸ مرداد هم به این نتیجه رسید که مشکل مملکت سیاسی نیست، فکری و فرهنگی است و باید نخست با تألیف و ترجمه آثار، همانند فیلسوفان قرن هجدهم فرانسه، به روشنگری و تنویر افکار عامه مردم پرداخت و آنگاه به سیاست روی آورد. این کار را هم با ترجمه و مقدمه نویسی بر آثار افلاطون آغاز کرد. ترجمه‌ها را البته تماماً دکتر لطفی انجام می‌داد و دکتر کاویانی فقط بر آنها مقدمه می‌نوشت و نظریاتش را باز می‌گفت که چنانکه گفتم ربطی به فلسفه و از جمله فلسفه افلاطون نداشت و حتی اگر هم می‌داشت فکر نمی‌کنم راه درستی برای رشد آگاهی سیاسی مردم بود. بویژه فلسفه سیاسی

افلاطون که صورت عامیانه‌اش همواره مخرب‌ترین تأثیر را بر اندیشه اجتماعی و سیاسی داشته است. ذهن شرقی بخصوص دلبسته مدینه فاضله اوست که تمامی بار مسؤولیت اجتماعی را از دوشش برمی‌دارد و به حاکمی حکیم می‌سپرد که فرمانروای مطلق است و جامعه‌ای را کند و در بسته می‌آفریند که در آن هیچکس حق چون و چرا ندارد و همگان تابع صرف‌اند. بیهوده نبود که پوپر نیمی از کتاب «جامعه باز و دشمنان آن» را وقف نقد همین نظر افلاطون کرد.

فلسفه اصولاً حرفه‌ای تخصصی است که در اساس با کلیات و مفاهیم انتزاعی سر و کار دارد و عده‌ای هم درست یا نادرست به آن دل بسته‌اند و زندگی خود را یکسره وقف آن کرده‌اند و بعید است مشکلات و معضلات جزئی و روزمره زندگی را بشود با آن حل و فصل کرد. دکتر لطفی هم با عامیانه کردن و تحریف فلسفه سیاسی افلاطون بشدت مخالف بود و اصالت افلاطون را در تأکید او بر دیالوگ و گفتگو و دیالکتیک اندیشه‌ها می‌دانست که تنها در یک جامعه باز میسر است.

باری سالها گذشت. در ۷-۱۳۵۶ انتشارات خوارزمی دوره کامل آثار افلاطون را به ترجمه دکتر محمدحسن لطفی در هفت مجلد یکجا منتشر کرد. این بار فقط نام دکتر لطفی بر روی جلد دیده می‌شد، مقدمه‌ها حذف شده بود و ترجمه پیراسته‌تر می‌نمود. نخستین بار بود که ترجمه کامل آثار یک نویسنده در ایران منتشر می‌شد. به دنبال آن ترجمه دوره آثار افلوپین درآمد و کتابهای اصیل مکتب افلاطون و نو افلاطونی در اختیار خواننده مشتاق ایرانی قرار گرفت. نام دکتر لطفی دوباره جلب توجه کرد. تاکنون همواره با مترجمان متفمن سر و کار داشتیم که از هر چمنی گلی می‌چیدند. واقعه‌ای بی‌نظیر در عالم نشر

ایران رخ داده بود. اینکه مترجمی دل به یک متفکر و مکتب فکری او بسپارد و زندگی خود را یکسره بر سر آن بگذارد باعث شد احترام و سیاسی بی‌نظیر برای این مترجم مسؤول و ایثارگر در خود احساس کنم. آرزو داشتم از نزدیک با او آشنا شوم و حق شناسی خود را اظهار نمایم. در سال ۱۳۶۸ یک شب تلفن زنگ زد. دکتر لطفی بود. با فروتنی تمام گفت تلفن شما را آقای فولادوند به بنده لطف کردند. واقعاً ذوق زده شده بودم. به ایشان گفتم سالهاست با نام و آثارشان آشنا هستم و آرزوی دیدارشان را دارم. گفتند بنده هم با نام و آثار شما آشنا هستم.

البته آثار بنده چند مقاله‌ای بود که در مجله نشر دانش بیشتر در زمینه فلسفه نوشته بودم. بعد گفتند بنده دارم کتاب «پایدیا» را از متن آلمانی ترجمه می‌کنم و نیاز به ترجمه انگلیسی آن دارم، شاید شما بتوانید کمکی به من بکنید. از شنیدن نام «پایدیا» بیشتر شگفت زده شدم. در ایران شاید کمتر کسی حتی نام «پایدیا» را شنیده بود و حالا دکتر لطفی خیال ترجمه آنرا داشت! گفتم بله این کتاب را می‌شناسم و جلد اول آنرا هم خوانده‌ام. نسخه‌ای از آن در کتابخانه مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی (پژوهشگاه علوم انسانی فعلی) وجود دارد. برایتان به امانت می‌گیرم. سه جلد ترجمه انگلیسی کتاب را به امانت گرفتم و خدمت ایشان بردم.

نخستین بار بود که دکتر لطفی را می‌دیدم. انسانی شریف و فروتن بدون ذره‌ای شائبه خودخواهی. در همان دیدار اول شیفته ملکات اخلاقی و انسانیت والای او شدم. درباره «پایدیا» صحبت کردیم. «پایدیا» نوشته ورنر یگر (۱۸۸۸-۱۹۶۱) تاریخ تحلیلی شکل بخشی به سیرت انسان یونانی از راه تربیت (=پایدیا) است. یگر معتقد است واژه پایدیا معادلی در نزد اقوام چینی و

کامران فانی

همت بی همتا

هندی و مصری و یهودی ندارد. بگمان من در زبان فارسی واژه فرهنگ (و معادل عربی آن ادب) درست همان مفهوم را می‌رساند که فراتر از تربیت به معنای اخص آن است.

پایدیا در واقع تاریخ تکوین فرهنگ یونانی است. فرهنگ یونانی برای ما ایرانیان از چند نظر حائز اهمیت است: ایران باستان بزرگترین رقیب و هم‌اورد یونان باستان بود، بر آن تأثیر نهاد و از آن تأثیر گرفت. به اصطلاح نوعی «دیالوگ انتقادی» بین این دو فرهنگ برقرار بود. شناخت فرهنگ باستانی ایران و انسان ایرانی بدون شناخت یونان و یونانی امکانپذیر نیست. در شکل‌گیری فرهنگ ایران اسلامی نیز فرهنگ یونانی نقش بارز داشته است. انتقال علم و فلسفه یونانی به جهان اسلام یکی از درخشانترین نمونه‌های موفق انتقال فکر از فرهنگی به فرهنگ دیگر است. ایرانیان اندیشمند همواره با حرمت و احترام از این فرهنگ سخن گفته‌اند و هنوز هم نگاه و نگرش ما تا اندازه‌ای افلاطونی و ارسطویی است. همچنین فرهنگ یونان منشأ و سرچشمه فرهنگ غرب است و شناخت غرب برای ما بدون شناخت یونان ناقص و ابتر است.

کتاب «پایدیا» مهمترین کتابی است که به زبان فارسی برای شناخت این فرهنگ در دست داریم و اینهمه را مدیون همت بی‌همتا و شیفتگی بی‌شائبه دکتر لطفی به فرهنگ یونانی هستیم. چندی بعد آقای فولادوند گفتند می‌خواهیم گفتگویی با آقای دکتر لطفی بکنیم که در مجله کلک چاپ شود، شما هم باشید. به همراه علی دهباشی و ایشان به خانه دکتر لطفی رفتیم. در طی این مصاحبه بود که با زندگی پرمجرای دکتر لطفی بویژه در دوران دانشجویی‌اش در آلمان در خلال جنگ دوم جهانی، با شیفتگی‌اش به افلاطون و با شیوه کارکردنش آشنا شدم.

متن این گفتگوی مفصل، جلوه‌گر کارنامه پربار یکی از برجسته‌ترین مترجمان ایرانی است و شخصیت والای دکتر لطفی را بروشنی باز می‌نماید. و حالا دیگر دکتر لطفی در میان ما نیست. هیچ فکر نمی‌کردم به این زودی او را از دست بدهیم. دکتر لطفی عمر کوتاهی نکرد، هشتاد سال زیست. ولی به نظر من همواره جوان و فناناپذیر می‌نمود. هر سال کتابی تازه از او منتشر می‌شد. خستگی نمی‌شناخت، به کارش ایمان و اعتقاد داشت، لحظه‌ای از زندگی را به بطالت نمی‌گذراند. هر کتابی که از او چاپ می‌شد، بر اعجاب و شگفتی همگان می‌افزود. پیرانه سرعشق جوانی ترجمه به سراغش آمده بود و او را همواره زنده و پرنشاط نگاه داشته بود.

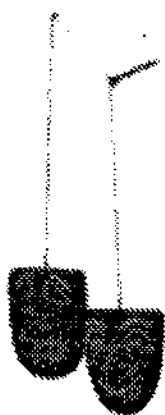
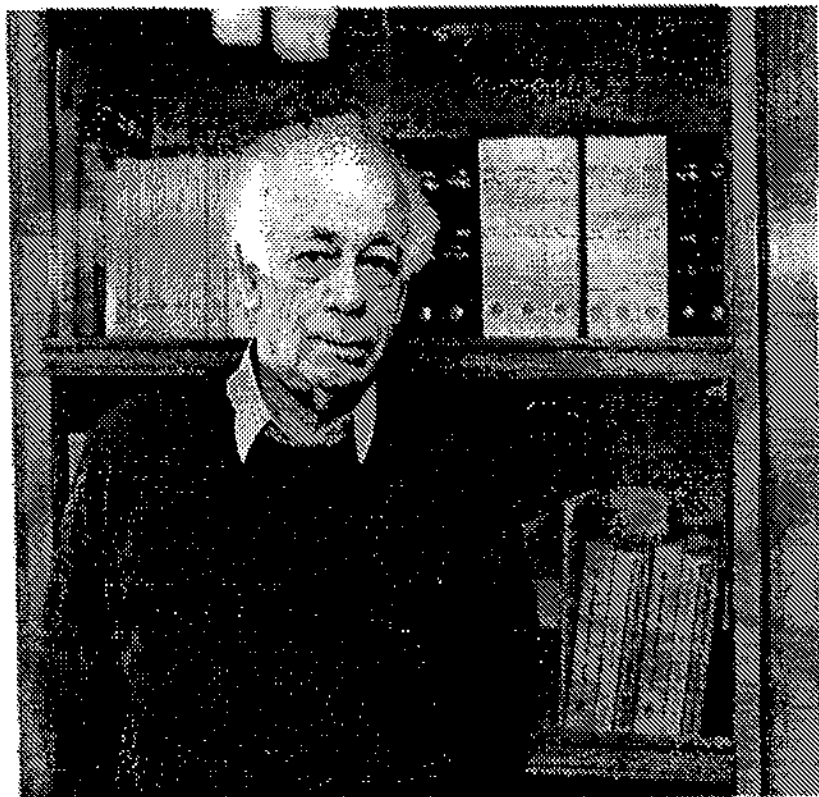
رو کردن دکتر لطفی به ترجمه آثار ارسطو نیز غافلگیرکننده بود. همانطور که گفتم عشقی بی‌نظیر به افلاطون داشت. بی‌تردید او را بزرگترین متفکر عالم بشریت می‌دانست و جز ترجمه مجموعه کامل آثار افلاطون، چند کتاب هم درباره او ترجمه کرده بود که نخستین آنها «زندگی و آثار افلاطون» نوشته ویلامووتیس مولندورف افلاطون شناس نامی آلمانی بود که در سال ۱۳۳۶ منتشر شد. نمی‌دانم چرا این کتاب هرگز تجدید چاپ نشد. باری در دیدارهایی که گهگاه با دکتر لطفی داشتم از دلبستگی خود به ارسطو و فلسفه مشاء سخن می‌گفتم. یکبار گفتم با احاطه و تسلطی که شما بر فلسفه یونانی دارید و با آن دقت نظر که در ترجمه اعمال می‌کنید و با آن نثر شیوا و روان و پخته و جذابتان چرا ارسطو را ترجمه نمی‌کنید؟ به افلاطون در زبان فارسی بیش از حد اقبال شده است. ولی به گفته آقای فولادوند «با وجود سابقه دراز آشنایی با نام و اندیشه‌های ارسطو در این سرزمین، و به رغم تأثیر عمیق و عظیم او در بزرگان ایرانی، اعم از حکیم و متکلم و شاعر و عارف، ترجمه و شرح آثار وی به فارسی

امروزی و به قلم نویسندگان و مترجمان جدید هنوز در کشور ما بسیار کمیاب است و حق او به هیچ روی چنانکه شایسته خود او و هم‌روزگاران ما بوده، ادا نشده است.» دکتر لطفی با ترجمه متافیزیک، فیزیک و اخلاق ارسطو این حق را یکجا و به یکباره چنانکه شایسته بود ادا کرد. ترجمه این سه اثر آواز قوی دکتر لطفی بود.

افلاطون داستان‌پرداز یا درست‌تر بگوییم نمایشنامه‌نویسی پیره دست است که آثارش لطف و جذابیت رمان را دارد. حظی که از خواندن تک‌تک مکالمات می‌بریم فراموش نشدنی است، به عکس ارسطو که مغلق‌نویس و دشوار‌گوست. علت این دشواری - علاوه بر پیچیدگی و ژرفای اندیشه ارسطو - به نوع نوشته‌هایی برمی‌گردد که از او به جا مانده است.

آثار ارسطو دو گونه بوده است: یکی آثار عمومی و خارجی که به صورت محاوره... و مکالمه... - همانند مکالمات افلاطون - برای استفاده عموم نوشته شده بود و اکنون در دست نیست، و دیگر آثار درسی و تعلیمی که مجموعه یادداشتهای خود او و یا شاگردان حاضر در جلسات درسش بود و کتابهای به جا مانده از ارسطو از همین نوع اخیر است. شگفت‌انگیز است که دکتر لطفی همین آثار دشوار و مغلق را در عین رعایت دقت و امانت با نثری ساده و روشن و مفهوم به فارسی برگردانده است. توفیقی که به کمتر مترجمی دست می‌دهد.

ویژگی دیگر ترجمه‌های ارسطو - که در آثار دکتر لطفی بی‌سابقه است - افزودن حواشی مفصل بر متن کتاب است، توضیحاتی که در فهمیدن جمله‌های موجز یا دشوار به خواننده یاری می‌کند. بررسی و نقد سه ترجمه مابعدالطبیعه (متافیزیک)، سماع طبیعی (فیزیک) و اخلاق فرصتی دیگر می‌خواهد. درود به همت بی‌همتای او. یادش گرامی و روانش شاد باد.

برای بنده شاید دردناکترین کار، سخنرانی در رثاء عزیزی از دست رفته باشد. مرگ شاید یگانه چیزی در زندگی است که تجدید نظر و اصلاح و نقض و برگشت نمی پذیرد. به گفته حکیم بزرگ ایرانی، ابن سینا، هر بند گشوده شد بجز بند اجل. مرگ کلیه تدبیرهای آدمی را باطل می کند، و در برابر آن چاره‌ای غیر از تسلیم نیست. مرگ مانند یقین ریاضی در پایان راه یکایک ما ایستاده است و جاودانه بر حال و کار و پریشانی ما نیشخند می زند.

فرانسویها تعبیری دارند و می گویند *partir, c'est un peu de mourir* که اگر بخواهیم به زبان خودمان ترجمه کنیم، باید بگوییم «جدایی، اندکی از مردن است». هر عزیزی که می میرد، پاره‌ای از ما با او نابود می شود. بیت معروف شاعر بزرگ ما نیز که می گوید «من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می رود»، در حقیقت بیان همین معنا منتها به الفاظی زیباتر است. هر عزیزی که می رود، دری به روی ما بسته می شود - دری که با او از باب همسخنی و تفاهم و احیاناً عشق وارد می شدیم؛ دایره‌ای بسته می شود که در آن نوای مهر برپا بود، و وقتی بسته شد، به معنای حقیقی «بی‌نوا» می شود و در سکوت مطلق فرو می رود. سکوت بالاترین صفت مرگ است؛ مردگان با ما هیچ نمی گویند؛ دیار مرگ وادی خاموشی است. زندگی صداست، نواست، سخن است، موسیقی است، شعر است، گفت و گوست، روشنی است. مرگ سراسر خاموشی و تیرگی است. با

رفتن تو، «ما بماندیم و خیال تو به یک جای مقیم».

اما انسان - نوع انسان - به آسانی تن به شکست می نمی دهد. آدمیان می روند، اما صدای آدمی می ماند - حتی به قول شاعره بزرگ معاصر، «تنها صداست که می ماند». چه خوش گفته است، دانشمند فقید مجتبی مینوی که: «گرفتم در جهان آوازهات پیچید چون داوود/ در این گنبد چه می ماند به جا الا صدایی خوش». یونانیان با دیده تیزبین و طبع موشکافی که داشتند، فصل ممیز انسان را «لوگوس» قرار دادند که خرد است و استدلال و منطق، و ابن سینا با نهایت حسن تعبیر آن را «جان سخنگویا» ترجمه کرده است، و ایرانی ترین شاعر ایران، فردوسی، در مقام پند به دنیاداران درباره آن فرموده است: «سخن ماند از تو همی یادگار/ سخن را چنین خوارمایه مدار».

دکتر محمدحسن لطفی که امروز برای بزرگداشت او در اینجا گرد آمده‌ایم، یکی از سخنرانان بود. مرگ بظاهر بر لبان او مهر سکوت زده است، ولی آوای او که از خلال صفحات کتابهایش به گوش می رسد و در جان ما طنین می افکند، خاموش شدن نیست. یکی از بارزترین صفات او ظرافتشی بود و لبخندی که همواره از مشاهده اوضاع زمانه بر چهره‌اش نقش می بست، طبعی لطیف داشت و مانند استاد بزرگش سقراط، در بسیاری چیزها که افراد کوچک به جد می گرفتند و از مسلمات می پنداشتند، به دیده طنز می نگریست. یکی از این امور که در دل اکثر ما هول برمی انگیزد و عده‌ای از فکر جدی آن عرق سرد بر جبینشان می نشیند، مرگ است. لطفی از مرگ وحشت نداشت. البته دوستدار مرگ نبود؛ زندگی و زندگان را دوست می داشت، ولی مرگ را نیز بخشی از زندگی می دانست و از آن نمی هراسید در

گفت و گوهای که با هم داشتیم، چندبار موضوع مرگ پیش آمد. نگرش او همواره مرا به یاد سقراط می انداخت. به یقین همه دوستداران افلاطون و اهل فلاسفه، سخنان سقراط را در دفاعیه او لااقل اجمالاً به خاطر می آورند. ولی من می خواهم با اذن بزرگان در این مجلس و به یاد دکتر لطفی، قطعه مورد نظر از آن رساله را دیگر بار با عین کلمات آن یار از دست رفته، بر شما بخوانم. حکم اعدام سقراط صادر شده است، و او در واپسین سخنان خود به دادگاه چنین می گوید: «آنچه امروز برای من پیش آمده، نیک است و بیشتر مردمان که مرگ را مصیبت می شمارند بی گمان در اشتباهند... برای اثبات اینکه مرگ خوب است بدین گونه می توان استدلال کرد: مرگ یا نابود شدن است بدین معنی که کسی که می میرد دیگر هیچ احساس نمی کند؛ یا چنانکه می گویند: انتقال روح است از جهانی به جهان دیگر. اگر احتمال نخست درست باشد و با آمدن مرگ نیروی احساس از میان برود و مرگ چون خوابی باشد که هیچ رؤیایی آن را آشفته نسازد، پس باید مرگ را نعمتی بزرگ بشماریم. چه اگر کسی شبی را که در آن چنان خوش بخوابد که حتی رویایی نیز خوابش را پریشان نسازد، با همه شبها و روزهای زندگی خود مقایسه کند و بخواهد ببیند در همه عمر چند روز یا شب خوشتر از آن داشته است، گمان می کنم نه تنها مردم عادی بلکه شاهنشاه ایران نیز اعتراف خواهد کرد که آن گونه شبها و روزها در زندگیش انگشت شمار بوده است... ولی اگر مرگ انتقال به جهانی دیگر است، و اگر این سخن راست است که همه درگذشتگان در آنجا گرد آمده‌اند، پس چه نعمتی والاتر از این که آدمی از این مدعیان که عنوان قاضی بر خود نهاده‌اند رهایی یابد و در آن جهان

لطفی، خادم فرهنگ فلسفی

با داورانی دادگر... روبرو شود. اگر مرگ این باشد، به خدا سوگند من آماده‌ام بارها بمیرم... اگر سختی‌هایی که درباره آن جهان می‌گویند راست باشد، آدمی نه تنها در آنجا نیک‌بخت‌تر از این جهان به سر می‌برد، بلکه زندگی جاودان دارد. پس شما نیز، ای داوران، از مرگ مهراسید، بلکه به آن خوشبین باشید و دل قوی دارید و بدانید که نیکان نه در زندگی بدی می‌بینند و نه پس از مرگ، و خدایان هرگز نظر مهر و عطوفت خود را از آنان باز نمی‌گیرند... اکنون وقت آن است که من به استقبال مرگ بشتایم و شما در پی زندگی بروید. ولی کدام یک از ما راهی بهتر در پیش دارد، جز خدا هیچ کس نمی‌داند.» این بود پایان دفاعیات سقراط در واقعه‌ای که یکی از بزرگترین افلاطون‌شناسان غربی عصر ما آن را جانگدازترین شهادت پس از تصلیب حضرت عیسی نامیده است. و همچنین شنیدید نمونه‌ای از ترجمه دکتر محمدحسن لطفی را که به یقین یکی از بهترین مترجمان فلسفی روزگار ما بود. در هر گفت‌وگویی درباره او، ناگزیر سخن از ترجمه پیش می‌آید. عصر ما را به جرأت می‌توان یکی از بزرگترین دوره‌های ترجمه در ایران خواند. بارها این پرسش از من شده که ترجمه خوب چیست و مترجم زبردست کیست و به چه چیز نیاز دارد. پاسخ معمولاً در سه کلمه خلاصه می‌شود: تسلط به زبان مبدأ، تسلط به زبان مقصد، و تسلط به موضوع. ولی، به عقیده من، دو شرط دیگر نیز باید به آن شرطها

افزوده شود: ذوق سلیم و علاقه یا اعتقاد به موضوع. دکتر لطفی واجد تمام این شرطهای پنجگانه بود: به آلمانی و فارسی احاطه داشت و به ادبیات هر دو زبان مسلط بود. فلسفه یونان را خوب می‌شناخت، و شاید از همه مهمتر، آنقدر به افلاطون دلبسته بود که به او عشق می‌ورزید. بیش از پنجاه سال، از عنفوان جوانی تا سالخوردگی و دم مرگ، عاشق صادق افلاطون بود و نه تنها عاشق بود که با آن حکیم زندگی می‌کرد. افلاطون در تار و پود افکار و عواطفش تنیده شده بود. روح افلاطون چنان در جانش دمیده بود که جهان برون و درون را از دریچه چشم او می‌نگریست. اما افلاطون کیست که این چنین در دل شیفتگان حقایق شعله عشق بر می‌انگیزد؟ جامعترین و زیباترین جواب را حکیم فقید، بنیادگذار نهضت نوین فلسفه در ایران، شادروان محمدعلی فروغی داده است که می‌نویسد: «برای بزرگواری و بلندی مقام افلاطون همین بس که مؤسس حکمت الهی است، و استاد فلسفه نظری، و راهنمای مسلک اشراق، و رهبر رموز منطق و خطابه، و آموزگار اخلاق و سیاست، و شورانگیز محفل روحانیان، و نماینده حقیقت عشق، و هادی عقل به سوی ادراک مجردات، و افصح بلغای یونان است، و معرف سقراط، و مربی ارسطو، و اگر شما گذشته از انبیاء کسی را از افراد بشر دارای این مقام می‌شناسید، من نمی‌شناسم.»

دکتر لطفی ترجمه را با برگردانیدن دفاعیه سقراط

به فارسی آغاز کرد. در تبریز به دنیا آمده بود؛ تحصیلات ابتدایی و متوسطه را آنجا گذرانیده بود؛ در ۱۳۱۷ به تهران، به دانشکده حقوق آمده بود؛ سپس به استانبول و بعد به عنوان بورسیه دولت آلمان در ۱۳۲۲ در بحبوحه جنگ جهانی دوم به آن کشور رفته بود، و از دانشگاه گوتینگن دکترای حقوق گرفته بود. در مدرسه متوسطه معلمان دانشمندی داشت؛ یکی مرحوم جلال همایی که ادبیات فارسی را عمیقاً به او آموخت، دیگری معلم یهودی گمنامی که لطفی همیشه از او به نیکی و سپاس یاد می‌کرد و می‌گفت فرانسه را چنان خوب به من یاد داد که تا امروز هرچه از آن زمان می‌دانم و به یاری آن حتی کتابهای فلسفی فرانسه را می‌خوانم از او دارم، سومی شخصی به نام سیدهادی سینا معلم عربی و فلسفه که بعدها مانند مرحوم همایی استاد دانشگاه شد و بدیع‌الزمان فروزانفر از تسلط او به لغت عرب اعجاب می‌کرد. این بود وضع تعلیم و معلمان در مدارس متوسطه آن زمان، و حالا قیاس بفرمایید با امروز! لطفی نه تنها دو سال آخر جنگ جهانی دوم، بلکه سه سال پس از آن را نیز در آلمان در عسرت و سختی گذراند. خودش حکایت می‌کرد که در سالهای کمبود و ویرانی بعد از جنگ، روزی مرحوم دکتر شهید نورایی استاد فقید دانشگاه مرا در آلمان دید و از وضع متأثر شد. چون پول کافی نداشت، ساعت طلایش را باز کرد و به من داد، و من با فروش آن شش ماه زندگی می‌کردم.

پس از بازگشت به ایران در حدود ۱۳۲۷، دکتر لطفی دو سالی در دانشگاه تبریز تاریخ اروپا درس می‌داد؛ اما به علت اختلافاتی که با دکتر اقبال رئیس دانشگاه پیدا کرد، استعفا داد و به تهران آمد و به شغل

عزت... فولادوند

وکالت دادگستری مشغول شد و تا ۱۳۵۷ نیز در این کار بود. اما آنچه شور فلسفه را دل او برانگیخت، یکی در سهای بود که سالها پیش، از معلمش سیدهادی سینا در دبیرستان گرفته بود، دیگر اینکه دیده بود حقوق هم به یک معنا موضوعی فلسفی است و به تنهایی راضی و قانع نمی‌کند، و سوم معاشرتش بود پس از مراجعت به ایران با گروهی از روشنفکران از جمله مرحوم دکتر رضا کاویانی که از وضع کشور و بخصوص شکست و محاکمه دکتر مصدق سخت دل‌آزرده بودند و به دنبال چاره می‌گشتند. لطفی می‌گفت در نتیجه بحثهایی که با دوستان در این زمینه‌ها داشتیم، در خود فرو رقتیم به مطالعه خودمان پرداختیم و دیدیم عوام به معنای کامل کلمه هستیم، چون اگر عوام نبودیم به دام عوام‌فریبان نمی‌افتادیم. بنابراین، دوستان دیدند کار با شعار دادن و انتشار مرامنامه و صحبت از آزادی و استقلال و پیشرفت درست نمی‌شود و باید بنا را از بنیاد بسازند، باید کمر به مبارزه با دیو جهل ببندند، و تصمیم گرفتند به عنوان نخستین گام رسائل افلاطون را به یاری یکدیگر به فارسی برگردانند. اولین رساله‌ای که در اعتراض پنهان به محاکمه و محکومیت دکتر مصدق به قلم لطفی و کاویانی ترجمه شد، دفاعیه سقراط بود - و سپس یازده رساله دیگر باز به اتفاق کاویانی و بعد بقیه آثار افلاطون توسط خود لطفی. نکته جالب خاطر در اینجا شباهت عجیبی است که بین ابتدای کار افلاطون و لطفی در اشتغال به فلسفه دیده می‌شود. چنانکه می‌دانید، آنچه افلاطون را به راه فلسفه انداخت یکی مشاهده سرنوشت تلخ استاد عزیزش سقراط و محاکمه و مرگ او بود، و دیگری تأثر از وضع پریشان و اضمحلال آتن پس از شکست از اسپارت در جنگ طولانی پلوپونزی.

به همین وجه، آنچه لطفی را به ترجمه آثار افلاطون برانگیخت یکی مشاهده سرنوشت دکتر مصدق و محاکمه او بود، و دیگری تأثر از وضع پریشان ایران پس از وقایع ۲۸ مرداد ۱۳۳۲. یک شباهت دیگر نیز وجود داشت که، به گمان من، از چشم دکتر لطفی و دوستانش پوشیده مانده بود، ولی عمیقاً جالب و پرمعناست. افلاطون به رغم همه افکارهای دوستدارانش، از بیخ و بن با دموکراسی دشمن بود و آن را علت کلیه بدبختیهای آتن می‌دانست. تمام کوششهای او در بزرگترین اثرش «جمهوری» و مسأله حاکم حکیم و بقیه قضایا مصروف برقرار ساختن حکومتی است که مردم در آن دخالتی نداشته باشند تا از اشتباهات دموکراسی برکنار بمانند. بصراحت می‌گوید که یک نفر به نام حاکم حکیم پادشاه فیلسوف باید به عنوان قیم مردم در صدر بنشیند و فرمان براند و عده‌ای افراد آموزش دیده و مسلح در اختیار داشته باشد، و بقیه مردم فقط باید از او اطاعت کنند و بنا به نص نوشته افلاطون، نجبنند و نخورند و نخوابند مگر در اطاعت از فرمان. دکتر لطفی و حلقه دوستانش نیز گرچه مصدق را دوست داشتند، ولی تحت تأثیر نظم و انضباط و رونقی بودند که در آلمان برقرار شده بود. به نظر بنده، مجذوبیتشان به افلاطون بی‌دلیل نبود - هرچند البته از نظر دانش فلسفی در ایران نتایج سودمند به بار آورد.

به هر حال، لطفی فیلسوف نبود و خودش هم هرگز چنین ادعایی نداشت. بد حادثه و شوق به اصلاح، آتش عشق به افلاطون را در دلش شعله‌ور ساخت، و عشق به افلاطون او را به وادی ترجمه کشانید. حقیقت این است که فلسفه که جماعتی کثیر آن را سخت آسان می‌گیرند، به هیچ وجه سهل‌الوصول نیست، و تنها عده‌ای اندک،

آن هم به مجاهده، به بارگاه آن واصل می‌شوند. عشق به افلاطون ممکن است کسی را عارف کند، اما ضرورتاً فیلسوف نمی‌کند. دکتر لطفی به کمند عشق - یا به تعبیر دیگر به افسون افلاطون گرفتار آمده بود. این عین کلمات اوست در گفت‌وگویی که چهار سال پیش با هم داشتیم و به چاپ رسید که می‌گفت: «من هیچ وقت قصد اینکه همه نوشته‌های افلاطون را ترجمه کنم نداشتم، افلاطون خودش مرا به دنبال خود می‌کشانید، به طوری که ساعاتی که مشغول ترجمه نوشته‌های افلاطون بودم، لذت‌بخش‌ترین ساعات زندگی من بود. نوشته افلاطون خاصیت عجیبی دارد: نزدیک شدن به افلاطون آسان است، از افلاطون جدا شدن و دور شدن مشکل است. کسی که یک دفعه در بند افلاطون افتاد، به این زودی نمی‌تواند خودش را خلاص کند... به این ترتیب افسون افلاطون واقعاً طوری بود که رها نمی‌کرد.»

از نظر خصال شخصی، دکتر لطفی مردی به تمام معنا راست و درست و حقگو و متمدن بود. از ظلم و تجاوز و تعدی عمیقاً بیزار بود و به حقوق دیگران همیشه احترام می‌گذاشت. هیچ‌گاه در ظرف تمام سالهایی که بنده با او معاشرت داشتیم، ندیدم که به کسی چه در حضور و چه در غیاب بد بگوید و توهین کند، یا حتی کلامی بر خلاف ادب و مهربانی به زبان بیاورد. از دروغ و چاپلوسی نفرت داشت، و از فرط فروتنی نمی‌خواست کسی حتی از خودش تمجید کند. به عنوان گواهی بر تواضع او، داستان کوچکی نقل می‌کنم. دو روز پیش با همسر به خانه آن مرحوم رفته بودیم و به پیشنهاد یانوی محترمشان سری به اتاق کار ایشان زدیم. روی میزی انبوهی از کتاب دیدیم و در آن میان چند مجلدی

که دوستان دکتر لطفی از جمله خود من به او هدیه کرده بودند. بر حسب اتفاق یکی از کتابها را برداشتم که مجموعه شعری از آقای دکتر شفیعی کدکنی بود و شاعر پشت آن به رسم یادگار نوشته بود، «به مظهر اعتدال خرد ایرانی در عصر ما، حکیم راستین دکتر محمدحسن لطفی - فروردین ۷۷».

دکتر لطفی بی آنکه حتی به همسر خود بگوید، یک برچسب کوچک روی کلمات «حکیم راستین» چسبانده بود تا خواننده نشود. لطفی به زبان و ادب فارسی خصوصاً سعدی و حافظ عاشقانه ارادت می ورزید. با نویسندگان بزرگ غربی مانند گوته و گوگول و توماس مان و همینگوی و استاین بک کاملاً آشنا بود، و دیکنز را بویژه دوست می داشت. در طول ۴۸ سال زندگی مشترک، هر شب پس از شام خانم لطفی که خود در ادبیات روسی دارای درجه دکتراست، برای شوهرش به آلمانی کتاب می خواند و لطفی گوش می داد. لطفی فکر مستقل داشت و به بعضی عقاید پای بند بود و اعتقاداتش را بصراحت و با شهامت بیان می کرد، اما همواره با ادب و ملایمت و با رعایت کامل حق طرف به پاسخگویی و مخالفت. معتقد بود این ملت برای جبران عقب ماندگیها و پیمودن راه ترقی و تعالی، چاره‌ای جز بهره‌مندی از دانش و دل سپردن به کار و کوشش ندارد. معتقد بود ما غرب را درست نمی شناسیم، و برای اینکه نیرومند شویم و بتوانیم از هویتمان دفاع کنیم، باید به تمدن و فرهنگ غربی شناخت واقعی پیدا کنیم، و برای شناختن غرب باید به ریشه‌های فکری آن برسیم. باید ببینیم این تمدن چیره‌گر چگونه و از کجا آغاز شد، چه فراز و نشیبهایی را پیمود، علل شکستها و پیروزیهایش چه بود، چه اندیشه‌هایی آن را به حرکت درآورد و هنوز هم

جذبش و پویایی آن را حفظ می‌کند.

او عقیده داشت که ریشه اینها همه به فکر یونانی و خصوصاً به افلاطون می‌رسد. بعد از فراغت از ترجمه افلاطون، به ترجمه چند اثر جانانه دیگر همت گماشت: مجموعه آثار فلوطین، تاریخ جنگ پلوپونزی، پایدیا در بیان فرهنگ و تربیت یونانی، متفکران یونانی از پیش از سقراط تا بعد از ارسطو، و این اواخر گفتارهای ماکیاولی و کتاب گرانقدر یا کوب بورکهارت فرهنگ رنسانس در ایتالیا و سه رساله مهم از ارسطو: مابعدالطبیعه، سماع طبیعی و اخلاق نیکو ماخوس. ولی جالب اینکه می‌گفت بجز یکی دو کتاب، «هرچه کرده‌ام فقط راجع به افلاطون یا به خاطر افلاطون بوده. حتی فلوطین را به خاطر افلاطون ترجمه کرده‌ام.» ممکن است بفرمایید اینهمه ارادت عمرانه به افلاطون لابد جهتی داشت، دلیل آن چه بود؟ بنده فقط می‌توانم این جمله را از گفته‌های شفاهی لطفی در اواخر عمر نقل کنم که تصور می‌کنم پاسخ به پرسش شما در آن خلاصه شده است. می‌فرمود: «اگر بخواهیم پندی را که افلاطون به ما داده است در یک جمله خلاصه کنیم این است که «همیشه در راه باشید»، یعنی از جستجوی حقیقت باز نایستید و هرگز به آنچه می‌دانید راضی نشوید و هیچ‌گاه به اسارت آنچه از دیگران شنیده‌اید یا از راه سنت به شما رسیده است تن در ندهید، بلکه پیوسته به یاری دیگران بجوید و بیندیشید.»

بنده عرض دیگری ندارم، جز طلب آموزش و شادی روح آن مرحوم، و استواری و کامیابی همه دوستاناران فلسفه و کسانی که بخواهند راه دکتر لطفی را در جهت اعتلای فرهنگ این سرزمین و مردم ارجمند آن ادامه دهند.

پیام‌آور سرچشمه‌های فلسفه غرب

فرهنگ و زبان سرزمین ما خدمت‌گزارانی دارد که گاه یک عمر به کار خود سرگرم می‌مانند و هرگز مجال یا حتی میل آن را پیدا نمی‌کنند که سربردارند و به هیاهوی محیط خود التفاتی نکنند. ما هم غالباً وقتی به آنها التفات می‌کنیم که عمرشان به سر رسیده و از میان ما رفته‌اند. محمدحسن لطفی یکی از نمونه‌های برجسته این‌گونه خدمت‌گزاران فرهنگ ایران و زبان فارسی است.

حجم و تراز ترجمه‌های لطفی شگفت‌آور است - مجموعه آثار افلاطون، مجموعه آثار ارسطو، مجموعه آثار فلوطین، متفکران یونان، پایدیا، به اضافه ترجمه آثار جسته گریخته دیگری که هرکدام به تنهایی برای ثبت نام یک مترجم در فهرست نام مترجمان گران قدر زبان فارسی کفایت می‌کنند. با این حال انحصار توجه لطفی به نفس کار و فراغت او از تبعات آن به اندازه‌ای بود که نه تنها چهره او در محافل «اهل قلم» به چشم نمی‌خورد، بلکه نام او هم کمتر به گوش می‌رسید، با آن که از میان نویسندگان و مترجمان مباحث فلسفی و فرهنگی کمتر کسی بود که از مجموعه کارهای او بی‌نیاز باشد. نویسنده این سطور که متأسفانه افتخار آشنایی نزدیک با او را نداشت، تا آنجا که به یاد دارد فقط یک بار چهره این مرد پرکار و کم‌گفتار را در یک مجلس دوستانه دیده بود.

درباره کیفیت کارهای لطفی، گذشته از یکی دو اظهار نظر کوتاه و گذران، در واقع هیچ بحثی نشده است. آنچه مسلم است لطفی در نقل معنی دقیق و با انضباط بود و نثر فارسی را هم بسیار روشن و روان می‌نوشت. متفکران ما در نسل‌های آینده این خوش‌بختی را خواهند داشت که آثار لطفی را پس دست خود داشته باشند تا به واسطه آنها در بستر زبان فارسی با سرچشمه‌های فلسفه غرب آشنا شوند - چیزی که نسل لطفی و نسل‌های پیش‌تر از آن محروم بودند.

مرحوم دکتر محمدحسن لطفی کمتر در مجالس و محافل حاضر می‌شد و اهل سخنرانی نبود. وی در طول سالیان اخیر فقط دوبار سخنرانی کرد. یکبار در انجمن فلسفه با عنوان «افلاطون و فرهنگ یونان» و یکبار به دعوت کتاب ماه درباره «ترجمه سه جلد آثار ارسطو» در شیراز سخن گفت. مرحوم لطفی متن ویراسته هر دو سخنرانی را در اختیار کتاب ماه ادبیات و فلسفه قرار داد که از نظر خوانندگان محترم می‌گذرد.

برداشته‌اند و این یادداشتها که در حدود ۲۲۰ بعد از میلاد منظم و منسجم ساخته شده‌اند صورت درس فلسفی ندارند.

از ایران و هندوستان و جاهای دیگر نیز چنانکه عرض کردم چنین کتابهایی سراغ نداریم و به هر حال چیزی بدست ما نرسیده است.

در یونان پیش از ارسطو فیلسوفان بسیاری بوده‌اند ولی از فیلسوفان پیش از سقراط هیچ کتابی باقی نمانده‌است و آنچه بدست داریم قطعاتی کوتاه یا بلند از سخنان ایشان است و هیچ نمی‌دانیم آیا یکی از آنان مجالس درس منظمی مانند ارسطو داشته است که خواستگاه کتابی تعلیمی باشند.

مثلاً آناکسیماندر کتابی با عنوان «درباره طبیعت» نوشته است که در همان دوران از میان رفته و از آن فقط چند سطری بمانده است که حتی حاوی یک جمله کامل نیست. و از بعضی دیگر از این فیلسوفان مثلاً آناکسیمنس فقط یک قطعه بمانده است.

از هر اکلیت این قدر می‌دانیم که در اواخر عمر کتابی نوشته و در پرستشگاهی تودیع کرده است ولی با توجه به طرز فکر و شیوه زندگیش که از روی روایات می‌شناسیم تصور نمی‌توان کرد که شاگردانی داشته و حلقه‌ی دینی تشکیل داده باشد که خواستگاه کتابی تعلیمی باشد و کتابش هم چنان دشواریها و تناقضهایی دربرداشته است که حتی فیلسوفان زمان ارسطو هم از فهم محتوی آن ناتوان بوده‌اند و حتی تئوفراست معروفترین شاگرد ارسطو این دشواریها و تناقضها را به تیرگی ادواری عقل مصنف حمل کرده است.

از میان فیلسوفان پیش از سقراط فیثاغورس شاگرد داشته و شاگردان و هواخواهان بسیار داشته است که حتی فرقه‌ای دینی تشکیل داده‌اند ولی از روایات چنین

منظور اصلی است و دیگری منظور فرعی. نخست منظور اصلی را عرض می‌کنم:

اولاً این هر سه کتاب از مهمترین امهات کتابهای فلسفی هستند مخصوصاً مابعدالطبیعه و همچنین سماع طبیعی که آن هم پژوهش طبیعت و حرکت به شیوه پژوهش مباحث مابعدالطبیعه است چون محتوایش تقریباً یک عشر مبتنی بر تجربه است و نه عشر مبتنی بر تفکر صرف، در حالی که پژوهش طبیعت به معنی امروزی جز تجربه پایه‌ای نمی‌تواند داشت و خلاصه این هر دو کتاب پایه و مایه هرگونه فلسفه‌اند و بی‌گمان خانمها و آقایان این سخن معروف دکارت را می‌شناسند که اگر فلسفه را فی المثل درختی فرض کنیم مابعدالطبیعه ریشه آن درخت است یعنی فلسفه از طریق مابعدالطبیعه تغذیه می‌کند. البته مقصود دکارت کتاب «مابعدالطبیعه» نوشته ارسطو نیست بلکه مسائل و مباحث مابعدالطبیعه است که محتوای این کتاب را تشکیل می‌دهند. از این گذشته این کتابها نخستین کتابهای درس فلسفی‌اند که ما بدست داریم. البته این ادعا که اینها نخستین کتابهای درس فلسفی‌اند مستلزم توجیه است و بنده می‌کوشم این مطلب را توجیه کنم:

این که عرض می‌کنم اینها نخستین کتابهای درس فلسفی‌اند که از روزگاران گذشته به ما رسیده‌اند بدین جهت است که در این باره از ایران قدیم و هندوستان و چین و سایر نقاط عالم اطلاع درستی نداریم و نمی‌دانیم آیا چنین نوشته‌های درسی در آنجاها وجود داشته است یا نه. درست است که کنفوسیوس که نوشته‌هایی از او در دست داریم در قرن ششم و پنجم ق م زیسته است ولی آنچه از او باقی مانده فقط یادداشت‌هایی است که شاگردان او از سخنان استاد خود درباره اخلاق و سیاست که همه مبتنی بر پایه دینی هستند نه فلسفه صرف،

من در اینجا به فلسفه ارسطو نخواهم پرداخت چون اولاً ارسطوشناس نیستیم و فقط گاهی که فرصتی داشته‌ام درباره او و فلسفه‌اش چیزهایی خوانده‌ام و کسی را که فقط یک کتاب راجع به ارسطو و سه کتاب از آثار او را ترجمه کرده باشد به هیچ وجه نمی‌توان ارسطوشناس نامید. در ثانی اگر هم ارسطوشناس می‌بودم صحیح نمی‌دانستم که با ذکر جزئیات فلسفه و معارف ارسطو که همه دانشهای زمان او را دربرمی‌گیرد سر خانمها و آقایان حاضر در این مجلس را به درد آورم.

عرایض من منحصر خواهد بود به توجیه این نکته که چرا من سه کتاب «مابعدالطبیعه»، «سماع طبیعی» و «اخلاق نیکوماخوس» را با اینکه ترجمه مابعدالطبیعه و سماع طبیعی یک بار و ترجمه اخلاق چند بار منتشر شده است دوباره منتشر ساخته‌ام.

اما قبل از ورود در این بحث میل دارم این نکته را به عرض شما برسانم که من سالهاست، نزدیک به پنجاه سال، که هیچ عادت نداشته‌ام خودم حرف بزنم بلکه عادت همیشه بر این بوده است که بزرگمردان روزگاران گذشته را به سخن آورم و صدای ایشان را بگوش هموطنان برسانم چون می‌خواندم و می‌دیدم که ایشان سخنان گفتنی و شنیدنی فراوان دارند در حالی که خود من سخنی نداشتم که بتوان پیش مهمان آورد.

از این رو عادت به سخنرانی ندارم و استدعا می‌کنم از من انتظار سخنرانی مرتب و منسجمی را نداشته باشید. من فقط یک عده مطالب را همانطور که به ذهنم می‌رسند غالباً بدون نظم و ترتیب به عرض شما خواهم رساند.

بنده از انتشار این سه کتاب با اینکه هر سه قبلاً ترجمه و منتشر شده بودند دو منظور داشتم که یکی

انگیزه من از ترجمه آثار ارسطو

برمی‌آید که او تعالیم خود را هرگز بروی کاغذ نیاورده و چیزی ننوشته و فقط با شیوه زندگی خویش و از طریق سرمشق قرار گرفتن در اطرافیان خود اثر بخشیده است و از این رو هیچ کتابی نه درسی و نه غیردرسی از او بدست نداریم.

از پرمیندس که یکی از بزرگترین فیلسوفان پیش از سقراط است فقط یک شعر فلسفی حاوی یک مقدمه و دو بخش بدست داریم که آن نیز بهیچ وجه کتاب درسی فلسفی نیست بلکه شرح معراج عقلی فیلسوف است.

در مورد فیلسوفان پیش از سقراط بیش از این نمی‌خواهم مزاحم شما بشوم ولی برای اینکه گمان نرود که خواسته‌ام نسبت به آنان از دایره ادب خارج شوم و مقامشان را پائین بیاورم همین قدر عرض می‌کنم که اینان متفکران بسیار بزرگی بوده‌اند که در محیط فرهنگی ما هیچ‌گاه و حتی امروز هم چندان توجهی به آنان نشده است در حالی که آنان پایه گذاران فلسفه در همه جهاتند بطوری که بدون آنان پیدایی سقراط و افلاطون و ارسطو غیرقابل تصور است و این مردان نه تنها متفکران فلسفی بودند بلکه چون در جامعه‌ای به معنی واقعی بارآمده و بزرگ شده بودند در زندگی اجتماعی جامعه‌شان هم فعالیت مستقیم داشته‌اند و برای شهرهای خود یا شهرهای دیگر قوانین اساسی نوشته‌اند و این اصطلاح قانون اساسی که از حدود ۸۰۰ یا ۱۰۰۰ سال پیش در محیط ما رایج شده است از ابداعات ۲۵۰۰ سال پیش ایشان است و قانون اساسی برای آنان موضوعی بدیهی بود و شهر یا کشوری را بدون قانون اساسی نمی‌توانستند تصور کنند همچنانکه تصور سقفی بدون دیوار و ستون قابل تصور نیست، مقصود

من فقط این بود که روشن کنم که ما هیچ خبر نداریم که یکی از آنان مجالس درس تشکیل داده و به تدریس منظم فلسفه پرداخته باشد و مجالس درسش خواستگاه کتابهای درس فلسفی بوده باشد.

در یونان پس از فیلسوفان پیش از سقراط نوبت به سقراط و افلاطون می‌رسد. درباره سقراط اطلاع کافی داریم که نه تنها هرگز قلم بر کاغذ ننهاده بلکه با هیچ‌کس هم رابطه علمی و شاگردی به معنی عادی برقرار نکرده است و همه عمر فلسفی خود را به گفت و گو و سؤال و جواب با هر قشر و هر طبقه در ورزشگاهها و میدان شهر گذرانده است. اما افلاطون با اینکه بیست و هفت و هشت کتاب و رساله بنام او بدست داریم حتی یک رساله درسی فلسفی ننوشته است و با اینکه در آکادمی سالها به بحث و تحقیق گذرانده حتی یک یادداشت از شاگردانش که صورت درس فلسفی استاد را داشته باشد پدید نیامده است و از اینجا معلوم است که او در آکادمی با شاگردان و معاشرائش همان کاری را می‌کرده است که با خوانندگان کتابها و رساله‌هایش تا امروز کرده است و شرح این کار چنان مطلبی نیست که امروز و در اینجا از دست من برآید و فقط همین قدر می‌توانم بگویم که چنانکه عرض کردم او درس فلسفه به معنی عادی نداده است و حتی یک رساله درسی فلسفی از او باقی نمانده است.

اما ارسطو از نوعی دیگر است. او از یک سو وارث گنجینه‌ای پایان‌ناپذیر از اندیشه‌های فلسفی و علوم و معارفی است که تا زمان او پدید آمده بودند و از سوی دیگر رشته‌هایی را که تا زمان او دست‌کم به آن نظم و انسجام وجود نداشتند خودش پدید آورده است مانند منطق و جنین‌شناسی و جانورشناسی و غیره. آنگاه او چه فلسفه و چه سایر دانشها را به رشته‌های معین تقسیم‌بندی کرده و برای هر رشته مجالس درس منظم تشکیل داده است و این مجالس خواستگاه کتابهای تعلیمی و درسی شده‌اند که هم‌اکنون نیز بدست داریم و بهترین دلیل این امر این است که در بیشتر این نوشته‌ها آنجا که انتظار داریم کلمه «خواننده» بمیان بیاید سخن

از «شنونده» در میان است، هرچند در مورد این کتابها با اطمینان نمی‌توان گفت که کدام یک بدست خود او نوشته شده و کدام یک یادداشتهای شاگردان از درس استاد بوده و کدام یک با همکاری استاد و شاگرد بوجود آمده است. شاید یگانه استثنا در این مورد رساله‌ای با عنوان «نظام سیاسی آتن» است. توضیحی که در این باره می‌توانم داد این است که ارسطو برای نوشتن کتاب «سیاست» یا تدریس «سیاست» به شاگردان، یادداشتهای فراوانی از نظام سیاسی ۱۵۸ دولت‌شهر بزرگ و کوچک و اتحادیه‌های مختلف دولت‌شهرها و حتی دولت‌شهرهای غیر یونانی به ترتیب القبا فراهم آورده بوده است ولی این گنجینه گرانبها از میان رفته و تنها جزء کوچکی از آن که مربوط به نظام سیاسی آتن است در قرن گذشته پیدا شده است (و این رساله را آقای دکتر محمدابراهیم باستانی پاریزی با عنوان «اصول حکومت آتن» ظاهراً از زبان فرانسه ترجمه کرده است) و در مورد این کتاب احتمال بیشتر وجود دارد که خود ارسطو آن را با دست خود بعنوان یادداشتی برای تنظیم کتاب «سیاست» نوشته باشد ولی این هم چنانکه عرض کردم احتمالی بیش نیست و از دیرباز حدس زده‌اند که ارسطو برای گردآوری و تنظیم چنین مجموعه‌ای مفصل شامل ۱۵۸ نظام سیاسی باید از شاگردان خود استفاده کرده باشد.

خلاصه در مورد همه نوشته‌های ارسطو هنوز این سؤال وجود دارد که آیا این کتابها نوشته‌های درسی است که ارسطو برای دروس خود آماده کرده بود یا یادداشتهایی که شاگردان حاضر در جلسات درس نوشته‌اند. ولی احتمال بیشتر بر این است که این نوشته‌ها، هم از طرحهای مقدماتی ارسطو برای استفاده در مجلس درس و هم از یادداشتهای شنوندگان بوجود آمده باشد. این نیز ممکن است که بعضی را خود استاد با تکمیل طرح مقدماتی خود منضبط کرده و بعضی دیگر را پس از درگذشت او دیگران مرتب کرده باشند. حتی یکی از معروفترین و مهمترین نوشته‌ها یعنی «مابعدالطبیعه» زمان درازی پس از مرگ ارسطو تکمیل

محمدحسن لطفی

شده است و این معنی با تجزیه و تحلیل کتاب و دقت در جزئیات آن به ثبوت رسیده است: در این کتاب طرحهائی کوتاه درباره موضوعی خاص و سپس توضیحات مفصل درباره همان موضوعات و به عبارت دیگر شرحهائی متفاوت درخصوص موضوعات واحد، در جنب یکدیگر قرار گرفته اند و حتی شاید بتوان گفت که در یک مورد فقط یادداشتی اشاره وار در پیش چشم داریم و در مورد دیگر شرح کامل مطلب در ضمن درس؛ و عنوان کتاب نیز از ارسطو نیست بلکه کسی که در زمانی موخرتر آثار ارسطو را مرتب ساخته و به صورت مجموعه ای درآورده است این اثر را پس از نوشته های مربوط به طبیعت گذاشته و بدین سال نام یونانی «متافیزیک» (یعنی پس از فیزیک)، پس از طبیعیات پدید آمده است.

بنده در آغاز عرایضم آنجا که سخن از «مابعدالطبیعه» و «سماع طبیعی» و «اخلاق نیکوماخوس» بمیان آمد ادعائی کردم و عرض کردم که این کتابها که از امهات درجه اول کتابهای فلسفی هستند نخستین کتابهای درس فلسفی در تاریخ بشرند که ما بدست داریم. این ادعا خواستار توجیه بود و گمان می کنم با مطالبی که عرض کردم توجیه کافی در این باره به عرضتان رسانده باشم و روشن شده باشد که ما پیش از ارسطو از هیچ فیلسوفی از هیچ نقطه دنیا کتاب درس فلسفی بدست نداریم.

تا آنجا که بنده اطلاع دارم تا حدود ۱۴ یا ۱۵ سال پیش «مابعدالطبیعه» و «سماع طبیعی» به فارسی ترجمه نشده بود و اگر ترجمه آقای دکتر فرشاد از سماع طبیعی با عنوان «طبیعیات» قبل از آن تاریخ انتشار یافته باشد بنده بی خبر بوده ام.

من در آن زمان به فکر ترجمه این دو کتاب افتادم و چون زبان یونانی نمی دانم ترجمه ها و تفسیرهای معروفی از استادان فلسفه اروپائی فراهم آوردم و در ضمن تفسیر این رشد از مابعدالطبیعه را هم که به تفسیر کبیر معروف است از مرحوم استاد جعفری به عاریه گرفتم (و در اینجا برای اینکه ذکر خیری هم از آن مرد خیر شود باید عرض کنم که او تمامی تفسیر این رشد را با روی گشاده در اختیار من گذاشت و این کتاب چند سال در تمامی مدت ترجمه در نزد من بود بی آنکه او در اثنای ملاقاتهای مکرر حتی یک بار نام کتاب را بزبان آورد و من پس از فراغت از ترجمه کتاب را با سیاستگری به او مسترد کردم).

در جریان ترجمه به تفسیر این رشد نیز مراجعه می کردم و برای فهمیدن بعضی نکته های بفرنج آن

یارها از یکی از دوستانم آقای دکتر محمدعلی موحد استمداد می کردم و در نشستهای که با هم داشتیم بحثهائی هم درباره این ترجمه با هم می کردیم و آقای دکتر موحد چندبار به من تذکر دادند که آقای دکتر شرف الدین خراسانی هم مشغول ترجمه مابعدالطبیعه است و حتی یک بار هم که هنوز کار من به پایان نرسیده بود به من اطلاع داد که آقای دکتر شرف ترجمه را به پایان رسانده و در حال عرضه کتاب به ناشر است و احتمال می دهم مقصود آقای دکتر موحد از این تذکرها این بود که به من هشدار دهد که کاری را که دیگری در حال انجام دادن است یا آن را به پایان رسانده است تکرار نکنم و به اصطلاح دوباره کاری نکنم. ولی این اطلاع نه تنها مایه سستی من در کار نشد بلکه تا اندازه ای خوشحالم کرد و این امر علتی دارد که اینک به عرضتان می رسانم.

بنده سابقه ترجمه از کتاب بزرگی داشتم که اصلش بزبان یونانی بوده است یعنی مجموعه آثار افلاطون. در آن هنگام هم با ترجمه های متعدد نوشته های افلاطون به زبانهای مختلف اروپائی سر و کار داشتم و دیده بودم که هیچ دو ترجمه حتی در زبان واحد مثلاً در زبان آلمانی یا انگلیسی یا یکدیگر انطباق کامل ندارند و این عدم انطباق بزبانی حتی گاهی به عدم انطباق محتوای فلسفی می انجامد و بر اثر تحقیقی که کردم معلوم شد که هر مترجم اروپایی پاره ای از کلمات و عبارات و اصطلاحات یونانی را به نحوی متفاوت از دیگر مترجمان می فهمد. ولی این را هم عرض کنم که کسانی که در اروپا به ترجمه این گونه کتابهای عظیم دست می یازند استادان درجه اول فلسفه اند و کسانی هستند که زبان یونانی را از نوجوانی می آموزند و تمام عمر را با این زبان سر و کار مستمر دارند و بدون هیچ اغراق زبان یونانی را مانند زبان مادری خود بلدند.

مقصودم این است که علت اختلاف ترجمه ها این نبود که مترجمی زبان یونانی را بهتر و دقیقتر از مترجم دیگر می دانست بلکه اختلاف سلیقه ها در فهم بعضی اصطلاحات و عبارات یونانی و ترجمه آنها و اختلاف نظر در چگونگی بیان مطلب، سبب اختلاف ترجمه ها شده است و به همین جهت از این گونه کتابهای فلسفی ترجمه های متعدد حتی در زبان واحد وجود دارد و با اینکه در هر زبان مهم اروپائی ترجمه های متعدد مثلاً از مابعدالطبیعه ارسطو هست هنوز هم ترجمه های جدیدی از این کتاب یا مثلاً از نوشته های افلاطون و ارسطو پدید می آید و حتی این امر منحصر به کتابهای فلسفی نیست بلکه در مورد کتابهای دیگر اعم از

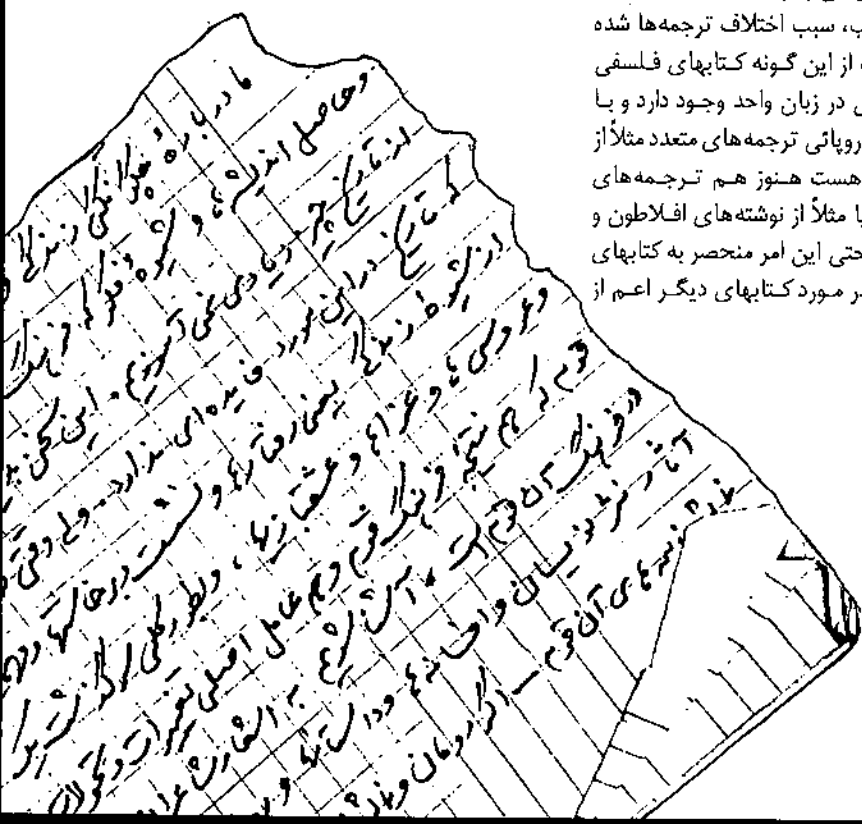
تاریخی و ادبی و شعر و نمایشنامه و مانند اینها صدق می کند. مثلاً وقتی که بنده در چند سال پیش کتاب «تاریخ جنگ پلوپونزی» نوشته توکودیدس را ترجمه می کردم دو ترجمه آلمانی و یک ترجمه انگلیسی در پیش چشم داشتم و با اینکه محتوای سراسر این کتاب منحصر به بحث فلسفی نیست و فلسفه سیاست در آن در ضمن شرح وقایع تاریخی پیش می آید می دیدم که هیچ دو ترجمه از سه ترجمه که من در دست داشتم انطباق کامل با یکدیگر ندارند.

به همین جهت بود وقتی اطلاع یافتم که آقای دکتر شرف مشغول ترجمه مابعدالطبیعه ارسطوست یا حتی ترجمه را به پایان رسانده است در کار خود سست نشدم زیرا معتقد بودم که یک یا دو ترجمه از این نوع کتابها بهیچ وجه کافی نیست بلکه باید ترجمه های متعدد بوجود آید و چه بهتر که مترجمان بدون اطلاع از کم و کیف کار یکدیگر ترجمه را با سلیقه های مختلف خودشان انجام دهند و همینطور هم شده است.

همین طور وقتی که سماع طبیعی را در آن زمان ترجمه می کردم اطلاع نداشتم که آقای دکتر فرشاد قصد ترجمه این کتاب را دارند یا آن را ترجمه کرده اند و شاید هم ترجمه ایشان در آن زمان اصلاً منتشر نشده بود و بعداً که اطلاع یافتم خوشحال شدم زیرا از این کتاب هم دو ترجمه با دو سلیقه مختلف وجود دارد. همین سخن درباره ترجمه «اخلاق نیکوماخوس» نیز صادق است.

ولی این نکته را هم باید عرض کنم که این ترجمه های فارسی موجود هنوز بهیچ وجه حرف آخر در ترجمه آثار ارسطو نیست بلکه باید امیدوار بود که در آینده دیگران نیز بدین کار بپردازند و ترجمه های بیشتری پدید آید تا جویندگان دانش با مقایسه این ترجمه ها که حتماً باید با تحقیق و مراجعه به تفسیرها همراه باشد محتوای فلسفی این کتابها را چنانکه براستی هست بشناسند.

اما علت اینکه ترجمه های من با اینکه ده دوازده سال پیش پدید آمده اند تازه امسال منتشر شده اند این

است که من پس از پایان کار ترجمه اعتماد کامل به کار خود نداشتم و با توجه به دشواری محتوای کتابها می خواستم ترجمه ها را مدتی بخوابانم و در فرصتهایی که پیش می آیند به تکمیل آنها و مخصوصاً به تهیه زیرنویسها بپردازم و در این مدت هر وقت فرصتی بدست می آمد بخشهای مختلف ترجمه ها را با ترجمه های اروپائی مقایسه می کردم و در این اثنا دوست گرمی و دانشمند آقای عزت الله فولادوند بخشهایی از ترجمه کتابهای اول و دوم «مابعدالطبیعه» را به دقت رسیدگی و با ترجمه های اروپائی مقایسه و پیشنهادهای متعددی کرد که همه را با سپاسگزاری پذیرفتم. ولی حقیقت امر این است که با آنهمه کوشش هنوز هم آن اعتمادی را که لازم است به این ترجمه ها ندارم و به همین جهت مخصوصاً در مقدمه مابعدالطبیعه متذکر شده ام که این اثر فقط «کوششی» برای ترجمه مابعدالطبیعه است.

این بود بطور خلاصه مقصود اصلی بنده از ترجمه و انتشار سه کتاب ارسطو.

ولی چنانکه در آغاز عرض کردم منظوری فرعی هم داشتم که عبارت بود از نوعی طبع آزمائی، و این طبع آزمایی معنی خاصی دارد که اینک عرض می کنم: نخستین تماس بنده با فلسفه در مدرسه متوسطه روی داد. در برنامه کلاسهای پنجم و ششم متوسطه فلسفه مشرق قرار داشت و فلسفه را از روی کتابی با عنوان «فلسفه مشرق» تالیف مرحوم ضیاءالدین دری می خواندیم و من در همان موقع سخت مجذوب فلسفه شدم و علت این امر استعداد خود من نبود بلکه آموزگاری بسیار دانشمند و دلسوز و مهربان داشتیم که همه کوشش او بر این بود که آنچه را خود می داند به شاگردان منتقل کند. ولی من در آن موقع بالاخر از مباحث فلسفی بسیار خوشم می آمد دچار حیرت بودم که چرا برای فهمیدن هر جمله کتاب فلسفی باید ریاضت کشید و چرا زحمت فهمیدن یک جمله فلسفی کمتر از زحمت حل یک مسأله ریاضی نیست. بعدها که با نوشته های فلسفی بیشتر آشنا شدم و ضمناً به کتابهای فلسفی اروپائی هم دسترس یافتم متوجه شدم که در کشور ما برای فلسفه زبان خاصی ابداع شده است و مثل این است که نویسندگان این گونه نوشته ها کتابهای خود را فقط برای عده خاصی می نویسند نه برای همه درس خواندگان - و حتی امروز هم گاهی به زبان عربی می نویسند - در حالی که فلسفه مهمترین دانشهاست بطوری که مثلاً کسی که رشته اش فیزیک یا روانشناسی است لازم نیست حتماً تاریخ هم بداند ولی حتماً و

بضرورت باید از فلسفه باخبر باشد همچنین است کسی که رشته اش مثلاً تاریخ یا ادبیات است.

و خلاصه بدین نتیجه رسیدم که در زبان فلسفی کشور ما بطور کلی انحرافی از راه اعتدال روی داده است و مخصوصاً به اصطلاحات بغرنج آن قدر اهمیت داده شده است که خود مطلب در زیر کوه اصطلاحات مدفون مانده است و از یک سو انبوه اصطلاحات و از سوی دیگر زبان مغلق نثر فلسفی سبب هراس و حتی انزجار جوانان و دانشجویان از فلسفه شده است.

البته هر رشته علمی اصطلاحات خاص خود را دارد و اگر آن اصطلاحات بطور معتدل بکار برده نشود فهمیدن مباحث آن رشته دشوار می شود. ولی در نزد ما در بکار بردن اصطلاح به قدری افراط شده و آشنا بودن با اصطلاحات به قدری مهم شمرده شده است که عنوان «اهل اصطلاح» جای عنوان «اهل علم» را گرفته است در حالی که اصطلاح فی المثل به منزله دسته کوزه است و ما به جای اینکه از دسته کوزه برای حمل و نقل کوزه استفاده کنیم کوزه را شکسته ایم و فقط دسته اش در دست ما باقی مانده است و در نتیجه فلسفه که از زمان سقراط تا امروز محرکش نیاز جامعه و وظیفه اش بر آوردن مهمترین نیاز جامعه است بجای اینکه در زندگی اجتماعی و فرهنگی ما نقش اصلی را بعهده داشته باشد یکلی مهجور گردیده و مبدل به رشته ای شده است که هیچ گونه ارتباطی با زندگی اجتماعی ما ندارد و رشته ای است مانند علم جفر و سیمیا و کیمیا که فقط به درد عده ای مردمان بیکار می خورد.

وقتی که خودم به ترجمه کتابهای فلسفی روی آوردم با توجه به این ملاحظات تصمیم گرفتم راهی دیگر در پیش گیرم و ترجمه را به زبان هرچه ساده تر و سلیس تر بعمل آورم و ببینم نتیجه چه می شود. در ترجمه آثار افلاطون و فلوطین همین روش را بکار بردم و تا آنجا که از این و آن چیزی می توانستم شنید متوجه شدم که کارم با حسن نظر استقبال شده است.

با اینهمه وقتی که ترجمه آثار ارسطو و مخصوصاً دشوارترین و بغرنجترین این آثار را شروع کردم نگران بودم که از عهده وفاداری به روش ساده نویسی خودم بر نیایم و نتیجه کارم مایه استهزا شود. این نگرانی مدتی مرا آزار می داد و کارم را عقب می انداخت. ولی چون روشم، آن هم فقط به قضاوت شخص خودم، از بوقت تجربه سالم بدر آمده بود و به درستی و سودمندیش اعتماد داشتم به همین روش پای فشردم. مقصودم از اینکه عرض کردم «فقط به قضاوت شخص خودم» این است که یکی از مصیبت های عظیم

محیط فرهنگی ما فقدان نقد است و علتش هم این است که نقد هم سواد لازم دارد و هم حوصله و ما فاقد این هر دو هستیم و این خود یکی از مظاهر نازل بودن سطح فرهنگ در کشور ماست. در محیط فرهنگی ما نقد و ناقد، اگر هم در اینجا و آنجا بندرت پیدا شوند، حیثیت و اعتباری ندارند ولی در محیط هایی که سطح فرهنگی بلندتری دارند اعتبار ناقد به هیچ وجه کمتر از اعتبار نویسنده و مترجم و شاعر نیست بلکه حتی می توان گفت بر فراز آنان قرار دارد و همینکه کتاب مهمی منتشر می شود یا حتی تئاتری بروی صحنه می آید همه چشم به دهان ناقدان می دوزند چون ناقد است که ارزش نوشته و شعر و ترجمه و تئاتر را معین می کند و حکم ناقد درباره یک اثر نوشته یا ترجمه شده به منزله نمره ای است که معلم به شاگرد می دهد و خلاصه، ناقد آموزگار و راهنمای کتابخوانان است و ناشران معتبر از هر کتاب معتبر پیش از انتشار نسخه ای در اختیار ناقدان می گذارند.

فقدان نقد در محیط فرهنگی ما سبب شده است که هر نویسنده و هر مترجمی هرچه را دلش خواست و هرگونه که دلش خواست می نویسد و ترجمه می کند و کسی به او نمی گوید بالای چشمش ایروست. در طی سالهای اخیر کتابهای مهمی به فارسی ترجمه شده است ولی تقریباً هیچ یک از خوانندگانی که پول هنگفت می پردازند و این ترجمه ها را می خرند نمی دانند که ترجمه ها درستند یا غلط، و فقط گاهگاهی دوستان یا غیردوستان تمجیدهایی از ترجمه ها می کنند. در حالی که این تمجیدها فایده ای ندارند بلکه ممکن است زیانبار هم باشند و بنده و امثال بنده را در کار جریتز بکنند، چون هیچ مهمیزی وجود ندارد که مرا به حرکت آورد و وادار کند که در کار دقت کنم و هر رطب و یابسی را با عنوان ترجمه صحیح و دقیق در اختیار خوانندگان نگذارم.

در مورد ترجمه های من از سه کتاب ارسطو هم، با اینکه چند ماه از تاریخ انتشار آنها می گذرد جز چند تمجید سطحی در روزنامه ها هیچ گونه نقدی انتشار نیافته است و من هنوز نمی دانم، و امید هم ندارم در آینده بدانم، که آیا به سبب موفقیت در کارم باید خوشحال باشم یا به علت ناکامی باید غمگین باشم. در محیط فرهنگی ما هر نویسنده و هر مترجمی خودش یگانه قاضی آثار خویش است و جز حیثیت انسانی خودش، بسته به اینکه تا چه اندازه مقید به این حیثیت باشد، هیچ ناظری بر اعمال او وجود ندارد، و یکی از علل نازل بودن سطح فرهنگ ما همین است.

در این نوشته به فلسفه افلاطون نخواهم پرداخت و فقط خواهم کوشید تأثیر عناصر مختلف فرهنگ یونان را در نوشته‌های افلاطون بازنمایم و اگر در ضمن سخن اشاراتی به فلسفه افلاطون پیش آیند اشارات فرعی خواهند بود برای اینکه تأثیر فرهنگ یونان را در شکل گرفتن این یا آن عنصر فلسفه افلاطون روشن کنم. ولی هر یک از این دو موضوع - نوشته‌های افلاطون و فرهنگ یونان - چنان دریای پهناوری است که نوشته حاضر از این دو دریا فقط مقداری را که در کف یک دست می‌تواند گنجید، به خواننده عرضه می‌تواند کرد، و من بنده برای اینکه زیاد پراکنده‌گویی نکنم از ده‌ها مطلب که در این باره می‌توان گفت فقط به دو مطلب خواهم پرداخت:

یکی اینکه افلاطون عناصر فرهنگ یونانی را برای پروراندن معانی تازه و بیان اندیشه‌های نو بکار می‌برد؛ دیگر اینکه بدون آشنایی با فرهنگ یونان فهمیدن نوشته‌های افلاطون آسان نیست، گاهی بسیار دشوار و حتی در بعضی موارد غیرممکن است. تنها به این دو مطلب خواهم پرداخت و خواهم کوشید با آوردن مثالی برای هر یک از این دو مطلب، آنها را روشن کنم. ولی پیش از شروع به تشریح این دو مطلب مقدمه‌ای کوتاه و کلی خواهم آورد.

ما درباره چگونگی زندگی و اندیشه‌ها و شیوه فکر یک قوم، و حاصل اندیشه و شیوه فکر که فرهنگ قوم را تشکیل می‌دهد، از تاریخ چیز زیادی نمی‌آموزیم. این سخن بدین معنی نیست که تاریخ در این مورد فایده‌ای ندارد. ولی وقتی که می‌خواهیم از شیوه زندگی یعنی رفتارها و نشست و برخاستها و مهمانیها و عروسی‌ها و عزراها و عشقبازیه‌ها، و بطور کلی سرگذشت یک قوم که هم نتیجه فرهنگ قوم و هم عامل اصلی تغییرات و تحولات در فرهنگ آن قوم است، آشنا شویم به اشعار شاعران و آثار نثرنویسان و افسانه‌ها و داستانها و رومانها و نمایشنامه‌های آن قوم - اگر رومان و نمایشنامه داشته باشد - رجوع می‌کنیم.

به گواهی مدارک نوشته که در دست داریم در حدود ۲۵۰۰ یا ۲۶۰۰ سال است که فیلسوفان و متفکران بی‌شمار از اقوام گوناگون آثار فلسفی بوجود آورده‌اند. ولی در میان آنان - تا آنجا که معلومات من بنده اجازه می‌دهد - تنها یک نفر را می‌شناسیم که در عین حال که بزرگترین فیلسوف دوران باستان و یکی از بزرگترین

فیلسوفان جهان است، نوشته‌های فلسفیش هم شعر است و هم افسانه و داستان و هم نمایشنامه؛ و همه اینها چهارچوبی را تشکیل می‌دهند که هسته فلسفی نوشته را دربر می‌گیرد؛ این مزیت خارق‌العاده خاص افلاطون است.

البته در دوره جدید، در قرنهای اخیر، بعضی فیلسوفان غربی کوشیده‌اند اندیشه‌های فلسفی خود را از طریق داستان و رومان به خواننده القا کنند؛ مثلاً ژان ژاک روسو با کتاب «امیل» و رومان «ژولی یا نوول الوئیس» و حتی در دوره زندگی خود ما، سارتر، ولی نوشته‌های اینان قابل قیاس با آثار افلاطون نیستند چون آثار فلسفی به معنی واقعی نیستند و فقط داستانهایی با محتوای فلسفی هستند. ما خود نیز داستانهای فلسفی داریم مانند سلمان و افسال یا داستانهای شیخ اشراق. اما اینها هم نوشته‌هایی تمثیلی برای بیان مطلبی عرفانی یا فلسفی در پرده رمز و تمثیل هستند که مثل این است که وقایعشان در عالم خیال و عالم اساطیر روی می‌دهند و ارتباطی با زندگی روزانه ما ندارند و از این رو نه شباهتی با نوشته‌های افلاطون دارند و نه قابل قیاس با آنها هستند چون در نوشته‌های افلاطون که می‌توان نمایشنامه‌های افلاطون نامید آدمیان واقعی و اوضاع و احوال معین در مرکز واقعه نمایشنامه قرار دارند که در مسایل مشترک هر دو طرف بحث می‌کنند و هر دو با هم می‌کوشند تا به راه حل مشترکی دست یابند که فراگیرنده همه دیدگاههای متضاد باشند.

برای توجه به غنای اشارات افلاطون به عناصر گوناگون فرهنگ یونانی، رساله «اپولوژی» یا خطابه دفاعی سقراط، مثال خوبی است. در این رساله سی صفحه‌ای که از حیث حجم از حد یک مقاله متوسط بیرون نیست و موضوعش دفاع سقراط در دادگاه است، هم از اساطیر و خدایان و پهلوانان داستانی یونان سخن در میان است، هم از حماسه‌های هومری، هم از شاعران بزرگ یونانی مانند هومر و هسیودوس و موزایوس و اورفئوس و آثار تراژدی‌نویسان و کمدی‌نویسان، هم از فیلسوفان پیش از سقراط، هم از چگونگی انتقال فلسفه از پژوهش طبیعی به علوم انسانی، هم از مسابقه‌های ورزشی که بزرگترین حوادث شهرهای یونان بودند، هم از سوفسطائیان و روش ایشان در درس دادن و تربیت کردن جوانان، و هم از «آراکل» و پرسشهایی که یونانیان در موارد مختلف از خدایان می‌کردند. نوشته‌های دیگر افلاطون نیز کم و بیش همین گونه‌اند.

بدین سان افلاطون با نوشته‌های خود از یک سو دروازه تمامی فرهنگ یونان را به روی خواننده باز می‌کند و از سوی دیگر از خواننده می‌خواهد که به موازات مطالعه نوشته‌های او با فرهنگ یونان آشنا شود تا بتواند نوشته‌های او را بفهمد؛ یا بهتر است بگوییم افلاطون دروازه فرهنگ عظیم یونان را به روی خواننده می‌گشاید و کنج‌کاو می‌خواننده را برمی‌انگیزد که قدم در این شهر افسانه‌ای بگذارد و از تماشای همه زوایای آن لذت ببرد؛ و در عین حال با بهم بافتن عناصر گوناگون فرهنگ یونانی با عناصر فلسفه خودش، و مخصوصاً با زبان شاعرانه بی‌همتایش، آثاری بوجود می‌آورد که از سردی و خشکی نوشته فلسفی بندرت می‌توان اثری در آنها یافت.

اما این نکته هم نباید ناگفته بماند که آوردن اشارات متعدد به عناصر فرهنگ قومی در یک نوشته، فی نفسه مزیتی نیست. این گونه اشارات را در اشعار شاعران اقوام مختلف و مخصوصاً در اشعار شاعران خود ما به حد وفور می‌توان یافت. مثلاً برای فهمیدن شعر خاقانی باید تمامی جزئیات فرهنگ ایرانی و اسلامی و حتی چیزهای بیش از فرهنگ ایرانی و اسلامی را شناخت. ولی فرق افلاطون با این شاعران این است که افلاطون کتاب فلسفی می‌نویسد و اشاراتش به فرهنگ قومی برای اظهار فضل و آراستن سخن نیست، بلکه در هر جمله و هر کلمه‌ای که می‌آورد غرض فلسفی خاصی دارد و حتی من بنده با بعضی از زبان‌شناسان تاریخی موافق نمی‌توانم باشم که می‌گویند افلاطون فلان بخش یا فلان داستان را برای رفع خستگی خواننده می‌آورد. افلاطون داستانرا نیست و آنچه می‌نویسد برای خوشحال کردن خواننده یا فراهم آوردن لذت برای خواننده نیست بلکه می‌خواهد خواننده را هشیار کند و توجهش را به مطلب فلسفی که بیان می‌کند جلب کند و او را در بحثی که در جریان است شریک سازد، و این کار را با چنان قدرت شاعری حیرت‌انگیزی انجام می‌دهد که خواننده متوجه قصد افلاطون نمی‌شود و بی اختیار در جریان بحث قرار می‌گیرد و خودش یکی از بحث‌کنندگان می‌شود و اگر اغراق نباشد گاهی، مثلاً هنگام مطالعه رساله «گرگیاس» یا مکالمه «فایدون»، اضطراب و حتی تپش قلب احساس می‌کند و به حالی می‌افتد که ما گاهی هنگام خواندن رومانهای بسیار جذاب و گیرا احساس می‌کنیم منتها هنگام خواندن رومان اضطراب ما برای این است که ببینیم سرنوشت قهرمان داستان به کجا می‌انجامد در حالی که هنگام مطالعه گفت و گوهایی افلاطونی خود ما جزئی از بحث و

افلاطون و فرهنگ یونان

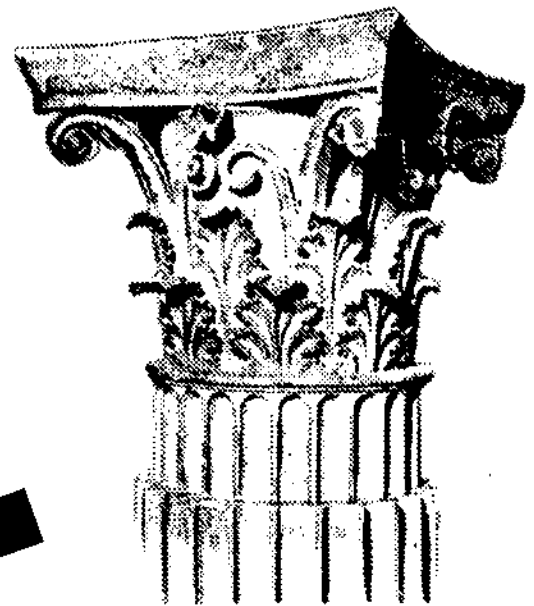
جزئی از مسأله فلسفی می‌شویم و سرنوشت مسأله فلسفی، سرنوشت خود ما می‌شود.

بدین ترتیب افلاطون، یعنی کسی که بظاهر چنین می‌نماید که مخالف شعر و هنر است (و این خود مطلبی است که نمی‌توان سرسری از آن گذشت ولی اینجا جای شکافتن آن نیست و شاید اگر فرصتی دست دهد سخنانی اشاره‌وار درباره‌اش بگوییم) هنر عظیم شعر را در خدمت فلسفه قرار می‌دهد و چنان اثر فلسفی شیرین و دلگشای بوجود می‌آورد که تا امروز که بیست و چهار قرن از آن گذشته است هیچ فیلسوفی نتوانسته است با او رقابت کند.

بعنوان جمله معترضه این نکته را با خواننده در میان می‌گذارم که یگانه کتابی از این سنخ که من بنده می‌شناسم اتفاقاً نوشته یکی از همشهریان و معاصران خود افلاطون، یعنی توکودیدس آتنی است با عنوان «تاریخ جنگهای پلوپونزی». این کتاب تاریخ جنگهای سی ساله‌ای است که در حدود ۲۴۰۰ سال پیش میان دو دولتشهر یونانی، یعنی آتن و اسپارته، روی داده است و قاعدتاً می‌بایست برای ما مردمان امروزی چیز چندان جالب توجهی نباشد. ولی این مرد کاری کرده است که کتابش، چنانکه خودش پیش‌بینی کرده، ارزش ابدی یافته است.

در اینجا نمی‌توانم درباره این کتاب شرحی مفصل بیاورم و همین قدر به اشاره می‌گویم که وجه تشابه این کتاب با نوشته‌های افلاطون این است که همان گونه که نوشته افلاطون میدان نبرد اندیشه‌های فلسفی است کتاب توکودیدس میدان نبرد اندیشه‌های سیاسی است، و همان گونه که از طریق آن نبرد فلسفه به معنایی که از زمان افلاطون یافته است پایه‌گذاری می‌شود از طریق این نبرد اندیشه‌های سیاسی هم فلسفه سیاست پایه‌گذاری شده است.

اثر اندیشه‌های سیاسی توکودیدس - اگر خطا نکنم و کمی معلوماتم گمراه‌م نکرده باشد - نخستین بار در دوره رنسانس در نوشته‌های ماکیاوولی، پایه‌گذار علم سیاسی عصر جدید، ظاهر می‌شود که در نوشته اصلی

محمدحسن لطیفی

خود با عنوان «گفتارها» علم سیاست را با استفاده از روش علوم طبیعی، یعنی روش استقراء، بنیان می‌نهد و در طی این کتاب بارها به اندیشه‌های توکودیدس، حتی یک بار با ذکر نام و عنوان کتاب او، استناد می‌جوید.

پس از ماکیاوولی، توماس هابز فیلسوف معروف انگلیسی چنان شیفته کتاب توکودیدس می‌شود که کتاب را به زبان انگلیسی ترجمه می‌کند، و امروز این کتاب بعنوان یکی از شایان توجه ترین کتابهای فلسفه سیاسی بارها به زبانهای عمده اروپایی ترجمه شده است (و من خود پنج ترجمه آلمانی می‌شناسم) و حتی خلاصه‌هایی از این کتاب برای خواننده شدن در مدارس متوسطه اروپایی تهیه شده است.

برگردیم به افلاطون و فرهنگ یونانی و لزوم آشنایی با فرهنگ یونانی برای فهمیدن نوشته‌های افلاطون.

نوشته افلاطون از دو قشر تشکیل می‌یابد که یکی قشر بیرونی است و دیگری قشر درونی.

قشر بیرونی شامل صحنه‌پردازیه‌ها و داستانها و مزاحها و طنزها و گاهی اوقات تلخی‌ها و اعتراضهاست، و قشر درونی شامل مطالب فلسفی به معنی واقعی، ولی این دو قشر طوری درهم بافته شده است که مرزهای واقعی میان آنها نمی‌توان معین کرد، یعنی قشر بیرونی مستقل از قشر درونی نیست بلکه مطلقاً و تماماً در خدمت قشر درونی قرار دارد و برای آماده کردن ذهن خواننده برای دریافتن قشر درونی است.

اکنون می‌خواهم دو مثال بیاورم که یکی با قشر درونی ارتباط دارد و دیگری با قشر بیرونی. با مثال اول خواهم کوشید اثر فرهنگ یونانی را در شکل گرفتن یکی از مهمترین عناصر فلسفه افلاطون روشن کنم و با مثال دوم نشان خواهم داد که بدون آشنایی با فرهنگ یونانی فهمیدن نوشته افلاطون آسان نیست.

در آغاز گفتیم که افلاطون عناصر فرهنگ یونانی را برای پروراندن اندیشه‌ها و معانی تازه بکار می‌برد. اینک می‌کوشم این نکته را با ذکر مثالی روشن کنم.

همه کسانی که درباره یونان و یونانیان چیزی نوشته‌اند اهمیت شکل و شکل زیبا را در فرهنگ یونانی متذکر شده‌اند؛ و چنین می‌نمایند که یونانیان قدیم احساسی مادرزاد برای شکل و شکل زیبا و زیبایی شکل دارند و به هرچه دست می‌یابند می‌کوشند شکلی زیبا به آن بدهند و حتی سعی می‌کنند اندیشه‌های خود را نیز به حوزه آفرینش هنری منتقل سازند و بواسطه اشکال زیبا ابلاغ کنند و کسانی که در یونان یا در موزه‌های بزرگ با آثار هنری یونان آشنا شده‌اند توجه

دارند که من چه می‌گویم. این سخن هم که دایره و کره زیباترین و کاملترین اشکال هندسی هستند از یونانیان است.

دلبستگی یونانیان به شکل زیبا و اشتیاقشان به شکل‌بخشی، تا اندازه‌ای است که حتی فیلسوفان یونانی - از جمله افلاطون در رساله «تیمائوس» - به کل جهان و کیهان نیز در عالم تصور خود شکلی زیبا می‌بخشند و چون، چنانکه گفته شد، زیباترین اشکال در نظرشان شکل کره است جهان و کیهان را به صورت کره‌ای منظم تصور می‌کنند و Cosmos می‌نامند که به معنی دنیای منظم و موزون و آراسته و زیباست چون کلمه Cosmos در اصل به معنی زینت و زیور است (و اصطلاح فرانسوی گسمتیک که امروز در زبانهای اروپایی به معنی وسایل آرایش بکار می‌رود از آنجا می‌آید) و حتی یونانیان تربیت انسان را هم به معنی فرایند آگاهانه شکل‌بخشی به روح تلقی می‌کنند و وظیفه دولت را هم شکل‌بخشی به آدمی و زندگی آدمی می‌دانند.

اما شکل‌بخشی مستلزم وجود سرمشق و الگوست، چون وقتی که کسی می‌خواهد به چیزی شکل زیبا ببخشد باید سرمشق و الگویی داشته باشد تا در شکل‌بخشی از آن پیروی کند؛ و سرمشق در بیرون نیست بلکه همیشه در درون هنرمند و آفریننده اثر هنری جای دارد (و بعنوان جمله معترضه عرض می‌کنم که فرق اساسی عکسی که عکاس می‌گیرد با اثر هنری که نقاش هنرمند می‌آفریند، از همین جاست، و چشم تربیت یافته، عکس را هرچند شبیه پرده نقاشی باشد، از پرده نقاشی هرچند شبیه عکس باشد، با یک نظر بازمی‌شناسد).

اما چیزی که فقط به نحوی از انحا خوب یا زیبا باشد لایق آن نیست که سرمشق قرار گیرد؛ چیز ناقص نمی‌تواند سرمشق باشد؛ و چون هر محسوس ناقص است چیز محسوس ممکن نیست سرمشق باشد. سرمشق فقط چیزی یا تصویری می‌تواند بود که کامل باشد و دارای اعتبار عام باشد، یعنی باید تصویری آرمانی باشد که بهتر و بالاتر از آن در تصور نگنجد، و بدین جهت باید برای همه مردمان بطور برابر تکلیف‌آور باشد.

به گواهی کهن‌ترین حماسه‌های یونانی اندیشه سرمشق و تقلید یا الگو و تقلید در قدیمترین ادوار تاریخ یونان ریشه دارد و در ادواری که در آن‌ها هنوز نه قانون وجود دارد و نه نظامی اخلاقی، هرچا که قرار است جوانی تربیت شود یا به او پندی داده شود یا برای

انجام دادن عملی بزرگ تحریک شود، پنددهنده و تحریک کننده به قانون یا نظام اخلاقی استناد نمی جوید بلکه سرمشق زندگی قهرمانان و پهلوانان اساطیری را که انسانهای از هر حیث کامل تلقی می شوند - یعنی درواقع انسانهای معقولند نه انسانهای محسوس - در برابر چشم آن جوان قرار می دهد، و خوانندگان این نوشته هنگام مطالعه «ایلیاد» و «اودیسه»، حماسه های هومری، قطعاً بدین مطلب توجه یافته اند و از این رو لازم نیست در این باره بحثی مفصل آغاز کنیم.

ولی در اشعار شاعران ادوار بعدی نیز - یعنی در زمانهایی هم که قانون و نظام اخلاقی در جامعه مستقر شده است - به این گونه سرمشقها و الگوها به تکرار و فراوان برمی خوریم، و بطور کلی در همه ادوار و برای همه مردمان یونانی سرمشق و الگو و نمونه قابل تقلید یکی از مقوله های بنیادی زندگی و تفکر بوده است بطوری که در دوره انحطاط یونان هم، یعنی پس از آن که استقلال یونان بکلی از میان رفت و یونان به صورت ایالتی از امپراتوری روم درآمد، یونانیان شاهکارهای ادبی و هنری دوران طلایی یونان را سرمشق هنر و ادبیات تلقی کردند و آنها را آثار «کلاسیک» نامیدند و با وام گرفتن از زبان لاتینی اصطلاح Classico را بوجود آوردند به معنی بهترین و درجه اول و تغییرناپذیر و فارغ از قید زمان و شایسته تقلید؛ و بدین ترتیب اصطلاح «کلاسیک» که امروز در همه جا معمول است و ما خودمان هم بکار می بریم ساخته یونانیان و ناشی از دلبستگی آنان به اندیشه سرمشق و تقلید است.

این اندیشه پس از زوال یونان به روم انتقال یافت و برای اینکه سخن دراز نشود ورشته مطلب از دست نرود، همین قدر اشاره وار می گویم که با رواج دین مسیحی در روم و گسترش فرهنگ و شیوه فکر قرون وسطایی ظاهراً اندیشه سرمشق و تقلید از یادها فراموش می شود و با پیدایش رنسانس در ایتالیا دوباره جان می گیرد و ایتالیاییان شروع می کنند به اینکه زندگی و شیوه فکر رومیان را سرمشق خود تلقی کنند و بهترین نمونه این امر در دوره رنسانس کتاب «گفتارها» نوشته ماکیاولی در علم سیاست است بدین معنی که ماکیاولی در آغاز هر فصل کتاب خود نمونه ای از رفتار رومیان را نقل می کند و هموطنان خود را به تقلید از آن برمی انگیزد و از اینکه مردمان عصر او چه در جنگ و چه در سیاست از رومیان تقلید نمی کنند، گله می کند.

از مطلب اندکی دور افتادم ولی مقصودم باز نمودن اهمیت اندیشه سرمشق و الگو و نمونه، و تقلید از آن، در فرهنگ و زندگی یونانیان بود.

این عنصر فرهنگ یونان در اندیشه و نوشته های افلاطون تأثیری عجیب دارد و نمی دانم آیا می توان نوشته ای فلسفی پیدا کرد که در آن به اندازه نوشته های افلاطون از سرمشق و نمونه و تقلید - چه از مفهوم این

کلمات و چه از خود این کلمات - سخن به میان آمده باشد؟ اندیشه سرمشق و تقلید، که چنانکه گفته شد، یکی از عناصر بنیادی فرهنگ یونانی است، چنان نقوذی در شیوه فکر افلاطون دارد که حتی در رساله «تیمائوس»، به سخن صریح افلاطون، آفریننده جهان نیز هنگام آفریدن جهان از سرمشقی معین تقلید می کند (در اینکه این «آفریننده جهان» کیست و از کدام سرمشق تقلید می کند، و اصلاً این سخن که آفریننده جهان از سرمشقی تقلید می کند، به چه معنی است، نمی توانم وارد شوم و گر نه این خطر وجود دارد که این مقاله هرگز به پایان نرسد.) ولی چون این نکته اندکی غریب می نماید، و چون ممکن است خوانندگان این مقاله هنگام مطالعه رساله «تیمائوس» به این نکته توجه نکرده یا آن را از یاد برده باشند، چند جمله از عین نوشته افلاطون را از رساله «تیمائوس» (شماره های ۲۰ تا ۲۴) می آورم تا خواننده ملاحظه فرماید که عرض من در این مورد مستند است: «استاد سازنده (مقصود Demiurg یا آفریننده جهان است) در هنگام ساختن جهان کدام ذات زنده را سرمشق خود قرار داد تا اثری که پدید می آید شبیه آن باشد؟... استاد سازنده جهان چون خواست که جهان را شبیه زیباترین و کاملترین ذاتی که فقط در عالم تفکر جای دارند، بسازد، جهان را به صورت ذات ذیروح یگانه ای درآورد که همه ذات زنده را که بر حسب طبیعتشان با آن ذات زیبا و کامل خویشی دارند، در خود جمع دارد... از این رو جهان را گرد کرد و به صورت کره درآورد... این شکل کاملترین اشکال است... و بر همه اشکال دیگر برتری دارد...» این جمله را هم از رساله «تیمائوس» (شماره ۲۹) می آورم: «اگر جهان زیباست و سازنده آن خوب و کامل، پس بی گمان او در ایجاد جهان آنچه را که سرمدی است سرمشق قرار داده...» جمله های دیگری هم از این نوع در رساله «تیمائوس» وجود دارد که برای پرهیز از اطاله کلام از آوردن آنها چشم می پوشم. پس، چنانکه گفته شد، در رساله «تیمائوس» آفریننده جهان هنگام آفریدن جهان از الگویی تقلید می کند و این سخن بدین معنی است که به عقیده افلاطون آفریننده فقط شبیهی، تصویری، از الگویی بوجود می آورد. بنابراین جای تعجب نیست که افلاطون همه چیزهای موجود در جهان محسوس را تقلیدی یا تصویری از الگوهای می داند که در عالم معقول جای دارند و آن الگوها را «ایده» می نامد و بدین سان برای باز نمودن مهمترین نظریه فلسفی خویش - یعنی نظریه ایده - از یکی از مهمترین عناصر فرهنگ یونان استفاده می کند.

البته منظور این نیست که نظریه ایده از آن عنصر فرهنگ یونانی نشأت گرفته باشد. منشأ نظریه ایده چیز دیگری است و من بنده نمی توانم در اینجا وارد این مسأله شوم. ولی گمان می کنم با این عرایض تأثیر یکی از عناصر فرهنگ یونانی در شکل بیان مهمترین

عناصر فلسفه افلاطون روشن شده باشد و چنانکه خواننده آگاه است تقریباً تمامی فلسفه افلاطون بر اندیشه نمونه و الگو مبتنی است و «ایده»ها به عقیده او نمونه هایی در عالم وجودند که همه اعتبار مطلق و عام دارند، مخصوصاً ایده «نیک»؛ و افلاطون در پایان کتاب نهم «جمهوری» درباره دولت و کشوری که خود تاسیس کرده است بصراحت می گوید: «شاید آن کشور نمونه ای است الهی که در آسمان برپا کرده اند تا کسانی که دیده بینا دارند چشم به آن بدوزند و با تقلید از قوانین آن، کشور درون خود را سامان بخشند.»

آنچه تا اینجا گفته شد مثالی بود برای روشن شدن اینکه چگونه افلاطون عناصر فرهنگ یونانی را برای پروراندن معانی تازه و بیان اندیشه های نو بکار می برد. اما در اینجا مطلبی هم هست که نباید ناگفته بگذارم. این گفتار مفصل تنها بدین منظور نبود که فقط مثالی برای تأثیر فرهنگ یونانی در شکل گرفتن یکی از عناصر فلسفه افلاطون آورده باشم؛ بلکه در اینجا نکته باریکی هست که شاید در بحث و تحقیق در فرق ایده های افلاطونی با «مفاهیم» یا «مفاهیم مجرد» یا «تصور» یا حتی «کلی» ارسطویی - که هنوز می خوانیم و می شنویم که نویسندگان و متفکران ما ایده های افلاطونی را با آنها اشتباه می کنند (و حتی بعضی متفکران اروپایی، با اینکه دویست سال است که در آنجا درباره این مطلب تحقیق می شود، هنوز گرفتار این اشتباهند) - به کار بیاید. ولی چون بنده قرار ندارم در این مقاله وارد فلسفه افلاطون شوم، به همین اشاره اکتفا می کنم.

اکنون به مطلب دوم می پردازم، یعنی به این مطلب که بدون آشنایی با فرهنگ یونان فهمیدن نوشته های افلاطون آسان نیست، گاهی بسیار دشوار است و حتی گاهی ممکن نیست.

ولی برای این که این نوشته صورت مقاله فلسفی پیدا نکند ناچارم برای این مطلب مثالی بسیار ساده بیاورم یعنی فقط به موردی بپردازم که بدون شناخت فرهنگ یونانی فهمیدن نوشته افلاطون آسان نیست؛ و به مواردی که بدون آن شناخت فهمیدن نوشته افلاطون بسیار دشوار یا غیرممکن است نخواهم پرداخت.

چون مثالی که برای روشن ساختن این مطلب می‌آورم با رساله «مهمانی» افلاطون ارتباط دارد، ناچارم فرض کنم که خواننده نوشته حاضر دست کم یک بار رساله «مهمانی» را خوانده است و با محتوای آن کم و بیش آشناست.

این رساله تصویر محفلی دوستانه از عده‌ای روشنفکران و اندیشمندان یونانی است که به مناسبتی در خانه بزرگترین شاعر تراژدی‌نویس وقت تشکیل یافته است و سقراط هم در آنجا حضور دارد، یعنی مجلسی است به تمام معنی محترم و محتشم؛ و حاضران مجلس پس از شام قرار گذاشته‌اند برای گرم نگاه داشتن مجلس هر یک به نوبت سخنانی درباره ماهیت عشق و ستایش اروس، خدای عشق، بگویند. چنین می‌کنند و چند نفری پشت سرهم خطابه‌هایی پر آب و تاب ایراد می‌کنند.

وقتی که نوبت سخن گفتن به یکی از حاضران مجلس بنام آریستوفانس می‌رسد، این مرد به گفته افلاطون «به سبب پرخوری یا به علتی دیگر دچار سکسکه» می‌شود و نمی‌تواند حرف بزند؛ و خواننده رساله اگر خالی الذهن و بیگانه از فرهنگ یونانی باشد پس از خواندن آنهمه خطابه‌های فصیح و غزا یکباره دچار تعجب می‌شود که چنین مجلسی جدی و محتشم چه جای سخن گفتن از پرخوری و سکسکه و مانند اینهاست؛ افلاطون که سخن هزل و بی معنی نمی‌گوید آنهم در اثنای وصف چنین مجلسی! آیا او می‌خواهد مزاحی به سخن بیامیزد؟ ولی چرا در اینجا و به چه مناسبت؟

خواننده رساله هرچه در مطالعه پیشتر می‌رود بر تعجبش افزوده می‌شود چون آن مرد که نامش آریستوفانس است روی به کسی می‌کند که در کنارش نشسته است و اتفاقاً طیب است و به او می‌گوید می‌بینی که من به چه حالی افتادم. پس یا سکسکه مرا معالجه کن و یا فعلاً بجای من سخن بگو تا سکسکه من بگذرد. طیب می‌گوید معالجه تو به این فوریت ممکن نیست. من بجای تو سخن خواهم گفت و تو در این اثنا زمانی نفس خود را نگاه دار و اگر بهتر نشدی با آب غرغره کن، و اگر غرغره هم سودی نبخشید به وسیله‌ای بینی خود را بخاران تا عطسه کنی و یقین بدان که پس از چند عطسه سکسکه‌ات رفع خواهد شد. طیب شروع به سخن می‌کند و خطابه‌ای دراز و پرآب و تاب می‌خواند و پس از مقدماتی مفصل سرانجام بدین نتیجه می‌رسد که نیکی هر چیز نیک نتیجه هماهنگی و «هارمونی» اجزا و عناصر متضاد تشکیل‌دهنده آن چیز است همان گونه که قطعه موسیقی دلکش نیز نتیجه هارمونی صداهای زیر و بم است؛ و سلامت بدن نیز نتیجه هماهنگی عناصر متضاد تشکیل‌دهنده بدن است؛ و عشق همین هماهنگی و هارمونی است.

طیب پس از آن که سخنش تمام می‌شود به آریستوفانس می‌گوید حالا که سکسکه‌ات تمام شده است، تو سخن بگو. آریستوفانس بجای اینکه از طیب تشکر کند او را استهزا می‌کند و می‌گوید آری، تمام شد ولی تا چند بار عطسه نکردم دست از سرم برنداشت و تعجبم از این است که چرا نظم و هماهنگی عناصر بدن که آنهمه درباره‌اش سخن گفتی، به این گونه صداهای گوشخراش احتیاج دارد.

چنانکه اشاره کردم، خواننده خالی الذهن رساله «مهمانی» با خواندن این حرفها و تصور صحنه‌ای که بدین سان بوجود آمده است به حق تعجب می‌کند و در برابر معمای قرار می‌گیرد و نمی‌فهمد که چنین مجلسی عالی و محترم چه جای این حرفها و استهزاها است!

ولی اگر خواننده رساله با فرهنگ یونانی آشنا باشد، و اولاً جنبش سوفسطایی را که در آن زمان در یونان پیدا شده بود بشناسد، و بداند که با آنکه نخستین سوفسطائیان مردمان دانشمند و تابع اصولی بودند با گذشت زمان چنان شده بود که اصحاب این جنبش هنری جز سخنوری نداشتند و سخنوری را برای خود سخنوری می‌خواستند و اعتنایی به حق و باطل و درست و نادرست نداشتند و یگانه مقصودشان درخشیدن در مجامع و مجالس بود (تا از این طریق شاگردان پولداری برای خود دست و پا کنند) و توجهی به حقیقت موضوعی که درباره‌اش سخن می‌گفتند نمی‌کردند و هدفشان به هر کرسی نشاندن عقیده‌ای بود که می‌خواستند به هر قیمت - حتی به قیمت سفسطه‌بازی و گیج کردن و فریفتن شنوندگان - به کرسی بنشانند (و بعنوان جمله معترضه یادآوری می‌کنم که این شیوه تا امروز هم در سراسر جهان و حتی در محیط خود ما رواج و ادامه دارد و در حال کمال شکوفایی است)، خلاصه کلام اگر خواننده رساله «مهمانی» از کم و کیف این جنبش باخبر باشد؛ و در ثانی اگر خواننده رساله بر اثر آشنایی با فرهنگ یونان بداند که نمایشهای کمدی و تراژدی چه اهمیتی برای یونانیان و چه نقشی در زندگی ایشان داشته است، و آریستوفانس را بشناسد و بداند که او محبوبترین و بزرگترین شاعر کمدی‌پرداز یونان بوده است و با سبک شیوا و در عین حال سخنان گزنده او آشنا باشد و بداند که این مرد در کمدیهای خود چه مردان مغرور و نامدار یونان را به باد استهزا گرفته است، با خواندن این گزارش متوجه می‌شود که افلاطون از پرداختن این صحنه عجیب منظوری دارد.

خواننده رساله «مهمانی» اگر سخنانی را که تا اینجا درباره عشق گفته شده است بدقت مطالعه کرده باشد، دریافته است که هیچ یک از سخنگویان سخنی قابل اعتنا درباره ماهیت عشق به زبان نیاورده است بلکه هرکدام به روش سوفسطائیان کوشیده است معایب

سخنان کسانی را که پیش از او سخن گفته‌اند آشکار سازد و ادعا کرده است که بهتر از همه آنان می‌تواند سخن بگوید و آنگاه با عبارات پرآب و تاب خطابه‌ای در مدح اروس ساخته است بی آنکه اعتنایی به موضوع سخن نشان دهد و بکوشد، تا ماهیت حقیقی عشق را روشن کند. از این رو همینکه آریستوفانس وارد صحنه می‌شود افلاطون با چند جمله کوتاه این محفل بظاهر موقر اندیشمندان برگزیده شهر را به صحنه کمدی مبدل می‌سازد.

اما درواقع افلاطون محفل را به صحنه کمدی مبدل نمی‌سازد بلکه خود سخنگویان محفل خودشان را به صحنه کمدی مبدل کرده‌اند از این طریق که با اینکه قرار بود درباره ماهیت عشق و ستایش اروس (خدای عشق) سخن بگویند مجلس را به میدان مسابقه سخنوری و خطابه‌های بلاغی - آن گونه که سوفسطائیان رواج داده بودند - مبدل ساخته‌اند؛ و افلاطون برای اینکه خنده‌آوری حالتی را که مجلس به خود گرفته است نمایان سازد به طنز توسل می‌جوید، آنهم نه طنز لطیف و ملیح سقراطی، بلکه به طنز گزنده و نیشدار خودش؛ و آریستوفانس را با سکسکه و عطسه وارد صحنه می‌کند تا به حاضران مجلس بگوید پاسخ مناسب خطابه‌های پرآب و تاب شما همین سکسکه و عطسه است، و این است آن مردی که می‌تواند حالت درونی شما را مجسم کند، و اگر می‌خواهید بدانید که، که هستید و چه می‌کنید، باید تصویر خود را در آینه کمدیهای او ببینید.

پس افلاطون با ساختن این صحنه: اولاً به حدس بنده به هنر کمدی‌نویس توانا ادای احترام می‌کند چون این صحنه درواقع ادای احترامی است به هنر آریستوفانس (و این همان چیزی است که فرانسویان *hommage* می‌نامند و ما ادای احترام ترجمه می‌کنیم)؛ در ثانی افلاطون با فراهم آوردن این صحنه همه کسانی را که تا آن ساعت به خیال خودشان در وصف خدای عشق خطابه‌های غزا خوانده‌اند استهزا می‌کند؛ و ثالثاً ذهن حاضران مجلس - و درواقع ذهن خواننده رساله را - برای شنیدن گفتار آریستوفانس آماده می‌کند.

اینکه گفتیم افلاطون به هنر آریستوفانس ادای احترام می‌کند، حدسی است که بنده می‌زنم و با اینکه سندی از نوشته‌های محققان و مفسران آثار افلاطون ندارم گمان می‌کنم حدسم بی دلیل نباشد و اگر دلیل کافی هم نداشته باشم دست کم قرائنی برای آن هست که هم‌اکنون شرح خواهم داد.

چون سخن به ارتباط افلاطون با آریستوفانس کشیده است، می‌خواهم چند جمله دیگر درباره این دو مرد بنویسم چون از سقراط که بگذریم اینان بزرگترین مردان آن دوره‌اند.

در کمدیهای آریستوفانس تصاویر متعددی از مردان نامدار یونان، اعم از رهبران و سرداران سپاه و

متفکران و شاعران، می‌یابیم. ولی ممکن نبود او درباره افلاطون چیزی بنویسد یا در کمدهای خود اشاره‌ای به او بکند چون وقتی که آریستوفانس درگذشت افلاطون چهل ساله بود و بین سی سالگی و چهل سالگی را هم، پس از مرگ سقراط، بیشتر اوقات در سفر و خارج از آتن بسر برده بود و آکادمی را هم هنوز تاسیس نکرده بود و احتمالاً چندان شهرتی هم در آتن نداشت تا نظر آریستوفانس را جلب کرده باشد. اما افلاطون هنگامی که رساله «اپولوژی»، خطابه دفاعی سقراط، را می‌نوشت جوان بود و هنوز سخت تحت تاثیر محاکمه و مرگ سقراط قرار داشت و به همه کسانی که تا آن زمان سخن علیه سقراط گفته بودند خشمگین بود و بدین جهت در «اپولوژی» آریستوفانس را به علت اینکه در نمایشنامه «ابرها» سقراط را استهزا کرده است در زمره کسانی ذکر می‌کند که در بد نام ساختن سقراط مقصر بوده‌اند هرچند در آنجا نام آریستوفانس را نمی‌برد بلکه فقط به اشاره‌ای به حرفه او (کمدی‌نویسی) کفایت می‌کند. ولی هنگام نوشتن رساله «مهمانی» سالها از آن تاریخ گذشته و در این بین افلاطون آشنایی بیشتر با آثار آریستوفانس پیدا کرده است و آریستوفانس هم کسی نبود که شخص با کمدهای او آشنا شود و در برابر هنر او به اعجاب نیفتد و دلبسته او نباشد.

از این رو، چنانکه گفتیم، در رساله «مهمانی» همینکه نوبت سخن گفتن به آریستوفانس می‌رسد افلاطون با مبدل ساختن مجلس محتشم روشنفکران برگزیده آتن به صحنه کمدی، ادای احترامی به هنر آریستوفانس می‌کند. ولی ادای احترام او به آریستوفانس منحصر به این کار نمی‌ماند - و همین جاست قرآینی که گفتیم برای حدس من وجود دارد - بلکه وقتی که آریستوفانس سخن آغاز می‌کند افلاطون با بی‌پروایی عجیبی جذ و مزاح را بهم می‌آمیزد و افسانه خیالی حیرت‌انگیزی درباره سرگذشت بشر از قول آریستوفانس می‌آورد و سخن را به جایی می‌رساند که دو نکته بسیار مهم درباره ماهیت عشق - البته در پرده رمز و تمثیل - از زبان آریستوفانس بیان می‌کند. افسانه آریستوفانس بسیار مفصل است (و خواننده خود باید این افسانه زیبا و در عین حال عجیب و دهشت‌انگیز را در رساله «مهمانی» مطالعه کند) و من در اینجا فقط به ذکر چند نکته مهم آن اشاره می‌کنم.

می‌گوید طبیعت ما آدمیان در آغاز غیر از آن بود که اکنون هست. بدن آدمیان گرد بود و آدمی چهار دست و چهار پا داشت و دو چهره در دو سوی سر و دیگر اعضا به همین قیاس. از این رو آدمیان بسیار نیرومند تر از امروز بودند و چنان به نیروی خود غرّه شده بودند که می‌خواستند به دنیای خدایان حمله کنند و بر خدایان چیره شوند. زئوس، خدای خدایان، برای اینکه آدمیان را تنبیه کند تصمیم گرفت آنان را ضعیف کند و بدین منظور آدمیان را از وسط بدنشان برید و به دو نیم کرد. از

آن روز هر نیم آدمی آرزوی پیوستن به نیم دیگر خود را دارد و هر وقت که دو نیم به یکدیگر می‌رسند، همدیگر را چنان در آغوش می‌گیرند که هرگز نمی‌خواهند از هم جدا شوند درحالی که نمی‌توانند بگویند از یکدیگر چه می‌خواهند چون وصف اشتیاقی که به روح هر دو حکمرواست در سخن نمی‌آید. آریستوفانس از این داستان چنین نتیجه می‌گیرد که ما در آغاز چنان بودیم و همواره آرزو داریم به صورت نخستین خود بازگردیم و این آرزو همان است که به نام عشق می‌خوانیم.

گفتم که این افسانه حاوی دو نکته بسیار مهم درباره عشق است. نکته اول تعریف ماهیت عشق است تقریباً بدان سان که خود افلاطون در نظر دارد: یعنی آرزو و اشتیاق طبیعی و مادرزاد آدمی به دست یافتن به کمال روحی و طبیعت نخستین و راستین خود. به یاد بیاییم که افلاطون در «جمهوری» در وصف فلسفه و تربیت فلسفی می‌گوید: آرزوی شکلیابی انسان راستین در درون انسان! عشق و فلسفه برای افلاطون دو کلمه مترادفاند، یعنی عشق اصطلاح دیگری است برای فلسفه. سقراط هرجا که سخن از عشق به میان می‌آید، می‌گوید من هنری جز عشق ندارم، و در رساله «فایدون» می‌گوید فلسفه والاترین هنرهاست و من جز به فلسفه نمی‌پردازم. سقراط همیشه عاشق است، عاشق پسران زیبا. همیشه عاشق است یعنی همیشه فیلسوف است و هیچ فکر و ذکری جز جستن دانش و حقیقت ندارد؛ و پسران زیبا جوانان مستعدی هستند که آماده‌اند در جستن حقیقت به او یاری کنند (خواه چهره‌ای دل‌انگیز داشته باشند، مانند الکیبیادس و خواه در زشتی چهره کمتر از خود سقراط نباشند، مانند ثئای‌توس) و هر کس کوچکترین تردیدی در این حرف دارد فقط کافی است که مقدمه رساله «ثئای‌توس» افلاطون را بدقت بخواند.

اما نکته دیگر که در گفتار آریستوفانس - باز هم در پرده رمز و تمثیل - به زبان می‌آید این است که عشق‌ورزی، یعنی پرداختن به فلسفه و تحقیق فلسفی، یعنی تحقق بخشی به آرزوی دست یافتن به کمال روحی، فقط در حال پیوستگی و هماغوشی با دیگری و همکاری و همدلی با دیگری امکان‌پذیر است؛ و این خود نکته‌ای است که افلاطون اهمیت فراوان برای آن قایل است و در رساله «کریتون» فقط اشاره‌ای به آن می‌کند و در رساله «فایدروس» آن را به زبان شاعرانه شرح می‌دهد ولی در نامه شماره هفت (شماره ۲۴۱) با اصرار و تاکید به آن تکیه می‌کند چون معتقد است که تحقیق فلسفی در تنهایی ممکن نیست (و علت اصلی تاسیس «آکادمی» نیز بی‌گمان همین بوده است) و من در این نوشته نمی‌توانم بیش از این در این باره سخن بگویم و ناچارم به همین اشاره قناعت کنم.

اما بیان آریستوفانس درباره عشق هنوز ناقص

است و اندکی بعد سقراط مقداری از آن را تصحیح می‌کند و درباره مقداری دیگر شرحی مفصل می‌آورد، ولی به هر حال افلاطون از این طریق هم به آریستوفانس ادای احترام می‌کند که او را در میان همه کسانی که تا آن ساعت راجع به عشق سخن گفته‌اند نخستین کسی قلمداد می‌کند که با ماهیت عشق آشنایی دارد هرچند آشنایش ناقص است و از این حیث به پای سقراط نمی‌رسد.

ادای احترام دیگر افلاطون به آریستوفانس آنجاست که افلاطون سخنی را که آریستوفانس در نمایشنامه «ابرها» درباره سقراط گفته است از قول الکیبیادس (در اثنای گزارش بازگشت سپاهیان شکست خورده آتن از میدان جنگ) در ستایش سقراط می‌آورد: «به قول آریستوفانس [سقراط] (با وقار تمام راه می‌پیمود و چشمها را به این سو و آن سو می‌گرداند).»

(در اینجا ناچارم از خواننده این نوشته تقاضا کنم گمان نبرد که بنده می‌گویم افلاطون رساله «مهمانی» را برای ادای احترام به آریستوفانس نوشته است. مقصود من فقط این است که نشان دهم که افلاطون در این رساله، در چند جا به آریستوفانس ادای احترام کرده است و همه این موارد را قرینه‌ای می‌دانم بر اینکه طنزها و مزاحهای مربوط به سکسکه و عطسه و مبدل ساختن مجلس روشنفکران شهر به صحنه کمدی ادای احترامی به هنر آریستوفانس است.)

در پایان رساله «مهمانی» هم، باز ادای احترامی هست. اما این بار ادای احترام به شخص آریستوفانس نیست بلکه ادای احترام به هنر شعر بطور کلی، یعنی یکی از مهمترین عناصر فرهنگ یونان است که آریستوفانس کمدی‌نویس و آگاتون تراژدی‌پرداز (میزبان مجلس مهمانی) نمایندگان آنند.

چون سخن به اینجا رسیده است میل دارم مخصوصاً این نکته را تذکر دهم که برخلاف آنچه شایع است که افلاطون مخالف شعر و هنر شاعری است، حقیقت این است که افلاطون شیفته شعر و شاعری است و از فلسفه که بگذریم درباره هیچ هنری به اندازه شعر و شاعران سخن شورانگیز و از دل بر آمده نمی‌گوید، و هرجا که مناسبتی پیش آید شعر و شاعر را می‌ستاید، آن هم با چه عباراتی! این عبارات که عیناً از رساله «مهمانی» نقل می‌کنم، سخن فلان سوفسطایی یا فلان بیگانه نیست که افلاطون از زبان او آورده باشد بلکه سخن خود سقراط است، سخنی است که سقراط از زبان آن بانوی اعجوبه - دیوتیما - نقل می‌کند، یعنی سخنی است که از اعماق دل افلاطون برمی‌آید. مثلاً (در رساله «مهمانی» ۲۰۹) می‌گوید: «می‌دانی فرزندان روح کدامند؟ دانش و فضیلت انسانی، که زاده شعرا و هنرمندان راستین است» و در همان رساله (شماره ۲۱۲) پاداش شاعران را معین می‌کند و می‌گوید: «و پاداش

کسی که فضایل راستین را به وجود آورد این است که در جرگه دوستان خدا درمی آید و زندگی جاوید می یابد.» و در جایی دیگر («مهمانی» ۲۰۹) می گوید: «کیست که آن گونه فرزندان روحی را به فرزندان جسمانی برتری نهند و به حال هومر و هسیودوس و دیگر شاعران و هنرمندان که با زادن آن گونه فرزندان روحی نام نیکو و شهرت جاویدان، یافته اند... غبطه نخورد؟» در رساله «ایون» نیز شاعران را مجذوبان خدا و مترجم سخنان خدان می خواند؛ و حتی کتاب «قوانین» خود را نیز شعر تلقی می کند و با کمال غرور می گوید «ما خود نیز امروز شعری سروده ایم» (قوانین ۸۱۱).

اصلاً چه لزومی دارد که در این باره به سخنان و جملات افلاطون استناد کنیم؟ افلاطون با عمل خویش، آن هم در سراسر عمر، نشان داده است که شعر را یگانه هنری می داند که لیاقت آن را دارد که دستیار فلسفه باشد، بطوری که همه نوشته های فلسفی او به نثر شاعرانه نوشته شده است و شعر منثور است و نخستین کسی که بدین نکته توجه یافته و درباره اش سخن گفته است، ارسطوست که در کتاب فن شعر خود نوشته های افلاطون را شعر می خواند درحالی که آثار منظوم فیلسوفان دیگر را لایق آن نمی داند که عنوان شعر به آنها اطلاق شود.

پس اگر در جایی از نوشته های افلاطون ببینیم که او با شعر مخالفت می کند و آماده نیست شاعر را به شهر خود راه دهد باید تحقیق کنیم و روشن سازیم که او با چگونه شعری مخالف است زیرا در کشور خود ما هم اشعار فراوان وجود دارند که ما آموختن آنها را به جوانان بی فایده و حتی زیانبار می دانیم. برای اینکه این نکته هم خالی از مثالی نباشد اجازه می خواهم - هرچند این نوشته بیش از آن دراز شد که قصد داشتم - به آثار یکی از دو تن از شاعران خودمان اشاره ای کنم. هزار و دویست سال است که در کشور ما از زمین و آسمان شعر می جوشد و شعر می بارد و این خود یکی از عجایب قوم ایرانی است که در این مدت هزار و دویست سال یک روز نبوده است که در آن، شاعری کم و بیش نامدار وجود نداشته باشد. یکی از شعرای نامدار ما عنصری است. این شاعر وقتی که می خواهد شاه را - محمود غزنوی را - مدح کند، حروف و کلماتی را که ما به وسیله آنها سخن

می گویم و می نویسیم و بحث می کنیم و حتی دعا می کنیم لایق آن نمی داند که در مدح شاه بکار برده شوند چون این حروف و کلمات به عقیده او پلید و آلوده اند و از این رو نخست باید شسته و جلا داده شوند تا لایق بکار رفتن در مدح شاه شوند. می گوید: «شست باید حرف را تا مدح او گویی...» تردید نیست که اگر افلاطون با عنصری روبرو می شد و این سخن را از زبان او می شنید، هرگز آماده نمی شد او را به شهر خود راه دهد. ولی اگر او با یکی دیگر از شاعران ما روبرو می شد... کدام شاعر را مثال بزنیم؟ لازم نیست به سراغ بزرگانی مانند فردوسی و سعدی و حافظ و نظامی و مولوی برویم... چون سخن از شستن به میان آمد بگذارید سهراب سپهری را مثال بزنیم. اگر افلاطون با سهراب سپهری روبرو می شد و از او این شعر را می شنید: «چشمها را باید شست جور دیگر باید دید...» احتمال قوی می دهم که افلاطون نه تنها او را به شهر خود راه می داد، بلکه دعوتش می کرد و با تجلیل و احترام وارد شهر خود می نمود چون به گواهی «جمهوری» خودش هم با او همعقیده بود دراینکه تربیت آن نیست که در چشم بینایی بنشانند، چون چشم بینایی را دارد و فقط نمی تواند چنانکه باید دید، ببیند. تربیت به معنی واقعی این است که چشمها را بشویند تا ببینند بتوانند جور دیگر ببینند.

این جمله معترضه بدین مناسبت پیش آمد که گفتم افلاطون در پایان رساله «مهمانی» باری دیگر به آریستوفانس ادای احترام می کند ولی این بار ادای احترام تنها به شخص این شاعر نیست بلکه به هنر شعر بطور کلی است. اکنون می خواهم توضیح دهم که این ادای احترام چگونه بعمل می آید:

راوی، یعنی کسی که وقایع آن مجلس مهمانی را حکایت می کند، می گوید در پایان کار - چون کسی از خانه بیرون رفته و در خانه را بازگذاشته بود - جمعی مهمان ناخوانده از دوستان میزبان وارد مجلس شدند و همه را وادار کردند که بی هیچ نظم و ترتیبی شراب بخورند، همه مست شدند و مجلس بهم ریخت. عده ای بیرون رفتند و عده دیگر افتادند و خوابیدند و مرا هم خواب دربرود. سحرگاهان به صدای خروس بیدار شدم و دیدم همه در خوابند و فقط سه نفر هنوز بیدارند: سقراط و آگاتون تراژدی نویس و آریستوفانس کمدی پرداز. این سه نفر گرد هم نشستند و از جامی بزرگ به نوبت شراب می نوشند و سقراط با آن دو گرم گفت و گوست و می کوشد به آن دو ثابت کند که شاعر تراژدی نویس باید بتواند کمدی هم بنویسد و هنرمند راستین کسی است که از عهده هر دو کار برآید.

افلاطون با پرداختن این صحنه، از میان همه حاضران مجلس تنها دو شاعر را بیدار نگاه می دارد و با سقراط همنشین و همصحبیت می سازد و از این طریق می خواهد بگوید که از میان همه هنرهای گوناگون که

حاضران مجلس داشتند تنها هنر شعر آن لیاقت را دارد که با سقراط فیلسوف، یعنی با فلسفه (چون تقریباً در همه نوشته های افلاطون، سقراط تجسم فلسفه است) همنشین و همصحبیت باشد.

اما با همه این احوال شعر نمی تواند تا پایان راه همراه فلسفه باقی بماند، چون شعر برخلاف فلسفه خودش نمی تواند به حقیقت دست بیابد بلکه وقتی که حقیقتی را بیان می کند این حقیقت را خدا به زبان او می گذارد و شاعر فقط نقش واسطه را دارد و عظمت و اهمیت شعر در این است که شاعر واسطه خداست، و این حالت را افلاطون در رساله «ایون» به تفصیل بیان کرده و شاعر را واسطه سخنان خدا تلقی نموده است. به همین جهت شعر پس از اندک زمانی تاب همراهی و همنشینی با فلسفه را نمی آورد. راوی وقایع مجلس مهمانی می گوید پس از ساعتی آن دو شاعر نیز چون خیلی خسته بودند در خواب شدند و تنها سقراط بیدار ماند، و چون هوا روشن شده بود، برخاست و مانند هر روز، تنها، راه ورزشگاه را در پیش گرفت (و ما اضافه می کنیم: تا ببیند امروز درباره چه مطلبی می تواند با دوستان خود گفت و گو کند).

این نوشته مفصلتر از آن شد که می خواستم. قصدم فقط این بود که مثالی بیاورم تا روشن شود که کسی که فرهنگ یونان را شناسد چگونه در فهمیدن نوشته افلاطون به دشواری می افتد، ولی چون حکایت «مهمانی» پیش آمد سخن به درازا کشید.

«مهمانی» یکی از زیبا ترین نوشته های افلاطون، و درواقع یکی از عالیترین و زیباترین نوشته هایی است که در دنیا وجود دارد. این رساله به ظاهر کوچک و به معنی بسیار عظیم جنبه های گوناگون دارد و درباره آن کتابها می توان نوشت و من بنده فقط درباره چند جمله کوتاه آن شرحی آوردم.

یکی از جنبه های متعدد این رساله، جنبه کمدی بودن آن است و اگر نیک بنگریم تمامی رساله نمایشنامه کمدی است و وجود سخنان مشروح و بسیار جدی سقراط درباره عشق هم خاصیت کمدی بودن آن را از میان نمی برد و اصلاً در کمدیهای یونانی بخشهایی مفصل از سخنان جدی وجود دارد مانند صحنه مباحثه وکیل مدافع خیر و وکیل مدافع شر در کمدی «اِبرها»ی آریستوفانس، یا مباحثه دو شاعر تراژدی پرداز، آیسخولوس و اورپیید، در کمدی «غوکان» آریستوفانس درباره ماهیت تراژدی؛ و این خود یکی از عجایب فرهنگ یونان و نشانه ای آشکار از با فرهنگ بودن یونانیان است که شاعر کمدی نویس می تواند در حضور هزاران نفر تماشاگر (حتی افلاطون یک بار سخن از سی هزار تماشاگر می گوید و عظمت خرابه های باقی مانده از تئاترهای یونان هم این سخن را تأیید می کند) در میان صحنه کمدی چنین مباحثی جدی بمیان آورد بی آنکه تماشاگران ملول شوند و از تئاتر بگریزند.

ارسطو شخصیتی است قاهر و حیرت‌انگیز و اعجاب‌آور. هر صاحب نظر که اندکی به حریم او نزدیک شود، در برابر نبوغ و عظمت استثنائی او مرعوب می‌شود. کسی است که بیش از دو هزار سال بر افکار متفکران شرق و غرب سیطره و هیمنه داشته است.

ابن سینا و سن توماس آکوینی پیوسته از او با تبجیل و تکریم نام می‌برند، و از او بطور مطلق بعنوان «فیلسوف» تعبیر می‌کنند. عظمت و جامعیت او حتی برای مخالفان قابل انکار نیست.

تعقید و پیچیدگی آثار ارسطو هم چیزی نیست که نیازی به یادآوری داشته باشد. ژرف بودن محتوای آثار و عمق اندیشه از یک طرف، و شیوه نگارش و گاه ایجاز و فشردگی و ابهام عبارات از طرف دیگر، فهم این آثار را دشوار می‌سازد.

چنین می‌نماید که ارسطو بسیاری از آثار خود را بعنوان یک کتاب منسجم و منضبط که مطالب مانند حلقه‌های زنجیر و با نظم منطقی در پی هم بیاید تألیف نکرده، و گویا بسیاری از آنها حکم یادداشت و پیش‌نویس داشته که هنگام تدریس آنها را پیش رو می‌گذاشته و با شرح و تفسیر آنها را می‌پرورده و خلاها را پر می‌کرده است. وقتی این آثار به عربی برگردانده شد، اشکالات دو چندان شد.

ابوعلی مسکویه در کتاب «الفوز الاصح» در اوائل مسأله دوم از ابوالخیر حسین بن سوار به تبجیل نام می‌برد و خود را در فهم مطالب ارسطو رهین منت وی می‌داند و در مورد کتاب نفس ارسطو می‌نویسد: آنچه در باب نفس از کتب ارسطو به ما رسیده ناقص و مغلق است. زیرا اولاً ارسطو خود مطالب را پیچیده و غامض می‌نوشته است. ثانیاً مترجمان کلام او نتوانسته‌اند مقاصد وی را کاملاً از زبان یونانی به عربی نقل کنند. ثالثاً بزرگان اهل فن که تفسیر مقاصد ارسطو کرده‌اند از قبیل اسکندر [افرویدی] و ثامسطیوس خود در فهم آراء فیلسوف اختلاف دارند. این اختلاف برداشت شارحان و مفسران روزگارهای پیشین که ابوعلی مسکویه یادآور شده تا زمان ما نیز ادامه دارد. و ارسطو

شناسان بزرگ اروپائی نیز در همین زمانهای متأخر و در زمان ما چه بسا در فهم مراد ارسطو همدستان نیستند. این است که فلاسفه بزرگ و اهل نظر آثار پرعمه ارسطو را مکرر در مکرر می‌خواندند، و نزد استاد می‌خواندند، و در هر عبارت او موشکافیها می‌کردند.

قاضی ابن خلکان در ذیل ترجمه حال معلم ثانی ابونصر فارابی می‌نویسد: «نسخه‌ای از کتاب نفس ارسطاطالیس یافتند که فارابی بخط خود بر پشت آن نوشته بود، من این کتاب را صد مرتبه خوانده‌ام» و نیز از او نقل می‌کند که «من سماع طبیعی ارسطاطالیس را چهل مرتبه مطالعه کرده‌ام و باز خود را به مطالعه آن نیازمند می‌دانم». بیان ابن سینا نیز در ترجمه حال خود درباره چهل مرتبه خواندن مابعدالطبیعه مشهور و معروف است. و این همه حاکی از آن است که دریافت محتوای این آثار، و برقرار ساختن پیوند بین مطالب کاری است بسیار صعب و سخت.

بنابراین بخوبی معلوم است که دست یازیدن به ترجمه سه اثر بسیار مهم آن استاد یگانه کاری است بس دشوار، و قدم نهادن در راهی است درشت و ناهموار و یا یگویم در لایرنتهای پیچ در پیچ و پر از بن‌بست. اقدامی است سهمگین و پرمخاطره. اما مترجم تازه درگذشته ما - مرحوم دکتر محمد حسن لطفی - با توجه به صعوبت بی‌اندازه کار، دانسته و آگاهانه به این مهم اهتمام ورزیده‌اند و الحق تا آنجا که میسر بوده مطالب را بدور از تعقید و با بیانی رسا عرضه داشته‌اند.

مترجم تنها به ترجمه صرف بسنده نکرده است. بخوبی می‌دانسته است که بسیاری از گفته‌های ارسطو اگر همراه شرح و توضیح کافی نباشد، نامفهوم است. از این رو هر جا ابهام و تعقید و گره‌کوری در عبارت بوده، با حواشی و توضیحات بسیار دقیق (که بسیاری از آنها از تریکو ارسطو شناس نامدار فرانسوی گرفته شده) به روشنگری متن مدد رسانده است. بخوبی معلوم است که وقت بسیار و حوصله فراوان در این راه یکار داشته است. از شتابزدگی و تسریع در کار جداً بر حذر بوده است. و انصاف را که بخوبی از عهده برآمده است.

ترجمه هر سه کتاب، ترجمه‌ای است روان و شیوا و با زبانی بسیار طبیعی و بدور از تکلف و تصنع. خدمتی است ارزشمند و ماندنی به ساحت فلسفه که یقیناً در نزد

ارباب بصیرت مأجور و مشکور است.

مجله کتاب ماه ادبیات و فلسفه در زمان حیات آن مرحوم این سه کتاب را برای نقد و تحلیل برای بنده فرستاد. اما توفیق رفیق حالم نبود که در حیات استاد معرفتی و نقد کتابها انتشار یابد، و اینک با اندوه فراوان و فرستادن درود بسیار به روان آن عزیز از دست رفته شرحی ناچیز درباره دو اثر می‌نگارم. البته با اذعان به این که هرگز حق آن آثار چنانکه باید با این قلم ناتوان گزارده نخواهد شد.

۱- متافیزیک

کتاب متافیزیک در بردارنده ژرف‌ترین و متعالی‌ترین و انتزاعی‌ترین مباحث فلسفی است. در طی تاریخ فلسفه چه در عالم مسیحیت و چه در عالم اسلام، هیچ فیلسوف از تأثیر آن بر کنار نبوده است. رد پای آن افکار عمیق در همه مکتبها بخوبی آشکار است.

همین کتاب است که ابن سینا با آن ذهن حاد و قاد، چهل مرتبه آن را خوانده و به اقرار خود چیزی از آن در نیافته است، تا اینکه به کتاب اغراض مابعدالطبیعه فارابی مراجعه کرده و به مدد آن گره‌های ناگشودنی را گشوده است. و البته شک نیست که این سبب نارسائی ترجمه بوده است نه قصوری در فهم ابن سینا.

کتاب مجموعه چهارده مقاله یا رساله است که بترتیب حروف الفبای یونانی مرتب شده است. بهمین سبب ابن اندیم از آن به «کتاب الحروف» تعبیر می‌کند. کتابی نیز به نام الف صغری که مقدمه‌ای است بر علم طبیعت تألیف پاسیکلس (Pasicles) به کتاب نخستین یعنی الفا افزوده شده و نباید با متن مشتبه شود.

کتابهای ألفا و بتا و گاما و اپسیلن و مو از آثار دوره جوانی ارسطو است و با آنکه در آنها به نقد مثل افلاطونی پرداخته است، هنوز تحت سلطه فلسفی افلاطون بوده است.

کتاب دلتا در واقع نوعی کتاب الحدود است که در آن معانی مختلف اصطلاحات فلسفی آمده است. کتابهای اتا و زتا و ثتا به بحث تفصیلی جوهر اختصاص دارد. و

محمدخوانساری

ترجمه سه اثر مهم از معلم اول

کتاب یتا هم پیوسته بدانها است.

البته چنین نیست که ارسطو کتاب را با همین ترتیب فعلی و بعنوان کتابی منسجم و میوَّب تألیف کرده باشد. بلکه مقالات آن را در زمانهای مختلف و گاه با فاصله زیاد برشته تحریر در آورده است. بنابراین نباید آن را کتابی نظیر باری ارمیناس یا آنالوطیقا یا توپیکا تلقی کنیم.

مرحوم دکتر لطفی بخوبی به صعوبت ترجمه این آثار پرمایه و پیچیده و سیطره و هیمنه مصنف آن واقف بوده و براستی کار را بجد گرفته است. از این رو جز متن ترجمه آلمانی هرمان بونیتس (H. Bonitz) که اساس کار ایشان بوده، به ترجمه‌های دیگر و تفسیرهای ارسطوشناسان معروف مراجعه دقیق کرده است و اگر ترجمه جمله‌ای در یکی از ترجمه‌های دیگر با عبارتی سلیس تر آمده همان را بفارسی برگردانده است.

خود در مقدمه (ص ۱۴) می‌نویسد: «ترجمه آلمانی هرمان بونیتس را که یکی از نامدارترین مترجمان آلمانی نوشته‌های ارسطو است اساس کار قرار داده‌ام ولی در همه جا از ترجمه بونیتس پیروی نکرده‌ام...»

جمله‌های ارسطو گاه بسیار موجز و گاه بغرنج است و دریافتن معنی آنها آسان نیست. برای این که کار خواننده را آسانتر کرده باشم حواشی و یادداشتهایی به کتاب افزوده‌ام. بیشتر حواشی را از تفسیر راس و حاشیه‌های تریکو و بعضی را از تفسیرهای بونیتس و دیگران اخذ کرده‌ام و هر حاشیه‌ای را با ذکر نام صاحب تفسیر یا حاشیه مشخص ساخته‌ام. علاوه بر آنها خود نیز آنجا که ضروری دانسته‌ام کوشیده‌ام با افزودن توضیحاتی در فهمیدن جمله موجز یا دشوار به خواننده

یاری کنم. و این گونه توضیحات را با علامت (م) یعنی مترجم مشخص نموده‌ام. کوشیده‌ام تا آنجا که ممکن بود و به دقت ترجمه آسیب نمی‌رسید، ترجمه را با عبارات ساده و روشن بعمل آورم. ولی متأسفانه در همه موارد اقتضای مطلب اجازه نداده است به این روش وفادار بمانم. با این همه امیدوارم زیرنویسهای متعدد خواننده را در فهم جمله‌های ثقیل یاری کند.»

نثر ترجمه نثری است بسیار روان و طبیعی و بدور از تکلف و تصنع. چنان است که در غالب موارد بوی ترجمه از آن استشمام نمی‌شود. بجزرات توان گفت که ترجمه این آثار ژرف و پیچیده و صعب المنال، با این سلاست و بی‌پیرایگی و وضوح و صراحت، اعجاب کسانی را که با این مباحث سر و کار دارند برمی‌انگیزد. من بنده قسمت‌هایی از آن را با ترجمه فرانسوی تریکو تطبیق کرده‌ام، و انصافاً ترجمه را بسیار دقیق و امین و در عین حال گویا یافته‌ام. روح آن مترجم بلند همت و کوشا و پرحوصله شاد باد.

متافیزیک ارسطو حدود ۱۲ سال قبل بوسیله استاد دکتر شرف‌الدین خراسانی از متن یونانی به فارسی ترجمه شده و در انتشارات نشر گفتار بچاپ رسیده است و اینک کتاب برای دومین بار بفارسی برگردانده می‌شود (از متن آلمانی و با استفاده از ترجمه‌های انگلیسی و فرانسوی).

البته ترجمه‌های متعدد از این گونه کتابهای مرجع امری است کاملاً ضروری. زیرا همین که خواننده یک مطلب را در دو ترجمه با دو عبارت مختلف می‌خواند، بهتر آن را در می‌یابد. و اگر در یک ترجمه ابهامی باشد، برای دریافت مطلب از ترجمه دیگر مدد می‌گیرد.

ذکر اجمالی از محتویات کتاب با آن تنوع مباحث - آن هم مباحث بسیار فنی و دقیق - در این مقاله امکان‌پذیر نیست، و ناچار صورتی ابر و تار سا و

متافیزیک - اخلاق نیکوماخوس - سماع طبیعی

مترجم: محمدحسن لطفی

انتشارات طرح نو، چاپ اول: ۱۳۷۸

نامفهوم خواهد داشت. باید به متن ترجمه و تفسیرها و شرحهائی که در طی قرون بر آن نوشته شده رجوع کرد. تنها به ذکر مختصری درباره خود متافیزیک و ماهیت و موضوع آن و این که از چه چیز نشأت یافته اکتفا می‌کنم: کتاب ألفا با این عبارت آغاز می‌شود که همه آدمیان بالطبع جویای دریافتن و دانستن‌اند. به همین سبب از بکار انداختن حواس خود خاصه بینائی لذت می‌برند. یعنی انسان از این که به اطراف خود بنگرد [بدون این که گاه هیچ هدف عملی داشته باشد] محظوظ می‌شود. و این همان لذت دانستن برای نفس دانستن است. زیرا که چشم بیش از حواس دیگر بما چیز می‌آموزد و تفاوت بین اشیاء را به ما عرضه می‌دارد.

البته حیوانات در همان مرحله احساس و صور جزئی باقی می‌مانند. اما این انسان است که با آندوختن تجارب پیاپی به مرحله صنعت و نیز به مرحله علم نظری ارتقاء می‌یابد.

بنابراین چه علم و چه فن (= صنعت) هر دو زاده تجربه‌اند. اما البته تجربه عالمانه و روشمند. تجربه‌ای که به کشف علت بینجامد. مردم عادی به تجربه می‌دانند که فلان چیز موجود است [مثلاً خورشید گرفتگی را می‌بینند و بوجود آن آگاهی می‌یابند]. اما از علت وجود آن غافل‌اند (ص ۲۲) در صورتی که صاحب فن یعنی اهل صنعت و صاحب علم چرائی (لغیّت) آن را نیز می‌دانند. و علم حقیقی هم همان علم به علل است. هر عالمی در مقام کشف علت پدیده‌ها است، منتهی علل قریب و مباشر. و تنها فلسفه اولی است که به یافتن علل دور دست و نهائی (= علل قصوی) اهتمام دارد. از این رو فلسفه اولی والاترین و برترین دانش است. و مهمترین خصیصه آن این است که از هر گونه سود جوئی و منفعت طلبی میرا است. فی نفسه خواستی و جستنی است. مطلوب بالذات است. شأن آن والاتر از آنست که افزار و وسیله نیل به چیز دیگر باشد. جستجری حقیقت است برای نفس حقیقت. بنابراین در بین همه دانشها باید مابعدالطبیعه را دانش آزاد نامید. یعنی دانشی که مانند برده در خدمت دیگری نیست و مانند انسان آزاده به خاطر خودش وجود دارد. معرفتی است کلی و در عالیترین درجه از انتزاع.

فلسفه اولی هم مانند هر دانشی از تعجب و حیرت

سرچشمه می‌گیرد. چون تعجب موجب کنجکاوی است، و کنجکاوی موجب تحقیق و جست وجو. «آدمیان چه امروز و چه در روزگاران گذشته به سبب حیرت به اندیشیدن فلسفی روی آوردند. نخست امور توجیه‌ناپذیری که در برابر چشمشان بود آنان را به حیرت افکند، سپس گام به گام بیشتر رفتند، و دربارهٔ مسائلی بزرگتر به اندیشیدن پرداختند. مثلاً دربارهٔ دگرگونی‌هایی که در ماه و خورشید روی می‌دهد یا دربارهٔ ستارگان و پیدایش کیهان. کسی که دربارهٔ موضوعی می‌اندیشد، یا در برابر چیزی به حیرت می‌افتد، در این پندار نیست که آن چیز را می‌شناسد. بلکه به چهل خود واقف است. پس روشن است که هنگامی که آدمیان برای رهایی از نادانی به اندیشیدن فلسفی پرداختند، علم را تنها برای آن می‌جستند که بدانند نه برای اینکه به فایدهٔ علم نظر داشتند. جریان رویدادها نیز مؤید درستی این سخن است. زیرا آدمیان وقتی در طلب این علم برآمدند که تقریباً همه ضروریات زندگی و همه وسایل آسایش و تفریح فراهم گردیده بود. پس هیچ تردید نیست در این که ما این علم را برای هیچ سود دیگری نمی‌جوئیم...» (ص ۲۶).

اما دربارهٔ اینکه موضوع فلسفهٔ اولی چیست ارسطو در همهٔ مقاله‌ها یکسان سخن نمی‌گوید: در کتاب الفادر موارد متعدد (و از جمله در ص ۲۳) و نیز در کتابهای دیگر فلسفهٔ اولی را علم به علل نهائی و ابتدائی می‌داند، و در بیان ماهیت فلسفه می‌گوید «فقط یک علم مستحق نام حکمت (= فلسفه) است. یعنی علمی که وظیفه‌اش بررسی مبادی نخستین و علل است. زیرا نیک (خیر) یعنی غایت [نیز] خود یکی از علل است» (ص ۲۵).

البته مراد از علل نهائی یعنی دور دست‌ترین علل (و به تعبیر کتب اسلامی علل قصوی) تنها علل فاعلی نیست، بلکه هر چهار علت مراد است. یعنی ابتدائی‌ترین و بنیادی‌ترین علت فاعلی و علت مادی و علت صوری و نهائی‌ترین علت غائی. در بعضی از موارد وجود محرک نامتحرک یعنی ذات

الهی را موضوع فلسفهٔ اولی می‌داند و به همین جهت فلسفهٔ اولی را تئولوگیا می‌نامد. چنانکه در کتاب اپسیلون (ص ۲۴۰) می‌گوید: «اگر چیزی وجود دارد که سرمدی و نامتحرک و مفارق از ماده است پس معرفت آن بی‌گمان باید موضوع علمی نظری باشد. چنین چیزی نه موضوع علم طبیعی می‌تواند بود (زیرا موضوعات علم طبیعی موجودات متحرک معینی هستند)، و نه موضوع علم ریاضی. بلکه باید موضوع علمی مقدم بر آن دو علم باشد...»

بنابراین فلسفهٔ نخستین (= فلسفهٔ اولی) به تحقیق در اشیائی می‌پردازد که هم مفارق از ماده‌اند و هم نامتحرکند.

در چند مورد دیگر موجود بما هو موجود و اعراض ذاتی آن را موضوع فلسفهٔ اولی تعیین می‌کند. از جمله کتاب گاما را با این عبارت آغاز می‌کند: «علمی هست که موجود را از آن جهت که موجود است و اعراضی را که به ذات موجود تعلق دارند (= اعراض ذاتی موجود را) بررسی می‌کند. این علم همانند هیچ یک از علوم دیگر علوم خاص نامیده می‌شوند، زیرا هیچ یک از علوم دیگر موجود را کلیتاً به عنوان موجود بررسی نمی‌کند. بلکه هر یک از آنها - مثلاً علم ریاضی - جزئی از موجود را جدا می‌کند و دربارهٔ اعراض این جزء به تحقیق می‌پردازد» (ص ۱۲۱).

در اوائل کتاب اپسیلون (ص ۲۳۸) می‌گوید: هر یک از علوم به موجودی معین و جنسی معین که حدودش را بوجه دقیق معین می‌کنند می‌پردازد نه به موجود بمعنی مطلق و از آن جهت که موجود است. مثلاً علم طبیعی قسم معینی از موجودات را موضوع تحقیق خود قرار می‌دهد. یعنی جوهری را که مبدأ حرکت و سکون در آن وجود دارد (و به عبارت صریح‌تر یعنی جسم را).

شاید بتوان گفت که نظر استاد در طی سالهای متمادی تفکر و ژرف نگری تغییر کرده باشد و شاید هم در نهایت علت را (چنانکه از آغاز کتاب گاما برمی‌آید) از اعراض ذاتی وجود بما هو موجود دانسته باشد. ارسطو شناسان اروپائی معاصر نیز دربارهٔ این که

موضوع متافیزیک از نظر ارسطو چیست و قلمرو متافیزیک تا کجاست به تحقیقات عمیقی پرداخته‌اند و کتابها و مقالات مستقل در این زمینه نگاشته‌اند. (رجوع شود به مراجعی که آقای دکتر شرف‌الدین خراسانی در مقدمه خود بر متافیزیک ارسطو در ذیل صفحات پنجاه و هشت و پنجاه و نه ذکر کرده‌اند).

بهر حال شاید نتوان تردید کرد که نظر نهائی معلم اول آن باشد که موضوع فلسفهٔ اولی همان موجود از حیث موجود بودن است. و به تعبیر امروزی وجود تنها بعنوان وجود. یعنی وجود صرف و محض و مطلق. و عبارت دیگر وجودها از هر قیدی از قیود. چه اگر موجود را با قید کمیت داشتن، یا با قید جسمانی بودن، یا مجرد بودن، یا جاندار بودن و جز آن در نظر آوریم، موضوع علوم جزئی است، نه موضوع علم کلی یعنی فلسفهٔ اولی. این سینا با وجود حرمت و حریمی که همواره برای آراء معلم اول قائل است، در این مورد بدون نام بردن از ارسطو در برابر وی موضع مخالف می‌گیرد و در اوائل الهیات شفا (تصحیح قنواتی، از آغاز کتاب تا ص ۱۶) با کمال صراحت و بنحو بسیار گویا دربارهٔ موضوع حقیقی الهیات با تفصیل و اشیاع سخن می‌راند و تصریح می‌کند که نه ذات و صفات الهی، و نه علل قصوی هیچ یک موضوع الهیات نیست. زیرا موضوع هر علمی در آن علم مسلم‌الوجود است و هیچ علمی به اثبات موضوع خود نمی‌پردازد بلکه از احوال آن بحث می‌کند (الهیات شفا، ص ۵).

و وجود اله - تعالی چده - در این علم مسلم‌الوجود نیست، و بین بنفس یعنی بدیهی هم نیست و باید با برهان به اثبات برسد. و بنابراین وجود مبدأ اول و صفات او از مباحث این علم است - و البته از شریفترین و گرامی‌ترین مباحث آن - نه موضوع علم.

پس از آن به رد موضوع بودن اسباب قصوی می‌پردازد و می‌گوید: اصل علیت و پیوند ضروری و ناگسستنی بین علت و معلول نیز اصلی بدیهی و مسلم نیست و آن هم باید به اثبات برسد. و به نکته‌ای ظریف اشاره می‌کند که در فلسفه‌های غربی امروز نیز بسیار

مورد توجه است و آن اینست که حس پنهانی هرگز ما را به اصل علت و وجوب ترتب معلول بر علت رهنمون نمی‌شود. تنها چیزی که حس در مشاهده علتها و معلولها بما عرضه می‌دارد، نوعی موافقات یعنی مقارنه و معیت بین دو پدیده است. و هر گاه دو امر مقارن یکدیگر بوجود آیند، دلیل آن نیست که یکی علت دیگری باشد، و این پیوند هرگز گسسته نشود. و اقناعی که با مشاهده مکرر حواس در این باره بوجود می‌آید اقناعی قوی و متأكد نیست. و خلاصه اصل وجود علل و اسباب باید با دلیل به اثبات برسد. یعنی این که هر چیز را علتی است و تخلف معلول از علت محال است، امری بین و اولی یعنی بدیهی نیست، بلکه از مشهورات است. درست است که اصل علت در نزد آدمیان قریب به بین و در آستانه امور بدیهی است. اما فرق است بین آنچه براسستی بین بنفس است و آنچه قریب به بین است. و امری که قریب به بین باشد باید مانند امور غیربین با دلیل به اثبات برسد. چنانکه بسیاری از قضایای هندسه اقلیدوس قریب به بین است، اما با وجود این بر آن اقامه برهان می‌شود مثلاً این که در مثلث متساوی الاضلاع، سه زاویه مساوی است، یا در مثلث متساوی الساقین دو زاویه با هم مساوی است نزدیک به بین و تقریباً امری محسوس است. اما با وجود این در هندسه آن را با دلیل به اثبات می‌رسانند.

پس چون علت باید خود به اثبات برسد، آن هم مانند ذات الهی موضوع الهیات نتواند بود.

بنابراین موضوع الهیات منحصرأ «وجود بما هو وجود» است و لا غیر. یعنی الهیات چیزی جز علم الوجود (= اتولوژی) نیست.

۲- اخلاق نیکوماخوس

دانای یونان ارسطو همان باریک اندیشی و ژرفنگری را که در مباحث نظری بکار گرفته، در حکمت عملی نیز بکار داشته است. و همچنانکه در قلمرو «هست‌ها» به موشکافی پرداخته، در قلمرو «بایست‌ها» هم نکته سنجی‌های بدیع کرده است و

مباحث اخلاقی را نیز با همان حدت نظر مورد تحلیل قرار داده است.

در کتاب «درباره نفس» آدمی را چنانکه در عالم واقع هست مورد تعمق قرار داده و چهره او را ترسیم کرده است، و در کتاب «اخلاق نیکوماخوس» او را چنانکه باید باشد و شایسته است که چنان باشد، مطرح ساخته است. و همین جامع‌الاطراف بودن این حکیم بزرگ است که موجب اختصاص لقب معلم اول به او شده است. اخلاق نیکوماخوس اخلاقی است فلسفی و استدلالی و عقلانی. با مجموعه‌های پند و اندرز، یا داستانهای اخلاقی تفاوت بین دارد. و ارسطو در این زمینه هم مانند بسیاری از زمینه‌های دیگر مبدا و مبتکر است. نخستین کسی است که اخلاق را به اصطلاح بصورت سیستماتیزه و بصورت علمی مستقل درآورد. و بنابراین «با تألیف اخلاق نیکوماخوس، نخستین بار کتابی منسجم، خاص تشریح فلسفه اخلاق پدید آمد، که با این که بیش از دو هزار سال از تاریخ تألیف آن گذشته، هنوز متفکرانی که درباره اخلاق می‌اندیشند، و در فلسفه اخلاق چیز می‌نویسند، خود را بی‌نیاز از مراجعه بدان نمی‌بینند.» (مقدمه مترجم، ص ۸).

از تقریرات ارسطو درباره تعالیم اخلاقی سه کتاب بدست داریم. یکی همین اخلاق نیکوماخوس است که گویا پسر ارسطو که مانند پدر او نیکوماخوس نام داشت، با همکاری تئوفراستس یکی از شاگردان ارسطو، از یادداشتهای شاگردان حاضر در جلسات درس استاد فراهم آورده و منظم و منتشر کرده است. و بدین جهت اخلاق نیکوماخوس نامیده شده است. کتاب دیگر را که اخلاق ادموس نام دارد، یکی دیگر از شاگردان ارسطو بنام ادموس از تقریرات استاد فراهم کرده است. کتاب سوم بنام اخلاق کبیر شهرت دارد و برخلاف نامش از دو کتاب دیگر کوچکتر است.

اخلاق نیکوماخوس از دو کتاب دیگر مفصل‌تر و منظم‌تر است و به همین جهت از مراجع درجه اول در فلسفه اخلاق بشمار می‌رود (مقدمه مترجم ص ۸ و ۹). این کتاب در عالم اسلامی نیز انعکاسی کامل داشته

است و ابوعلی مسکویه در نگارش تهذیب الاخلاق، و خواجه طوسی در تألیف اخلاق ناصری همواره آن را در برابر خود داشته‌اند و خواجه مکرر در مکرر به اقوال ارسطو استناد می‌جوید. و گاه از او به «حکیم اول» تعبیر می‌کند (اخلاق ناصری، تصحیح مرحوم مینوی و آقای حیدری، ص ۷۸).

البته اخلاق ناصری از حیث انسجام و انتظام و جامعیت و بسط و گسترش مطالب بمراتب از اخلاق نیکوماخوس کاملتر و جامعتر است. و بجزرات می‌توان گفت که کاملترین و دقیقترین اخلاق فلسفی است که در جهان اسلام بنگارش در آمده است.

شاید تصور رود که چون کتاب اخلاق نیکوماخوس کتابی است اخلاقی و درباره وظایف انسان، فهم آن آسان و سهل باشد. و حال آنکه البته چنین نیست. و در اینجا هم «نکته‌ها چون تیغ پولادی است تیز». و بنابراین باید آن را نیز مانند آثار نظری حکیم با تمرکز قوای ذهنی و توجه کامل مورد امعان نظر قرار داد.

در کتاب اول سخن از نیکبختی است و سلسله مراتب غایات. خواجه طوسی می‌گوید: «او حکیم ارسطاطالیس افتتاح کتاب اخلاق بدین فصل کرده است. و الحق رأی صواب در این باب همان است که او را روی نموده است. چه اول فکر آخر عمل بود، و آخر فکر اول عمل. چنانکه در جملگی صناعات مقرر است. چه نجار تا نخست تصور فایده تخت نکند، فکر را در کیفیت عمل صرف نکند، و تا کیفیت عمل بتمامت در خیال نیارد، ابتدای عمل نکند. و تا عمل تمام نشود، فایده تخت که فکر اول آن بود، صورت نبندد. همچنین تا عاقل تصور خیر و سعادت - که نتیجه کمال نفس‌اند - نکند، اندیشه تحصیل کمال در خاطر او تمکن نیابد. و تا آن تحصیل میسر نشود، آن خیر و سعادت او را دست ندهد» (اخلاق ناصری، ص ۸۰).

فلان عمل را ما برای غایتی انجام می‌دهیم، و آن غایت بنوبه خود وسیله نیل به غایتی دیگر می‌شود. اما این رشته بی‌نهایت ادامه نمی‌یابد. و غایت نهائی، خیر اعلی یعنی بهترین و والاترین غایات است.

بقول میرفندرسکی: در جهان هر خواستی را

خواستی اندر پی است - خواستی باید که بعد از آن نباشد خواستی.

پس باید به تحقیق آن خیر اعلی و غایت غایات بپردازیم، و همواره آن را فرا دید داشته باشیم. مانند تیراندازی که چشم بر هدف دارد، و تیر را مستقیماً به آن می‌زند. این غایت نهائی آدمی، موضوع مهمترین و معتبرترین دانشها است.

اما در اینکه غایت نهائی اعمال ما چه باید باشد، اختلاف نظر بسیار است. بیشتر مردمان خاصه خاامترین و خشن‌ترین آنان خیر یا نیکبختی را همان لذت و خوشگذرانی می‌پندارند، و از این رو زندگی همراه با لذت را برمی‌گزینند. (ص ۲۰). توده مردم سیرت بندگان دارند [یعنی بنده شهوات خویش‌اند] و همچون جانوران زندگی می‌کنند. و رفتار ایشان البته خالی از توجیه هم نیست. زیرا بسیاری از پیشوایان اقوام نیز از زندگی سارداناپال پیروی می‌کنند (ص ۲۰). مترجم در ذیل صفحه در توضیح اشاره ارسطو نوشته‌اند: گویا بر سنگ گور سارداناپال (آسوریانی پال، شاه آشور در قرن هفتم ق.م) نگاشته شده بود «آنچه من بدست دارم لذتی است که از خوردن و معاشقه برده‌ام» و ارسطو در نوشته خود با عنوان «تحریض بر فلسفه»، که تنها قطعاتی از آن باقی مانده است می‌نویسد: بر گور گاوی نر هم نمی‌شد عبارتی بهتر از این نوشت.

اما البته لذت حیوانی و بهیمی نباید هدف اعلای مردم شریف و با کرامت نفس باشد.

[از خواب و خورش ثمر نیایی

کاین در همه گاو و خر بیایی
زان روی که مایه‌ها سرشتند

ما را ورقی دگر نوشتند
گروهی دیگر کسب افتخارات را مهمترین وجهه همت خود می‌سازند، و به شهرت و نام‌آوری و برانگیختن احترام و اعجاب دیگران نسبت به خود اهمیت می‌دهند. بازرگانان نیز به کسب سود و ثروت همت می‌گارند. اما ثروت هم آن خیری نیست که مورد نظر ما است. زیرا ثروت همواره وسیله‌ای است برای نیل به

چیز دیگر. در صورتی که غایت حقیقی آنست که برای نفس خود خواسته شود.

گروهی نیز فضیلت را خیر می‌شمرند. اما فضیلت نیز بتنهائی کافی نیست. زیرا ممکن است شخص با فضیلت همه عمر در خواب باشد، یا زندگی را به بطالت بگذراند، یا به انواع مصائب و مشقات گرفتار آید. و آن که زندگی را بدین سان بسر برد، هرگز خوشبخت و سعید شمرده نمی‌شود (ص ۲۱).

حال باید دید خیر بنحو کلی عبارت از چیست؟ در اینجا ارسطو مانند هر فرصت دیگر نظریه مثل افلاطونی را نفی می‌کند و این نظر استاد خود را که خیر در عالم مثل، بنحو استقلال و قائم بخود وجود دارد و هر خیری ناشی از آنست منکر می‌شود. و بالحنی توأم با احترام و محبت در نفی مثل می‌گوید: این پژوهش بدان سبب که دوستان ما سخن از ایده‌ها بمیان آورده‌اند، سخت برای ما دشوار تر است. اما باید برای دست یافتن به حقیقت بر عواطف و تمایلات خود چیره شویم. و محبت و احترام نسبت به اشخاص ما را از دریافت حقیقت مانع نشود. بلی ما دوستدار حکمت هستیم. و البته هم دوستان خود را دوست داریم و هم حقیقت را. هر دو برای ما گرایی‌اند. اما مسلماً حقیقت را بر دوستان رجحان می‌دهیم. (و این که از ارسطو نقل کرده‌اند که من افلاطون را دوست دارم، اما حقیقت را بیش از او دوست دارم، از همین عبارت نشأت گرفته است) (یادداشت مترجم).

آنگاه در نفی ایده بودن خیر می‌گوید: خیر هم در مقوله جوهر قرار دارد و هم در مقوله کیف. و هم در مقوله اضافه... خیر فی نفسه یعنی خیر بعنوان جوهر بر حسب ماهیت بر خیری که کیف باشد، تقدم دارد. زیرا کیف فرع بر جوهر است. و مانند شاخه‌ای است که بر درختی بزوید. خیر در مقوله جوهر مانند خدا و عقل، و در مقوله کیف مانند فضائل اخلاقی، و در مقوله کم مانند اندازه درست و متناسب، و در مقوله اضافه مانند سودمند، و در مقوله متی مانند وقت مناسب، و در مقوله آیین مانند اقامتگاه سالم. (ص ۲۲ و ۲۳).

پس چون خیر دارای انواع گوناگون است، ممکن نیست ایده‌ای وجود داشته باشد که همه این خیرها را شامل شود.

اما درباره غایت نهائی باید گفت: غایت نهائی آنست که تنها برای خودش خواسته شود و عنوان وسیله و افزار نداشته باشد. و این غایت همان سعادت و نیکبختی است. زیرا ما نیکبختی را همواره برای خودش می‌خواهیم. پس نیکبختی خیر کامل و اعلی و بسنده بخود و خیر نهائی اعمال ما است (ص ۲۹).

برای رسیدن به این خیر اعلی باید اعمال آدمی تابع عقل باشد. و چون عقل فضائل را بر رذائل رجحان می‌دهد، عمل آدمی باید موافق فضیلت باشد. و اگر فضائل متعدد وجود داشته باشد باید موافق با بهترین و کاملترین فضائل باشد، آن هم در سراسر زندگی نه یک روز و دو روز. چه هرگز با یک پرستو بهار نمی‌آید (ص ۳۱). یعنی فضیلت باید ملکه راسخ و ثابت آدمی گردد.

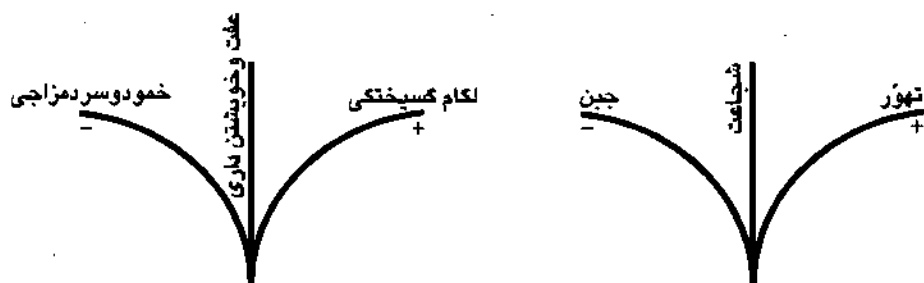
حال ببینیم فضیلت چیست؟

فضیلت آنست که هر یک از قوای آدمی تحت راهبری عقل راهی میان افراط و تفریط برگزیند. و عبارت دیگر فضیلت یعنی رعایت حد وسط و اعتدال در هر چیز. در گذشتن و تجاوز از آن افراط است، و کوتاه آمدن و کم گذاشتن و بحد وسط نرسیدن تفریط. ارسطو در توضیح نظر خود در موارد گوناگون مثالهای مختلف از ملکات و اعمال مختلف می‌آورد. از قبیل آنکه:

افراط و زیاده روی در ورزش نیروی بدن را تباه می‌کند، کما اینکه نپرداختن به ورزش و بی تحرکی نیز برای بدان زیانبار است.

شکمبارگی و امساک بیش از حد هر دو برای بدن زیانبخش است و تنها اعتدال در غذاخوردن و میانه روی فضیلت است.

همچنین است در مورد شجاعت: کسی که از همه چیز می‌ترسد و می‌گریزد و در برابر هیچ خطر پایداری نمی‌کند جهان است. در مقابل آن که از هیچ چیز

نمی‌هراسد و خود را بی‌سبب به آب و آتش می‌زند و خود را به دست خویش در تهلکه می‌اندازد، متهور و بی‌باک. ترس هنگامی عارض ما می‌شود که احتمال می‌دهیم شری بما برسد و عبارت دیگر خطری ما را تهدید کند. و بنابراین نمی‌توان گفت همه ترسها مذموم است. مثلاً ترس از فقر یا بی‌آبرویی و بیماری ناپسند نیست. پس معنی شجاعت این نیست که از هیچ چیز باک نداشته باشیم. بنظر می‌رسد که شجاعت حقیقی عدم ترس در برابر مرگ است. مرد شجاع در برابر چه امر ترس آوری مقاومت می‌کند؟ بی‌گمان در برابر بزرگترین امر ترس آور یعنی مرگ. و آن هم شریفترین مرگ یعنی کشته شدن در میدان جنگ و به درجه شهادت رسیدن. پس «شجاع بمعنی راستین مردی است که در برابر شریفترین مرگها بیم به خود راه نمی‌دهد».

البته افراط و تفریط درجات گوناگون دارد. یعنی زاویه انحراف ممکن است کم باشد یا زیاد.

در این نظام اخلاقی تعداد ردائل تقریباً دو برابر فضائل است. زیرا بازای هر فضیلتی دو ردیلت در دو جانب آن قرار دارد. و فضیلت چیزی نیست جز رعایت حد وسط و پرهیز از فزونی یا کمی. این حد وسط از حیث نیکی و کمال والاترین ارزش است.

سپس به این نکته بسیار دقیق اشاره می‌شود که حد وسطهای عینی و خارجی برای همه یکسان است و همواره یکی است. مثلاً حد وسط بین عدد ۲ و عدد ۱۰، عدد ۶ است. ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰

و این حد وسط مطلق و ثابت است. اما حد وسط اخلاقی این گونه مطلقیت ندارد.

زیرا مثلاً وقتی می‌گوئیم در مقدار غذایی که می‌خوریم باید رعایت اعتدال شود، این اعتدال برای همه یکسان نیست، یک تن ورزشکار یا کسی که کارهای سخت بدنی دارد احتیاجش به غذا بیش از کسی است که تحرکی ندارد. بنابراین حد وسط یعنی میانه روی برای همه یکسان نیست و تا حدی نسبی و اضافی است (ص ۶۴) و بهمین جهت در چند مورد می‌گوید آن دقت و قطعیتی را که در علم ریاضی هست

هرگز نباید از اخلاق انتظار داشته باشیم. بطور کلی دقت در قوانین علوم مختلف یکسان نیست. همچنین گشاده دستی یک تن با مبلغی که می‌بخشد سنجیده نمی‌شود. بلکه باید دید آنچه را می‌بخشد چه نسبتی با کل دارائی او دارد. پس کسی که دارائی اندکی دارد، اگر چیزی از آن ببخشد سخاوتمند محسوب می‌شود.

در بسیاری از موارد برای حد وسط و اعتدال که عین فضیلت است لفظ مناسبی وضع نشده اما برای افراط و تفریط آن که طبعاً چشمگیرتر هستند واژه وضع کرده‌اند. فی‌المثل در آداب معاشرت و برخورد با دیگران یکی بسیار خوش آمدگو است و برای جلب نظر دیگران همواره نظر آنها را (هر چند در دل معتقد نباشد) تأیید می‌کند و هرگز سخنی بر خلاف رأی دیگران اظهار نمی‌دارد. و در جانب منفی کسی است که بطور کلی مخالف‌گو است و در برابر هر کس و هر جمع پیوسته موضع مخالف دارد.

پس یکی همواره با دیگران نظر موافق اظهار می‌دارد و او را می‌توان به اصطلاح عامیانه مزاج‌گو و خوش‌آمدگو نامید. و دیگری همواره از در مخالفت در می‌آید و او را می‌توان مخالف‌گو و لجوج نامید. اما برای حد وسط نامی نیست.

گاه نه برای حد وسط واژه‌ای هست و نه برای جانب تفریط. مثلاً کسی که در پی کسب عنوان و مقام است جاه‌طلب نامیده می‌شود. اما برای آنکه فاقد جاه‌طلبی است واژه‌ای مخصوص وجود ندارد. پس در اینجا برای افراط واژه خاصی هست، اما برای حد وسط و تفریط واژه‌ای نیست (ص ۶۹).

گاهی ممکن است یکی از دو طرف با حد وسط مشتبه شود، مثلاً تهور با شجاعت، و اسراف با سخاوت. اما بین افراط و تفریط هرگز اشتباهی رخ نمی‌دهد. زیرا افراط و تفریط درست متضاد یکدیگرند و بین آنها مانند هر دو امر متضاد غایت بعد وجود دارد و در دو قطب کاملاً مخالف واقع هستند (ص ۷۳).

بنابراین اسماک، ضد سخاوت نیست، بلکه ضد اسراف است. و هکذا.

البته تشخیص حد وسط و کاملاً با خط حد وسط مماس ماندن کار آسانی نیست. مثلاً در مورد بخشش و انفاق، تشخیص اینکه به چه کسی باید انفاق کرد، و چه مقدار، و چه وقت کار ساده‌ای نیست. و بهمین جهت رفتاری که کاملاً و از هر جهت منطبق با حد وسط باشد نادر است.

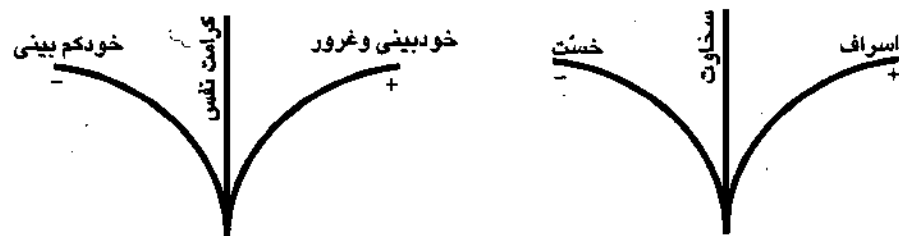
ارسطو برای تکمیل نظام اخلاقی خود به نکته دیگری نیز اشاره می‌کند و آن اینست که: هر ردیلتی لزوماً در جانب افراط یا تفریط نیست. مثلاً در زمینه عواطف، کینه و بی‌شرمی و حسد، و در زمینه اعمال زنا و دزدی و قتل نفس همه از ردائل اند بدون این که افراط یا تفریط باشند. هر یک از این ردائل فی نفسه بد است (ص ۶۶).

این بود اجمالی از نظام اخلاق ارسطویی که البته ناقص و نارسا است. ذکر آن همه نکات بدیع و ظریف در این مختصر میسر نیست.

مترجم زبردست و دقیق و کوشا ترجمه آلمانی اخلاق نیکوماخوس از فرانکس دیلر مایر را پایه کار خود قرار داده‌اند، و از ترجمه آلمانی دیگر و نیز ترجمه انگلیسی و.د.راس (W.D.Ross) برای مقابله استفاده کرده‌اند.

والحق - بدون هیچ گونه مداخله - بخوبی از عهده برآمده‌اند. و تا آنجا که از زندگی آن مرحوم آگاهی دارم و از معاشران ایشان شنیده‌ام، ایشان خود در طی زندگی از انحراف بسوی افراط و تفریط بر حذر بوده‌اند و همواره راه میانه و حد وسط پیموده‌اند. صدق و صفای باطن، و تواضع جبلی، و کار مداوم و خستگی‌ناپذیری ایشان قابل هر گونه تقدیس است. آن مرحوم تنها مترجم اخلاق نیکوماخوس نیست، بلکه خود مصداق عینی همان فضائل اخلاقی نیکوماخوس است. رحمت متواتر حق نثار روح شریفش باد.

بسیار بجا بود که مترجم در آخر هر کتاب فهرستی از اصطلاحات فلسفی در آلمانی و انگلیسی با معادل فارسی آنها می‌آورد. امید است صاحب همتی در چاپهای بعد این نقیصه را جبران کند.

مقدمه:

نگارنده علی رغم رشته تخصصی و تحصیلی و وظایف و مسئولیتها که درک محضر کثیری از استادان فلسفه و علوم عقلی را ایجاد می‌کرد موفق به درک محضر مرحوم دکتر محمد حسن لطفی نشده بودم تا اینکه به برکت وجود دوست فرزانه علی اصغر محمدخانی این توفیق درست با فاصله کمی از پیش از وفات آن مرحوم، دست داد و در سفری که به شیراز و به مناسبت چاپ ترجمه‌های آثار ارسطو ترتیب داده شده بود در معیت این دو بزرگوار و همسر مرحوم لطفی سرکارخانم دکتر زیگفرید لطفی مجال دیدار و مصاحبت چند روزهای با آن استاد فرزانه فراهم آمد و حقیقتاً که خاطره‌ای به یاد ماندنی و برای بنده سفری سرشار و پربار بود و از این حیث خدا را شکرگزارم. چون غرض از این مقاله ذکر جزئیات خاطرات آن سفر نیست تنها به ذکر چند نکته در سجایای اخلاقی و سیرت علمی آن مرحوم اشاره می‌کنم تا شاید قدری ارزش ناشناخته این شخصیت فرهنگی آشکارتر شود و هم معلوم باشد که جامعه علمی و فرهنگی ما چه گوهر گرانبایی را در روزگاری که وجود چنین اشخاصی همچون کبریت احمر شده و باید با چراغ به دنبالشان گشت و آنها را در زوایا و خبایا جستجو کرد، از دست داده است.

مقدمتاً عرض می‌کنم که رایجترین و خطرناکترین آفت اهل علم عجب و غرور است که هم زود دچار آن می‌شوند و هم دیر دست از آنها بر می‌دارد. بویژه اینکه هر چه شخص در زمینه تخصصی خود شاخص تر و کم نظیرتر باشد این آفت سریعتر و عمیقتر در وجود او ریشه می‌دواند. روشن است که مرحوم لطفی هم در زمینه

کاری خود منحصر بفرد و از جهت کمیت و کیفیت کار در زمینه آثار فلسفی در روزگار ما بی‌نظیر بود. ولی حقیقتاً و به جد باید عرض کنم که بنده در این سفر و در کنار آن مرحوم در حالی که یک فاصله سنی حدود ۴۰ سال ما را از یکدیگر دور می‌کرد، هیچ نشان و نشانه‌ای از این صفت ناپسند در او نیافتم. بلکه به عکس آثار افتادگی و تواضع در جمیع حرکات و سکنات او آشکار بود و این نیکترین و برترین خصلت اخلاقی برای یک اهل علم و دانشمند است. همین امر باعث شده بود که آن مرحوم نسبت به کارهای خود هیچگونه حساسیت و تعصب ویژه نداشته و مدام در پی اصلاح و تغییر آنها در جهت بهبود و دقت و رسایی بیشتر باشد. خوب به یاد دارم که در جلسه سخنرانی ایشان وقتی پس از پایان سخنرانی یکی از مترجمان سالخورده آن دیار با استفاده از گفته‌های خود مرحوم لطفی در مورد صعوبت و دشواری کار ترجمه و رعایت دقت و صحت در آن، گفت که با این همه پس ما با ترجمه‌های خود شما چه باید بکنیم، گفتند به ترجمه‌های من هم نباید اعتماد کنید. دیگر آنکه آن مرحوم را در سن قریب ۸۰ سالگی همچون دانشجوی جوان و جویا و پویایی یافتیم که هیچ فرصتی را برای دانستن و دریافتن نکات و مطالب تازه از دست نمی‌دهد و هیچ گریز و پرهیزی از این امر ندارد و حتی اگر احتمال بدهد که ممکن است همسفر جوان او درباره مطلبی از مطالب فلسفی چیزی می‌داند که شاید او از آن مطلع نیست، در کمال حوصله و در عین اشتیاق و بی‌هیچ تکبر و غروری در پی دانستن بر می‌آید و مشتاقانه در یک گفتگوی علمی شرکت می‌کند و با کمال فروتنی می‌گوید که مثلاً من درباره این مطلب خاص اطلاع چندانی ندارم و بسیار مایلم که اگر شما در این مورد نکته تازه‌ای دارید از آن آگاه شوم و البته این هم خصلت دیگری است که برای یک دانشمند و عالم بسیار ضروری و در عین حال در ارتقاء و اعتلای دانش او

بسیار مؤثر است. خصلت دیگر و برجسته آن مرحوم صداقت و صمیمیتی بود که در خلق و خوی او موج می‌زد و به گمانم حاضر نبود جمله‌ای خلاف آنچه که در ذهن و ضمیرش می‌گذرد بر زبان آورد یا به نحوی اظهار کند. اگر به چیزی عقیده نداشت یا در صورت ضرورت آن را اظهار می‌کرد و یا آنکه تنها با سکوت از کنار آن می‌گذشت. وقتی به ایشان گفتم که شما با همه عقیده و علاقه‌ای که به افلاطون دارید و او را بلامنازع بزرگترین فیلسوف تاریخ بشر می‌دانید با عالم مثل و ایده‌های او چه می‌کنید و آیا آن را قابل قبول می‌دانید یا نه به صراحت گفتند که نه این قسمت از فلسفه او به همین ترتیب قابل پذیرش نیست.

به هر روی چون همان طور که پیشتر آمد غرض از این مقاله در اصل پرداختن به ترجمه سه جلد آثار ارسطو است که آخرین اثر مهم آن مرحوم است. به همین مقدار بسنده می‌کنم و تنها متذکر می‌شوم که نگارنده در همین سفر به ایشان عرض کردم که هر چند شما مأخذ اصلی خود را در این ترجمه، ترجمه آلمانی آثار ارسطو قرار داده‌اید ولی چون ترجمه‌های «راس» هم در ضمن منابع مورد مراجعه شما معرفی شده، اگر کسی با استناد به ترجمه «راس» در متن ترجمه شده شما هم نظر کند و نکاتی را قابل تذکر بداند، آیا از نظر شما اصل چنین کاری مقبول است یا نه، گفتند هست مشروط به آنکه هر پیشنهادی با ذکر دلیل همراه باشد و وجه ترجیح هم مشخص و مستدل باشد. زیرا در غیر این صورت من هم پاسخ خواهم داد و آنها را رد خواهم کرد. افسوس که امروز آن استاد یگانه از میان ما رخت بر بسته است و نیست تا به بخش دوم سخن خود جامعه عمل بپوشد و باز هم ما را درس و تعلیمی دیگر دهد.

ترجمه متون کلاسیک در رشته‌های مختلف علمی از بایسته‌ترین و در عین حال از دشوارترین کارهای

ارسطو در آینه زبان فارسی

علمی و فرهنگی است که بطور قطع علاوه به تسلط بر زبانهای مبدا و مقصد و موضوع مورد بحث، احتیاج به دقت و وسواس زائدالوصفی در جهت انتقال دقیق مفاهیم و معانی و برکنار از هر گونه لفظپردازی یا افزودن و کاستن جملات و دخالتهای ذوقی در کار ترجمه دارد و روشن است که جمع شدن این امور در شخص واحد آن هم در زمانه‌ای که با مایه‌های علمی بسیار کمتر و صرف وقت اندک و زحمت ناچیز می‌توان در آمدهای کلان‌تری داشت امری است نادر و عندالوجود هم بسیار عزیز و مغتنم.

اگر آثار کلاسیک را از حیث اهمیت، طبقه‌بندی و به ضرورت ترجمه‌ای مهم آنها عطف توجه کنیم، بی‌شک آثار ارسطو در شمار چند اثر معدودی خواهد بود که از ضرورت و اهمیت بیشتری برخوردار است.

ایرانیان فارسی زبان قرن‌هاست که تفلسف می‌کنند و بزرگترین فیلسوفان و اندیشمندان را در دامان خود پرورده‌اند، ولی به عنوان فارسی زبان کمتر به منابع و مراجع اصلی فلسفه و بویژه فلسفه یونانی که بنیاد تفکر فلسفی در شرق و غرب عالم فکر و فلسفه است دسترسی داشته‌اند و عمدتاً یا از ترجمه‌های عربی و یا از ورای برداشتهای نو افلاطونی با این آثار آشنا شده‌اند. حتی حکیمان بزرگی چون خواجه نصیر و ملاصدرا از همان آثار ترجمه شده عربی هم کمتر بهره برده‌اند و

ارسطو را بیشتر از طریق اثولوجیا و یا شرح و تفسیر سینایی حکمت مشاء می‌شناخته‌اند و از این امر که فلسفه و مسائل آن در منظر تفکر خود ارسطو چه وضعیتی دارد، آگاهی نداشته‌اند و آثار آنها خود مبین خوب این مساله است. از همین روست که ما هیچگاه در تاریخ فکر خود ارسطو شناس یا افلاطون شناس نداشته‌ایم و باید گفت متأسفانه هنوز هم نداریم و روشن است که به این زودیاها هم نخواهیم داشت.

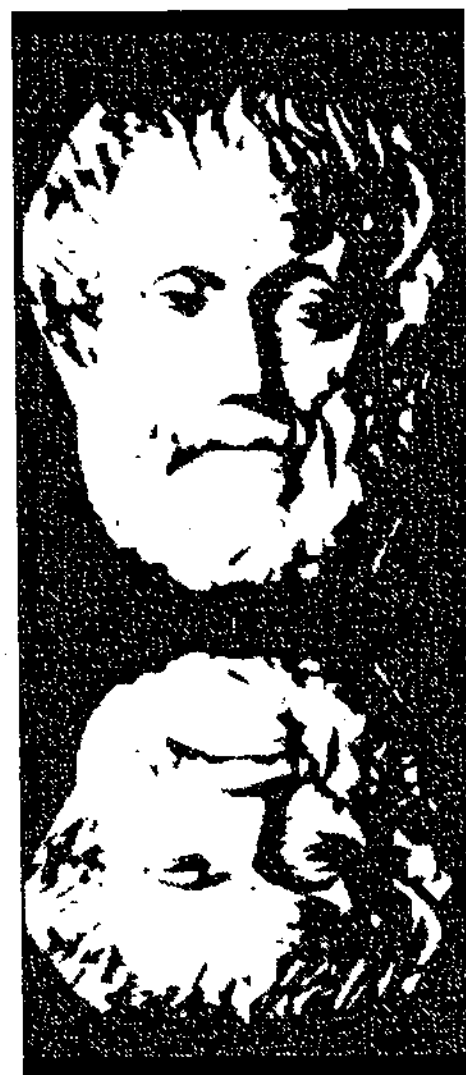
پرواضح است که قدم اول در جهت آگاهی صحیح از سرچشمه‌های فلسفه یونانی و بررسی سیر تأثیر آن در ادوار بعدی تفکر، منوط به آگاهی از متون اصلی این فلسفه است و کوشندگان در این مسیر از بزرگترین خادمان عالم فکر و اندیشه به شمار می‌آیند و بجز آن می‌توان گفت که در زبان فارسی و در حال حاضر مرحوم دکتر لطفی گوی سبقت را در این میدان از همگان ربوده، در مرتبه نخست قرار دارد. اگر از آن مرحوم تنها ترجمه‌های آثار افلاطون طبع و نشر شده بود باز هم برای احراز چنین رتبه‌ای کافی بود، حال آنکه علاوه بر آن ترجمه آثار فلوطین و اکنون ترجمه آثار ارسطو قدمهای بلند دیگری است که در این راه از سوی ایشان برداشته شده است و این علاوه بر ترجمه آثار و متون مهم دیگری چون پایدیا و متفکران یونان است که در نوع خود باز هم خدمتی بی‌نظیر و در خور توجه است.

در بین آثار ارسطو مابعدالطبیعه مهمترین اثر است و بعد از آن هم می‌توان فن سماع طبیعی و اخلاق نیکوماخوس را مهمترین آثار او دانست و این هر سه کتابهایی‌اند که اینک با همت وصف‌ناپذیر این مترجم ارزشمند و پس از نزدیک به دو هزار و پانصد* سال به زبان فارسی ترجمه شده‌اند و چشم اهل خرد را به دیدار خود روشن ساخته‌اند.

از این سه اثر پیش از این ترجمه دیگری هم به زبان فارسی وجود داشته است (از مابعدالطبیعه یک

ترجمه، از فن سماع طبیعی دو ترجمه و از اخلاق نیکوماخوس یک ترجمه) که قدر و وزن آنها را اکنون در مقایسه با ترجمه‌های مرحوم لطفی بهتر می‌توان دریافت و شناخت. آن مرحوم مابعدالطبیعه را بر مبنای سه ترجمه آلمانی، سه ترجمه انگلیسی، یک ترجمه فرانسوی و یک ترجمه قدیم عربی که همراه با شرح ابن رشد به طبع رسیده و مجموعه آنها شامل ۹ ترجمه است، به زبان فارسی برگردانده است. مابعدالطبیعه خود در چهارده کتاب تنظیم شده و مترجمان مختلف برای این چهارده کتاب فصول مختلفی تنظیم کرده‌اند و فصول این ترجمه بر مبنای ترجمه هرمان بونیتس که مترجم معتبر آثار ارسطو به زبان آلمانی است تنظیم شده است.

استفاده مترجم محترم از ترجمه‌های مختلف و دقیق سه زبان مهم آلمانی، انگلیسی و فرانسوی تا حدود زیادی این اعتماد را در خواننده ایجاد می‌کند که هر چند این اثر از زبان یونانی ترجمه نشده ولی در حد قابل توجهی به متن اصلی نزدیک است و فاصله چندانی با اصل ندارد. بویژه اینکه مترجم برای توضیح متن و رفع دشواریها و ابهامها با افزودن تعلیقه‌هایی مفید و روشنگر که غالباً برگرفته از حواشی راس (مترجم مهم انگلیسی آثار ارسطو) تریکو (مترجم اصلی آثار ارسطو به زبان فرانسه) و هرمان بونیتس (مترجم اصلی آلمانی آثار ارسطو) است و یا افزوده خود مترجم است بر فایده ترجمه بسیار افزوده است. علی‌رغم دشواری و غموض متن مابعدالطبیعه که از دیرباز زبانزد اهل فن بوده و چنین نیز هست، ترجمه مرحوم لطفی با زحمات فراوانی که مترجم در جهت ارائه یک متن مفتوح و روشن متحمل شده است، حقاً ترجمه‌ای رسا و شیوا و دقیق و در عین حال مطابق اصطلاحات تخصصی فلسفه اسلامی است. مقایسه‌ای اجمالی بین این ترجمه و ترجمه قبلی آن که با هیبت بسیار هم چاپ شده بود و

سید محمود یوسف تازانی

ادعای «بر پایه متن یونانی» هم بر آن حک شده بود، امتیازها و برتریهای این ترجمه را آشکار می‌سازد، چنانکه مقایسه این ترجمه با ترجمه معروف «راس» نیز دقت و صحت آن را روشن می‌کند.

با توجه به اینکه مابعدالطبیعه کتابی است که حاوی مهمترین آراء ارسطو در باب مبادی موجود و مسائل عمده فلسفه و مباحث اصلی مربوط به جواهر و اعراض و اقسام و انواع آنهاست، ترجمه آن هم مهمتر است و هم اساسی‌تر و دشوارتر و این هر سه اموری هستند که کاملاً مورد توجه مترجم قرار داشته‌اند و در جای جای این ترجمه می‌توان آثار این توجه را ملاحظه و مشاهده کرد.

سماع طبیعی ارسطو را نیز استاد مرحوم از روی سه ترجمه آلمانی و یک ترجمه انگلیسی به فارسی برگردانده است و چون جمله‌های ارسطو در این کتاب گاه بسیار موجز و گاه بسیار بغرنج است و دریافتن معنای آنها آسان نیست برای آنکه کار را بر خواننده آسانتر کرده باشند، زیرنویسهای متعددی به کتاب افزوده‌اند. بسیاری از این زیرنویسها را از تفسیر راس و بعضی را از زیرنویسهای کارل پرائتل اخذ کرده‌اند و علاوه بر آنها خود نیز هر جا که ضروری دانسته‌اند کوشیده‌اند یا افزودن زیرنویسی به خواننده در فهم جمله‌ای موجز یا دشوار یاری کنند. دشواری این اثر ارسطو بر مرحوم استاد چنان آمده است که خود مرقوم داشته‌اند: «ما همیشه بر آن بوده‌ایم که ترجمه کتابهای فلسفی به زبان فارسی باید تا آنجا که ممکن است و به دقت ترجمه آسیب نرساند به نثری هر چه ساده‌تر و روشنتر به عمل آید و مترجم باید از به کار بردن واژه‌های نو و اصطلاحات دشوار و ناهموار جز در موارد ضروری بپرهیزد تا خواننده ترجمه که همه هوش و حواسش باید موقوف در یافتن مطالب فلسفی باشد مجبور نشود با عبارات ثقیل و بغرنج در آویزد یا برای فهمیدن معنی الفاظ و

اصطلاحات به کتاب لغت مراجعه کند. ولی متأسفانه در ترجمه کتاب حاضر موفق به رعایت این اصل نشدیم و اقتضای مطلب اجازه ندارد که در همه موارد به عبارات ساده و روشن اکتفا کنیم.»^۱ با این همه عبارات همین کتاب نیز در قریب به اتفاق موارد رسا و روشن و از دقت خاص برخوردار است.

و اما سومین کتاب هم که ترجمه اخلاق نیکوماخوس ارسطوست باید گفت که در واقع برای اولین بار است که ترجمه می‌شود زیرا ترجمه قبلی آن علاوه بر اغلاط فراوان افتادگیها و کاستیهای بسیار هم داشت که آن را از حیز انتفاع خارج می‌کرد. استاد ترجمه این اثر مهم و بنیادین ارسطو در فلسفه اخلاق را بر پایه دو ترجمه آلمانی و یک ترجمه انگلیسی به انجام رسانده‌اند و گویی در ترجمه این اثر هم دسترسی به ترجمه عربی آن نداشته‌اند یا از وجودش مطلع نبوده‌اند.^۲

از آنجا که این کتاب ارسطو پیچیدگی و دشواری دوائر پیشین او را ندارد و عباراتش در غالب موارد وافی به مقصود است، تعلیقات و حواشی چندانی هم بر آن افزوده نشده و جز در برخی موارد که مترجم خود حاشیه‌های توضیحی مختصری نگاشته است، چندان تعلیقه و حاشیه‌ای ندارد.

مباحث دلنشین و استوار ارسطو در این کتاب در باب نیکبختی، فضیلت، شجاعت، خویشتنداری، عدل و انصاف، فضایل عقلی، دوستی و لذت و نیکبختی از مهمترین مباحث فلسفه اخلاق است و اکنون ما به برکت ترجمه این کتاب مستقیماً با آراء ارسطو در این زمینه‌ها آشنا می‌شویم و آنها را از ورای تفسیرات و تعبیرات مختلف مورد داوری و ارزیابی قرار نمی‌دهیم. نگارنده ضمن استفاده از این سه ترجمه نفیس و آموختن از آنها، ترجمه همین کتاب اخیر را با ترجمه معروف «راس» مورد مقایسه و تطبیق داد و چون به

برخی تفاوتها و یا افتادگیهایی برخورد که با عنایت به اعتبار ترجمه «راس» توجه و عنایت به آنها می‌تواند به فهم بهتر متن کمک کند، تذکار آنها را خالی از فایده نمی‌بیند^۳ (لازم به ذکر است که نگارنده سیاهه این مقاله را در زمان حیات مرحوم لطفی نگاشت و گمان می‌کرد که یادآوری این نکات ممکن است مورد توجه آن مرحوم قرار گیرد و در چاپهای بعدی کتاب اعمال شود، ولی چون ممکن است همین نکات برای سایر خوانندگان نیز مفید واقع شود، آنها را در پایان این نوشتار می‌آورد):

۱- ص ۱۴ س ۱۷: و این غایت، خیر آدمیان است این جمله در ترجمه راس چنین است:

This end must be the good for man

این غایت، باید خیر آدمیان باشد.

۲- ص ۱۷ س ۹: برای عامه مردم نیکبختی امری است بدیهی و قابل لمس. در ترجمه راس به جای قابل لمس plain آمده که به معنای امر آشکار و روشن است و بنابراین درستتر.

۳- ص ۱۸ س ۱۱: ما بحث را از چیزی شروع خواهیم کرد که بر ما معلوم است. در ترجمه راس: must be begin بحث باید از چیزی شروع شود.

۴- ص ۲۱ س ۱۵: از این رو غایت را باید چیزهایی دانست که بیشتر نام بردیم. در ترجمه راس and so one might rather take...

ممکن است کسی ترجیح بدهد که غایت را... بداند ۵- ص ۲۳ س ۱۱: اما راستی این است که خیر حتی خیری که تحت مقوله‌ای واحد قرار دارد موضوع علوم متعدد است.

در ترجمه راس

but as it is there are many sciences even of the things that fall under one category.

گراهام گرین دریافتی از رمانها

■ Graham Greene

An Approach to the Novels
Robert Hoskin, James Madison
University, USA, 1999.

این تحقیق گرین را در نقشی دوگانه به عنوان نویسنده تصویر می‌کند، کسی که تجربه ادبی‌اش را در دریافت خود از زندگی انعکاس می‌دهد، و در پی آن هم تجربه‌اش و هم تفسیر ادبی آن را در قصه‌اش باز می‌تاباند؛ و دو مرحله از رمانهای گرین را از طریق روابط متغیر میان نویسنده و شخصیت‌های داستان بیان می‌کند. نخستین دوره از مردان جوان شدیداً حساس و هوشمند و منفک از دیگران به نحوی شبیه گرین جوان به سوی شخصیت‌های ترش‌رو و بیگانه از خویش که به نحوی نمایان از خالق خویش فرستگها فاصله دارند، پیش می‌رود. مرحله دوم (۱۹۳۹) شامل یک سلسله «چهره‌پردازی‌های هنرمند» است که از طریق آن، گرین به صورتی بی‌واسطه‌تر با تنش‌ها و تضادهای زندگی شخصی‌اش روبه‌رو می‌شود.

دایرةالمعارف طنزپردازان بریتانیایی (از چاسترتاکلیس)

■ Encyclopedia of British Humorists

Geoffrey Chaucer to John Cleese
Edited by Steven H. Gale
Kentucky State University,
USA, 1996

کتاب مرجعی جامع و روزآمد که به بررسی طنز که در ادبیات انگلیسی [بریتانیایی] بیان شده است، از بیوولف Beowulf تا زمان حاضر می‌پردازد. ۲۰۶ مقاله دارای امضا معتبر آثار ۱۱۹ ادیب از هفت کشور و دارای قواعد و شیوه‌های گوناگون را می‌نمایاند. از چهره‌های سرشناسی مانند جان تان سویت، اسکار وایلد، شاو و نوتل کوارد Coward تا چهره‌های کمتر شناخته شده از قبیل فرانسیس بومونت Beaumont، استلا گینس Gibbons، جرج دوموریر de Maurier در این اثر آمده‌اند. خوانندگان ممکن است از این نکته بسیار تعجب کنند که آدمهای بزرگ و دور از طنزی مانند دایلیو اودن W.H. Auden، وینستون چرچیل، ساموئل جانسون و ادیت سیتول Edith Sitwell آثار طنزآمیز نوشته‌اند.

اینکه روشتر دریابیم باید از امور دیدنی استنتاج کنیم.

نادیدنی و دیدنی در ترجمه راس به ترتیب imperceptible و sensible آمده‌اند که با توجه به عمومیت بحث صحیحتر است.

۱۲- ص ۵۸ س ۱۲: کلمه «درد» در این سطر زائد است و در ترجمه راس هم نیست.

۱۳- ص ۶۴ س ۹: نه حد وسط فی نفسه را بلکه حد وسط درست را. در ترجمه راس به جای «درست» relatively to us آمده که در مقابل «فی نفسه» تعبیر صحیح همین (نسبت به ما) است.

۱۴- ص ۸۴ س ۶: مهمترین آن چیزها اوضاع و احوال و نتیجه عمل است. در ترجمه راس:

and these are thought to be what he is doing and with what aim.

یعنی: و اینها عملی هستند که او انجام می‌دهد و هدفی که آن اعمال متوجه آن هستند.

۱۵- ص ۹۰ س ۱۵: و مرد سیاسی تأمل نمی‌کند که آیا دولتی منظم به وجود آورد یا نه. «دولت منظم» در ترجمه راس به law and order (قانون و نظم) ترجمه شده که صحیحتر است.

پانویست‌ها:

۱- فیزیک (سماط طبیعی) ص ۱۰ - ۱۱ (مقدمه)

۲- البته در همان سفر به بنده گفتند که مطلع بودم ولی چون از آثار زبان عربی خوب نمی‌توانم استفاده کنم مراجعه نکردم. شرح ابن رشد را هم با یاری جناب آقای دکتر محمد علی موحد استفاده می‌کردم.

۳- این بررسی فقط تا فصل پنجم کتاب چهارم را شامل می‌شود.

* البته معلوم است که زبان فارسی دری قدمت دو هزار پانصد ساله ندارد منظور همان دو هزار و پانصد سالی است که تألیف آنها می‌گذرد.

یعنی: حتی اشیایی که تحت مقوله‌ای واحد قرار دارند موضوع علوم متعدد قرار می‌گیرند.

۶- مثلاً وقت مناسب در جنگ موضوع دانش لشکرکشی است. در ترجمه راس:

for opportunity in war is studied by strategy

یعنی: وقت مناسب در جنگ مورد مطالعه دانش لشکرکشی است.

۷- ص ۳۴ پس از آخرین سطر این عبارت افتاده است:

for we have practically defined happiness as a sort of living and faring well.

زیرا ما نیکبختی را عملاً به معنی نوعی زندگی نیک و عمل نیک گرفته‌ایم.

۸- ص ۴۶ س ۱۶: بعد از کلمه «است» این جمله افتاده است:

but even among doctors the best educated spend much labour on acquiring Knowledge of the body.

۹- ص ۴۷ س ۱۶: و [خواب] کمتر از همه تواناییهای دیگر نشان می‌دهد که آیا یک شخص انسان با ارزشی است یا بی‌ارزش. در ترجمه راس:

while goodness and badness are least manifest in sleep.

یعنی: در حالی که خوبی و بدی ظهور بسیار کمی در خواب دارند.

۱۰- ص ۵۴ س آخر: و بسیار فرق می‌کند که از کودکی به چگونه رفتاری عادت کنیم.

It makes no small difference, then, whether we forms habits of one kind or of another from our very youth; it makes a very great difference, or rather, all the difference.

۱۱- ص ۵۶ س ۶ و ۷: امور نادیدنی را برای

هر کس که با ادب کلاسیک فارسی اندک انس و الفتی داشته باشد مسلماً عرفی شیرازی برای او نامی آشناست. شاعری که در نخست حلقه‌های زنجیره «سبک هندی» واقع است و در ایجاد جریان «تازه‌گویی» در شعر فارسی تأثیر بسزایی داشته است. هر چند کلی‌گوییهای تذکره نویس‌ها اطلاع‌چندانی از او بدست نمی‌دهد، مختصری از شرح زندگی او چنین است: نام کامل او جمال‌الدین سیدی محمد حسن است. با وجود سکوت کتب تذکره در باب سال تولد او اکثر تذکره‌نویس‌ها سال وفات او را ۹۹۹ هجری و شش سالگی او دانسته‌اند. که در این صورت او می‌بایست در سال ۹۶۳ تولد یافته باشد. لقب «چادر باف» برای پدر بزرگ او جمال‌الدین سیدی نشان می‌دهد که او اصلاً به طبقه پیشه‌وران متعلق است. اما پدرش زین‌الدین علی‌بلوی به سیاست و حکومت پیوست و صاحب منصب وزارت داروغه شیراز گشت. و بنابر قول عبدالباقی نیاوندی به سبب شغل پدر و مسئولیتهای شرعی و عرفی‌اش بوده که شاعر تخلص «عرفی» را برای خود برگزیده است.

عرفی در عنقوان جوانی دچار بیماری آبله شده که چهره‌اش را زشت و نازیبا ساخته و این امر همیشه او را می‌آزرده است.

عرفی از هوش و استعداد علمی خوبی برخوردار بود و از علوم متداوله عصر مثل علم پزشکی، منطق و حکمت بهره نسبتاً مطلوبی داشت. خط خوب می‌نوشت و در موسیقی دستی داشت.

در باب مشرب دینی و اخلاق او تذکره‌نویس‌ها نظرهای گوناگون ابراز کرده‌اند. برخی او را اهل سنت و برخی او را شیعه خوانده‌اند و حتی بعضی او را ملحد و دشمن خدا قلمداد کرده‌اند. اگر مذهب او بر ما آشکار نباشد مسلماً او ملحد نیست و به گواهی آثار نثر و نظم او، عرفی موحدی است مسلمان و تا حدی متمایل به مشرب عرفانی. در باب اخلاق و منش او نیز برخی چون

تقی‌الدین کاشی و ابوالفیض فیضی او را مردی خوش طبع، ظرافت دوست و خاکی نهاد خوانده‌اند و برخی مثل ابوالفضل علامی، خواجه نظام، عبدالقادر بدایونی و عبدالنبی فخرالزمانی او را صاحب عجب و نخوت خوانده‌اند که نسبت به پیشینیان زبان طنز گشوده است. احتمالاً چنین قضاوتی برگرفته از شعرهایی است که به هنگام فخر از اصل و نسب و قدرت شاعری خود سروده است:

این جوهر ذات و شرف نسبت آیاست (۱۱/۲)

انصاف بده بوالفرج و انوری امروز

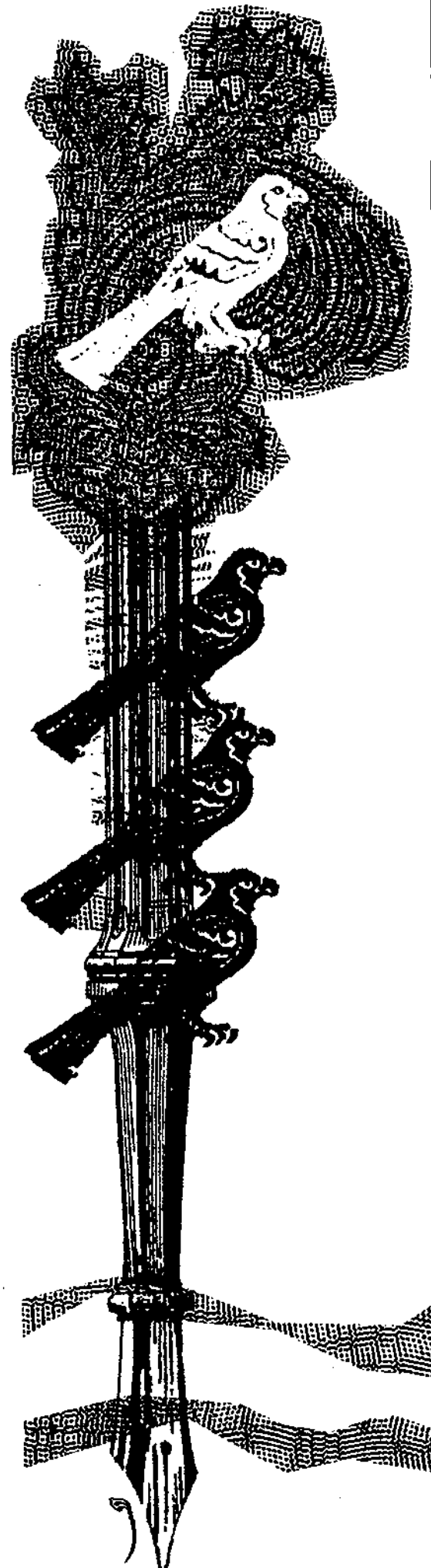
بهر چه غنیمت نشمارند عدم را (۲۲/۲)
از معاصران، او با وحشی بافقی مکاتبه و مباحثه شاعرانه داشته و به حسین کاشی ارادت می‌ورزیده است و پس از ورودش به هندوستان بیش از همه حکیم ابوالفتح گیلانی و عبدالرحیم خانناتان در تربیت او کوشیده‌اند. احتمالاً عرفی قبل از سفر به هند به شهرهای تهران، نجف اشرف و اصفهان سفر کرده است. او در سال ۹۹۲ از راه دریا روانه هندوستان می‌شود و به دکن وارد شده در احمدنगर اقامت می‌کند. پس از آن در سال ۹۹۳ به فتح‌پور سیکری می‌رود و با فیضی آشنا می‌شود و دوستی و صمیمیت بین آن دو ایجاد می‌شود و در نهایت میانه‌شان شکراب شده از هم دوری می‌جویند. در آن هنگام است که به توصیه حکیم ابوالفتح گیلانی، عبدالرحیم خانناتان را مدح می‌گوید و نیز به دربار اکبر و شاهزاده سلیم راه می‌یابد. سپس به لاهور می‌رود و در همان شهر در جوانی بر اثر بیماری اسهال از دنیا می‌رود. برخی تذکره‌نویس‌ها علت مرگ او را مسمومیت از زهری که بدخواهان و حسودانش به او خوراندند و برخی فرط عشق او به شهزاده سلیم را علت مرگ او ذکر کرده‌اند و حتی برخی فیضی را قاتل او شمرده‌اند که هیچکدام منطقی نیست. منقول است که در سال ۱۰۲۷ استخوانهای او توسط میرصابر اصفهانی از لاهور به نجف انتقال داده شد.^۱

بی‌تردید در میان شعرای سبک هندی، عرفی مکانتی انکارناپذیر دارد. بدون آنکه در صدد بزرگ

نمایی و شاعر درجه یک خواندن او باشیم باید پذیرفت که جریان «خیال‌بندی» و «تازه‌گویی» و یا همان جریان معروف به «سبک هندی» بدو استواری یافته است. او اولین و موفق‌ترین شاعری است که به این شیوه رسمیت و وجهت بخشیده به گونه‌ای که می‌توان وی را «مخترع طرز تازه» نامید و دیگر سرایندگان به سبک هندی را دنباله‌روان وی محسوب داشت. حال درنگی کنیم: «مخترع طرز تازه» بودن او هرگز به این معنی نیست که تنها او برای اولین بار تازه‌گویی در شعر ایجاد کرده که بعدها ویژگی‌های عمومی سبک هندی را ساخته است؛ و قبل از او و در کنار او دیگران چنین نوآوری‌هایی نداشته‌اند؛ هرگز! سخن بر سر این است که در میان شاعرانی که در قرن دهم دست به نوآوری زده‌اند - که البته از قرن نهم ادعای خیال‌بندی و نوآوری آغاز شده - عرفی سرآمد آنهاست. در واقع، من به بسامد، توفیق و فردیت توجه دارم نه صرف وجود نمونه‌هایی از شاخصه‌های سبک هندی در شعر شاعری؛ یعنی کاربرد عناصر خاص با بسامد بالا همراه با نوعی توفیق که به اثر، تشخیص و فردیت ببخشد. چون که اصلاً قصد ندارم مجادله و نزاع بی‌حاصل و غیر علمی بر سر کشف اولین «بانی طرز تازه» شوم تا مثلاً خواجه حسین ثنائی، فیضی، جلال اسیر و بابافغانی را بانی طرز تازه بدانم و یا حتی وسواس آمیزتر و موشکافانه‌تر چون علمای طرز آشنا و سبک شناس؟! ریشه‌های سبک هندی را در عمق شعر قرن ۶، ۷ و ۸ بجویم و خاقانی، نظامی، حافظ یا امیرخسرو و... را اولین شاعر سبک هندی معرفی کنم. تازه، در شعر فارسی ما بیشتر یا جریانهای شعری مواجهیم تا با شعرای جریان ساز. به تعبیر دیگر، در شعر فارسی سبک شخصی - به خصوص در شعر کلاسیک - اکسیر و کیمیاست و بیشتر سبک دوره و جریان شعری است که خود را بر شاعر تحمیل می‌کند و مثل امروز تنوع سبک و جریان وجود ندارد. این به عهده علمای جامعه‌شناسی ادبی است که تحلیل کنند چه عوامل اجتماعی موجب بوده است که فردیت و استقلال سبکی در گذشته ادب فارسی کمتر مجال بروز بیابد و شعرا بیشتر بر بستر

حسین حسن پورلاشتی

عرفی، مخترع طرز تازه

جریان غالب حرکت کنند. بنابراین بحث بر سر این که کدام شاعر اولین بار جریانی خاص در شعر ایجاد کرده عموماً راهی به دهی نمی برد و هرگز قطعیت ندارد و تنها می توان گفت جریان نو پدید در شعر کدام شاعر تجلی سبک ساز یافته است. با چنین نگرشی است که عرفی اراده و خواست جریان تازه را تبلوری سبک دار بخشیده که در جریان تحول، شاخصه های نوآمده پررنگ تر، غلیظ تر، اقراط آمیز تر شده و در نهایت شکل مبتذل و خالی از ذوق به خود یافته است.

در اینجا نه به قصد دقیق شدن در ویژگی های شعر عرفی و استقصای بلیغ از عناصر سبکی او فقط چند ویژگی شعر او را بر می شماریم:

۱- استعاره های فعلی: شعرای سبک هندی که عموماً در پی غافلگیر کردن خواننده و ایجاد شگفتی در او از طریق خلق موقعیت تازه و عادت گیرند، برای دستیابی بدان از شگردهای فراوانی بهره می جویند. عرفی قبل و بیش از همه با «هنجار گریزی معنایی» و گذر از معنی متعارف و قاموسی افعال و کشف رابطه تازه از کلمات در محور همنشینی کلام به خلق موقعیت تازه دست یازیده است.

استعاره های فعلی بسامد چشمگیری در شعر عرفی دارد. این عنصر به موجب «رستاخیز کلمات» و «حشر معانی» تازه و ایجاد برجستگی در زبان سبب عطف توجه خواننده و ایجاد لذت در او می شود:

ز چشمم آب حسرت می تراود

چنان در دل خلدگاه نمازم
که کفرم از عبادت می تراود...

بگو تیغ از چه شربت آب دادی

که از هر زخم لذت می تراود
حذر کن زین دعای آتش آلود

کزین چشمه اجابت می تراود (۵۵۲/۱)
استعاره در فعل همواره دریافت ساده به کار گرفته نمی شود و گاه در اثر همنشینی با دیگر عناصر شعری چون پارادوکس، حسامیزی و بخصوص استعاره های اسمی موجب نوعی ابهام در شعر می شود:

کسی که برق محبت در او زند آتش
ز تاب سایه او آفتاب می سوزد
ز روی گرم وفا باز می جهد برقی
که در عنان صیوری شتاب می سوزد (۶۱۴/۱)

- یاسمین را خنده بر لب سوزد از فریاد من
(۷۹۳/۱)

- جز به صاف معصیت پرهیز عصمت نشکنند
(۹۵/۲)

در اینجا، بی هیچ توضیح، نمونه هایی چند از استعاره های فعلی آورده می شود:

□ جوش زدن: جوش زدن جنون، جوش زدن اندوه، جوش زدن خنده (۲۴۰/۱)

□ جوشیدن: جوشیدن حیا، جوشیدن دعا، جوشیدن عذر معصیت، جوشیدن جای پا، جوشیدن سینه صبا
(۳۴۵/۱)

□ افشاندن: افشاندن ناز، افشاندن نغمه (۵۹۳/۱)
□ چکیدن: شراب از تبسم چکیدن، آفتاب از جبین چکیدن، آتش از پیچ و تاب چکیدن، آب روی از جواب چکیدن (۶۶۸/۱)، چکیدن تسخیر (۶۵۶/۱)، چکیدن جان (۶۰۱/۱)، چکیدن عشوه (۱۵۲/۲).

□ شکستن: شکستن آشوب (۷۱۶/۱)، شکستن نگاه، شکستن آه (۷۰۷/۱)، شکستن ناموس، شکستن رنگ، شکستن حلاوت، شکستن فرصت (۹۵/۲). اینها فقط نمونه ای است از بسیار که در اکثر موارد ردیف واقع شده اند و در بحث از «زمین» شعر حائز اهمیت فراوانند.

۲- استعاره های اسمی: دیگر ویژگی سبکی شعر عرفی که اصلی ترین عامل ایجاد غموض و ابهام در شعر اوست و برخی از ناقدان عصر وی را به اعتراض و مخالفت واداشته، استعاره های اسمی است. منیر لاهوری در کتاب «کارنامه» شصت بیت از چهار شاعر تازه گوی سبک هندی (عرفی شیرازی، طالب املی، ظهیری ترشیزی و زلالی خوانساری) را نقد کرده و استعاره های اسمی زیر را در دیوان عرفی غریب و نازیبا می خواند: زلف صبا، غبار دامن آوازه گوش بلاد، استخوان علم، دهن بحث، کمر درس و کبک طالع.^۲

کلیات عرفی شیرازی

به کوشش و تصحیح: محمد ولی الحق انصاری

مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، چاپ اول: ۱۳۷۸

از این دست استعاره‌ها، فراوان در شعر عرفی می‌توان یافت:

گلوی هوس (۳۵۲/۱)، گلوی فراغ (۵۳۳/۱) خون تبسم (۴۳۳/۱) دهن آفتاب (۵۵۹/۱) خون حوصله (۶۹۳/۱)، ناخن فتنه (۶۹۳/۱) هجوم درد (۶۰۳/۱)، هجوم گریه (۷۸۳/۱) حوصله ذوق (۴۳۸/۱) لب شعله (۴۷۰/۱)، ناخن ناز (۸۳۸/۱) خون فشانی پیشانی حیا (۴۸۰/۱) و دست شوخی‌های عشق (۴۴۹/۱) و مژه آرزو (۴۳۷/۱):

اشک مصیبت از مژه آرزو چکد

استعاره‌های اسمی وقتی مکرر و در بیت متراکم می‌شوند ایجاد غموض و پیچیدگی می‌کنند و در جو مه گرفته و اثیری، معنی در پس هاله تجرید و انتزاع پنهان می‌گردد و فهم شعر دشوار می‌شود. شاید هنوز فهم چنین استعاره‌هایی دشوار نباشد:

نوید نگاهی که دلجوی ماست

که صد دشته در آستین صداست

پیامی که امید را زنده کرد

که تابوت یاسم به دوش فناست (۵۱/۲)

اما، وقتی از ترکیب استعاره‌های تجریدی، شبکه تازه‌ای از کلمات پدید آمد که با منطق عادی سخن در زنجیره کلام فرسنگها فاصله گرفت و منطق دلای سخن فرو ریخت دیگر باید «شعر گفت و معنی از خدا طلبید» و به قول منیر لاهوری چنین سخنان رنگین گفتن جز با ریختن خون معنی ممکن نیست:^۳

با خیال همت آرایش افروز هوس

در دیار کامرانی جعد فرصت نشکند (۹۵/۲)

ای خیال غمزهات نشتر شکن در چشم خواب

وی به فتوی لب غسل تبسم در شراب (۴۴/۲)

گر نسیم باغ خلقت منتشر گردد، شود

عطسه از مغز پیوست چشمه‌انگیز گلاب (۳۱/۲)

می‌فشاند بر لبم خون مراد

عطسه‌ای کز مغز حرمان می‌زنم (۲۶۷/۲)

جالب این که از این دست ابیات در قصاید عرفی نمونه بیشتر دارد. عرفی‌گویی در غزل بیشتر متمایل به استعاره‌های فعلی است و در قصاید متمایل به استعاره‌های اسمی. در حالیکه شعرای سبک هندی پس از ازاو استعاره‌های اسمی انتزاعی و تجریدی را بیش از استعاره در فعل به کار گرفتند. شاید به همین دلیل بوده است که وقتی در قرن یازدهم و دوازدهم افراط در

«خیال بندی» از رهگذر خلق استعاره‌های تجریدی گسترش یافته بود و شاعر می‌توانست در عین ایجاز و فشرده‌گی از طریق آفرینش ترکیب‌های استعاری، خیال آفرینی‌های دور از ذهن کند - همان کاری که عرفی در قصیده‌اش بیشتر بدان رغبت نمود - قصایدش را بر غزلهایش ترجیح دادند و صاحب «بهارستان سخن» در باب غزل او چنین قضاوت نمود: «مولانا عرفی را به غزلیات چندان توجه نبود، لهذا غزل وی دلنشین نیست مگر به ندرت برخی ابیات برجسته ناخن به دل نمی‌زند».^۴

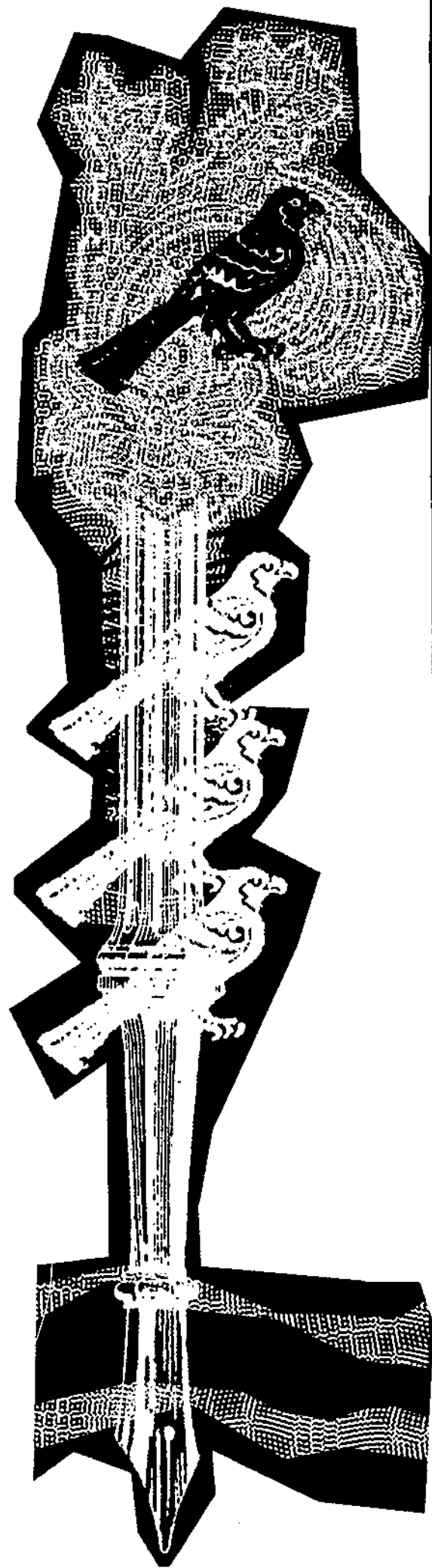
در کنار این دو شاخصه سبکی مهم می‌توان از فراوانی تشبیهات فشرده و تازگی آن، پارادوکس، تکرار قافیه، فرم گسسته غزل، ادای خاص (باز آفرینی تصاویر گذشته به گونه‌ای که تازه بنظر آید) موتیفهای واژگانی خاص، وفور ترکیبات و ترکیب سازی خاص و... که برخی از این عناصر، تبدیل به شاخصهای عمومی شعر سبک هندی شده‌اند و در شعر این دوره رواج بسیار یافته‌اند. ما در این میان برای رعایت اختصار فقط به «ترکیب سازی» او اشاره‌ای می‌کنیم.

۳- ترکیبات تازه و خاص: اصولاً ترکیب سازی به دو گونه در زبان شکل می‌گیرد، گاه مجموعه‌ای از کلمات به صورت ترکیب اضافی یا وصفی در کنار هم واقع می‌شوند و خانواده تازه‌ای از کلمات پدید می‌آورند که نبودن آن موجب لذت است و گاه از ترکیب دو یا چند کلمه، «کلمه مرکب» ساخته می‌شود. هر دو شکل ترکیب سازی می‌تواند به جهت ایجاد شبکه معانی خاص و نیز خلق تصاویر تازه حائز اهمیت باشد. البته، شاید نتوان در دیوان عرفی ترکیبات چندانی یافت که به لحاظ ساختار خاص و تازه باشد ولی بسامد بالای ترکیبات و قدرت ترکیب سازی او در خلق معنا و تصویر انکارناپذیر است. ترکیباتی که به لحاظ ساخت تازه می‌نمایند از این دست‌اند: یوسف زار (۱۳۵/۲) شکستان (۱۶۹/۲) و نیز: هیبت آرایش (۱۳۱/۲) رعشه شعار (۱۳۷/۲) آفتاب عیار (۱۴۵/۲) شهادت آرزو (۲۶۵/۱) که بعدها به یکی از عناصر مرکزی سبک بیدل مبدل شده‌اند^۵ و اینک نمونه‌هایی از ترکیبات تازه: نشترزار (۱۴۴/۲) اندیشه زار (۴۱/۲) شیوه زار (۵۰/۲) ناصیه زار (۱۳۵/۲) ناله زار فریب (۵۴۴۲) عافیت زار عدم (۳۶۳۴) ارغوان زار حیا (۳۹۴۵) حسن آباد (۱۳۲/۲) ذهن طراز (۱۶۱/۲) شعله طراز (۱۶۳/۲) رعشه طراز (۱۶۵/۲)

عشوه طراز (۱۶۸/۲) نوحه طراز (۱۶۲/۲) آشنا بیزار (۱۴۶/۲) خویشتن بیزار (۱۲۳/۲) دل عاشق گناه (۲۵۹/۱) دل اندوه پیشه (۲۶۰/۱) دوست دشمن (۲۷۰/۱) دل سینه دشمن (۶۷۳/۱) وفا دشمن (۷۷۸/۱) توبه دشمن (۸۴۱/۱) تسبیح دشمن (۷۵۸/۱) زمزمه دشمن (۶۷۶/۱) گریه دوست (۷۵۸/۱) دیدار دوست (۷۵۸/۱) آرا دوست (۷۵۸/-) نازار دوست (۷۵۸/۱) نگاه دوست (۸۱۵/۱) قدح دوست (۷۷۸/۱) نور سایه تراش (۱۴۰/۲) دود مغز تراش (۱۴۰/۲) غمزه مردم شکار (۳۱۲/۱) ترانه گله آلود زار (۳۳۳/۱) فاخته سرو در آغوش (۵۸۴/۱) فریاد ناسرشته بخون (۵۴۲۴) نگاه چکیده (۱۳۱۰) لذت چکانی غم (۱۹۶۲) مست سماع ماتم (۵۱۶۸) خنده گلهای بدنای (۳۵۸۲) تازیانه تشویق داغ (۱۳۳۶) قدح نوش ذوق (۵۹۲/۱) مجموعه ساز عشق (۴۷۳/۱) باطل نامه سحر (۴۳۶/۱).

اصولاً، درک و دریافت و نقد و تحلیل دقیق و سنجیده آثار کلاسیک ادبی میسر نخواهد بود جز آنکه نخست چاپ منقح و مقبول از آن آثار تهیه گردد. ناقد و سبک‌شناس ادبی هر چند نکته سنج، دقیق و صاحب ذوق باشد چون متن، خود، ناقص و مغلوطن است طبعاً حاصل کار نیز معیوب خواهد بود. چنین است که تصحیح متون کلاسیک ضرور می‌نماید و حتی به جهت شتابزدگی و کم حوصلگی و فقدان روش علمی درست، نیاز است بسیاری از متون فارسی که قبلاً تصحیح و چاپ شده، دوباره از سر حوصله و دقت و با مراجعه به نسخ خطی موجود تصحیح گردد. از بخت خوش، چنین کاری را پروفسور محمد ولی الحق انصاری در باب «کلیات عرفی شیرازی» صورت داده است. این اثر، اخیراً، به سرمایه انتشارات دانشگاه تهران در سه جلد - و در دو مجلد - به طبع رسیده است. مصحح آن پروفسور محمد ولی الحق انصاری استاد بازنشسته دانشگاه لکهنو هندوستان است که خود را از اعقاب خالد ابو ایوب انصاری و شیخ الاسلام خواجه عبدالله انصاری می‌داند.

کتاب، مشتمل بر تمامی آثار منظوم و منثور عرفی شیرازی است که مصحح محترم طی سالها تلاش پیگیر و مستمر آن را به انجام رسانده است. ظاهراً تصحیح دیوان عرفی موضوع رساله دکتری ایشان بوده که پس از سالها تلاش، آن را تصحیح کرده و به زیور طبع آراسته

است. بی شک، این اثر، دقیق ترین و کامل ترین چاپ از «کلیات عرفی شیرازی» است. مصحح برای تصحیح متن، علاوه بر مراجعه به ۲۷ نسخه خطی معتبر و بررسی و مقابله آنها، از نسخه های چاپی، تذکره ها، جنگ ها و بیاض ها بهره گرفته و بیش از شصت جنگ و بیاض را که در کتابخانه های ایران و هند موجود بوده معرفی کرده است.

مصحح نسخه های خطی مورد استفاده را به سه دسته تقسیم می کند: نخست، نسخه های طبقه اول، مشتمل بر هشت نسخه، که همگی گردآورده محمد قاسم سراجا است. کسی که به دستور عبدالرحیم خانخانان مأمور جمع و تدوین دیوان عرفی شده بود و نیز خانخانان نسخه ای از دیوان عرفی را که عرفی، خود آن را فراهم ساخته بود و مدتها در کتابخانه خانخانان مهجور مانده بود، جهت استفاده از آن در تدوین دیوان به سراجا سپرد. نسخه یکم از این مجموعه - که در کتابخانه جلسه تهذیب لکهنو یافته شده بود و سپس به کتابخانه تاگور دانشگاه لکهنو انتقال یافت - نسخه اساس انتخاب شده است. با وجود آنکه در این نسخه تاریخ کتابت و نام کاتب نیامده است چون بیشترین تعداد اشعار عرفی را در بر دارد و کاغذ آن نیز کهنه به نظر می رسد، مصحح این نسخه را بر دیگر نسخ ترجیح نهاده و حدس زده است که یکی از دانشوران - نه خطاطان پیشه ور (حرفه ای) - آن را از روی نسخه سراجا نقل کرده است. دسته دوم، نسخه ای است که محمد صادق ناظم تبریزی ترتیب داده است. دسته سوم، نسخه هایی است که با نسخه های مدون سراجا یا ناظم ربطی ندارد و برخی از این نسخه در زمان حیات عرفی ترتیب یافته اند.

مصحح در امر تصحیح از «روش التقاطی» بهره گرفته است، یعنی در مواردی که نسخه اساس غلط بوده و اشعاری در نسخه اساس نبوده از دیگر نسخه ها بهره گرفته و وارد متن کرده است و در بقیه موارد، اختلاف نسخ بدل را در پا نوشت آورده است. مصحح در موارد بسیار اندک نیز به تصحیح قیاسی متن پرداخته است. این کتاب به طور کلی، از مقدمه تا متن، بر دو بخش نثر و نظم مشتمل است:

بخش نثر شامل: ۱- مقدمه گرد آورنده ۲- معرفی نسخه ها ۳- خلاصه احوال عرفی ۴- اقوال تذکره نویسان در باب حیات و آثار عرفی شیرازی ۵-

دیبچه نهاوندی ۶- دیبچه ناظم تبریزی (مقدمه کتاب) ۷- رساله نفسیه ۸- منشآت و مکاتیب ۱۰- پاره هایی از آثار منشور دیگر.

بخش نظم حاوی: ۱- غزلیات ۲- غزلیات ناتمام و اشعار گوناگون از غزلیات و قصاید (جلد اول) ۳- قصاید و قصاید مشکوک و مردود ۴- قطعات ۵- ترکیب بند و ترجیع بند (جلد دوم) ۶- رباعیات ۷- مثنویات (جلد سوم)

از قسمتهای جالب و مفید مقدمه غیر از مقاله هایی که مصحح به قلم خود نگاشته مبحث «اقوال تذکره نویسان درباره حیات و شاعری مولانا» است. این بخش حاوی نکته هایی است که به برخی از آن اشاره می کنم: یکی تأکیدی است که اکثر تذکره نویسان بر شهرت و محبوبیت شعر عرفی در زمان حیات او داشته اند. تقی اوحدی می گوید: الحق از شهرت و تازه گویشها به منزلی رسیده که بالاتر از آن ممکن نیست. (۱۳۱) و به قول عبدالقادر بدایونی: «او و حسین ثنایی از شعر طالعی عجب دارند که هیچ کوچه و بازاری نیست که کتاب فروشان دیوان هر دو کس را در سر راه گرفته نایستند و عراقیان و هندوستانیان نیز به تبرک می خرند». (۱۲۲-۱۲۳)

اتفاقاً، از آسیب عمده شناخت زندگی و احوال شعرا به طور کلی و این دوره به طور اخص شهرت برخی از آنهاست که تذکره نویس ها با این تلقی که مشهور تر از آنند که نیاز به بیان شرح زندگانی او باشد کمتر به این موضوع و شعر آنها پرداخته اند.

دیگر آنکه برخی از تذکره نویسها او را «مخترع طرز تازه» خوانده اند. (عبدالباقی نهاوندی ۱۲۷، تقی اوحدی ۱۳۱) تقی اوحدی معتقد است به جهت توفیقی که در تازه گوئی حاصل کرده بسیاری از شاعران تتبع شیوه او کردند اما «چون کلاغ شیوه کبک دری در نیافته، طرز رفتن خود را فراموش کرده اند. چرا که چنین خیالات رقیقه حد هر کسی نیست». (۱۳۳)

عبدالباقی نهاوندی در «دیبچه کلیات عرفی» قبل از بحث در باب شعر عرفی به بیان ادوار شعر فارسی تا عصر خود می پردازد و آن را به چهار دوره تقسیم بندی می داند. بگذریم از این که هرگز چنان تقسیم بندی دقیق نیست و امروزه نمی تواند قابل قبول باشد و حتی گاه اشتباهات فاحش دارد و شعری را که به لحاظ عناصر سبکی دور از هم هستند در یک طرز جای داده

است. اما با توجه به امکانات و ظرفیت نقد و تحلیل شعری عصر مؤلف بسیار جالب است: اول طرز متقدمین که از آغاز شعر فارسی تا عصر سلطان حسین بایقرا را در بر می‌گیرد. ددیگر طرزی که از شیوه متقدمین تا حدی تجاوز کرده و به عصر مؤلف نزدیک شده (بایبافغانی، جامی و...) سدیگر طرزی که خود را به شیوه متأخرین آشناتر ساخته هر چند به شیوه پیشین وفادار مانده (شرف جهان قزوینی، ضمیری اصفهانی...) چهارم «طرز تازه گوئی» است که یکباره منکر طرز متقدمین شده است. (خواجه حسین ثنائی، ولی دشت بیاضی، حسین علی نقی کمرهای، عرفی شیرازی و...) که در این میان خواجه حسین ثنائی پیشتر (متن: بیشتر) از همه قدم در این وادی نهاد. اما، آن کس که طرز متقدمین و متأخرین قبل از خود را منسوخ ساخته و طرز تازه‌ای بنا نهاده مولانا عرفی شیرازی است که الحال شعر او در میان مستعدان ربع مسکون مقبول و پسندیده است. در سخن، خطبه پادشاهی به نام او خوانده می‌شود و سکه به نام او زده می‌شود. در نهایت عبدالباقی ویزگی این طرز را غیر از «تازه گوئی» در «زبان وقوع» می‌داند که هر چند بسیار کلی و نادقیق است اما خالی از حقیقت نیست. ۶ (۱۴۶-۱۴۶)

همچنین عبدالنبی فخرالزمانی صاحب «میخانه» پس از آن که وی را سرآمد طرز تازه گوئی می‌خواند که هیچ کس به روش او به از او شعر نگفته، می‌گوید: «و لیکن در ساقی نامه چندانی کار نساخته» و او را در شیوه «استعاره» ممتاز و در فن «تازه گوئی» بی‌انبار می‌داند. (۱۳۲)

به قول اوحدی او «نزد دانا و کانا مطبوع است، خاص و عام از کودن و شعر فهم همه از کلام او چه به احتیاج ذوق و چه به تقلید محظوظاند» (۱۳۱) مطبوع شدن سخن گاه از سر تقلید سخن دقیقی است که امروز جامعه‌شناسی ادبیات نیز آن را باور دارد. بدین معنی که در روند محبوبیت و مقبولیت یک جریان هنری تازه در بسیاری موارد عناصر جاذب و تازه هنری درون متنی نیست که مردمان را به سوی خود می‌کشاند. بلکه مقتضیات زمانه و الزامهای بیرون از متن و خارجی است

که مردم را وادار به تحسین و پذیرش جریان تازه می‌کند مثلاً صرفاً «به خاطر این حقیقت ساده که جمعی طرفدار آن هستند بعضی وقتها توجه و حمایت عده کثیری را به خود جلب می‌کند»^۷

در بخش آثار منشور غیر منشآت و مکاتیب و دیگر پاره‌های نثر که بی‌هیچ شک برای محققین نکته‌یاب، حاوی نکات و دقایق ارزشمند تواند بود: «رساله نفسیه» از اهمیت خاصی برخوردار است: هم از جهت مطالعه در جوانب اخلاقی مولانا و تلقی خاص او از مجموعه عرفان، حکمت و اخلاق و نیز شناخت کیفیت نثر در آن عصر. این رساله ترکیبی از مفاهیم اخلاقی، عرفانی و حکمی است که به زبان متکلف رایج عصر نوشته شده است. هر موضوع با خطاب «ای نفس بدان و آگاه باش... شروع و با عبارت: «والسلام و الاکرام» و یا «والحمدلله و المنة» و یا «والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته...» به پایان می‌رسد.

بخش آثار منظوم که مهمترین بخش کتاب و در واقع محل به بار نشستن تلاش‌های پیگیر و خستگی‌ناپذیر مصحح است، برتری و رجحان فاحش و انکارناپذیر نسبت به چاپهای پیشین دارد. مصحح محترم چنان وسیع و گسترده به کار پرداخته و با سختکوشی و وسواس به جمع‌آوری، مقابله و ضبط آیات حتی در نادرترین جنگ‌ها پرداخته که از هم اکنون با اطمینان می‌توان گفت که این آخرین تصحیح متقن از «کلیات عرفی» است. این چاپ نسبت به چاپهای پیشین هم به لحاظ تعداد اشعار و هم به لحاظ تعداد نسخ خطی معتبری که مورد استفاده واقع شده مزیت چشمگیر دارد. اولین چاپ از کلیات عرفی که در بمبئی به سال ۱۳۰۸ (ه.ق) صورت گرفته تنها بر اساس یک نسخه ترتیب یافته است و تعداد اشعار آن از ۵۰۰ بیت تجاوز نمی‌کند. دومین و آخرین چاپ از کلیات عرفی که در ایران به سعی غلامحسین جواهری صورت پذیرفته تنها مشتمل بر ۸۶۹۶ بیت و مبنی بر ده نسخه خطی است. در حالیکه چاپ حاضر بیش از ۱۴۰۰۰ بیت را دربردارد و علاوه بر جنگ‌ها، بیاض‌ها و تذکره‌ها از ۳۸ نسخه خطی معتبر استفاده شده است.

گفتنی است که مصحح محترم در پانوش، علاوه بر ارائه نسخه بدلها گاه نکاتی نیز متذکر می‌شوند که جنبه تعلیق گونه دارد. مثلاً در باب حرف «که» در این بیت: هر سوخته جانی که به کشمیر درآید

گر مرغ کباب است که با بال و پرآید (۸۵/۲) می‌گوید: «آرزو و مسرت هر دو نوشته‌اند که این «که» برای مفاجات است به معنی ناگهان». اما متأسفانه، این کار جنبه تقنن و تصادف دارد، نه اصل ثابت روشن شناسیک. به همین سبب گاه به توضیح واضحات می‌پردازد مثل این بیت:

بکنه او که تعجب نشد گران مایه
ازین که کرد ز درکش نبی به عجز اقرار (۱۳۳/۲)
در پاورقی آورده است: اشاره به حدیث شریف: ما عرفناک حق معرفتک.

اما درست در یک صفحه قبل درباب بیت:

همه تراوش جودی و کارش امید

همه تراوش ناموسی و گذارش عار (۱۳۲/۲) فقط اختلاف نسخ را ذکر می‌کند و نشان می‌دهد که از آن واژه در نسخه بدلها به دو شکل «گذارش» و «گذارش» آمده بدون آنکه در باب این کلمه که آیا به چه معنی است؟ و کدام شکل درست تر است سخنی گفته باشد. در حالیکه در موارد مشابه گاه به اظهار رأی و نظر می‌پرداخته است. (ر.ک: ج ۲: ۱۵، ۷۸، ۸۵، ۹۸ و...) نکته دیگر آن که مطالب پاورقی گاه چنین به ذهن القاء می‌کند که گوئی مصحح نسبت به عناصر سبکی شاعر غافل است. مثلاً درباره:

سر طبعم از توستی بر هواست

که سرچشمه آبروی صباست (۴۹/۲) می‌گوید: در همه نسخ «صبا» ولی در شعر سوم هم قافیه «صبا» هست ممکن است که آنجا «صفا» باشد. مصحح محترم دقت نفرموده‌اند که «تکرار قافیه» عمده ویزگی «زمین» شعر مولاناست و در اشعار به خصوص

غزل‌های او نمونه فراوان دارد. صرف تکرار قافیه در یک غزل یا قصیده هرگز دال بر خطای یکی از دو قافیه نیست. عرفی غزل‌هایی دارد که گاه سه بار یک قافیه تکرار شده است (۵۸۸/۱-۵۸۹) این ویژگی بعدها در سبک هندی بسیار شایع گشته و به یکی از ویژگی‌های عمومی شعر این دوره تبدیل شده است.

مصحح در پایان کتاب فهرست‌هایی تهیه کرده است که مناسب است به آن اشاره‌ای گردد. طولانی‌ترین و گسترده‌ترین فهرست، فهرست مطلع هر یک از قالب‌های غزل، قصیده، قطعه، ترکیب بند، ترجیع بند، رباعی و مثنوی است. به همراه جدولی که نشان می‌دهد هر یک از این اشعار در کدام نسخه آمده یا نه و هر نسخه‌ای چه تعداد از ابیات را در بردارد. دیگر، فهرست «استعارات و ترکیبات نو غزلیات» عرفی است. با همه اهمیت و ارزشی که این کار می‌تواند داشته باشد، متأسفانه علاوه بر آن که جای فهرست استعاره‌ها و ترکیبات نو دیگر قالب‌ها خالی است، مصحح به جای آن که شماره صفحه یا شماره غزل را در جلوی ترکیب ثبت کند، شماره بیت را آورده است در حالیکه در متن ابیات اصلاً شماره گذاری نشده است. به جهت وقتی که محقق باید برای یافتن ترکیب مورد نظر در متن صرف کند تا حد زیادی از ارزش این کار کاسته است.

با تمام دقت و حسن سلیقه‌ای که در چاپ کتاب به کار گرفته شده اشتباهات مطبعی چندی در آن راه یافته است که به مواردی از آن اشاره می‌شود:

ماده ۱ ماه (۲۵/۱)، نسه‌های ۱ نسخه‌های (۳۴/۱)،
العبدالمذنب ۱ عبدالمذنب (۵۳/۱)، بخشی ۱ رنجشی،
ثواب ۱ نواب (۵۴/۱)، نظم ۱ نظم (۵۵/۱)،
الوالفتح ۱ ابوالفتح (۵۵/۱)، باعیات ۱ رباعیات (۵۵/۱)
حاشیه ۱ زیاد ۱ زیاد (۵۹/۱)، گلدسته بند ۱ گلدسته بند
(۱۲۸/۱ و ۱۴۶) چچنانکه ۱ چنانکه (۱۳۱/۱)،
میرزافصیحی ۱ میرزافصیحی (۱۳۶/۱)،
ایقان ۱ ایقان (۱۴۰/۱)، اعشی ۱ اعشی (۱۴۳/۱)
قضیه ۱ واقعه (۱۵۰/۱)، ملعه ۱ ملعه (۲۰۷/۱)
کوزه ۱ کوره (۵۷/۲)، گلشن ۱ گلش (۸۵/۲)، کشاده ۱ کشاد
(۹۲/۲) و...

در پایان گفتنی است با وجود آن که مصحح محترم، در تصحیح و جمع‌آوری تمامی ابیات تا آخرین حد ممکن، نهایت تلاش، دقت و استقصا را به کار گرفته و سعی بلیغ در نسخه‌شناسی و نشان دادن اختلاف نسخه‌ها از طریق تهیه جدول‌های بسیار کرده است. اما کمتر به جوانب شعری مثل اوضاع اجتماعی عصر، واحدهای فکری و عناصر سبکی شاعر توجه نشان داده، در حالیکه جای آن بود حداقل بحثی دقیق و گسترده در باب ویژگی شعر و سبک او می‌کرد و چنین سهل و آسان از کنار آن نمی‌گذشت و به بیان صفات و توصیفات کلی و همه جا یاب از شعرا اکتفاء نمی‌کرد. اما حق آن است که مصحح، متن متقن و منقحی از دیوان عرفی فراهم کرده است که ازین پس می‌توان با اطمینان خاطر در باب شعر او به تحلیل، بررسی و قضاوت نشست. خدایش خیر دهد و ان شاءالله شاهد کارهای ارزشمند دیگری از این استاد بزرگوار سختکوش باشیم.

ماخذ

- ۱- نقل به اختصار از: کلیات عرفی شیرازی، محمدولی الحق انصاری، صص ۱۰۰-۱۰۸.
- ۲- کارنامه، منیر لاهوری، تصحیح و مقدمه دکتر محمد اکرم اکرام، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، ۱۳۵۱، صص ۹ و ۱۰ و ۱۲.
- ۳- همان کتاب، ص ۱۳؛ و نیز ر. ک: شاعری در هجوم متقدان، محمدرضا شفیعی کدکنی، چاپ اول، انتشارات آگه، تهران، ۱۳۷۵، ص ۶۱.
- ۴- بهارستان سخن، میرعبدالرزاق خوافی، مدارس ۱۹۵۸، ص ۴۲۰.
- ۵- شاعر آینه‌ها، محمد رضا شفیعی کدکنی، چاپ اول، انتشارات آگه، تهران، ۱۳۶۹، صص ۶۴-۶۶.
- ۶- قس: تاریخ ادبیات در ایران، ذبیح الله صفا، جلد ۵/۱، چاپ اول، انتشارات فردوسی، تهران، ۱۳۶۳، ص ۵۲۶.
- ۷- جامعه‌شناسی ذوق ادبی، لوین ل. شوکینگ، ترجمه فریدون بدره‌ای، چاپ اول، انتشارات توس، تهران، ۱۳۷۳، ص ۹۵.

ساختار زدایی، نظریه و عمل

□ Deconstruction

theory and practice, Christopher Norris, 1991.

«یک اثر کلاسیک گرانیها»، اما پارکر، کالج کروه و آلاگر «یک کتاب کوچک فشرده و پر قدرت... هر کس ساختار زدایی را بخواند در دنبال کردن منطق آثار دریدا، کمک شایانی دریافت کرده است.»

ضمیمه ادبی تایمز

Times Literary supplement

شعر شبانی (پاستورال)

□ Pastoral

Terry Gifford, university of Leeds, uk, 1999.

گیفرد کاربردهای گوناگون پاستورال را توضیح می‌دهد و تاریخ این ژانر [طرز ادبی] را از آغاز گام‌های کلاسیک آن که به صورت گفت و گوهای شاعرانه [منظوم] چوپانان مجازی بوده است تا درام‌های عصر الیزابت مانند داستان زمستانی، تا شعر شبانی پوپ [آلساندر پوپ شاعر بزرگ انگلیسی] ورد ورت و کلیرو سرانجام تا رمان‌های محلی [روستایی] متأخر و نوشته‌های طبیعت [گرای] نویسندگان آمریکایی معاصر، ردیابی می‌کند.

این اثر با ساختارهای آرکادیا آغاز می‌شود و آنگاه به ردیابی تب و تاب گریز و بازگشت پاستورال [شعر شبانی] می‌پردازد و آمیزه‌ای از قرائت دقیق متون نقل [قول] شده، بررسیهای فرهنگی و نقد بازتابی را در اثر به کار می‌برد.

پاستورال متن مقدماتی دستیاب، موجز و روزآمدی بر تاریخ، نویسندگان مهم و زمینه‌های جدی این طرز ادبی است.

حجة الاسلام ابوحامد محمد غزالی از سرشناس ترین علمای اسلامی و دارای شخصیتی چندجانبه است که مطالعه جدی بر روی کار و آثار او می تواند روشنگر جنبه های گوناگونی از فرهنگ اسلام و ایران باشد. قضاوتی که درباره غزالی می توان داشت این است که بر روی هم اثر مثبت باقی گذاشته است. حتی در مورد فلسفه که غزالی تصمیم داشت آن را ریشه کن سازد ندانسته و ناخواسته به تکامل و تحول و تطور فلسفه به طور غیرمستقیم کمک کرده است. غزالی می خواست باطنی گری و تأویل (اسماعیلی) را نابود سازد ولی با تأیید عرفان اعتدالی خواه ناخواه فرهنگ اسلامی را به سوی رمز و راز بیشتر سوق داده است. غزالی از خلیفه عرب و سلطان ترک دفاع می کرده ولی بهترین نثر فارسی را نوشته است و در اواخر عمر مشکاف الانوار را به قلم آورده که متأثر از فلسفه ایرانی ناب است.

غزالی با آنکه سنی متعصب بود به علت اهمیت مقامش از سوی شیعیان متأخر، شیعی تلقی شده و کتاب سرالعلمین را به وی نسبت داده اند.

خوشبختانه درباره غزالی کتابهای خوبی در عصر ما به فارسی نگاشته شده که هر کسی بخواهد احوال و آثار و عصر او را بشناسد باید این کتابها را ببیند: غزالی نامه (جلال همایی) فرار از مدرسه (عبدالحسین زرین کوب) منطق و معرفت در نظر غزالی (غلامحسین دینانی) و نیز کتاب المنقذ من الضلال دو بار ترجمه شده است. کتاب تهافت الفلاسفه را دکتر علی اصغر حلبی ترجمه کرده است و در کتب تاریخ فلسفه اسلامی حتماً فصلی به غزالی اختصاص داده می شود.

بعضی محققان معاصر تأثیر غزالی را بر مولوی بررسی کرده اند و مسلماً تأثیر اندیشه های غزالی بر متفکران بعد از خودش (مثلاً ملاصدرا) جای تحقیق و تأمل شایان توجه دارد.

استاد آشتیانی از قراری که مرقوم داشته اند در دوران کمال سن کتاب تهافت الفلاسفه غزالی را با تعمق نگریسته اند و با آنکه این رشد اندلسی نقد دقیقی بر مبانی حکمت مشائی (با توجه خاصی به خود ارسطو نه تفسیرهای مشائیان اسلام) بر کتاب غزالی دارد، استاد آشتیانی عنایت خاصی به کتاب این رشد مبذول نداشته اند، و با مبانی صدرائی به بحث در چند و چون تنقیدات غزالی بر فلاسفه اسلامی پرداخته اند.

کلامی منسوب به ارسطو هست که «هرکس رد فلسفه نیز می نویسد خود به نوعی فلسفیده است» البته شرط آن است که مشهورات و مسلمات عوام را داخل بحث نکند و البته غزالی علاوه بر استدلال و تعقل از شیوه های جدلی و به اصطلاح هوچی بازی نیز علیه فلاسفه سود جسته است.

غزالی عمر درازی نکرد، می شود گفت که تا چهل و پنج سالگی نقش مدافع از خلافت عباسی و ترکان سلجوقی را ایفا می کرده و از حربه تهمت و دشنام علیه دگراندیشان (فلاسفه، معتزلی باطنیان و رافضه) استفاده کرده است و حتی خون اینان را حلال می شمرد، در عین حال لعن به یزید را جایز نمی دانسته است به عذر اینکه اهل قبله بود و شاید توبه کرده باشد! غزالی در اواخر عمر تغییر حالت یافت و انزواگزید و زبان کوتاه کرد. (شاید هم از بیم اسماعیلیه بوده است که نظام الملک را کشتند) به هر حال مشرب عرفانی او در آثار آخر عمرش جالب توجه است و او را متفکری صادق می نمایانده که در دست اندازهای اندیشه افتاده است.

برای داوری درباره هر متفکری باید عصر و زمان او را در نظر گرفت و به دید عینی نگریست. البته این هم هست که در هر دوره ای توجه به متفکران برجسته قدیم، یک دلیل خاص پیدا می کند، همچنان که تاختن به طرز فکر خاصی حتماً یک انگیزه عصری دارد. مثلاً اینکه در سالهای اخیر اندیشه عرفانی خصوصاً مکتب ابن عربی جاذبیت پیدا کرده بسیار قابل تأمل است.

بر حسب نیازهای تمدنی، علوم و فلسفه یونانی به عربی ترجمه شد و خواه ناخواه با عقاید جاری برخورد پیدا کرد. نخست معتزلیان بودند که (حتی پیش از

تأسیس دارالحکمه و ترجمه منظم متون علمی و فلسفی) تأثراتی له یا علیه فلسفه یونانی از خود نشان دادند. اینان کمابیش از طریق شفاهی و یا بعضاً با آشنایی به سربانی اطلاعاتی از آراء حکیمان داشتند. سپس اشاعره که منشعب از معتزله بودند به نقد فیلسوفان پرداختند که از همه مهم تر غزالی و فخر رازی و شهرستانی است. البته اسماعیلیه نیز ضمن تأثیرپذیری از فیلسوفان گامی برضد آنان موضع گیری می نمودند ولی ضدیت اسماعیلیه؛ مشائیان نبود. بلکه با طبیعیون بود.

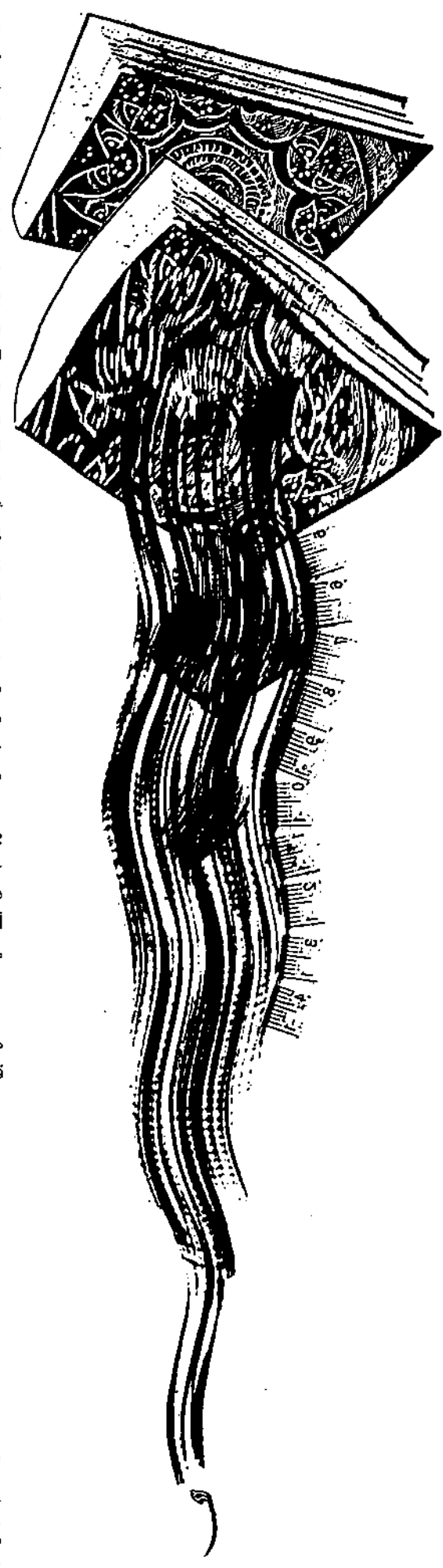
ضریات شدیدی که نقادان اشعری (غزالی و فخر رازی و شهرستانی) بر فلسفه مشائی وارد کردند. بی جواب نماند اما تأثیر خود را هم باقی گذاشت. بدین معنا که زمینه را برای پیدایش یک فلسفه انتقادی و در عین حال سازنده به عنوان حکمت الاشراق آماده تر ساخت. پس بطور غیرمستقیم آن انتقادها سودمند بود گرچه این نتیجه مقصود بالا صاله نبود و به طور تبعی حاصل آمد.

نقادان اشعری با عرفان به اندازه فلسفه بد نبودند و صوفیه نیز اکثراً گرایش اشعری داشتند - یا چنین تظاهر می نمودند - فخر رازی در نقد اشارات بوعلی متعرض نمط تاسع و عاشر نمی شود و غزالی خود عارف است و شهرستانی باطنی مسلک است. پس عرفان مجال رشد یافت و در کنار حکمة الاشراق، عرفان نظری نیز توسعه پیدا کرد و شخصیت هایی پدید آمدند که هم صاحب نظر در حکمت مشایی بودند و هم اشراقی، و در عین حال با عارفان نیز حسن رابطه داشتند. اگر در عالم تسنن فلسفه عقبگرد کرد در عالم تشیع پیشرفت نمود، همچنانکه از آغاز نیز تشیع در معنای وسیع آن پناهگاه فلسفه بوده است.

اما شهرت غزالی خصوصاً تهافت الفلاسفه او بیشتر از این راه است که غربیان برای غزالی اهمیت زیاد قائلند و محیط فرهنگی ما در پنجاه سال اخیر تحت تأثیر مستشرقین است لذا غزالی و تهافت الفلاسفه نیز شهرت فراوان یافته است حال آنکه صرف نظر از ابن رشد، گذشتگان به تهافت وقع چندانی ننهاده اند. حتی

علیرضا کاوتی قراقرز

گذری بر نقد غزالی

خواجه نصیر طوسی که متصدی پاسخ به اشکالات فخر رازی بر اشارات بوعلی شده، اصلاً از غزالی نام نمی برد (۲۴). ملاصدرا غزالی را به آدمی تشبیه می نماید که به جنگ پهلوانان رفته و فقط اسلحه با خود برده بدون آنکه زور و شجاعت داشته باشد. (۲۷)

حقیقت این است که فخر رازی ذهنش فلسفی تر از غزالی است و بر خلاف غزالی در بحث از حربه تکفیر و تفسیق سود نمی جوید و اگر هم در تشکیک پردور می رود، برای آن است که همه جهات یک مطلب بررسی شده باشد، و تقریباً نظر استاد آشتیانی نیز همین و در قضاوت بین فخر رازی و غزالی فرق گذاشته است (۲۵). اگر کتاب مورد بحث ما فهرست راهنمای فنی داشت خواننده می توانست به آسانی تمام مواردی را که نقل قول و بحث فرموده اند پیدا کند. متأسفانه این نقص بزرگی است که یک کتاب علمی نمایه و فهرست منظمی نداشته باشد.

در هر حال این نکته را نیز نباید از نظر دور داشت که ایرادات غزالی بر فلاسفه خالی از نکات ارزنده و نغزی نیز نمی باشد. البته بعضی گفته اند که او مطالب خود را از دیگران اخذ کرده، اگر هم چنین باشد بهر حال تقریر و تحریر او تازگی دارد. شاید بتوان چنین فرض کرد که غزالی در اواخر عمر از تنه رویهای جوانی قدری بازگشته و با شک دستوری که در المنقذ من الضلال در پیش گرفته، رهپوی مقصد هدایت گردیده است. * اکنون به کتاب علامه استاد آشتیانی در نقد تهافت الفلاسفه غزالی می پردازیم.

این مقالات که در کیهان اندیشه چاپ می شد و بعضی را بنده همان موقع دیده بودم مثل همیشه حکایت از سینه پرسخن و نفس پر قوت استاد آشتیانی دارد و باید مکرر خوانده شود که رشته سخن به دست آید چون در این کتاب از همه چیز سخن می رود.

مطرب عشق عجب ساز و نوایی دارد

نقش هر پرده که زد راه به جایی دارد
بحث فقط در غزالی نیست، کسانی هم که در عصر ما همان راه را می روند یعنی بین فلسفه و دین تفکیک قائلند مورد نقد استاد آشتیانی هستند و از آن جمله کتاب

انوار الهدی تألیف مرحوم میرزاهمدی اصفهانی مورد بحث واقع شده است. به نظر استاد آشتیانی چه غزالی و چه میرزاهمدی اصفهانی عیبشان این است که فلسفه را نزد استاد نخوانده اند و نفهمیده مسائل فلسفه را به نقد کشیده اند. بدیهی است وقتی میرزاهمدی اصفهانی بنای ایرادات به حکما را بر حرف های علامه محمدباقر مجلسی می گذارد لذا استاد آشتیانی هم استطراداً با مجلسی وارد بحث می شود (۳۱ و ۳۹ و ۵۷). از جمله مشکلات و موارد معرکه الآراء این است که مجلسی به غیر از خدا مجردی قائل نیست (۱۶۵) حال آنکه اصحاب حکمت متعالیه، منکران تجرد روح و ملک را ناقص الایمان می انگارند و اثبات معاد را بدون عقیده به تجرد روح محال می پندارند (۱۲۸) و تفصیل این بحث را باید در جای جای این کتاب دید.

البته اینکه قشریگری را مساوی اخباریگری گرفته اند خیلی دقیق نیست. در عصر صفوی محقق ثانی نه از همه بیشتر با عرفان مخالف بود حال آنکه اصولی محض است. در مقابل ملامحسن فیض که خود حکیم و عارف است اخباری است. شاید بعضی بگویند علمای ایرانی نژاد وسعت مشرب بیشتری نسبت به عرب نژادان عاملی و حلی و بحرینی داشته اند، این هم کلی نیست مثلاً شیخ بهایی عرب نژاد خیلی از محمدباقر مجلسی ایرانی نژاد، «ایرانی تر» است.

در هر حال وقتی استاد آشتیانی بر اخباریان می تازد نظر بر اخباری مشربان معاصر است که از بعضی نمونه های شان نام برده شد، یکی شان - که اکنون مرحوم شده است - منبر گرم کرده می گفته است: «نه وجود اصیل است نه ماهیت، اصل ولایت علی بن ابیطالب است!» (۱۹۱) البته متقابلاً کسانی هم پیغمبر و ائمه را صادر اول می دانستند.

به غزالی بازگردیم. غزالی در حمله اش به فلاسفه (خصوصاً فارابی و بوعلی) روی مبانی ابوالحسن اشعری تکیه می کند و استاد آشتیانی هم در سرتاسر کتاب بر مقولات و مقامات اشاعره حمله برده اند و علاج آن را از جمله در عرفانیات و خواندن آثار سنایی و مولوی و عراقی و ابن عربی... نشان داده اند (۳۴۹) باید توضیحاً

عرض کنیم که اینها خود اشعری مسلک اند. البته در اندیشه های عرفانی یک نحوه انعطاف و گنجایشی هست که جای فرار باقی می گذارد ولی گفته ها، نوشته های متکلمان اشعری خشک و بی انعطاف است. اشکال اساسی در این است که «یک اصل غلط را به اسلام می چسبانند و برای حفظ غلط، هزاران غلط بارز را به ریش می گیرند و استعدادهای خلق خدا را فدای او هام فرقه گرایی خود می نمایند» (۵۲۳) و از این قبیل است «رجزخوانیها و کلمات مضحک» غزالی و «او هام فخر رازی» «که آن خدایا مرز در سخن پراکنی از همه مشایخ اشاعره گوی سبقت ربوده است» (۵۱۹).

ممکن است در ذهن خواننده این تعبیرات «تند» تلقی شده، آری - ولی باید به یاد داشت که محمد غزالی نیز امثال فارابی و ابن سینا را «اغبیاء» (= گولان و نادانان و بیخردان) نامیده است (۲۵ و ۴۸۳) غزالی گاه چنان عفت قلم را از دست داده که «آبروی فحش را برده است!» (۲۳۴).

برای مؤلف محترم گاه در تأویل کلمات روایات سهو القلم رخ داده است مثلاً روایتی آورده اند که جبرئیل آدم را مخیر می نماید بین عقل و حیا و دین یکی را برگزیند و آدم عقل را برمیگزیند (۴۱۷) استاد علامه به دنباله روایت افزوده اند که این روایات صریح است بر اینکه عقل صادر نخست می باشد، حال آنکه در این جا مراد عقل عملی و عقل معاش است که در ردیف حیا و دین می آید و با صادر اول، و حق مخلوق به فرق دارد. در یک جا هم اشاعره و معتزله را دو مسلک الحادی نامیده اند (۱۱۵) که این تعبیر از سنخ تعبیرات غزالی است. یقیناً اشاعره و معتزله اکثراً در دفاع از دین حسن نیت داشته اند، ممکن است دچار اشتباهاتی شده باشند.

مؤلف محترم از سلامت محیط برای اندیشه آزاد دفاع کرده اند که این مورد تأیید همه صاحب نظران با حسن نیت است: «هیچ چیز جای محیط سالم را نمی گیرد و این محیط سالم است که مردان والا و آزاده پرورش می دهد. در محیطی که به کار بستن عقل و اندیشه در مستقلات عقلیه جرم و بدعت محسوب

می شود و کسی حق نفس کشیدن نداشته باشد دلقکانی چند عرصه را بر همه تنگ می نمایند و در این قبیله محیطها مردان آزاده و شریف و مستقل و عالمانی ژرف اندیش به وجود نمی آید» (۴۰۶).

به اشاعره و به غزالی بازگردیم. ممکن است کسانی شکوک اینان را ناشی از «ذهن جوّال» آنان بدانند، غافل از اینکه «ذهن شک خیز، مبتلا به مرض و دارای عدم تعادل روانی است و از این قبیل متشککان خیری ظاهر نمی شود» (۴۰۰) از جمله نکات اشاعره و نیز غزالی این است که قانون علیت را منکرند و آن را «جری عادت» می نامند. استاد آشتیانی نوشته اند که در طبیعت عادت معنا ندارد (۴۰۲) البته جواب این است که اشاعره (و نیز هیوم انگلیسی) علیت را عادت ذهن می دانند نه طبیعت.

باز از سهو القلم ها شاید این باشد که «کلام بسیط الحقیقه کل الاشیاء» را قطعاً به ارسطو نسبت داده اند (۲۷۴) و فیها نظر.

از نکات جالب کتاب اینکه استاد بطور ضمنی و کمابیش پذیرفته اند که پیش از ظهور خواجه نصیر کلام شیعی قدری متأثر از کلام معتزلی بوده است (۲۷۴ و ۱۳۱ و ۴۵ و ۳۴ حاشیه) این نکته خوبی است اما اینکه اشاعره را در ضدیت با فلاسفه مقدم بر معتزله شمرده اند (۳۱۵) خواننده چنین تصور کند که معتزله به پیروی از اشاعره یا فلاسفه در افتادند جای تأمل دارد چرا که معتزله خود مقدم بر اشاعره اند و اشاعره محصول دورگه ای هستند که از جفتگیری عقاید معتزله با سلفیون و اهل حدیث پدید آمدند! یعنی حرفهای اشاعره در اصل همان حرفهای حشویون خشک اندیش است که در ظرف استدلالات عقلی و عبارات علمی بیان می شود. به هر حال معتزله نیز درگیری با حکما داشته اند ولی نه به شدت اشاعره. البته بیشتر درگیری معتزله با زناده (= مانویان) بوده است.

اینکه اهل تفکیک می گویند: ترویج تصوف و ترجمه فلاسفه به دستور خلفا، برای جنگیدن با اهل بیت بوده است (۳۱۹) جای بحث دارد، و اینکه آیا با «مستقلات عقلیه» به نحو اطلاق بی نیاز از شرع و

مذهب هستیم (۳۱۳) باید گفت نه اهل تفکیک و نه فلاسفه اسلامی چنین صراحتی ندارند (۲۶۸ و ۴۰۶ و ۳۷۴ و ۴۹۱) گرچه ممکن است لازمه قول فلاسفه و یا تفکیکیون همین باشد ولی واقع قضیه این است که اکثر فلاسفه اسلامی نیز در نقش متکلم ظاهر شده کوشیده اند به نحوی اصول دین را اثبات نمایند (۳۶) و خود استاد آشتیانی تصریح فرموده اند که بعضی کتابهای مالاصدرا (مثلاً تفسیر قرآن و شرح کافی) کلامی است.

اینکه کلمه «موجود» در لسان قرآن و ادعیه برخدا اطلاق نشده درست است و خود استاد هم تأیید فرموده اند (۲۶۶) و از مرحوم دکتر زریاب نقل کرده اند که لفظ «وجود» از زمان حضرت رضا (ع) متداول شده است (همان صفحه)، باید گفت مترجمین نخستین در این مورد کلمه «انیت» و «ایس» را به کار می بردند و اشکال قضیه این است که ما یک تاریخ فلسفه حسابی نداریم (۲۶۵).

از نکات تأمل برانگیز اینکه مرقوم فرموده اند، اشعریان عموماً اصالت ماهیتی اند (۲۶۶ و ۲۳۳) آنچه مشهور است این تقسیم اصالت وجودی و اصالت ماهیتی متأخر است. سؤال این است که آیا اصالت ماهیت را می توان به اشاعره نسبت داد یا اینکه از لازمه آراء آنان چنین برداشتی می توان کرد؟

در مورد ابن سودکین (۳۹۵) که در دو مورد به نام او اشاره کرده اند که شاگرد ابن عربی بوده است باید افزود که شرح پرمطلبی بر التجلیات الالهیه ابن عربی نوشته که در پانوشت همین کتاب چاپ مرکز نشر دانشگاهی طبع شده است.

از نکات جالبی که استاد علامه آشتیانی اشاره فرموده اند اینکه: «عقاید موروثی را از دست دادن بسیار مشکل است و نوابغ بشری نیز محکوم عادت و رسومات می باشند» و افزوده اند: «ابوجامد در مقام تکفیر

اسماعیلیه، به همین درد (تقلید) مبتلاست چون توجه نداشت که مسلمانان آزاده به هر در می زدند که خود را از شر حکومت بنی عباس خلاص نمایند و ابوحامد محکم به بیضه این حکومت بی ننگ و نام چسبیده بود» (۳۶۸). مدارس نظامیه به این منظور ساخته شده بود که از لحاظ نظری حکومت عباسیان و ترکان سلجوقی را استوار بدارد و بنای آن بر تقلید عوامانه بود.

این همه بدین معناست که محصل فلسفه توجه داشته باشد چه میخواند و محققانه پیش برود نه اینکه طلبه و دانشجو را از فلسفه بترسانند و آن را ضد دین قلمداد نمایند آنچنانکه پنجاه شصت سال پیش از این رایج بوده است (۱۳۷ و ۴۸).

البته امروز با توجه به جهانگیری اندیشه ماتریالیستی، در حوزه‌ها عرفان و فلسفه قدیم نیز مورد توجه است که به عنوان پادهر عمل کند همین مثنوی را که نجس می پنداشتند حالا در چندین مجله شرح بر آن می نویسند و از ملاصدرا و حاجی سبزواری تجلیل می شود و اینهمه از برکت امام (ره) می باشد که عرفان و فلسفه اسلامی و شعر عرفانی را رسمیت بخشیدند.

اما مطالبی هم که اهل تفکیک می گویند خود ریشه در روایات دارد برای نمونه اینکه ملائکه را «اجسام لطیفه نوریه» دانسته اند مضمون بعضی احادیث است همچنین تصریح بر جسمانیت در معاد آنطور که در بادی نظر متبادر می شود اقرب به احتیاط می باشد هر چند به قول مرحوم نایینی (۸۳) اگر کسی وجه خاصی را نتوانست تعقل کند نمی توان حکم به کفر او کرد باید اجمالاً معتقد به مابین معرفتین باشد.

بین اهل تفکیک مرحوم میرزا جواد آقا تهرانی در دو کتاب از ایشان که در این باب دیده ام (میزان المطالب و عارف و صوفی چه می گوید؟) مؤدیانه تر و منصفانه تر حرف می زند و به نقل قول صحیح و اشاره به نقاط ضعف کلام طرف مقابل اکتفا می نماید. البته طرف بحث استاد آشتیانی در این کتاب، انوار الهدی مرحوم میرزا مهدی اصفهانی (استاد میرزا جواد آقا تهرانی و شیخ محمود حلبی) می باشد (۴۱). استاد آشتیانی در حواشی فصوص الحکم (چاپ انتشارات علمی و فرهنگی ص

۲۶۵) نیز به این گروه در مشهد اشاره کرده اند. تجدید مطلع مباحثات علمی بسیار مفید است تا زاینده گی و بالندگی افکار ادامه یابد و چنان نشود که به تعبیر مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری «حوزه شیعه از مایه مصرف می کند» (۶۵). اگر محیط تحقیق و کاوش علمی پدید آید استعدادها بارور می شود ولی محیط نامناسب، بهترین استعدادها را محو و نابود می کند و چه بسا انسانها را به عقب برمی گرداند... که هرگز به آینده نظر نکنند و به سیر قهقرای و نظام ذبول = پوسیدگی و پژمردگی) دچار شوند...

... تنگ نظری و انحصارگری در قرون متمادی چنان عرصه را بر مردم آزاده تنگ نمود و آنان را به چهل و خرافات سوق داد و آنچنان بگیربگیر راه انداخت و بازار تهمت و تکفیر و کورشو و دورشو رواج داشت که قلم از بیان آن عجز دارد (۵-۳۶۴) این همان فضائی است که پیروان اشعری و نظامیه سازان به دنیای اسلام تحمیل کردند که شعر ضد فلسفی گفتن به خاقانی هم رسید، و حتی خیام از اینکه وی را فلسفی بنامند تبری جست: دشمن به غلط گفت که من فلسفی ام

ایزد دانا که آنچه او گفت نیم خشک اندیشی در بعضی دوره ها به حدی رسید که حتی مجلسی دوم را - که در این کتاب مورد انتقاد استاد آشتیانی است - تنقید نمودند و مقبره ابونعیم اصفهانی را که از اجداد مجلسی است ویران کردند و او با وجود مقام شیخ الاسلامی کاری نتوانست بکند!

دفاع از حکمت اندیشی و عقلانیت و ایجاد فضایی که مفاوضه علمی با آرامش بتواند صورت گیرد، لازمه اش از جمله نشر وسیع انواع کتب فلسفی است. استاد آشتیانی با متانت عالمانه و وقار حکیمانه بیش از چهل سال است به تألیف و تصحیح و تنقیح آثار فلسفی و عرفانی اشتغال دارند که مساعی شان مشکور است. طول عمر و دوام افاضات ایشان را آرزومندیم

* استاد آشتیانی در حواشی فصوص الحکم نوشته اند که غزالی فهمید عقاید حکما در مبدا و معاد بهتر از تکلمین است (چاپ انتشارات علمی فرهنگی، ص ۵۸۱).

فرهنگ اساطیر باستانی خاورمیانه

■ A Dictionary of Ancient Near Eastern Mythology

Gwendolyn Leick

University of Glamorgan, UK, 1998.

فرهنگ اساطیر باستانی خاورمیانه منابع اسطوره ها را از بین النهرین، فلسطینی سریانی و آنا تولی از حدود ۲۸۰۰ تا ۳۰۰ پیش از میلاد در بر می گیرد و شامل مباحث زیر است:

● مدخل هایی درباره خدایان و الهه ها، با به دست دادن شواهدی درباره پرستش آنها در معابد، توصیف شخصیت آنها با استناد به متون و توضیح نقش آنها در پیکره روایت های اساطیری.

● مدخل های اجمالی درباره اسطوره ها، با به دست دادن خاستگاه های متون اصلی و تاریخچه انتقال و جابه جایی آنها در طول اعصار.

● مسدخ هایی در تشریح استفاده از اصطلاح شناسی تخصصی، برای مطالبی از مقوله متون سومری یا انواع پیکره های اساطیری.

● نقشه زمان نما برای سهولت ارجاع. یکی از خوبی ها و امتیازهای این اثر مورد استفاده بودن آن برای سطح های مختلف از دانشجویان کالج، دانشگاه تا دانشجویان الهیات و خوانندگان عادی و کنجکا و است و کوششی برای خلاصه کردن اسطوره ها طبق متون اصلی آنهاست.

دایرة المعارف ادبیات عرب

■ Encyclopedia of Arabic Literature

Edited by Jullie Scott Meisami and Paul Starkey

این اثر که به قلم یک زن عرب نژاد انگلیسی (جولی اسکات میثمی) و یک نویسنده غربی تدوین شده، ادبیات عرب را از روزگاران پیش از اسلام [معلقات] تا عصر حاضر معرفی می کند و کتاب مرجع فشرده ای است که مهم ترین نویسندگان عرب، آثار، ژانرها، کلیدواژه ها، دریافت ها و زمینه های کار آنها را در سنت ادبی عرب در اختیار خواننده می نهد.

این کتاب منبعی معتبر و موثق برای ادیبان، دانشجویان و کتابداران و علاقه مندان به مطالعات عربی و خاورمیانه ای و ادبیات تطبیقی است.

تصحیح متن، خشت اول و رکن اعظم دانش نقد ادبی به شمار می‌آید؛ «زیرا هر محقق که بخواهد آراء و عقایدش در باب آثار ادبی بی‌اعتبار و پا در هوا نباشد، باید آن عقاید و آراء را متکی بر متون صحیح و معتبر و اصل بنماید و الا تتبع و تحقیق و نقد و بحث او به منزله حرکت و سعی کسی است که بر روی شن و ماسه نرم و لیز و لغزان قدم بر می‌دارد و البته اطمینان نمی‌توان داشت که رهروی چنان در راهی چنین به مقصد برسد.»^۱

چنین می‌نماید که همین خلجان و دغدغه سلسله‌چنان استادان گرانقدر در تهیه متن «انتقادی» تازه‌ای از دیوان ناصر خسرو بوده‌است، وگرنه در بدو امر، مصححان قصد داشته‌اند که به «شرح و حل دشواری‌ها» بپردازند، می‌گویند «چون گام در راه نهادیم، صواب چنان دیدیم که نخست متنی پیراسته و پاکیزه و استوار از دیوان را برپایه نسخه‌های خطی معتبر آماده کنیم، آن‌گاه به شرح بپردازیم، و چنین کردیم.»^۲

پیش از این چاپ‌های متعدد سنگی و سربی از این دیوان انجام گرفته بود که از این میان دو چاپ آن از اهمیتی ویژه برخوردار است، نخست چاپ نصراله تقوی که گرچه معیارهای علمی تصحیح متن به صورت دقیق در آن رعایت نشده، اما با این همه، مقدمه محققانه و عالمانه تقی‌زاده و حواشی و ذکر نام اوزان و بحور عروضی اشعار آن به همت نصراله تقوی و تعلیقات علامه دهخدا به آن ارزش خاصی داده و دو دیگر تصحیح استادان مینوی - محقق که براسلوب علمی تصحیح متون مبتنی بود و همچنین از وسواس و تقوای علمی بهره‌مند.

متن انتقادی حاضر که از پس آن تجربه‌های ارزشمند و لامحاله با عنایت به آن چاپ‌ها فراهم آمده، در برگزیده: پیش‌گفتار و مقدمه‌ای در «زندگی و اندیشه و شعر ناصر خسرو» و متن اشعار شامل: قصاید، دیویتی و رباعی و قصیده‌های منسوب و الحاقی و در

پایان وزن نما، و نمایه است. برای آشنایی بهتر خوانندگان، کتاب را در سه بخش: مقدمه، تصحیح و شرح مورد نقد و ارزیابی کلی قرار می‌دهیم و مقایسه کامل آن را به مجال و مقال دیگر احاله می‌کنیم.

الف) مقدمه کتاب

از پیش‌گفتار کتاب که درباره چند و چون تصحیح و شرح اشعار و شیوه‌املائی کتاب است، بگذریم، به بحث «زندگی، اندیشه و شعر ناصر خسرو» می‌رسیم، در این گفتار که تازه‌ترین مقال درباره ناصر خسرو و اشعار اوست، انتظار می‌رود که خواننده که با مطالب تازه و یافته‌های نویی - نسبت به مقدمه مبسوط و عالمانه تقی‌زاده که چند دهه قبل در باب شاعر نگاشته شده است - روبرو شود، زیرا هم شیوه‌های تحقیق در این چند دهه دگرگون شده و هم از روزگار نگارش مقدمه تقی‌زاده تاکنون مقالات و کتابهای متعدد و معتبری به همت پژوهشگران و محققان ایرانی و مستشرقان درباره ناصر خسرو و درباره عقاید و تاریخ اسماعیلیه - که شاعرمان در گرو آنان داشت - نوشته شده است.^۳

اما از سر افسوس باید گفت این مقدمه نه تنها از دقایق بدیع و ظرایف کم بهره است که برخلاف مقدمه تقی‌زاده که هر جمله و عبارات آن ارجاع به مأخذ و منبعی دارد،^۴ اصول مسلم تحقیق علمی که ارجاع و مستندسازی است در آن مراعات نشده است.

در بدو امر چنین تصور می‌شود که تمام مطالب این گفتار، تراوشات اندیشه‌های نویسندگان در باب اندیشه و شعر ناصر خسرو باشد، که البته چندان غریب نیست، زیرا مدت مدیدی با دیوان شاعر سرو کار داشته‌اند و قطعاً در این مدت می‌توانستند موارد و مصالح لازم برای نگارش مقدمه‌ای فراهم سازند؛ اما خواننده جدی پس از مطالعه چند بند آن متوجه صدای یکی از بی‌همال‌ترین محققان و استادان معاصر می‌شود، و هر چه جلوتر می‌رود این قرابت را بیشتر احساس می‌کند و حس کنجکاوی در او برانگیخته می‌شود - بویژه که از منبع و مأخذی نیز یاد نشده است - تا به سراغ «با کاروان حله» استاد بروید و این مطالب را با مقاله «آواره یمگان» مقایسه کند، بی‌درنگ متوجه می‌شود که مشابهت قریبی بین مطالب دو مقال وجود دارد، به چند فقره از

مطالب هر دو مقال که در ذیل آمده بنگرید و خود به داوری بنشینید.

در مقدمه دیوان آمده:

«دعوت اسماعیلیان در خراسان و ماوراءالنهر از قرن سوم آغاز شد و از اواخر قرن سوم دعوت خود را در نیشابور آغاز کرد پس از آن در اوایل قرن چهارم ابوسعید شعرانی، از جانب عبیدالله خلیفه فاطمی با عنوان داعی خراسان، به دعوت مردم به این آیین پرداخت و در میان امیران خراسان پیروانی یافت، پس از کشته شدن شعرانی در نیشابور، حسین بن علی مروودی کار دعوت را برعهده گرفت. وی در درگاه سامانیان نفوذی یافت و وعده‌ای از بزرگان دولت سامانی [فعل جمله مشخص نیست] و به روایت سیاست‌نامه خواجه نظام‌الملک، امیر نصر سامانی نیز به این آیین تمایل یافت و نفوذ نخشی چنان شد که شاه فرمان او را بی‌چون و چرا اجرا می‌کرد. اما در زمان حکومت نوح پسر نصر، نکبت دامنگیر نخشی و یاران او شده و همه به دستور نوح کشته شدند، پس از نخشی ابویعقوب سیستانی، صاحب کشف المحجوب، به ادامه دعوت پرداخت و بعد از او مسعود پسر نخشی کار دعوت را بر دست گرفت و او همان کسی است که از وی به نام دهقان یاد کرده‌اند. این دعوت‌ها پنهانی و اغلب بی‌روقت بود و در خراسان سلطان محمود و جانشینان او، در سیستان خلف‌بن احمد با آن ستیزه می‌کردند.»^۵

در «با کاروان حله» آمده:

«... دعوت باطنیان در خراسان، از قرن سوم هجری آغاز شد. ابوعبدالله خادم آن را در همان اواخر قرن سوم در نیشابور آغاز کرد. در اوایل قرن چهارم ابوسعید شعرانی نام در خراسان عنوان داعی یافت. وی از جانب عبیدالله خلیفه فاطمی در نیشابور به دعوت پرداخت. و در بین امرای خراسان نیز چنانکه از کتاب الفهرست بر می‌آید پیروانی یافت، اما در زمان امارت ابوبکر محتاج - از امرای نام‌آور چغانیان - در نیشابور کشته شد، حسین بن علی مروودی، که پس از وی کار دعوت را بردست گرفت خود از نام‌آوران باطنی بود... بعد از مروودی کار دعوت به محمد بن احمد نخشی رسید و او به

حبيب... عباسی متن «انتقادی» دیوان ناصر خسرو

ماوراءالنهر رفت و در نشر دعوت اهتمام کرد. وی حکیم و اهل کلام بود... در درگاه سامانیان نفوذی یافت وعده‌ای از ناموران را به آیین خویش در آورد غیر از اشارتی که در این باب در الفهرست آمده است حکایتی هم در سیاست نامه هست، به موجب این روایت، امیر نصر سامانی نیز خود متهم شد که به اسماعیلیه تمایل دارد. گفته شد که نخشی «چنان بر نصر مستولی شد که نصر از فرمان او اصلاً تجاوز نمودی» با این همه بعد از وفات نصر کار بازگشته شد و نوح بن نصر یفرمود تا نخشی و یاران او را هلاک کردند. بعد از نخشی باز دعوت فاطمیان یکسره منقطع نشد. چندی بعد ابویعقوب سیستانی جای او را گرفت... کار دعوت را بعد از او «مسعود» پسر نخشی بردست گرفت و از او به نام «دهقان» یاد کرده‌اند. لیکن این دعوت پنهانی و بی‌رونق بود. در سیستان خلف بن احمد و در خراسان سلطان محمود با آن سخت پیکار کردند.^۶ یا در مقدمه آمده:

«اسماعیلیه فرقه‌ای از شیعه است که پیروان آن امامت را بعد از امام جعفر صادق حق پسر بزرگ او اسماعیل می‌دانند... بازماندگان این آیین در سوریه، ایران، افغانستان، تاجیکستان، ترکستان، هند، مغرب آفریقا وجود دارند.»^۷

در «با کاروان حله» آمده:
«باطنیان یا اسماعیلیه فرقه‌یی بوده‌اند از شیعه که بقایای آن هنوز در سوریه و ایران و افغانستان و ترکستان و هند و مشرق آفریقا وجود دارند. این طایفه بعد از امام جعفر صادق امامت را حق پسر بزرگتر او اسماعیل می‌دانسته‌اند.»^۸
در مقدمه دیوان آمده:

«اسماعیلیان در آغاز تأسیس خود... از موقعیت و شهرت چندانی هم بر خوردار نبودند اما از قرن سوم به تدریج صاحب مقالات خاص شدند و در حدود سال ۲۹۷ ق، عبیدالله بن محمد مشهور به مهدی که خود را از اولاد حضرت فاطمه و از اعقاب محمد بن اسماعیل، پسر امام جعفر صادق می‌دانست در شمال آفریقا دعوی خلافت کرد و به ترویج اصول اسماعیلیه پرداخت و

خلافت فاطمی را تأسیس کرد. بازماندگان او نیز آیین دعوت را ادامه دادند و دستگاه منظمی برای جلب مردم به وجود آوردند.»^۹

در «با کاروان حله» آمده:
«در آغاز این فرقه چندان اهمیت نداشته‌اند لیکن بعدها خاصه از قرن سوم هجری به بعد صاحب مقالات خاص شده‌اند. در اواخر قرن سوم عبیدالله بن محمد نام که خود را از اولاد فاطمه و از اعقاب محمد بن اسماعیل می‌دانست در شمال آفریقا به دعوی امامت برخاست و خود را مهدی خوانده اعقاب او در مصر قدرت تمام یافته به ترویج آیین خاص خویش اهتمام کردند و برای جلب عامه در دستگاه تبلیغاتی مرتبی به وجود آوردند.»^{۱۰}
یا در جای دیگر درباره سخن وی نوشته‌اند:

«سخن او عمیق و قوی سرشار از معنی است و از نظر شکل ظاهری و شکل ذهنی نیز قوی است»^{۱۱} که یادآور سخن استاد زرین کوب است:

«سخن او قوی و عمیق و سرشار از معنی است و شیوه بیانش در غایت استواری و بلندی.»^{۱۲}
برای اجتناب از اطاله کلام، از ذکر نمونه‌های دیگر امتناع می‌ورزیم و خوانندگان را به خواندن مقدمه و مقاله «آواره یمگان» احاله می‌کنیم.

آیا پسندیده‌تر آن نبود که مؤلفان فرزانه، اصل مقاله را در مقدمه کتاب خود می‌آوردند تا هم در مظان انتحال سخن غیر قرار نگیرند و هم حرمت استادی و شاگردی - چه یکی از مؤلفان خود را از شاگردان زنده یاد استاد زرین کوب می‌داند و بدان مباحثات می‌نماید که حق هم هست - حفظ می‌شد و از سویی دیگر در تلخیص متن دچار سهو و اشتباه نشوند، چنانکه بجای مشرق آفریقا که در کلام استاد زرین کوب آمده، مغرب آفریقا بنویسند و درجای دیگر جمله تلخیص شده فاقد فعل و مستند باشد مانند این جمله: «وی در درگاه سامانیان نفوذی یافت وعده‌ای از بزرگان دولت سامانی و به روایت سیاست نامه...»

(ب) تصحیح دیوان:

ضرورت شرح و توضیح و حل دشواری‌های دیوان، «مؤلفان» را به سمت تهیه «متنی پیراسته و پاکیزه و

استوار از دیوان... برپایه نسخه‌های معتبر» سوق داده‌است.

مصححان و به تعبیر نیکوتر شارحان در «تصحیح متن و انتخاب ضابط درست اشعار کمابیش به نسخه‌های خطی یا چاپی مراجعه کرده و از برخی نسخه‌ها با واسطه بهره»^{۱۳} گرفته‌اند.

هر کس مختصر آشنایی با شیوه علمی تصحیح متون داشته باشد، می‌داند که این امر، پیرو اصول و قواعدی است که در متن «انتقادی» استادان شعار - احمدنژاد این اصول و قواعد کمتر مراعات شده است.

بدرستی پیدانیست که اساس کار استادان در این تصحیح چه نسخه یا نسخ خطی و کدامین چاپ دیوان بوده است. گرچه در پیش‌گفتار یادآور شده‌اند «که در بین همین نسخه‌ها [کدام نسخه‌ها؟] تصحیح مینوی - محقق بیش از همه یاری مان کرده و دشواری را گشوده است»^{۱۴} اما هیچ جا تصریح نکرده‌اند که اساس کار آنها همین چاپ مینوی - محقق بوده است و برای حل دشواری‌های آن از چاپ تقوی کمک گرفته‌اند و همچنین به تصریح خود استادان در مقدمه - «با واسطه» نسخه بدلهای پایان چاپ مینوی - محقق به نسخه‌های خطی که احتمالاً ندیده، مراجعه کرده‌اند برای خواننده این پرسش مطرح است که آیا معرفی نسخه‌های مورد استفاده - اگر مورد استفاده قرار گرفته باشد - به اندازه شیوه املائی کتاب که چند صفحه مقدمه بدان اختصاص داده‌اند برای استادان اهمیت نداشته است و آیا ذکر دیوان چاپی در شمار نسخه‌ها نوعی تساهل نیست؟ و اینکه مصححان به صراحت از اساس بودن چاپ مینوی - محقق، سخن نگفته‌اند موهم معنی خاص نیست؟

چاپ حاضر به زعم نگارنده به احتمال قریب به یقین همان چاپ مینوی - محقق باید باشد به دلیل قراین و اماراتی چند. استادان مینوی - محقق به دلیل وفاداری آنها به نسخه اساس، ترتیب الفبایی را در چاپ دیوان مراعات نکرده و حتی قطعات شاعر را نیز از میان قصاید جدا نموده‌اند، در چاپ حاضر که ترتیب الفبایی دقیق اشعار رعایت شده، به کردار چاپ مینوی - محقق قطعات در ضمن قصاید آمده است حال آنکه عنوان

دیوان حکیم ناصر خسرو

دکتر جعفر شعار، دکتر کامل احمدنژاد

انتشارات پیام امروز با همکاری نشر قطره، چاپ اول: ۱۳۷۸

متن قصاید است و می‌بایست به کردار چاپ تقوی که اشعار دیوان براساس ترتیب الفبایی منظم شده بود - البته نه بصورت دقیق - قطعات از قصاید جدا می‌شد و در بخشی جداگانه می‌آمد. این امر و همچنین یکی بودن شمار قصاید و قطعات و رباعیات و دو بیتی‌ها و قصاید الحاقی - ۲۸۸ - در هر دو چاپ دال بر صحت مدعا است.^{۱۵}

استادان مینوی - محقق، هر کجا که بیتی در متن قابل فهم نبوده است در برابر آن علامت استفهامی نهاده‌اند، اما در متن انتقادی استادان شعار - احمدنژاد این علامت‌ها حذف شده، بدون آنکه در اغلب موارد ضبط قابل فهمی از آن بیت ارائه شود براء، نمونه بنگرید به:

- ابیات ۳۲ و ۳۹ قصیده شماره ۱۴۱ چاپ مصر با همان ابیات از قصیده ۲۷ چاپ مینوی - محقق
- ابیات ۲۱، ۳۵ قصیده شماره ۱۸۱ چاپ حاضر با همان ابیات در قصیده ۱۷ چاپ مینوی - محقق
- بیت ۲۴ قصیده شماره ۲۴۲ چاپ حاضر با همان بیت از قصیده ۱۸ چاپ مینوی - محقق

در پاورقی کتاب ضبط‌هایی با نشانه‌های اختصاری «اس، ن، ل» آمده که مصححان توضیح نداده‌اند که این علامت‌ها، نشانه اختصاری چه نسخه یا متن چاپی از دیوان است.

مصححان برای یافتن ضبط درست بسیاری از کلمات می‌توانستند به متون هم عصر اثر مراجعه کنند چنانکه علامه قزوینی برای ضبط صحیح بسیاری از اعلام و لغات به جامع‌التواریخ رشیدالدین فضل‌الله استناد کرده‌است، برای یافتن ضبط صحیح بسیاری از واژگان انحصاری دیوان ناصر خسرو باید به متون هم‌عهد و هم اقلیم وی، مراجعه کرد. کتاب کشف المحجوب هجویری (م. ۷۵۰م) از شمار متونی است که می‌توان دریافتن ضبط‌های دقیق و صحیح برخی واژگان از آن کمک گرفت چنانکه مصحح فاضل کتاب برای یافتن ضبط صواب کلمه «محاوید» از دیوان ناصر خسرو مدد جسته است.^{۱۶}

(ج) شرح دیوان:

چنانکه پیشتر یاد شد، مؤلفان در بدو امر، قصد شرح اشعار و حل مشکلات دیوان را داشته‌اند و همین امر آنان را به سوی تهیه «متن انتقادی» سوق داده‌است. لاجرم می‌توان مهمترین فعالیتی را که بر روی متن کتاب انجام گرفته است همین شرح به شمار آورد.

مؤلفان مدعی‌اند که توضیح و شرح ابیات روشمند و کوتاه، در حد گره‌گشایی است، چنان که اگر با بیان معنای یک یا دو واژه مفهوم بیت روشن می‌شود به همان بسنده شده‌است و گرنه مفهوم بیت یا تنها مصراع آمده است و درباره‌ی واژه‌ها نیز تنها به معنای ملحوظ در بیت بسنده شده و از ذکر معانی دیگر یا ریشه‌یابی و تفصیل خودداری شده‌است.^{۱۷}

اینکه شارحان برخلاف بسیاری از شارحان دیگر متون ادب، از معنی و شرح بدیهی‌ترین واژه‌ها امتناع کرده‌اند و «آفریده را مخلوق» معنی ننموده، شایان تحسین است و اینکه همچنین به ابیات و مصراع‌های ابهام‌دار توجه نموده و در بعضی موارد به شرح و معنی خود به دیده تردید نگریسته و علامت پرسش در برابر آن نهاده‌اند، نیز شایسته قدردانی و ارج گذاری است، اما با این همه بایسته است که به نکاتی چند اشاره شود:

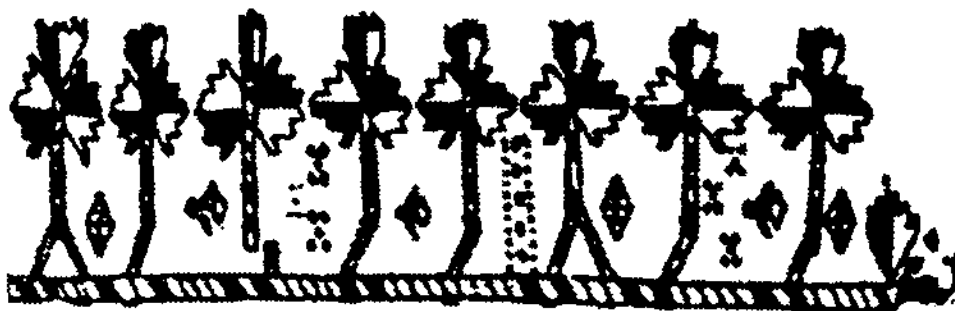
۱- برخلاف ادعای استادان که «توضیح و شرح ابیات»، «روش‌مند و کوتاه» است، از روش چندان نشانی نیست چه نه فهرست واژگان و ترکیبات در پایان کتاب آمده و نه فهرست راهنما و شرح مشکلات که اگر چنین می‌شد هم روش‌مندی کتاب بیشتر بود و هم شارحان در شرح و معنی لغات و ترکیبات گرفتار تشتت و تکرار و تناقض‌گویی نمی‌شدند. به عنوان مثال: کلمه «گوا» را در ص ۱۵ معنی نکرده و در صفحات بعدی از جمله ص ۲۷ معنی کرده‌اند یا کلمه تم که در صفحه‌های ۴۰۹، ۴۱۴ به همراه کلمه تار آمده در یک جای فقط تم معنی شده در جای دیگر هر دو کلمه. در توضیح کلمه «اب‌دال» در ص ۵۶۴ آمده: «(خیار و مردان خدا) و در ص ۵۸۰ نوشته شده: «(ج بدل. شمار معلوم از صالحان و خاصان که به قولی هیچ گاه زمین از آنان خالی نیست و درص

۳۶۵ آمده: «هفت مردان، شماری معلوم از صالحان و خاصان خدا که گویند هیچ گاه زمین از آنان خالی نیست و جهان با ایشان برپای است و آن گاه که یکی از آنان بمیرد، خداوند دیگری را به جای او برانگیزد تا شمار (هفت و هفتاد) کامل بماند.» واژگانی مانند: «فرغر، الفنجیدن، پنگان، چر، شبر و شیر» حدود ده مرتبه معنی شده که اگر راهنمای شرح واژگان و ترکیبات بود، نیازی به تکرار معنی واژه‌ها نبود.

۲- کوتاه بودن توضیحات که شارحان محترم در پیش گفتار کتاب متعرض آن شده‌اند، به راستی در این شرح رعایت شده تا بدان حد که به ایجاز مخل انجامیده است. این کوتاهی توضیح درباب واژگان تا اندازه‌ای توجیه‌پذیر است، اما درباره اعلام کتاب پرسش‌انگیز است. در موارد بسیاری، شرح و توضیح سخت بدیهی، و کمتر راهگشا و مفید است. از جمله:

در باب «سلمان فارسی» نوشته‌اند: «از صحابه پیامبر بود و خدمات بسیاری به مسلمین کرد و پیامبر او را از اهل بیت شمرده است» (۴۱۹)، کدام دانش‌آموز دبستانی یا راهنمایی نیست که این را نداند آنچه که در معرفی شاعران عرب: حسان (۴۲۱) و جریر (۴۰۶) آمده نارساست و همچنین توضیحاتی که در معرفی فرقه‌های اسلامی آمده: «ظاهری، آنکه مذهب ظاهری دارد، و به تأویل و باطن قرآن معتقد نیست» (ص ۴۰۴) «کرامی» (کرامی) پیرو فرقه کرامیه، فرقه‌ای از مسلمانان پیرو محمد بن کرام^{۱۸} و «کیالی» (کیالی) پیرو فرقه کیالیته از فرق شیعه، اصحاب احمد بن کیال (ص ۶۲۳)

۳- از منابع و مآخذ توضیحات دیوان در ذیل صفحات و کتاب نام کمتر نشانی می‌توان یافت حال آنکه در پیش گفتار آمده: «ابیاتی بسیار از ناصر خسرو از شعر ناصر زمینه حکمی و فلسفی دارد در اینها نیز به بیان مفهوم و گاهی توضیح کوتاه بسنده شده و از بسط سخن که نه منظور ما بوده و نه مجال آن را داشته‌ایم پرهیز شده، البته در مواردی برای این که راه به روی پژوهشگر گشوده باشد به منابع و مآخذ معتبر ارجاع شده

اندیشه باختین

Bakhtinian Thought: An Introductory Reader

Simon Denith, 1994

«شفاف‌ترین و جامع‌ترین گزارش از آثار باختین و محفل او که تا کنون خوانده‌ام»
جان درااکیس، دانشگاه استرلینگ
خانه عروسک
کاست ویدئویی

A Doll's House

Henrik Ibsen, 1996

Presented by Lizbeth Goodman and Richard

Allen, 1996

آمیزه‌های یگانه از اجرا و تفسیر. سرفصل‌های بررسی شده و بیان شده اهمیت زبان اندام و زاویه‌های دوربین؛ بحث‌های تمرینی در سنجش با اجرای نتیجه بخش؛ طراحی صحنه؛ لباس و گریم؛ و یافت تاریخی نمایشنامه.

زندگی‌نامه خودنوشت

□ *Autobiography*

Linda Anderson, university of Newcastle

این مقدمه فراگیر بر مطالعه اتوبیوگرافی نگارشی تاریخی درباره نوشته حدیث نفسی [اتوبیوگرافیک] از سنت اگوستین تا امروز است.

اندرسن پیشرفتهای مهم در نقد حدیث نفس را در سی سال گذشته دنبال می‌کند و توجه خاصی به رهیافتهای روانکاوانه، پسا ساختارگرایانه و فمینیستی دارد. این مجلد:

□ زمینه‌ها و دریافتهای اصلی نظری [تئوریک] این عرصه دشوار را تحلیل می‌کند
□ شکل‌های گوناگون از اعترافات تا روایت‌های داستانی تا خاطرات و یادداشتهای روزانه را بررسی می‌کند

□ نویسندگان مهم این سنت تاریخی را برمی‌رسد
□ به پنداشتهای اعتقادی [Ideological] درباره سرشت خود، می‌پردازد

□ موضوع‌های «دیگر» را با قرائتهای نوشته‌های زنان و آثار سیاه و پسا استعماری Post colonial را برمی‌کاود.

ع با کاروان حله، دکتر عبدالحسین زرین‌کوب، تهران، علمی، ۱۳۷۰، صص ۸۸-۸۹
۷- متن انتقادی حاضر، ص ۱۴
۸- با کاروان حله، ص ۹۰
۹- متن انتقادی، ص ۱۹
۱۰- با کاروان حله، ص ۹۰
۱۱- متن انتقادی، ص ۱۹
۱۲- با کاروان حله، ص ۹۹
۱۳- متن انتقادی، ص ۵
۱۴- همان، ص ۵

۱۵- ر. ک دیوان ناصر خسرو تصحیح مینوی - محقق، تهران. انتشارات دانشگاه تهران ۱۳۶۸

۱۶- تصحیح جدیدی از کشف المحجوب به همت استاد باریک بین و دقیق‌النظر دکتر محمود عابد انجام شده و انشاءالله بزودی به وسیله انتشارات سروش نشر خواهد یافت. استاد از این کتاب گزیده‌ای تحت عنوان «درویش گنج بخش» با تعلیقاتی جامع منتشر کرده‌اند در تعلیقات این کتاب در ذیل کلمه «محاوید» به دویت از دیوان ناصر خسرو استشهد کرده‌اند که ضبط یک بیت با ضبط‌های دیوان‌های چایی یکسان است اما ضبط بیت دیگر متفاوت است و چنین می‌نماید که نظر دکتر عابدی صواب باشد بیت نخست:

بر دل و جان تو نور عقل بتابد

چون تو زدل رنگ چهل بمحابی

بیت دوم در چاپ‌های دیوان مینوی و محقق (ص ۲۲۴) و چاپ حاضر (ص ۲۱۳) چنین است
نرسد بر چنین معانی آنک

حب دنیا زجانش بمخاید

که دکتر عابدی چنین تصحیح کرده‌اند

نرسد بر چنین معانی آنک

حب دنیا زجانش نمخاید

ر. ک درویش گنج بخش، تهران، نشر سخن، ۱۳۷۶، ص ۲۷۵

۱۷- متن انتقادی، ص ۶

۱۸- ضبط غیر مشدد (کرامی) می‌تواند سندی برای صحت قرائت دکتر شفیعی کدکنی از این واژه باشد. ر. ک مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تربیت معلم، ش ۸۱۷۶، پاییز ۷۳ - بهار ۷۴، صص ۲۹-۵۰ مقاله «روابط شیخ جام با کرامیان عصر خویش»

۱۹- متن انتقادی، ص ۶

است، تا خواستاران تفصیل به آنها رجوع کنند»^{۱۹}
برخلاف ادعای مؤلفان از این منابع و مأخذ معتبر کمتر نشانی یافت می‌شود از جمله مواردی که لازم بود که «راه به روی پژوهشگر بگشاید» همین اعلام و فرقه‌های مشارالیه است که نه تنها در ذیل آنها نام هیچ مأخذی وارجاعی دیده نمی‌شد. منابع و مأخذی که در پاورقی‌ها ذکر شده بسیار اندک است. شرح مشکلات صحت و سقم این توضیحات را به مجالی دیگر و مقالی آخر احواله می‌کنیم.

این مقال را با اشاره‌ای به وزن نمای کتاب پایان می‌بریم. در این وزن‌نما که حکم فهرست را هم دارد، مصراع نخست قصاید و دیگر قالب‌های شعری به ترتیب الفبایی با نام بحر و وزن عروضی آن آمده است. در این باره دو نکته در خور یادآوری است، نخست اینکه، استخراج اوزان و بحور عروضی شعر ناصر امری تازه نیست و پیش از این در چاپ تقوی انجام شده بود و دو دیگر آنکه به تصریح تهیه‌کننده وزن نما در پنج قصیده هجای کشیده پایان مصراع به هجای بلند بدل شده است. پرسش این است که چرا این قاعده که از اختیارات وزنی عروضی جدید به شمار می‌رود در دیگر موارد اعمال نشده است.

با این همه در پایان باید به جد و جهد و همت والای استادان بزرگوار درود فرستاد و از خداوند نیز توفیق و سلامت آن فرهیختگان را از خدای منان خواستار شد.

پانویس‌ها:

۱- یادداشت‌ها و اندیشه‌ها، دکتر عبدالحسین زرین‌کوب، تهران، جاویدان، ۱۳۶۲ چاپ چهارم، صص ۲۶-۲۷
۲- دیوان حکیم ناصر خسرو، متن انتقادی همراه با شرح، ص ۵.

۳- ر. ک تاریخ و عقاید اسماعیلیه دکتر فرهاد دفتری، ترجمه فریدون بدره‌ای، نشر فرزاد، روز ۱۳۷۵

۴- ر. ک مقدمه تقی زاده بردیوان اشعار ناصر خسرو، تصحیح نصراله تقوی با مقدمه و تعلیقات تقی‌زاده دهخدا و مینوی، تهران ۱۳۳۹ ش.

۵- دیوان حکیم ناصر خسرو، ص ۱۵

شکل نوین زندگی اجتماعی در چند دهه‌ی اخیر، ساختها و بافتهای نوظهور فرهنگی در عرصه‌ی ارتباطات و رنگ‌باختگی بعضی از ارزش‌های بومی و فولکلور در تقابل با مکانیزم نابسامان زندگی مدرن و هیاهوهای تکان‌دهنده‌ی ماشینیزم؛ این ضرورت را در معادلات فکری و فرهنگی به بار می‌آورد که باید در برابر کم‌توجهی به موارث ارزشمند قومی و بومی اقدامی جدی بعمل آورد.

ناگفته پیداست که دنیای گسترده‌ی اطلاع‌رسانی و شیوع نه چندان سالم زندگی شهرنشینی و رواج نوعی تفکر ناپخته‌ی مدرن‌گرایی اجتماعی که بیشتر زائیده‌ی جامعه‌ی پایانه‌های قرن بیستم می‌باشد، گم‌رنگی شگفتی به ابعاد ارزشمند زبان و ادبیات بومی و محلی داده است و تقریباً قسمت اعظم آن قداست و شکوهمندی موجود در این عرصه‌های باشکوه را چنان دستخوش هجوم خود قرار داده است که به تدریج و در صورت استمرار این غفلت بزرگ؛ ادبیات محلی و بن‌مایه‌های لطیف فولکلوریک همراه با تمام ابعاد زبان‌ها و گویش‌های دل‌نشین این حوزه‌ها رو به افول خواهد گذاشت.

ارزش و اعتبار ادب فولکلور و آنچه که در قالبهای مختلف ادبی مربوط به آن می‌شود، امری مسلم و بدیهی است. فرهنگ‌شناسی و ارائه‌ی نگاهی جامعه‌شناسانه و

دقیق و متکی بر مولفه‌های جدید فرهنگی، بدون وام‌گیری و فاکتور گرفتن از کدهای محلی و بومی و بی‌چشم‌اندازی دقیق نسبت به آیین‌ها و برداشتها و باورداشتهای بومی و جوانب مختلف و رازآمیز آن میسر نخواهد بود. امروزه تلقی و برداشت از فرهنگ، امری گسترده و مفهومی همه‌جانبه است و شناخت فرهنگ‌ها از ضرورت‌هایی انکارنشدنی در عرصه‌های زندگی اجتماعی تصور می‌شود. فرهنگ‌ها و آیین‌های محلی یکی از زنده‌ترین و متحرک‌ترین بخش فرهنگی یک جامعه به حساب می‌آید که برای ورود به فضای متنوع و حیرتانگیز آن از شناخت زبان‌ها و گویش‌های محلی ناگزیریم.

زبان‌ها و گویش‌های محلی به عنوان زیرمجموعه‌های زبان رسمی یک کشور بوده، تحقیقاتاً مانند خود زبان، موجودی زنده می‌باشند و در حوزه محدود و منطقه‌ای خود تنوعات شگفتی را دربردارند که بررسی این تنوعات از سویی و پیوند آن با یگانگی زبان رسمی از سویی دیگر، دامنه‌های تحقیقی بسیاری را می‌طلبد و نیازمند دانش کافی در حوزه‌های بوم‌شناسی، قوم‌شناسی و زبان‌شناسی می‌باشد.

یکی از لوازم اصلی مطالعه در ابعاد مختلف زبان‌ها و گویش‌های محلی آشنایی با واژه‌ها و اصطلاحات متعارف و غیرمتعارف موجود اعم از منابع شفاهی و کتبی است. آنچه که امروزه غفلت اصحاب فرهنگستان زبان فارسی را نیز در خود دارد عدم توجه کافی به تحقیقات علمی و کانالیزه شده در حوزه‌ی واژه‌نامه‌نویسی زبانهای محلی می‌باشد. بی‌تردید پویایی و مانایی زبانها و گویش‌های محلی می‌تواند به استحکام و استواری و همچنین کارکردهای زیبایی‌شناسانه زبان فارسی در

زمینه‌ی واژه‌سازی و بهره‌گیری از منابع گویش‌ها و زبانهای محلی در امر آفرینش واژگان جدید و موردنیاز جامعه بیفزاید.

آنچه که در تألیف «واژه‌نامه‌ی بزرگ تبری» نقش اساسی را ایفا کرده نوعی حس فرهنگ دوستی و احساس مسئولیت نسبت به پاسداری از زبانها و گویش‌های محلی است. تبیین برنامه‌هایی مشخص با در نظر گرفتن تمامی مشکلات موجود اعم از هزینه‌های مالی و غیرمالی از طرف اربابان فرهنگ و ادب، برای انجام کارهایی اینچنین پیرامون زبان‌ها و گویش‌های محلی دیگر مناطق کشور می‌تواند پاسداشتی جدی از موارث فرهنگی زبان و گسترش کارکردهای واژگانی زبان فارسی باشد.

در حوزه‌ی «واژه‌نامه‌نویسی» زبان تبری کارهایی انجام پذیرفت که یکی از ویژگیهای شاخص و مشترک این آثار بیشتر «متمرکز بودن» و «منطقه‌ای بودن» آنهاست مثلاً محقق صرفاً با تکیه بر واژه‌های شهر و روستای محل سکونت خود اقدام به جمع‌آوری و ضبط و ثبت نموده و دست به انتشار زده است. با نگاه به این دسته از واژه‌نامه‌های تبری این تصور نادرست پیش می‌آید که انگار زبان شکوهمند تبری با آنهمه گستره‌ی کاربردی و تاریخی که دارد همین مقدار واژگان محدود و اندک را در خود جای می‌دهد! درحالیکه اهل تحقیق می‌دانند که پیوند زبان تبری با زبان فارسی از سویی و هم‌ریشگی و همپایگی آن با زبان پهلوی از سویی دیگر، طیفی وسیع و اعجاب‌آور از واژگان و اصطلاحات و کنایات را به خود اختصاص داده است که استخراج و ثبت و ضبط آن نه کار یک نفر که به یقین کار یک گروه کارگشته و اهل فن می‌باشد.

فرهاد صابر

واژه‌نامه بزرگ زبان تبری

یکی دیگر از مشکلات واژه‌نامه‌هایی که در طی دهه‌ها و خصوصاً سال‌های اخیر در حوزه‌ی زبان تبری گردآوری شده است «موضوعی بودن» بعضی از آنهاست اگرچه موضوعی بودن بعضی از واژه‌نامه‌ها خود به گستره‌ی فعال زبان تبری اشاره دارد با اینهمه عیب اساسی این واژه‌نامه‌ها این است که بخاطر تخصصی بودن در موضوعی مشخص مثلاً «واژگان مربوط به چوپانها، مراتع، کشاورزی و...» نمی‌تواند بیانگر تمام ابعاد واژگان زبان تبری باشد و در حقیقت قسمتی محدود از زبان تبری را عرضه می‌کند، بهر حال تقریباً همه اهل تحقیق به نابسامانی‌های موجود در این زمینه معتقد و نسبت به این اعتقاد، اشتراک نظر دارند.

جدای از این دو مشکل مذکور، معضلات دیگری نیز در زمینه واژه‌نامه‌نویسی زبان تبری قابل ذکر است که می‌توان از عدم رعایت نکات فنی و قواعد علمی مربوط به فونتیک در ثبت تلفظ واژه‌ها، بهره‌برداری از حافظه و ذهنیت‌های محدود شخصی و فردی، گرایشهای نابخردانه ناسیونالیستی بعضی مؤلفین نسبت به شهر و منطقه‌ای خاص، عدم دسترسی به منابع لازم از جمله نسخ خطی و دیگر منابع کتبی، فقدان استفاده از شیوه‌ای علمی و میدانی در جمع‌آوری واژه‌ها، دخالت ندادن مؤلفه‌های زبان‌شناسانه در به‌گزینی واژگان و اصطلاحات و... ذکر کرد.

با اینهمه تمام کارهایی که تاکنون انجام شده است به نوعی از اهمیت برخوردار بوده در کنار ضعف‌ها و مشکلات موجود در خود، نقطه‌قوت‌هایی نیز دارند که من حیث المجموع می‌توانند زمینه‌ی لازم را برای تهیه یک کار بزرگ و جدی هموار سازند و حقیقتاً تألیف یک

واژه‌نامه جامع در زبان تبری بدون نگاه و نظر به یک‌یک واژه‌نامه‌هایی که نوشته شده امری غیرممکن خواهد بود.

در همین زمینه نگاه به «واژه‌نامه بزرگ تبری» که مجموعه‌ای هفت جلدی بوده و جلد نخست آن شامل حروف «الف و ب» چاپ و منتشر شده است بعنوان اولین اثر جدی و قابل تأمل در حوزه‌ی واژه‌نامه‌نویسی زبان تبری می‌تواند فضایی تازه و روشن فراهم کند.

مجموعه قابل توجه «واژه‌نامه بزرگ تبری» با تلاش و همت سرپرستان و گروه پدیدآورندگان با منظری تطبیقی به واژه‌های زبان تبری می‌پردازد و از این حیث می‌توان آنرا اولین گام بزرگ در پرداخت به واژه‌نامه‌نویسی تطبیقی بومی تلقی کرد.

طرح کلی واژه‌نامه مذکور از سال ۱۳۶۹ چیده شده است که با دعوت از محققین و پژوهشگران بومی که چهره‌هایی بعضاً نام آشنا و صاحب تجربه در این زمینه می‌باشند، شروع گردیده است. نیم نگاهی به مشخصات اصلی این اثر همچون تحقیقات میدانی با شیوه‌ای ثابت و علمی، کار گروهی در هر یک از شهرهای استان و هماهنگی لازم بین گروه‌های مختلف در یک هسته‌ی مرکزی تحت عنوان گروه مؤلفان و پدیدآورندگان، استفاده از اهرم‌های مختلف در مناطق گوناگون استان تحت عناوین گویش‌وران و همکاران در حدود چهارصد نفر، استفاده از منابع کتبی خصوصاً نسخ خطی موجود، توجه به اصول آوانویسی (فونتیک) جهت ثبت تلفظ واژگان و تعیین شیوه‌ای ساده و روان در این زمینه، استفاده از اصحاب فن و آشنایان به مقولات زبان‌شناسی در خارج از استان، بهره‌گیری از تمامی واژه‌نامه‌های تألیف شده در

سال‌های اخیر و... می‌تواند آن را در زمره‌ی یکی از علمی‌ترین واژه‌نامه‌های بومی در سطح کشور مورد توجه قرار دهد.

در زمینه چگونگی جمع‌آوری واژگان و طرح و روش تحقیق در ثبت و ضبط واژگان در «پیش سخن» جلد نخست واژه‌نامه مذکور آمده است «بر اساس طرح نهایی، کلیه واژه‌های گردآوری شده‌ی هیئت پدیدآورندگان و یا ارسالی از سوی دستداران این واژه‌نامه توسط ویراستاران در مرکز تحقیقات بر اساس نظام الفبایی دسته‌بندی و آرشیو شد سپس بر مبنای طرح طبقه‌بندی شده‌ی هیئت، پدیدآورندگان به گردآوری واژگان بازمانده پرداختند و به موازات این کار، گروه مطالعات مستقر در مرکز، استخراج واژه از یک صد و نه منبع قدیم و جدید تبری را در دستور کار خود قرارداد. بدین ترتیب چند میلیون واژه گردآوری و با حذف واژگان تکراری بدون در نظر گرفتن تعلق مکانی و منطقه‌ای، هر واژه در فیش‌های مخصوص خود وارد و به عنوان واژه‌ی پایه در دفاتر ثبت شدند. بر اساس این طرح، دفاتر تنظیم شده مبنای کار و برنامه دوباره محققین و پدیدآورندگان هر منطقه قرار گرفت یعنی بر اساس دفاتر پایه، مؤلفین با استفاده از گویش‌وران متعددی که از پیش و از صنوف مختلف انتخاب شده بودند به ضبط هر واژه‌ی ثبت شده بر اساس لهجه‌ی منطقه‌ی خود پرداختند و بدین ترتیب نزدیک به ششصد و نود حلقه کاست و افزون بر دویست و پنجاه هزار واژه از مناطق مختلف ضبط گردید.»^۱

با دقت در آنچه که در جلد نخست این اثر گروهی جمع‌آوری شده است می‌توان به این واقعیت دست یافت که کار گروهی در زمینه‌ی واژه‌نامه‌نویسی همواره

واژه نامه بزرگ تبری

کار گروهی

فرهنگ خانه ساری ۱۳۷۷

نوعی، توفیق را به همراه داشته است و تجربه جلد اول واژه‌نامه مذکور حکایت از چنین امری دارد:

ساختار کلی واژه‌نامه بزرگ تبری، تطبیقی و میدانی بودن آن است و هیچیک از مناطق استان مازندران بعنوان نقطه مرکزی و خاستگاه زبان تبری قرار نگرفته است و از این حیث نسبت به دیگر واژه‌نامه‌هایی که به منطقه‌ای خاصی پرداخته‌اند تفاوتی آشکار دارد. یکی از مهم‌ترین مشخصات این اثر آن است که هر واژه با توجه به ترتیب حروف الفبایی در ستون «واژه پایه» قرار گرفته است و تلفظ‌های معادل آن با ساخت و تلفظ‌های مختلف در ستون همه شهرها ضبط می‌شود و در صورت تفاوت واژه معادل در ستونهای شهر با واژه‌ی پایه با توجه به حروف الفبا دوباره در ستون واژه پایه تکرار خواهد شد و معادل‌های آن در ستون همه شهرها ضبط خواهد شد. این گردش واژگانی تقریباً نسبت به همه واژگان در این اثر ادامه خواهد داشت و تمامی واژه‌ها را دربر خواهد گرفت و هر واژه چه برگرفته از منبع شفاهی یا چه ثبت شده از منبع کتبی در ستون واژه پایه قرار خواهد گرفت و تکرار خواهد شد تا دسترسی به تمامی واژه‌ها با توجه به حروف الفبایی میسر باشد.

با توجه به ارتباط تاریخی و انکارناپذیر زبان تبری با زبان پهلوی در پایان جلد نخست واژه‌نامه مذکور واژه‌هایی که ریشه پهلوی داشته‌اند بطور جداگانه استخراج گردیده و با معادل پهلوی خود فهرست شده‌اند که جهت سهولت دستیابی به این واژه‌ها نخست فهرستی از تبری به پهلوی و سپس فهرستی از پهلوی به تبری عرضه شده است که با نگاهی به کارکردهای زبان‌شناسی در حوزه واژه‌نامه‌نویسی، اقدامی قابل تأمل و جالب می‌باشد.

با اینهمه واژه‌نامه تبری مشکلاتی چند نیز در خود دارد که مرور ابعادی چند از این مشکلات خالی از فایده نخواهد بود. ضمن اینکه چون این اثر گروهی هنوز با چاپ جلد اول در ابتدای راهی دشوار قرار دارد می‌توان امیدوار بود که بسیاری از این مشکلات در جلدهای بعدی مورد جرح و تعدیل قرار بگیرد یا بعضاً که مربوط به شکل ضبط غلط بعضی واژه‌ها یا شکل تلفظ آنهاست در چاپ‌های بعدی بسادگی قابل حل خواهد بود اما یکی از اشکالات عمده‌ی اثر مذکور مربوط به تعیین عنوان «واژه پایه» می‌باشد که این تصور را بوجود می‌آورد که تمام واژه‌هایی که در این ستون قرار می‌گیرد مستقیماً از حوزه‌ی زبان تبری استخراج شده‌اند و با توجه به مسائل ریشه‌شناسی زبان تبری و ارتباط آن با پهلوی عنوان «واژه پایه» این شک را بوجود می‌آورد که تمامی این واژه‌ها از چنین ارتباطی بهره‌مندند درحالی‌که با نگاهی کلی می‌توان دریافت که بعضی از این واژه‌ها یا وام‌گیرهای مستقیم زبان تبری از زبان فارسی و پهلوی می‌باشد و یا بعضاً واژه‌های دخیل و وارداتی از زبانهای عربی و روسی و گاهی نیز ترکی می‌باشند که علی‌الاصول این گروه اخیر تبری نیستند و صرفاً بخاطر کثرت کاربرد آن در زبان تبری در ستون «واژه پایه» قرار گرفته‌اند لذا اطلاق عنوان پایه به این واژه‌ها جای تأمل و درنگ دارد. اینگونه به نظر می‌رسد که حذف کلمه‌ی «پایه» از این ستون می‌تواند کمک شایانی به رفع این مشکل نماید.

دیگر آنکه در قسمت ستون معنی واژگان علاوه بر اینکه گاهی مشخصات دستوری بعضی از واژگان، نادرست ثبت شده است مشکل اصلی آن است که معنی عرضه شده معمولاً واژه‌ی پایه را دربر می‌گیرد و گاهی

هیچ ارتباط معنایی با کلمات معادل در ستون شهرها ندارد. ضمن اینکه پیدا کردن معنایی که با واژگان ستون شهرها هماهنگی داشته باشد در بخشهایی که از واژه پایه چند معنی ارائه شده است مقداری دشوار می‌باشد بهر حال واژه‌نامه‌ی بزرگ تبری محصول یک همت و اراده‌ی دسته‌جمعی می‌باشد و با نگاهی به اسامی سرپرستان و مؤلفین و همکاران و گویش‌وران این مجموعه می‌توان به این واقعیت دست یافت که هماهنگ کردن این تشکیلات و گروه‌ها نشان از دقت نظر و زحمات بسیاری دارد که جز با نیرو گرفتن از عشق و علاقه نسبت به زیبایی‌های ادبیات محلی امکان‌پذیر نیست.

واژه‌نامه‌ی بزرگ تبری اگر از دست‌اندازهایی همچون حرکت کند و تدریجی آن جهت چاپ دیگر مجلدات، شکل امکانات مالی و عدم توجه کافی و مسئولانه‌ی مراجع ذیصلاح فرهنگی عبور کند می‌تواند بستری مناسب برای بسیاری از تحقیقات بوم‌شناسی، فولکلوریک، مردم‌شناسی، زبان‌شناسی، ریشه‌شناسی و خصوصاً شناخت هنر و ادب محلی قرار گیرد. علاوه بر این حضور این مجموعه می‌تواند به غنای مطلوب فرهنگ محلی در استان مازندران دامن بزند و از فروپاشی و کمرنگ شدن ارزشهای محلی و بومی جلوگیری نماید و این میسر نخواهد شد جز اینکه تمام کسانی که خود را در قبال ارزشهای بومی و ادبیات فولکلور علاقه‌مند و مسئول می‌بینند در زمینه سیر تکاملی اثر مذکور و تکمیل چاپ دیگر مجلدات آن گامی بردارند و کاری بکنند.

پاورقی:

۱- واژه‌نامه بزرگ تبری، ج اول، ۱۳۷۷، تهران، ص ۳۲.

A Complete Lexicon Of Tabari					A Complete Lexicon Of Tabari				
منطقه	منطقه	منطقه	منطقه	منطقه	منطقه	منطقه	منطقه	منطقه	منطقه
بشور	بشور	بشور	بشور	بشور	بشور	بشور	بشور	بشور	بشور
باشور	باشور	باشور	باشور	باشور	باشور	باشور	باشور	باشور	باشور
bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur
باشور دشور	باشور دشور	باشور دشور	باشور دشور	باشور دشور	باشور دشور	باشور دشور	باشور دشور	باشور دشور	باشور دشور
bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur
dašur	dašur	dašur	dašur	dašur	dašur	dašur	dašur	dašur	dašur
باشور هاشور	باشور هاشور	باشور هاشور	باشور هاشور	باشور هاشور	باشور هاشور	باشور هاشور	باشور هاشور	باشور هاشور	باشور هاشور
bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur	bašur
hāšur	hāšur	hāšur	hāšur	hāšur	hāšur	hāšur	hāšur	hāšur	hāšur
باشوشن	باشوشن	باشوشن	باشوشن	باشوشن	باشوشن	باشوشن	باشوشن	باشوشن	باشوشن
bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien
باشوشن دشور	باشوشن دشور	باشوشن دشور	باشوشن دشور	باشوشن دشور	باشوشن دشور	باشوشن دشور	باشوشن دشور	باشوشن دشور	باشوشن دشور
bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien
باشوشن هاشور	باشوشن هاشور	باشوشن هاشور	باشوشن هاشور	باشوشن هاشور	باشوشن هاشور	باشوشن هاشور	باشوشن هاشور	باشوشن هاشور	باشوشن هاشور
bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien	bašušien

سال ۱۹۷۶ م. را باید تاریخ تحول بزرگی در عرصه «تسخه‌شناسی شاهنامه» و به دنبال آن «شاهنامه پژوهی» دانست چرا که در آن روزگار، پروفیسور آنجلو پیو مونتسه (Angello Piemontese)، خاورشناس ایتالیایی، اثری را که بنام (از تفسیر قرآن فارسی) در کتابخانه شهر فلورانس ایتالیا نگهداری می‌شد، بررسی کرد و به عنوان کهن‌ترین دست‌نوشته شاهنامه که دارای تاریخ پایان کتابت ۶۱۴ ه. ق. بود، شناساند و بدین سان آغاز دگرگونی نوینی در تصحیح و تحقیق شاهنامه شد، سپس در ایران این نسخه گران سنگ از جانب دانشگاه تهران چاپ عکسی گردید و امروز نیز دکتر عزیزالله جوینی برپایه اهمیت بسیار آن به گزارش متن نسخه به همراه مقابله آن با بعضی از نسخ و چاپهای شاهنامه دست‌یافته‌اند که از مجموعه پنج جلدی آن تاکنون دو دفتر به زیور چاپ آراسته شده و بررسی دفتر دوم موضوع مقاله حاضر است:

(۱) همی گفت کای برتر از جایگاه

ز روشن گمان و ز خورشید و ماه

(ض ۲۲ بیت ۱۲۵)

بیت را چنین گزیده‌اند: «ای آن که از هر جایگاهی برتر و از هر روشن‌گمانی فراتر و از خورشید و ماه درخشنده‌تری.» حال آن که در مصراع دوم اشاره‌ای به روشنائی نیست بلکه برتری ایزدی/تباری را بر خورشید و ماه بیان می‌کند.

(۲) فرود آمد از کوه وبالای خواست

همان جامه خسرو آرای خواست (۱۵۱/۲۶)

توضیح ترکیب (بالای خواستن) را به سبک‌شناسی مرحوم بهار باز برد داده‌اند اما در این بیت و بیت شاهد پی نوشت، ترکیب به معنی واژگانی (اسپ خواستن) آمده است و با معنی آیینی آن که در دربار پادشاهان پس از دادن مقامی به شخصی، منادیان برای او طلب باره می‌کردند و بدین گونه بزرگی یافتن او را اعلام، پیوندی ندارد چون در این بیت اسپ و جامه به دستور سام برای پوشیدن و سوار شدن زال سیمرغ پرورد خواسته می‌شود و نشانی از ارتقای مقام و منادی نیست.

(۳) یکایک به شاه آمد این آگهی

که سام آمد از کوه با فرهی (۱۵۷/۲۷) باروی کرد بدین که بیت در وصف پهلوان است و نه پادشاه، (فرو فرهی) را باید به شکوه و بزرگی معنی کرد نه فروغ ایزدی که به پندارهای آیینی و کهن ویژه شاهان بوده است.

(۴) همی بوی مهر آمد از یاد اوی

به دل راحت آرد همه باد اوی (۱۸۹/۳۱)

در حاشیه به ضبط چاپ مسکوا اشاره کرده‌اند: همی بوی مهر آمد از یاد اوی - به دل راحت آمد هم از یاد اوی (۱۹۶/۱۴۹/۱)

ولی افزودن این توضیح نیز ضروری است که این ضبط بر متن فلورانس برتری معنایی دارد چون در سنت شعر پارسی (باد) آورنده (بوی) است نه یاد و بر بنیاد آیه معروف: *الَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمَنُّ الْقُلُوبُ*، (یاد) مایه راحت و آرام دل نه باد.

(۵) بزدر، سیمرغ و بر شدید ابر

همی حلقه زد بر سر مرد گبر (۱۹۸/۳۲) (گبر) در این بیت اگر به (خفتان) معنی شود، شایسته‌تر است چرا که منظور از (مرد گبر) سام می‌باشد و (مرد خفتان = جنگجو) خواندن سام جهان پهلوان بسیار درست‌تر از (آتش پرست) دانستنش است که

صفت ویژه زردشتیان می‌باشد و در خور افراد دارای چهره دینی در شاهنامه.

(۶) همه کابل و دبیر و مای و هند

ز دریای چین تا به دریای سند (۲۱۸/۳۶)

چون (مای) نام شهری بوده در هندوستان، (مای هند) خواندن ترکیب به صورت اضافی درست‌تر است و (و) عطف بین مای و هند در متن نسخه در لهجه حوزه جغرافیایی کاتب دست‌نوشته فلورانس به جای کسره بکار می‌رفته است بطوری که ترکیباتی چون (سرو تخت / سروگاه) باقراءت (سرتخت / سرگاه) در این نسخه و نیز نسخه لنینگراد (۷۳۳) بسیار دیده می‌شود.

(۷) نگارخ تو ز قنوج، رای

فرستد همی سوی خاور خدای (۳۸۶/۶۱)

از آن جایی که (قنوج) در شرق قرار دارد بهتر است (خاور خدای) به (پادشاه مغرب) گزیده شود تازیایی مبالغه حسن عالم گیر رودابه که از خاور تا باختری را فرا گرفته است، افزون‌تر گردد با این توضیح که (خاور به معنی ریشه‌ای و کهن (مغرب) در شاهنامه پیشینه کاربرد دارد:

چو خورشید تابان ز گنبد بگشت

ز بالای همی سوی خاور گذشت (۸۳۴/۱۶۸/۴)

(۸) چنین گفت کز مادر اندر جهان

نژاد کسی در میان مهان

به دیدار سام و به بالای اوی

به پایی دل و دانش و رای اوی (۴۷۹/۴۷۸/۷۵)

این دو بیت در ستایش از سام، پدر زال، است نه خود وی - چنان که در توضیح بیت آمده - و بیت تعریف زال از زبان کنیزکان رودابه یا قید (دگر) و خطاب به خودش، پس از این بیت‌ها ذکر شده است، هم چنین قید (سه دیگر) در دنباله ابیات نشان این است که از سه شخص سخن می‌رود: سام، زال و رودابه.

(۹) منوچهر، هم رای سام سوار

نه بردارد از ره بدین مایه کار (۷۴۵/۹۹)

سجاد آیدنلو

برشاخه سروسایه فکن

برشاخه سروسایه فکن

شاهنامه از دست نویس فلورانس

گزارش: دکتر عزیزا... جوینی

جلد دوم، انتشارات دانشگاه تهران، زمستان ۱۳۷۷

فردوسی اثر مرتضی معین

بیت را چنین خوانده و این گونه معنی کرده‌اند: «منوچهر یا سام هم عقیده خواهد بود و کلمه نه یعنی مخالفتش را در این کار مهم از سرراه برخواهد داشت.» پیشنهاد می‌شود که بر بنیاد چاپهای خالقی و مسکو، (هم) به صورت قید تأکید خوانده شود: منوچهر هم، رای سام سوار و بیت بدین سان گزارش گردد: منوچهر (نیز) اندیشه سام سوار را در باب این کار بنیادین، رد نمی‌کند. ۱۰ ص ۱۰۸ / حاشیه ۱: (زیان) را تلفظی از (ژیان) دانسته‌اند بسان (مژده) که تلفظ (مژده) در لهجه اورامانی است در صورتی که (زیان) گونه بازمانده از پارسی میانه واژه (ژیان) می‌باشد.

۱۱) پیامد بجستش برآو آستی که پیدا کند کژی و راستی (۷۷۰/۱۱۸) (آستی) را در این بیت به دلیل این که نمی‌توان اسباب بسیاری در آن پنهان کرد، به (بقچه) معنی کرده‌اند، باید توجه داشت که (آستی) کوتاه شده (آستین) و به همان معنی متداول امروزی است اما چون در گذشته آستینها برخلاف امروز، گشاد و جادار بوده و نقش (جیب) را داشته، اشیاء گوناگونی را می‌توانستند در آن جای دهند، شواهدی چند در استواری این مطلب: چون به بازار آمد قرصی از آستین بیرون گرفت و خوردن گرفت (کشف المحجوب) آستینم ز گهرهای نهانی پر دار

آستینی که بسی اشک از این دیده سترد (کلیات شمس) در آستین مرقع پیاله پنهان کن که همچو چشم صراحی زمانه خون ریز است (حافظ)

۱۲) پیام پدر، شاه نوذر بداد به دیدار اوسام یل گشت شاد (۹۱۰/۱۳۷) با توجه بدین نکته دستوری که (شاه) بر پایه نظری مبدل منه (نوذر) و براساس نظریه‌ای دیگر جزوی از

ترکیب (شاه نوذر) و در هر دو صورت ساکن است، باید بدون کسره اضافه خوانده شود.

۱۳) سپه جنب جنبان شد و روزگار پس اندر فراز آمد و پیشی غار (۹۳۵/۱۴۱) پیشنهاد می‌شود: (فراز) به بلندی و کوه و (غار) به مغاک و فرو رفتگی در زمین معنی و بیت چنین گزارده شود: سپاه حمله کردند و روز تاریک شد، در پیش من (=سام) غار و پشت کوه قرار داشت و مصراع دوم کنایه از گرفتاری و دوچار سختی شدن است.

۱۴) شود روز چون چشمه رخشان شود زمین چون نگین بدخشان شود (۱۱۲۹/۱۷۴) (نگین بدخشان) را استعاره از گل سرخ دانسته‌اند اما چون بیت در توصیف طلوع خورشید است باید آن را به همان معنی معروف لعل بدخشان گرفت که در بیت، مشبه به تشبیهی با وجه شبه (سرخ) است چرا که در گذشته به دلیل سرخی آسمان پیش از برآمدن کامل خورشید، نور آن را نیز در مواردی سرخ رنگ آورده‌اند که در تأیید این موضوع به شواهدی از خود شاهنامه بسنده می‌شود:

چو خورشید زد عکس بر آسمان پراگند بر لاژورد، ارغوان (=نماد سرخی) (۱۵۵/۸۸/۱) سرمیژه کردند هر دو پرآب

زبان برگشادند بر (آفتاب) که‌ای فرگیتی، یکی لخت نیز نهانی بدار این بدخشان پیشیز (=درم سرخ و استعاره از خورشید)

(ص ۵۸۶/۸۹ و ۵۸۷ خود کتاب مورد بررسی) بر همین پایه، (چون بدخشان شدن زمین) یعنی سرخی آن در آغاز طلوع خورشید و زوال شب. ۱۵) تورابویه دخت مهرباب خاست دلت را هشی سام و کابل کجاست (۱۳۵۶/۲۱۲)

واژه (بویه) بدون روی کرد به ضبط نادرست کلیه نسخ و براساس منابعی چون لغت فرس، گرشاسپ نامه، معجم شاهنامه، تئمه صوان الحکمه و... که صورت درست واژه را آورده‌اند باید به (بویه) تصحیح و در متن قرار داده شود چون (بویه) وسی پنج وجه دیگری که بر پایه ویژگی - حروف پارسی می‌توان از آن ساخت در اثر همانندی تلفظ و نوشتار با (بویه) دو چار غلط خوانی کاتبان دست نوشته‌های شاهنامه شده است.

۱۶) یزد بر سه تا اسپر، گیل وار گشاده به دیگر سوافگند خوار (۱۳۶۸/۲۱۴) (گیل وار) را قید فعل (یزد) گرفته‌اند اما با توجه به این دو نکته که: (۱) (وار) معنای پسوند نسبت نیز دارد (۲) در شاهنامه (سپرگیلی) به عنوان سپری مشهور و سخت بارها بکار رفته است:

سیاوش سپر خواست گیلی چهار دو چوبین و دو ز آهن ایدار (۱۸۵۴/۱۲۰/۳) بهتر است (گیل وار) به معنی (گیلی) و صفت (سپر) گزارش شود و واژه (اسپر) با کسره اضافه، قراءت. ۱۷) به آواز گفتند گردن کشان

که مردم نبیند کسی زین نشان (۱۳۷۷/۲۱۶) نوشته‌اند: «فعل مفرد (نبیند) برای مردم آمده است.» بررسی دقیق مصراع دوم آشکار می‌کند که (مردم) به معنی آدمی و انسان، مفعول جمله است و (کسی)، فاعل آن، پس باید گفت فعل مفرد (نبیند) برای کسی آمده است که درست و مطابق قاعده می‌باشد.

۱۸) تومنکر که بینا دل افسون کند به صندوق تا شیر بیرون کند (۱۵۲۷/۲۴۳) شایسته تر است که (منکر) بر بنیاد نسخ قاهره (۷۴۱)، قاهره (۷۹۶)، لیدن (۸۴۰)، پاریس (۸۴۴)، آکسفورد (۸۵۲)، بریتانیا (۸۹۱) برلین (۸۹۴) و طویقا پوسرای (۹۰۳) به (بنگر) تصحیح و (صندوق) به

دکتر جوینی اقدامی است که در «شاهنامه‌شناسی» بسیار بکار می‌آید و باید در انتظار پایان انتشار دفترهای پنج‌گانه آن بود.

منابع:

- (۱) بهار، محمد تقی، سبک‌شناسی، انتشارات امیر کبیر، چاپ هفتم، ۱۳۷۵
- (۲) خالقی مطلق، جلال، مقاله (دست‌نویس شاهنامه، فلورانس)، گل‌رنجهای کهن، به کوشش علی‌دهباشی، نشر مرکز ۱۳۷۲
- (۳) سرکاراتی، بهمن، مقاله (بازشناسی بقایای افسانه‌گرشاسپ در منظومه‌های حماسی ایران) سایه‌های شکارشده، نشر قطره ۱۳۷۸
- (۴) شمیس، سیروس، فرهنگ اشارات ادبیات فارسی، انتشارات فردوس، ۱۳۷۷
- (۵) شهیدی مازندرانی، حسین، فرهنگ شاهنامه (نام کسان و جایها) بنیاد نیشابور، ۱۳۷۷
- (۶) فردوسی، شاهنامه به کوشش جلال خالقی مطلق، دفتریکم، انتشارات روزبهان، ۱۳۶۸
- (۷) فردوسی، شاهنامه (چاپ مسکو)، به کوشش سعید حمیدیان، دفتر نشر داد، چاپ دوم
- (۸) فردوسی، شاهنامه (نسخه فلورانس)، به گزارش عزیزالله جوینی، جلد نخست، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۵
- (۹) فرشید ورد، خسرو، گفتارهایی دربارهٔ دستور زبان فارسی، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۷۵
- (۱۰) قریب، مهدی، مقاله (مقدمه‌ای بر شاهنامه) بازخوانی شاهنامه، انتشارات توس، ۱۳۶۹
- (۱۱) العلوی، محمد بن الرضابن محمد، معجم شاهنامه، به کوشش حسین خدیوچ، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، چاپ اول ۱۳۵۲
- (۱۲) معین، محمد فرهنگ فارسی، انتشارات امیر کبیر، چاپ هشتم، ۱۳۷۱
- (۱۳) نوشین، عبدالحسین، واژه‌نامه، انتشارات دنیا، چاپ سوم ۱۳۶۹
- (۱۴) هاجری، ضیال‌الدین، فرهنگ وندهای زبان فارسی انتشارات آوای نور، ۱۳۷۷

استعاره از (شکم رودابه) معنی شود تامفهوم بیت، کامل، درست و مطابق با بیت‌های پس و پیش باشد، (سیمرغ به زال می‌گوید): نگاه کن که پزشک آگاه چه سان چاره می‌کند و (شیر = رستم) را از شکم مادر بیرون می‌آورد، مراد از خطاب (بنگر، یعنی) نگران و دل‌آشفته مباش.

(۱۹) تو را خوردنی هست و آب روان

سپاهی به مهر از بر تو توان (۲۹۳/۳۲۵)
مصراع دوم را به (تعظیم سپاه) معنی کرده‌اند اما با روی کرد به معنی (توان = لرزیدن) پیشنهاد می‌شود، چنین گزارش شود: سپاه به سبب علاقه به تو (نودر شاه) از بیم جانت می‌لرزند و همواره به اندیشه سلامت تو در اضطرابند.

(۲۰) به پیش سرپرده آمد فروه

زمهراب دادش فراوان درود (۳۶۵/۳۳۷)
واژه (سرپرده) را آمیخته از (سر + + پرده) دانسته‌اند حال آن‌که این واژه مرکب از دو جزء: (۱) سرا = دیوار (در این ترکیب) و (۲) پرده است و روی هم یعنی دیوار پرده‌ای و (الف) سرا جزو اصل واژه است نه میانوند.

(۲۱) چو برزین و چون قارن رزم زن

چو خرداد و کشواد لشکرشکن (۴۹۳/۳۵۸)
تلفظ نام (برزین)، پهلوان ایرانی، به دلیل این‌که از ریشه پهلوی (بالنده = horzin) می‌باشد، به گونه (برزین) درست‌تر است.

(۲۲) ص ۳۶۱ / حاشیه ۱: برای تعقید لفظی نسخه فلورانس بیتی از داستان رستم و اسفندیار نمونه آورده شده است ولی این داستان در دست‌نویست کتابخانه فلورانس وجود ندارد چرا که این نسخه در اصل در دو دفتر کتابت شده بود ولی امروز فقط جلد نخست آن که تا پایان پادشاهی کیخسرو است، در دسترس می‌باشد و مجلد دوم که داستان رستم و اسفندیار نیز در آن بوده، از بین رفته است.

شرح و توضیح و مقابله نسخه فلورانس از جانب

قرائت افلاطون

□ Reading pLato

Thomas A.SzLeZak university of Tübingen, Germany, 1999

نویسنده با پرداختن به نقد نوشتار در فایروس به عنوان نقطه آغاز - در آنجا که سقراط در این باره بحث می‌کند که کتاب نمی‌تواند خواننده خود را انتخاب کند یا در برابر تفسیرهای نادرست از خود دفاع کند - راه‌حلهایی برای معضلات تفسیر مکالمه [گفتمان]‌های افلاطونی پیشنهاد می‌کند.

قرائت [خوانش] افلاطون، دریافتی فشرده و روشنگر دربارهٔ پیچیدگی‌ها و دشواریهای مکالمات افلاطونی در برابر می‌نهد که برای همه دانشجویان فلسفه افلاطون سودمند می‌افتد.

عهدین و تفسیر آن

The Bible and its

Interpretation

George Brooke university of manchester UK, 1999

عهدین [کتاب مقدس] و تفسیر آن، به تحقیق در این باره می‌پردازد که چگونه متون طومارها در فهم کتاب مقدس به ما کمک می‌کند. بروک یک مرجع معتبر دربارهٔ طومارهاست که به صورتی روشمندانه ارتباط میان نسخه‌های خطی و متن طومارها را بررسی می‌کند که کتابهای شراعی، پیامبران پیشین و بعدی تا تفسیرهای داستانی، شرعی، شعری و مکاشفای را فراهمی می‌گیرد.

این اثر که شامل نمایه [فهرست]‌های قطعات کتابی و طوماری و هم چنین نمایه موضوعی است، پیش‌درآمدی اطلاعاتی بر تفسیر کتاب مقدس و معیار و مناط‌نوشته‌های پیوسته بدان است.

(شناس) نام مجموعه داستانی است از خانم محبوبه میرقدیری که انتشارات روشنگران و مطالعات زنان برای اولین بار در سال ۱۳۷۸ و با تیراژ دو هزار نسخه منتشر کرده است.

مجموعه شامل یازده داستان کوتاه است در صد و چهل و پنج صفحه قطع رقعی. تمامی داستانها از لحن و ریتمی همگن برخوردار هستند حضور یک راوی که گاه اول شخص فاعل یا مفعول می شود در تمام داستانها مشخص است. کوشش شده نوعی لهجه عامیانه در کلیه سطوح داستان (گفتگو، تک‌گویی، توصیف...) رعایت شود، در عین حال بافتی ساده و محکم به وجود آید که این هر دو باعث شده تم یا فضایی یکدست و باورپذیر در تمام داستانهای مجموعه احساس شود. ولی برخی مشکلات همچنان در ساختار و زبان داستانها وجود دارند (همچون کم توجهی به بافت و چشم‌انداز) که امیدواریم در کارهای آینده نویسنده شاهد رفع آنان نیز باشیم.

درونمایه داستانها همگی در ارتباط با مشکلات زن ایرانی است که سیری مشخص را از اولین تا آخرین داستان نشان می‌دهد، از کودکی تا مرگ.

(شناس) که اولین داستان مجموعه - و به گمان من بهترین داستان مجموعه است - درباره دخترک بارداری است که مرد او ناشناس باقی می‌ماند. اما متن داستان سرشار از اشارات و کنایه‌های ظریف است.

(نحس اکبر) برشی چندساعته از زندگی زنی است که شوهرش احتمالاً مفقودالامر شده و او در یک نمایش گاه عکس حلقه نقره شوهرش را می‌یابد.

(مادران) طرحی از یک پارادوکس است. دو مادر ایرانی و عراقی که فرزندانشان را از دست داده‌اند در سوریه، درون حرم روبه‌روی یکدیگر قرار می‌گیرند.

(باران) نیز ساعاتی از زندگی یک زن تنها با فرزندش است. در طول داستان جو شک و ملالی که زندگی او را فراگرفته برای خواننده ساخته می‌شود.

(سلمانی) داستانی (یزنگاهی) است که گره داستان در جمله آخر باز می‌شود. دقایقی از قرار گرفتن عروسی در آرایشگاه و زن آرایشگری در کنار یکدیگر است که زندگی زناشویی‌اش در حال فروپاشی است دختر آرزو می‌کند مثل عکسی باشد که به دیوار نصب شده بی‌خبر از آنکه این عکس عروسی زن سیاه‌روز آرایشگر است. (سوغات) داستان دختری دهاتی است که شوهر نظامی او زن دیگری به خانه می‌آورد. اما نکته داستان بازی تقدیرگونه‌ای است که نویسنده با رختخواب دختر اول می‌کند.

(شور و شین) بیش از دیگر داستانها دارای لهجه عامیانه است. ماجرای ازدواج دختری است که پاهایش به رنگ لبوست با مردی کور و تک‌گویی‌های درونی دختر.

(آن شب که باران آمد) نمایشی از اختلاف طبقاتی است، ماجرای زنی است که در جشن عروسی یکی از نزدیکان چادرش را باد می‌برد و شوهرش به خاطر این حادثه او را کتک می‌زند.

(تنهایی‌های نسا) نوعی تراژدی از زندگی زنی است که بی‌گناه مورد سوءظن شوهر زندان بوده‌اش واقع می‌شود و زندگیش از هم می‌پاشد. مشکلات زبانی در این داستان شدیدتر از بقیه است.

(عروس زمان) تنها داستانی است که مشخصاً به زندگی زن روشنفکری می‌پردازد که مرد مورد علاقه‌اش را در آتش سوزی سینما رکس آبادان از دست داده است و به ازدواجی اجباری تن می‌سپارد.

(دیدار) شاید خوش تکنیک‌ترین داستان این مجموعه باشد، داستان از یک بازی زبانی پدیدار می‌شود که زمان طبیعی را می‌شکند و توهمی فرازمانی پدید می‌آورد. داستان مادری است که می‌خواهد بازمانده‌های پیکر شهیدش را به خانه بیاورد تا در جلوی تابوت گوسفندی قربانی شود. سپس زن به پستوی خانه خود می‌رود و می‌میرد.

همانطور که گفتیم اولین داستان این مجموعه کاریست متفاوت از باقی کتاب، چنانکه حتی می‌توانیم ادعا کنیم که از جدی و زیرکانه‌ترین کارهای ایرانی منتشر شده‌ای است که در چند سال اخیر خواندیم. از

این روی کوشیدیم با شیوه تحلیلی - تأویلی (که مورد اعتقاد قرار دارد) این اثر را بررسی کنیم و چنانکه (میشل فوکو) می‌گوید متن دومی بر مبنای متن اول پدید آورم.

«من (خواننده موضوعی نادان که در برابر متن قرار گرفته باشد نیستم... آن (من) که با متن روبرو می‌شود، خود مجموعه‌ای است از متون دیگر. او کلی است از رمزگان بی‌شمار و گمشده (که تبار آنها گمشده است).»^۱ تصور کنید روزی در حالی که آلبومتان را ورق می‌زنید با عکسی روبرو شوید که دور تادور آن به وسیله قیچی تیزی با ظرافت بریده شده و از صفحه عکس تنها یک چهره باقی مانده است. برای بازشناختن این صورت که از جهان پیرامونش برش خورده است، شما به مجموعه خاطرات خود رجوع می‌کنید، به تمامی صورتهایی که ممکن است روزی به همراه این صورت دیده باشید.

در هنگام شناخت چهره‌های مجهول به جهان از پیش شناخته‌ای که در لایه‌های ذهنمان پنهان است باز می‌گردیم و در آن لحظه تجلی - لحظه‌ای بعد از مشاهده و لحظه‌ای قبل از مکاشفه - تمامی ماحصل ما از جهان در صدمی از ثانیه خلاصه می‌شود. فرایند خواندن یک متن ادبی، شناخت و کسب لذت ادبی، چیزی شبیه بازشناختن تصویری مجهول است، فرایندی که ما را با هر آنچه از پیش خوانده و می‌دانسته‌ایم و حتی آنچه را که فراموش کرده‌ایم که می‌دانسته‌ایم پیوند می‌زند.

داستان کوتاه (شناس) اثر خانم محبوبه میرقدیری نیز به نوعی یک تصویر ناشناس است. گرچه چیزی در پشت آن پنهان است که خواننده را به دغدغه می‌اندازد و چونان عکسی بریده شده تأکید می‌کند (مرا بشناس) داستان از این قرار است «عده‌ای از زنان در یک قاللیف‌خانه ناگاه متوجه می‌شوند یکی از دخترکان به نام (زرین) باردار است. تلاش برای کشف ماجرا و سر سامان دادن به آن آغاز می‌شود ولی راه‌حلهای مختلف فایده‌ای نمی‌بخشند خبر به بیرون درز می‌کند، ناگاه مردم هجوم می‌آورند و در حالی که دختر درون اتاقی که در آن را به روی خود بسته است زایمان می‌کند اظهار

نظریات متفاوتی بیان می‌شود. سرانجام مأمورهای نظمیه دختر را می‌برند و دیگر خبری از او به دست نمی‌آید.

اما در پشت ظاهر این داستان نشانه‌ها و دلالت‌های ظریفی پنهان است که در لابه‌لای زبان تنیده شده است. دلالت‌هایی که باعث می‌شود متن نوشتار خانم قدیری ماهیتی متفاوت با مجموعه متون نوشتاری روزمره که هدف آن ارائه مضمونی مشخص و متعین است - همچون متون خبری، علمی، قضایی، فلسفی و غیره... - داشته باشد.

(زرین) دختری که باردار است، به عنوان شخصیت محوری این داستان به گونه‌ای ساخته و پرداخته شده است که به تدریج تا پایان داستان در هاله‌ای از رمز و راز استحاله می‌یابد؛ و در پایان داستان همچون استقهای بزرگ باقی می‌ماند (فقط خدا عالم است این دختره اصلا کی بود، از کجا آمد و آخر سر به کجا رفت؟!)

در تمام طول داستان این کارکتر محوری (زرین) حتی یک کلمه هم نمی‌گوید حتی محدود حرکاتی را هم که از او می‌بینیم با یک واسطه و از پشت فیلتر نگاه راوی داستان است، خانم قدیری با انتخاب زاویه دیدی دقیق (اول شخص فاعل) - یعنی روایتگری که خود یکی از کارکترهای داستان است - زیرکانه زمینه را برای استحاله سکوت کارکتر محوری داستان فراهم کرده‌اند، زیرا راوی هر آنچه را که بخواهد می‌تواند بگوید.

اینک بیابیم برخی نشانه‌های متن را که نسبتی دلالت‌گون در کشف درونمایه آن دارند بررسی کنیم.

(۱) حادثه در شب جمعه آغاز می‌شود، در حالی که راوی مشغول خواندن فاتحه و ذکر گفتن با تسبیح است. حادثه از دل فضایی روحانی بیرون جهیده است (مجاز مجاورت) قرار گرفتن دو رویداد در کنار هم باعث می‌شود از یکدیگر معنا بی‌گیرند.

(۲) راوی که بیوه زن صاحب قالیباف‌خانه است با (زرین) نسبت مکانی بالا و پایین دارند. همواره راوی از طبقه بالا به سراغ (زرین) می‌رود. اما کارکرد این نشانه

زمانی آشکارتر می‌شود که برای خداوند نیز چندین بار صفت (بالای سر) به کار گرفته می‌شود. یک مجاز مجاورت دیگر.

(۳) راوی موقعیت قضاوت دیگری دارد. او ضمن توصیف هر کارکتر یا موقعیت، درباره آن قضاوت نیز می‌کند. به ظاهر این سوژه است که دارد توضیح داده می‌شود ولی در واقع نویسنده با این تکنیک به طور غیرمستقیم از طریق آنچه راوی می‌بیند، شخصیت خود او را برای ما می‌سازد. شخصیت فاعل شناسنده و نگاه‌از بالا و قاضی‌وار.

(۴) زرین در مواجهه با خشم و هیجان راوی و دیگر زنان، تنها لبخند می‌زند، اما راوی آن را بی‌درنگ به شرارت تأویل می‌کند. در صورتی که هیچ استدلالی برای این قضاوت داده نمی‌شود و خواننده می‌تواند عکس آن را نیز برداشت کند. به همین ترتیب بعد از دیدن شکم دختر بلافاصله قضاوت بر حرام بودن کودک می‌کنند که باز هم حکمی است که قطعیت ندارد. فشرده‌گی زبان در توصیف این بخش فضایی شتاب‌آلود و بی‌استدلال را بیش از پیش القاء می‌کند. در صورتی که امکانات متعدد دیگری در ذهن خواننده باقی می‌ماند که این کودک - این چهره ناشناس - از کجا آمده است. به ویژه که نشانه‌های دیگری نیز وجود دارند که نقیض حرامزادگی کودک هستند. دختر از مرحله کودکی پا فراتر نگذاشته و این را در ترسها و سادگی او می‌بینیم، چنانکه وقتی او را تحدید به سر بریدن (اوسا تقی) یا سوزن زدن به چشم می‌کنند (زرین) آن را باور می‌کند. پدر و مادر دختر نیز ناشناس‌اند، شاید شوهر هم وجود داشته باشد - چنانکه در برخی مناطق روستایی مرسوم است - که ناشناس مانده است. اما بارزترین نشان، ویژگی‌های ظاهری دختر است (قد و قواره و تن و بدنش را که می‌دیدید تازه به قاعدگی نشسته بود، پس چه جور می‌شد گفت مصاب داشته؟) (سر و سینه‌اش هم صاف و صوف بود) هیچ علامت زنانگی و باروری در او دیده نمی‌شود غیر از آنکه به شکل تعجب‌آوری باردار است.

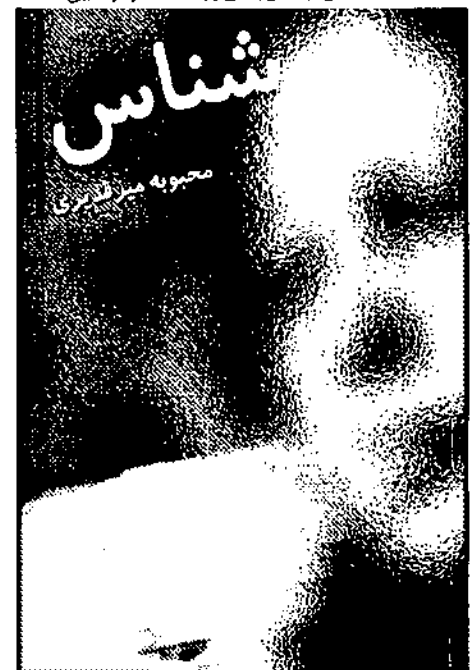
(۵) استحاله رمز و راز کارکتر (زرین) در تمام ساختار داستان تنیده شده است. نشانه‌هایی چون «سکوت،

خنده، حرکات نامفهوم مثل جمع کردن خامه در زیر لیف‌هاش - حرف زدن با خود و غیره... اما جمله‌ای چند بار تکرار می‌شود که بیش از دیگر نشانه‌ها اهمیت دارد و آن خطاب (عزت) به اوست» (به جدم این از اون‌هاست!) که بعد مشخص می‌شود منظورش موجودی غیرانسانی است (می‌گفت دیده که سم داشته)

(۶) تمام موقعیتهای دختر پوشیدگی و پنهان‌گری است. اتاق او سه پله زیرزمین می‌خورد، در موقع وضع حمل در راه به روی خود قفل می‌کند، نوزاد را توی گنجه می‌گذارد، با زبانی نامفهوم و ناشناس حرف می‌زند. آیا این زبان موجوداتی دیگر است، چنانکه (عزت) می‌پندارد، یا چیزیست که به او الهام شده است، چنانکه خیل مردم گمان می‌کنند نظر کرده است. (زینت) گمان می‌کند دخترک (دعا) دارد و راوی میان رجوع به دعا نویسی و آشپخ علی مردود است، شاید خدا خواسته که این کودک در خانه او متولد شود؟

(۷) برجسته‌ترین نشانه‌ها و اوج داستان هنگامی است که صداهایی از پشت در اتاق به گوش می‌رسد و مردمی که هجوم آورده‌اند گوش می‌ایستند، صدا چنان است که گویی نوزاد در لحظه به دنیا آمدن سخن می‌گوید. - چنین گزاره‌ای ما را به یاد چه می‌اندازد؟ - برخی می‌گویند حقه بازی است، بعضی می‌گویند - کودکی نظر کرده است، حتی در آن شلوغی لته‌هایی به چفت و لولای در اتاق زرین گره زده‌اند، اما این همه مردم چرا و چگونه به این خانه هجوم آورده‌اند؟ بیوه زن راوی داستان می‌گوید (عزت) که برای خبر کردن پدر و مادرش رفته بود خبر را پخش کرده است. اما این گفته‌ای است که باز هم استدلالی برای آن ارائه نشده است، مگر این خبر چه بوده است که اینگونه مردم را به این خانه کشانده است؟ مگر (عزت) چقدر فرصت داشته که تمامی مردم شهر را خبر کند. همه چیز به روی دادن معجزه‌ای می‌ماند.

اینجا یکبار دیگر به انتخاب زیرکانه نویسنده درباره زاویه دید پی می‌بریم. همه چیز از نگاه راوی قضاوت‌گر نگریده می‌شود لذا هیچ اجباری برای ارائه استدلال در داستان وجود ندارد، گرچه ترتیب گزاره‌ها و نشانه‌ها به گونه‌ای است که ما خود دست به استدلال

شناس

محبوبه میرقدیری

روشنگران، چاپ اول ۱۳۷۸

می‌زنیم و از مواجهه استنباط راوی و استدلال ما موقعیت
سومی که همانا ساختار معنایی متن است به دست
می‌آید.

با کشف نشانه‌های گنجانده شده در متن اولین
مرحله لحظه بازشناسی پایان می‌پذیرد.

اتفاق جادو گونه‌ای که در ادبیات می‌افتد به هم
پیوستن خطوط تداعی است. (زرین) دختری که در یک
شب جمعه در حین خواندن فاتحه و تذکار به میان
داستان می‌پرد، او که با زبانی ناشناخته حرف می‌زند،
چونان غیرآدمیان و باکره‌واری کم سن و سال است،
سرانجام کودکی به دنیا می‌آورد که باعث می‌شود برخی
به او بهتان گناه ببندند ولی گویی کودک بلافاصله زبان
به سخن گشوده است. تمامی این گزاره‌ها با
پیش‌دانسته‌های ما از تولد حضرت مسیح تلاقی
می‌کنند و چیزی به وجود می‌آید که نه آن روایت مقدس
تاریخی است و نه داستان خانم قدیری، بلکه انگاره
سومی است که در ذهن خواننده به وجود آمده، چیزی که
می‌توان آن را لذت خواندن و نشئه ادبیات خواند، هیچ
دلالت مستقیمی به حضرت مریم وجود ندارد ولی
هاله‌ای آسمانی به وسیله ظرافتهای ادبی در کارکتر
زمینی تداعی می‌شود و چیزی پدید می‌آید که نه این
است و نه آن، بلکه تنها انگارهای ادبی است، زاییده
ذهن من خواننده، چیزی است که به مجموعه
انگارهای هستی اضافه شده است و در لایه‌های ذهن
مُدرك باقی می‌ماند، انگارهای که باعث می‌شود پس از
آن ادراک من خواننده از نوع زن به علاوه زنی دیگر
باشد.

خطوط تداعی در ذهن تا بی‌نهایت امتداد می‌یابند
و به تمامی زنان جهان باز می‌تابد. معجزه ادبیات
اینگونه روی می‌دهد. اگر با دیده تعین‌گری به این متن
بنگریم و به دنبال اشاره‌های مستقیم و صریح باشیم،
مفهومی آسمانی را به تناقضهای زمینی می‌کشانیم و
دچار ستیز در باورها می‌شویم ولی اگر ذهن خود را آزاد
بگذاریم تا داستان، کاری را که می‌تواند با رویاها و
خاطرات ما بکند آن‌گاه تداعی‌هاست که پی‌درپی
شکل می‌گیرند، هر تداعی، تداعی دیگری را
برمی‌انگیزد و تا نهایت قلمرو ذهن آدمی، تا بی‌نهایت
ادامه می‌یابد.

در تفاوت میان زبان روزمره با زبان ادبیات گفته‌اند
زبان کاربردی روزمره هدفش رساندن پیام به فردی
دیگر است ولی ماهیت زبان ادبی مکالمه با تمامی
اثراری است که تاکنون نگاشته شده است^۲ اساساً چنین
ویژگی تداعی گونه‌ای است که یک نوشتار را در سنت
ادبی جهان قرار می‌دهد یا از آن بیرون می‌راند. از این
روی است که می‌گوییم هر شاهکار ادبی در هر سبک و
شیوه اگر تا مرحله انگیزختگی تداعی‌ها و لذت مکاشفه
بالا آمده باشد تمامی زمانها را در بر می‌گیرد، جادوی
جادوانگی ادبیات، عکس برش خورده در لحظه مکاشفه
تمام هستی شناخته شده مدرک را خلاصه می‌کند و
یک غزل حافظ تمامی زمانها را در بر می‌گیرد.

اینک بیاییم برای کسب لذت بیشتر به مجموعه
دیگری از نشانه‌های متن فوق که نشانه‌های عرضی یا
به اصطلاح متخصصین تحلیل ساختاری متون
(پارازیت خنثی یا انگیزاننده خنثی) نامیده می‌شوند -
زیرا در طرح و پیرنگ داستان تأثیر مستقیم ندارند -
بپردازیم. گفتیم راوی - بیوه‌زن صاحب قالیباف‌خانه -
دارای موقعیت قاضی است و ما کارکترهای دیگر را با
قضاوتگری او می‌شناسیم، راوی است که با کلمات خود
شخصیت هر فرد را می‌سجد ولی همین نگاه برتر در
چند جای متن اشاره می‌کند که چشمانش ضعیف است
(چشم و چار منم که خوب نمی‌دید) و نیز اشاره کردیم
موقعیت راوی در بالا است ولی او پای سالمی نیز ندارد
که به وسیله آن با پایین ارتباط برقرار کند. (آن وقتها هم
این پا درد را داشتم. قدم از قدم نمی‌توانستم بردارم.)

نکته قابل توجه دیگر این است که تمامی زنان در
قالیباف‌خانه به گونه‌ای مجرد می‌نمایند، حتی راوی
تأکید می‌کند که بیوه است، فضایی که مرد از آن فقدان
یافته است و حادثه آبستنی را در این اتمسفر مجرد
برجسته و معنی‌دار می‌کند.

نشانه بسیار زیبایی دیگری در پاراگرافهای آغازین
دیده می‌شود که کشف و تجلی آن را به عهده خوانندگان
می‌گذارم. گوشواره قبه‌ای در کاسه شربت. راوی که با
مشاهده وضعیت دخترک از هوش رفته است پس از به
هوش آمدن اولین چیزی که می‌بیند درخشش خورشید
- قبه انتزاعی از خورشید است - گوشواره‌ای در کاسه

است. این را به چه می‌توان تعبیر کرد؟ توجه کنید که نام
دختر نیز زرین است.

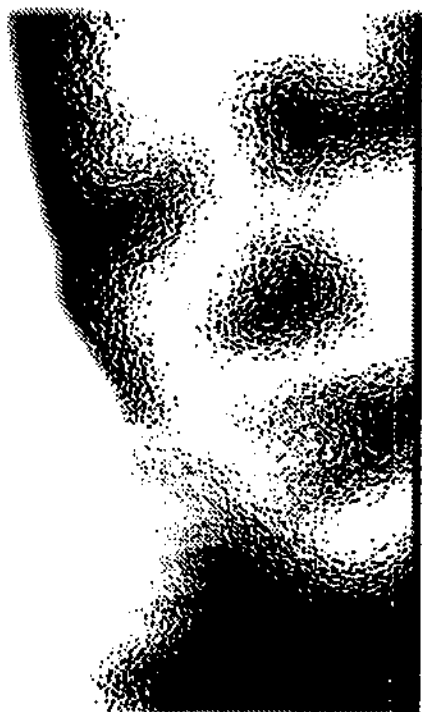
تمامی نکاتی که تاکنون درباره این داستان گفته
شد در ارتباط با یک تأویل خاص بود. اما اینک
می‌کوشم با توجه به همان نشانه‌ها قرائت دومی، کاملاً
متفاوت با اولی به دست دهم و این بیش از پیش بر
ماهیت ادبی این متن - ماهیت نسبی، نامتعیین،
تأویل‌پذیر و باز ادبیات - صحه خواهد گذاشت.

کارکرد شخصیت (اوستاقی تنه‌تاب) در این متن
چیست؟ او کسی است که دختر را از روستایی به این
قالیباف‌خانه آورده است، اوست که دختر را تهدید
می‌کند حرف زدن با خودش را کنار بگذارد و با آشکار
شدن ماجرا تا مدت‌ها ناپدید می‌شود و بعدها هم می‌آید
و سوگند می‌خورد دختر عقل درست و حسابی نداشته و
بی‌کس و کار بوده و او ضبطش کرده است.

در خلاء زمانی‌ای که این مرد دختر را ضبط کرده و
به قالیباف‌خانه آورده چه اتفاقی روی داده است؟ آیا
ممکن است اینگونه داستان را قرائت کرد که در این
فاصله او به دخترک تجاوز کرده و این کودک حاصل
اوست؟ دلایلی وجود دارند. چرا مرد چنان شدید دختری
را که تنها با خود حرف می‌زند کتک می‌زند و تهدید
می‌کند؟ آیا از آن می‌ترسد که ماجرای را که در خفا
اتفاق افتاده فاش کند؟ در پایان صحنه کتک زدن دختر،
حرکت عجیبی از مرد سر می‌زند، می‌گوید دختر (پاک و
پاکیزه) است بعد سرش را خم می‌کند و توی چشمهای
دختر نگاه می‌کند و می‌پرسد (نه؟) و دختر سکوت
می‌کند!

مرد در جایی از داستان دروغ می‌گوید. راوی از او
می‌پرسد این دختر شناس است و او جواب مثبت
می‌دهد ولی در پایان می‌گوید هیچ نام و نشانی از ایل و
تبار دختر نمی‌داند.

پس از برملا شدن ماجرا او ناپدید می‌شود و خبر
می‌رسد که رفته است و تا مدت‌ها نیز نخواهد آمد. ترس
او از چیست؟ زمانی هم که می‌آید تأکید می‌کند - با
لحنی خاص - که او را (صحیح و سالم) تحویل داده بوده

نجوای نوید کننده

عاشق

مارگریت دوراس

ترجمه قاسم روبین

نیلوفر، ۱۳۷۸

در یک نگاه

برای من مسلم شده است که داستان عاشقانه خوش ساخت که آغازی و پایانی دارد و در نیمه هایش بحران پیش می آید شیوه ای است که جامعه امیدوار است بدان شیوه عاشق را وارد که با زبان «دیگری» کنار بیاید... من احساس می کنم عاشق بدبخت حتی قادر نیست از این کنار آمدن بهره ای ببرد و عجب که او حوزه داستان عاشقانه هم نیست. او چیزی دیگر است که شباهت تامی به دیوانگی دارد و بی جهت نیست که می گویم فلانی دیوانه وار عاشق است و از دیدگاه عاشق داستان عاشقانه به کلی محال است. رولان بارت عاشق... روایت مهر ورزی در تاریکی و ابهام است. دوراس اینبار شرح حالش را نومیدانه نجوا می کند تا محتاطانه از هزار توی این سفرنامه عاشقانه و خاموش بگذرد، سفرنامه ای که مرز معصومیت و توحش در آن چنان به هم نزدیک است که گاه اینطور می نماید در حین حادثه ای (مغازله - خشونت) در هم تداخل کرده اند.

در این حماسه خاموش بلوغ و رهایی، رویدادها با فروخورگی شاعرانه بسط می یابد و اشیاء و مکان ها به حد جغرافیای لحظه ای خواب پدیدار می شوند تا خاطرات نویسنده هر چه بیشتر رنگ تجرید گیرد.

با گشودن کتاب، دوراس ما را به متن عتیق یک عکس فرا می خواند تا تصویر خانواده اش به مدد چند کلمه ساده شکل گیرد. او در تحلیل روانشناسی خانواده اش عمیقاً لحظه گرا و مغشوش است. تاریکی های روح مادر را بر خاسته از سرشتش می داند اما سببیت برادر بزرگتر و معصومیت برادر کوچکتر در نظرش از مناسبات رفتاری محیط اطراف ریشه می گیرد. در طی داستان او لحظه ای از محاکمه مادر فروگذار نمی کند و دائماً به شدیدترین وجهی هیستری وار از او جواب می طلبد. در عمق جهان بینی دوراس آدم ها گروهی مختار ازلی (مادر) و دسته ای دیگر مجبور ابد بیند (دو برادر). به دیگر کلام اقتدار جبر و اختیار نیز از لایه های درون نهفت روح نویسنده سر بر می کشد. این ایدئولوژی غریزی صفحه به صفحه دوراس را به پیش داوری های ضد و نقیضی می کشاند تا جهانی از خشم و ترحم زنانه پیش روی خواننده گشوده شود.

در این رمان نثر دوراس به شکلی حرفه ای پیش پا افتاده است (سهل و ممتنع) و رفتار کلمات با هم به گونه ای است که انگار هر کلمه، بی وقفه کلمه بعدی را نفی می کند تا در نهایت این زنجیره انکار، به تهی گونه گی و بی آذینی هر چه بیشتر نثر منجر شود. شاید این ناپایدار نمایی جهان متن تمهیدی باشد بر ناباوری جاودانگی این عشق.

چه گفتن، از این رو تداعی ها و نشانه هایی در کارش نمود پیدا کرده است که باعث شده بتواند وارد حوزه ای از نوشتار شود که آن را ادبیات می خوانند. پیام داستان او در عمیق ترین لایه ها پنهان شده، زبان پنهان گر است نه عریان گر - چون زبان ابزاری روزمره - و جهان مکاشفه و تجلی بر روی ما گشوده است. ساختمان متن چند لایه شده است بدان سان که می توان قرائتهایی حتی متضاد را از آن به دست داد.

اینک در پایان به چند مشکل نیز که در مجموعه داستانهای شناس وجود دارد اشاره می کنیم. در یک تقسیم بندی بسیار کلی ادبیات داستانی در دو دسته بزرگ از هم مجزا می شود. داستانهای دیداری و داستانهای شنیداری. داستانهای شنیداری گروهی هستند که از طریق گوش آنها را ادراک می کنیم، گویی کسی آن را برایمان حکایت می کند. مثل بسیاری از قصه ها و متل های کلاسیک و یا بیشتر سبک های رئالیسم جادویی. دسته دوم داستانهایی هستند که از تصاویر و فریمهای بصری شکل یافته اند مثلاً کارهای همینگوی.

داستان های خانم قدیری از گروه شنیداری هاست. حضور و لحن یک راوی در پس همه داستانها قابل تشخیص است. از این روی می بایست برای پدید آوردن یک ساخت و ساز ماهر و صحیح از شیوه های داستان شنیداری و قوانین پرسپکتیو صدا پیروی می کردند ولی گویا ایشان به برخی نکات فنی فضا سازی از طریق صدا توجه لازم را نداشته اند.

مورد دوم اینکه ایشان همان طور که پیش از این نیز گفته بودیم از زاویه دید (اول شخص فاعل) استفاده کرده بودند ولی در برخی جاها این زاویه دید تبدیل به زاویه (اول شخص مفعول) می شود که متأسفانه هیچ توجیه ساختاری برای این جابجایی مشاهده نمی شود. سوم تعدد بیش از اندازه کارکترهاست که باعث ازدحام شده است و باعث می شود عرض داستان گاه بیشتر از طول داستان به نظر آید.

پانوش:

۱- رولان بارت، نقل از کتاب ساختار و تأویل متن، ص ۳۲۷

بابک احمدی

۲- نقل به مضمون از ژولیا کریستوا

است. این تاکید برای چیست؟ چرا خود را توجیه می کند؟

درباره دیگر نشانه ها مثلاً می توان گفت شاید زمزمه های آشفته دخترک با خود، بازتابی از تأثیر روانی صحنه تجاوز باشد، ترس و سکوت و تمامی دیگر نشانه هایی که در قسمت اول از کودکی، معصومیت و سادگی دختر ارائه دادیم در این قرائت جدید در جهت عکس عمل می کنند. چیزی که از این دیدگاه، دیده می شود نه معصومیت تقدیس شده بلکه سادگی ای است که مورد سوءاستفاده و تجاوز قرار گرفته است. حتی صفت (تنه تاب) قابل تأمل است، بافنده تار قالی، کسی که بنیان حادثه را نهاده است، تارهای حادثه را تنیده است.

با این قرائت تمامی بنایی که در قسمت اول برپا داشته بودیم فرو می ریزد کودک از موجودی نظر کرده به چیزی تبدیل می شود که گوساله سامری را تداعی می کند، وهمی که آدمیان ساده لوح را می فریبد. مردم موجودی را که ثمره اغفال و ظلم است پدیده ای متبرک می پندارند و به در و دیوار لته گره می زنند.

هر کدام از این قرائتها را که بپذیریم در ارزش این کار تفاوتی نمی کند، زیرا این ماهیت ادبیات است که چنین حوزه وسیعی از تداعی و آزادی تخیل را برای انسان به ارمغان می آورد. هر یک از این تأویلهای قرائتهای ممکن دیگر را که بپذیریم یک چیز را تقریباً نمی توان فراموش کرد و آن تجلیل زیرکانه ای است که نویسنده از جنس زن به عمل آورده است. چه کارکتر محوری قصه را تمثیلی مقدس در نظر آوریم یا مظلومی مورد تجاوز قرار گرفته در دو حال روزنه ای در حصار تنهایی زن داستان نداریم. در هر دو قرائت مردم درباره او به خطا می روند و قریانیش می کنند.

دومین چیزی که درباره این داستان باید در نظر گرفت این است که یک (داستان) است. یعنی هر قدر در تأویل و تحلیل آن بکوشیم مثل فنی کشیده شده دوباره به جای اول خود که ماهیت داستان بودن است باز می گردد. پدیده ای متناقض، نسبی محدودیت ناپذیر و زنده... و این از آنجا ناشی می شود که نویسنده بر خلاف اغلب دیگرانی که هر روزه از آنها می خوانیم و می بینیم بر چگونه گفتن همان قدر اندیشیده است که بر

نویسنده با این عبارات، احساساتی بودن و یا حالات روحی شخصیت‌ها را در عمل داستانی نشان نداده است، و از ساده‌ترین و پیش پا افتاده‌ترین روش‌ها بهره گرفته است. اصولاً حالت مالیخولیایی چه گونه است؟ و به چه شیوه می‌توان آن را از چهره و رفتار یک فرد دریافت؟ و یا در یک فیلم نامه چگونه می‌تواند هنرپیشه این حالت را نمایش دهد؟

نکته دوم این است که نویسنده گاه از تعبیر سست و قالبی برای شرح داستان و یا فیلم نامه‌اش بهره گرفته است. مثلاً تصویری که او از فرخنده و حمید در امریکا می‌دهد، تصویری قالبی و دم‌دست است، اگر حمید هرگونه استحاله‌ای هم که یافته باشد، برخوردش با هما پس از ۲ سال و ۸ ماه و ۹ روز، کاملاً باورناپذیر است. بخصوص آن صحنه‌ای که بیانگر اولین برخورد آنهاست و حمید و همسرش بی توجه به هما «سرخ پوست بازی» در می‌آورند.

از طرفی در این بخش که مثلاً فیلم نامه است، گفته شده که هما از داخل خانه برادر، و وقتی توی رختخواب است: «از دور دست صدای افتادن یک قطره شبنم بر روی برگ‌های تازه به گوشش می‌خورد.» (صفحه ۱۹) آیا این صحنه تصویری است؟ یا این که عباراتی از این دست تنها برای تأثیرگذاری احساسی و عاطفی بر خواننده انتخاب شده‌اند؟

در راستای این گونه صحنه‌ها چه گونه می‌توان پذیرفت که هما در مجلس جشن با جوانفر آن‌گونه برخورد می‌کند، یا بهروز را در تاکسی بدون مقدمه درباره سنا توری سخن می‌گوید که پدر هماس؟ چه گونه می‌توان این قدر متکی بر تصادف عمل کرد؟ (اگر بگوییم که بهروز را هما از زمان دانشجو بودن می‌شناخته است، چرا نویسنده اشاره‌ای به این مسئله نکرده است؟)

در حال درگیری است. یک بار که آن دو به شدت با هم یگو مگو کرده‌اند، پرویز از خانه خارج می‌شود و تصمیم می‌گیرد با یکی از دوستانش به نام شادی با اتومبیل از جاده چالوس به شمال بروند، در بین راه اتومبیل به دره سقوط می‌کند و پرویز و شادی می‌میرند.

نقش بهروز را در این میان آن است که او یک دانشجوی اخراجی است که به علت نیاز مالی به مسافركشی می‌پردازد و ناخودآگاه وارد زندگی هما و پرویز می‌شود.

کل فیلم داستان ۲۶ بخش است، ۱۴ بخش آن به داستان زندگی نویسنده اختصاص دارد و ۱۲ بخش بقیه به فیلم نامه تعلق دارد. نحوه تقسیم شدن کتاب به این ۲۶ بخش تابع هیچ نظم خاصی نیست. مثلاً بخش‌ها نه یک در میان به فیلم نامه و داستان اختصاص یافته‌اند، نه دو در میان و غیره. (انگار چون دوره، دوره پست مدرن است آوردن هر نظمی در متنی داستانی نكوهیده است).

در هر دو بخش، یعنی چه فیلم نامه و چه داستان، نویسنده به جای شرح عینی ماجرا و برخورد بی طرفانه در ترسیم وقایع، از توصیف بهره گرفته است. به عبارت بهتر او بر خلاف شیوه‌ای که امروزه در داستان‌نویسی معاصر به کار گرفته می‌شود و نویسندگان به جای گفتن از نشان دادن بهره می‌برند، همه چیز را شخصاً گفته است و خیال خواننده را راحت کرده است و مانع از شرکت کردن خواننده در بازسازی خلاق متن شده است.

به عنوان نمونه، نویسنده به جای آن که سماجت یا ناباوری و تعجب شخصیت‌ها را در چهره و رفتار آنها نشان دهد، تا خواننده خود این حالات را در آنها تشخیص دهد به سادگی گفته است: «هما بار دیگر با سماجت...» (صفحه ۲۶ کتاب)

«گفتگوی ناهنجار هما و شوهرش...» (صفحه ۲۶) «جوان با ناباوری...» (صفحه ۱۳) «راننده در کمال تعجب دید...» (صفحه ۲۶) «پرویز... سرگردان و بی‌هدف... گرسنه و گرم‌زده...» (صفحه ۳۹) «یوسف با نگرانی به انترن جوان نزدیک شد.» (صفحه ۵۱) و یا: «راننده جوان... حالتی مالیخولیایی و غم زده به خود گرفت... به هما که اصولاً زنی مالیخولیایی و احساساتی بود، خیره شد.» (صفحه ۱۳)

شاید اگر نوشته پشت جلد کتاب نبود که در آن نویسنده این کتاب را فیلم‌داستان نامیده، می‌توانستیم درباره‌اش بگوییم داستانی است که در متنی آن سخن از یک فیلم نامه هم در میان است و ماجرای فیلم نامه هم به موازات داستان اصلی پیش می‌رود.

اما زمانی که نویسنده اصرار دارد بگوید فیلم‌داستان، باید دید چه اجبار درونی‌ای او را وادار کرده است فیلم‌داستان به جای داستان یا فیلم نامه بنویسد. قاعدتاً می‌بایست وسوسه گردآوردن نکات مثبت هر دو شیوه او را به این امر واداشته باشد تا از مجموع آن، متنی گیرا و خواندنی به نام فیلم‌داستان خلق کند.

اما مهم‌ترین ویژگی فیلم نامه توان بالایی روایت تصویری آن است و مهم‌ترین ویژگی داستان، گستره وسیع امکان نفوذ نویسنده در ذهن شخصیت‌ها و کندوکاو روانی آنهاست. حال آن که در این اثر کمتر چنین چیزی رخ داده است. حال قبل از سخن بیشتر در این باره، بد نیست خلاصه‌ای از ماجرای فیلم‌داستان بنویسیم.

داستان فیلم‌داستان درباره وقایعی است که برای نویسنده‌ای به نام یوسف صباحی و خانواده‌اش رخ می‌دهد. استخوان لگن مادر یوسف بر اثر زمین خوردگی جا به جا می‌شود و او را به بیمارستان می‌برند، هم زمان شوهر خواهر یوسف را به خاطر کشیدن چک بی‌محل دستگیر می‌کنند، کل داستان اصلی حول محور مشکلاتی دور می‌زند که یوسف در این دو مورد بدانها دچار می‌شود، اما در دل این ماجرا، ماجرای دیگری هم هست یوسف مشغول نوشتن یک فیلم‌نامه داستانی است (او قبلاً فیلم‌های تبلیغاتی درست می‌کرده است) این فیلم نامه از وقایع زندگی فردی به نام بهروز را الهام گرفته شده است. قهرمانان فیلم نامه دو تن به نام‌های هما و پرویزاند. زمان وقوع وقایع فیلم نامه، برخلاف وقایع داستان، قبل از انقلاب است.

هما دختر یک سناتور است و همسرش پرویز که روزگاری داعیه روشنفکری داشته، اینک مدام با او

تابستان سفید

عزیز معتضدی

کتاب سیامک، چاپ اول: ۱۳۷۸

نه تنها برخورد پرویز با هما هنگامی که از آمریکا باز می‌گردد، اغراق‌آمیز است، بلکه نویسنده در غالب صحنه‌ها با استفاده از اغراق، تصویری یک‌جانبه و تک‌بعدی از شخصیت‌ها در ذهن خواننده ایجاد کرده است. مثلاً بهروز به باغبان هما می‌گوید: «چرا می‌زنی مشهدی؟ من همسنگرتوام.» (صفحه ۲۹)

آیا این جمله طنز است؟ یا این که چون در فیلم نامه است، مهم نیست که چرا اینقدر باسهمه‌ای است؟ (به خاطر داشته باشیم که یوسف و بهروز اصرار دارند که ماجرا واقعی است)

گرچه خود نویسنده به باورناپذیر بودن برخی از وقایع فیلم نامه اذعان دارد، اما دلایلی که او از زبان سهیلی می‌گوید (مثل ماجرای مایو و شنا در استخر) آن دلایلی نیست که وقایع فیلم نامه را باورناپذیر می‌سازد، بلکه در اصل کل شخصیت‌های فیلم نامه از پرویز و شادی گرفته تا جوانفر و فهیمه و قاطی و شاهین و بیژن و فسرخنده، شخصیت‌هایی باسهمه‌ای، سست و پوشالی‌اند. آیا کافی است که باورپذیر بودن اعمال یک شخصیت را به واقعیت بیرونی (رخ دادن اعمال او در واقعیت) استناد دهیم؟ آیا ارسطو در حدود دو هزار سال قبل نگفته است که واقع‌نمایی و باورپذیر نشان دادن اثر مهم‌تر از واقعیت بیرون از متن است؟

سست بودن صحنه‌ها و وقایع تنها به فیلم نامه اختصاص ندارد، بلکه در ۱۴ بخش داستان هم به مقدار کافی از این‌گونه صحنه‌ها هست. مثلاً پاسبان از یوسف می‌پرسد چه فیلم‌هایی ساخته‌ای؟ تا بدین وسیله نویسنده فرصت بیابد مسائلی را درباره فیلم‌های مستند یوسف شرح دهد. همچنین هنگامی که پرستار در راهرو بیمارستان گریه فرزانه خواهر یوسف را می‌بیند، می‌گوید: «چرا گریه می‌کنی؟ مادر تان الحمدالله خوبند. بهشان کمی آب دادم و به خواهر تان گفتم سر و صورتش را کمپرس آب سرد کنند... چرا ناراحتی؟» (صفحه ۹۵)

آیا باورپذیر است که یک پرستار با دیدن گریه یک زن در راهرو، تصور کند که حتماً به خاطر مادرش گریه می‌کند؟ و این‌گونه توضیح واضح‌تر دهد؟ (بخصوص آن که هم پرستار و هم بقیه می‌دانند که حال مادر فرزانه خوب است)

در واقع گاه نویسنده به خاطر دادن اطلاعات به خواننده، از این‌گونه روش‌ها بهره گرفته است. مثلاً فرزانه به رویا که خواهرش است درباره سعید پسرعمویشان می‌گوید: «او پسر عمومی ما است.» (صفحه ۸۳) آیا رویا نمی‌داند که سعید پسر عمومی آنهاست، یا این که خواننده از این امر بی‌اطلاع است؟ با همه این حرف‌ها باید گفت که مهم‌ترین ایراد فیلم‌داستان تابستان سفید انبوه ماجراهای پراکنده‌ای است که صفحات داستان را بی‌هیچ منطقی پر کرده است. اصولاً گرفتاری محمود شوهر فرزانه ربطی به ماجرای اصلی داستان ندارد، اما بخش قابل توجهی از آن را به خود اختصاص داده است. همین طور ماجرای مهندس و دکتر بهره‌مانی و بیکار شدن رویا و سخنانی که در کلاتری راجع به افراد مختلف گفته می‌شود و ماجرای شاهین و قاطی در فیلم نامه، اگر این بخش‌ها را از داستان زندگی یوسف و فیلم نامه‌ای که نوشته است حذف کنیم، در واقع فقط یک داستان کوتاه باقی می‌ماند.

اگر به این مسائل اضافه کنیم که نویسنده از قول جوانفر، از واژه انقلابی برای یک فرد مخالف رژیم شاه استفاده کرده است، در حالی که این واژه کاربرد عامش را پس از انقلاب اسلامی یافته است و هیچ‌گاه درباریان و مأموران امنیتی رژیم شاه، فردی انقلابی را با این نام نمی‌نامیدند و همچنین برخوردهای سهل‌انگانه‌ای که گاه با برخی واژه‌ها شده است (مثل یک بار چلوکبابی و یک بار رستوران نامیدن چلوکبابی در صفحه ۳۹) و با این عبارت: «مامان! توی اتاق دراز کشیده زیاد درد ندارد، ولی زیاد هم خوب نیست.» (صفحه ۴۹) تأکید از ماست)

باید بپذیریم که عزیز معترضی با این اثر بیشتر قصدش شوخی با خوانندگان جدی ادبیات بوده است تا نوشتن یک داستان. اگر هم کسی بگوید: بابا این که اصلاً داستان نیست، فیلم نامه است، ناچاریم او را حواله دهیم به منتقدان سینمایی، اما در آن حالت هم حتماً نفر بعدی می‌گوید بابا این که فیلم نامه نیست، بلکه فیلم‌داستان است. آن وقت ناچاریم بگوییم: آهان! خوب، حالا که فیلم‌داستان است، هیچ، حواله‌اش می‌دهیم به...

نوع ادبی در ترجمه

■ *Gender in Translation*

Sherry Simon

Translation Studies Routledge, 1996.

کتاب به بررسی ترجمه انواع ادبی، تفاوت‌های زبانی، سبکی و ساختاری آنها هنگام انتقال به زبان مقصد می‌پردازد و راهنمای خوبی برای مترجمان و نظریه پردازان ترجمه خواهد بود.

اندیشه یونانی، فرهنگ عربی

نهضت ترجمه یونانی - عربی
در بغداد و جامعه دوران عباسیان
(قرن ۲-۴ هـ / ۵-۱۰ م)

■ *Greek Thought, Arabic Culture*

The Graeco - Arabic Translation

Movement in Baghdad and Early Abbasid Society

(2nd - 4 th/ 5-10 th Century).

Dimetri Gustalis, 1998.

گوستاس بررسی‌ای فاضلانه، مهیج و بسیار مستند از این نهضت کلیدی در انتقال فرهنگ یونان باستان به قرون وسطا را در اختیار خواننده قرار می‌دهد. این اثر هرچند در ۲۴۸ صفحه خلاصه شده است، اما از نظر تحقیقی کتابی جامع و معتبر در این موضوع به شمار می‌آید.

نامرئی بودن مترجم کتابی در تاریخ ترجمه

■ *The Translator Invisibility*

A History of Translation

Lawrence Venuti, Routledge, 1994.

این کتاب تاریخ ترجمه را از قرن ۱۷ تا عصر حاضر بررسی می‌کند و نظریه‌های متفاوت درباره ترجمه را در فرهنگ‌های مختلف تشریح می‌کند.

محمد رضا گودرزی

گفتن تمام

از ابر که جدا شد

قطره باران،

نچوا کرد:

«کجا بنشینم»

یاس سپید،

خندید:

«من زمینی توأم»^۱

یاس‌های سپید بر چشمان شاعر بوسه می‌زنند. شاعر در زمان جاری می‌شود و سایه شعری کوتاه، راه را بر شاعر سد می‌کند. چنان معشوقی.

گوئیا معشوق من

مرگ بوده است

و همه این شعرها را

بجای او گفته‌ام

بیژن جلالی، شاعر نازک اندیش، عابر هزار توهایی شعر، او که آواز جانش، جان جهان است، خم می‌شود و بر شعر بوسه می‌زند، طعم شعر را دوست دارد، طعم شعر باران خورده را که به سوی او پرواز می‌کند.

شعر را

اینها و آنجا می‌بینم

رهگذری است

یا پرنده‌ای

یا کلمه‌ای است

که به سوی من

در پرواز است

پروانه‌ای کوچک دل نازکش را در رقص شعله آتش رها می‌کند، و آن سوتر مرغی شعرش را به منقار می‌برد، آواز جان شاعر را.

بر درخت جهان

مرغ افسانه‌ای کلام

نشسته است

و در فریادش

جهان را روشن تر

می‌بینم.

شعر بیژن جلالی، شکل و ساختار ویژه‌ای دارد. «بیژن جلالی، فقط شبیه بیژن جلالی است.» مضمون در شعر بیژن جلالی با ترکیب واژه‌ها و اصوات و عباراتی بیان می‌شود که مخاطب نازک‌اندیش شعرش با او پرواز می‌کند.

می‌بینم حرف و صدا شده‌ام

و چون پرنده‌ای

بال‌های خود را می‌تکانم

زیر باران، کلمات،

موسیقی شعر، چنان مهی که از گندمزار عبور کند، ناشی از اصواتی است که شاعر در شعر خود از آن بهره می‌گیرد. گویی شعر او از ترکیب تعابیر، نازک خیالی، سادگی و اصوات، تولد یافته است. کلمات با سمفونی باد، در گذرند، تا در جایی دور بر زمین، چنان بذری بر خاک باران خورده بنشینند.

کلمات را می‌پاشم

چون بذر گندم

و خوشه شعر را

درو می‌کنم.

تعابیر، اصطلاحات، لحن، فضاهای ساده و صمیمی، و بهره گرفتن از امکانات و ظرفیت‌های زبان فارسی، شعر او را بر مخاطب شعرش جذاب و قابل فهم کرده است. در پس پنهان این تعابیر، سیمای شاعری مطلع و آگاه و آشنا به ادبیات قدیم ایران و ادبیات جهان به خوبی قابل مشاهده است.

زبان چون معبدی است

و هر شعر خوب

پنجره‌ای است

به درون معبد.

شاعر از بطن بی‌قرار کلام زاده می‌شود. هرکجای جهان که باشد. نیما یوشیج می‌گوید: «دنیا خانه من است». هستند شاعرانی که به مسایل روزگارشان عمیق می‌نگرند، و به نوعی تحول ادبی اعتقاد دارند، مگر نیما یوشیج این‌گونه نبود؟ و بیژن جلالی با تسلط بر واژه‌ها، تکیه کلام‌ها و ترکیب موفق این اجزاء با یکدیگر، در ساختاری محکم و استوار از او شاعری موفق به وجود آورده است.

کلمات شعر

چگونه دنبال هم می‌آیند

که گاه بلور الماس هستند

و گاه آب روان

حرفهای شعر با کدام موسیقی

می‌رقصند

که گاه فریاد خزانی هستند

و گاه لبخند بهاری.

سه عنصر تفکر و مضمون و حس ظریف شاعرانه، در شعر بیژن جلالی، با یکدیگر ترکیب می‌شود، و

اسماعیل جنتی

دراندوه از دست شدن
بیژن جلالی (۱۳۷۸-۱۳۰۶)

اندکی باران، اندکی شعر

شعری قابل قبول تولد پیدا می‌کند.

هر کلمه

از هیبت آتشفشان شعر

برخود می‌لرزد

و می‌گریزد به سوی

دل شاعر.

پهنهٔ بیکران شعر بیژن جلالی، چشم انداز فوج فوج کلماتی است که به سوی شعر پرواز می‌کنند. در بافت کلامی و ساختار شعر او پیچیدگی خاصی که نیاز به تعبیر و تفسیر داشته باشد، وجود ندارد. تنها به نوعی تحول ادبی می‌اندیشد، اگرچه این تحول بیشتر در زمینهٔ توجویی در عرصهٔ بیان و مضامین تازه است، تا در عرصهٔ شکل و ساختار شعر.

بعضی از شعرهایم

به آتش می‌پیوندند

بعضی به خاک

بعضی به آب و باد

و من سوختن یا خاک شدن

غرق شدن یا پرواز آنها را

تماشا می‌کنم.

اندکی باران مرا کفایت می‌کند و اندکی آفتاب.

صدایم می‌زند: این صدای شاعر است، صدای او، بیژن جلالی.

«از کتاب تازه چه خبر؟ این روزها مجموعه شعر تازه‌ای چاپ شده است؟»

و من می‌اندیشم: «اندکی باران مرا کفایت می‌کند و اندکی شعر.» از قفسهٔ کتابهای شعر، مجموعه شعری برای او می‌آورم.

- آقای جلالی این کتاب، تازه چاپ شده است:

«در باره شعر.»

کتاب را از دستم می‌گیرد. لبخند همیشگی‌اش بر لبانش است و چشمانش که از شوق می‌درخشند با اندوهی تلخ در ته آن و با انگشتان نازکش، کتاب را ورق می‌زند و در همان حال می‌گوید: «شاعر را می‌شناسم.»

آوای سمفونی شعر، از دور دستها به گوش می‌رسد.

هنوز طنین دلنشین صدایش در گوشم به ترم است:

با مرگ می‌روم اینک

چون سواری در باد

و در بارها می‌خندم

چون دیوانه‌ای

و بذر شاعری را

در خاک اندوه

می‌پاشم.

پرنده‌گانی کوچک شعر را می‌بینم که برفراز مزارش به پروازند.

اندکی باران، اندکی آفتاب، اندکی شعر، اندکی

لبخند همیشگی شاعرانه‌اش، اندکی نگاه مهربانش مرا

کفایت می‌کند.

برای پرندهای که می‌میرد

مرگ،

آسمانی است فراخ.^۲

پانویس:

۱. شعر اول مقاله و پایان مقاله از نویسنده است.

۲. تمامی شعرهای متن برگرفته از کتابهای شعر بیژن جلالی است.

رسوایی‌های ترجمه به سوی یک اخلاق متفاوت

■ The Scandals of Translation

Towards an Ethics of Difference Lawrence Venuti, Temple University, USA, 1998.

رسوایی‌های ترجمه یکی از بحث‌انگیزترین، گسترده‌ترین و پرتأثیرترین کتابهایی است که در زمینه مطالعه و بررسی ترجمه در سالهای اخیر ترجمه شده است. ونوتی در این اثر به عنوان یک مفسر فرهنگی درجه اول، شایستگی خود را اثبات کرده است و با ملاحظه و تأمل در ارتباط میان ترجمه و مجموعه‌های دیگری که به کار مترجم نیاز دارند - مانند شرکت‌ها، دولت‌ها، نهادهای مذهبی، ناشران - به نمایاندن آنچه خود او و رسواییهای ترجمه عنوان می‌کند، پرداخته است. او در این اثر دخالت مجموعه‌های یاد شده در کار مترجم به خصوص هنگامی که ارزشهای فرهنگی آنها را تهدید می‌کند، افشا کرده است.

دریدا، کریستوا و مرز تفکیک

جدایی دو نظریه دارای تفاوت

■ Derida, Kristeva, and the Dividing Line

Articulation of two Theories of Difference

Juliana De Nooy, University of Queensland, Australia, 1998.

هدف این اثر بیان دقیق این موضوع است که چگونه می‌توان نوشته‌های دریدا و کریستوا را از طریق ردیابی تداخل‌ها، واگرایی‌ها (اختلافها)، همانندی‌ها و ناپیوستگی‌های میان آنها، از هم تفکیک کرد. این یک تحقیق دستیاب و جالب در مطالعه نظریه‌ها با اصطلاحات خود آنها، اصطلاحات هریک از آنها و با توجه به متن ادبی موضوع انحصاری مورد توجه آنهاست.

این کتاب نشان می‌دهد که تفکیک نظریه‌ها بحث شرایط کلامی چنان تغییر می‌کند که قرائت دریدایی از ارتباط به گونه‌ای نیست که با تفسیر کریستوایی وفق دهد. این اثر بیان می‌کند که چرا یک پاسخ برای این پرسش که چگونه این دو باهم تناسب دارند، وجود ندارد و در این باره تحقیق می‌کند که در استفاده‌های راهبردی‌ای که آثار آن دو، چه به صورت جدا و چه با هم قرار داده می‌شوند، چه چیز به خطر می‌افتد.

عصر چهارشنبه گذشته با حضور دکتر غلامعلی حداد عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی، در کتابخانه فرهنگستان مراسم بزرگداشت یاد و خاطره مرحومه دکتر صدیقیان برگزار شد. در این مراسم دکتر میرابوطالب میر عابدینی همسر بانو صدیقیان، دکتر جعفر شهیدی، فریدون مشیری، دکتر شیخ الاسلامی رئیس دانشکده ادبیات تهران، دکتر بروچردی، رئیس سابق پژوهشگاه علوم انسانی و سفیر کنونی ایران در فنلاند و جمعی دیگر از اساتید دانشگاهها و ادبا و دفتر آن مرحومه حضور داشتند.

ابتدا دکتر غلامعلی حداد عادل با ابراز تأسف از درگذشت این بانوی گرامی گفت: خانم دکتر صدیقیان را از سی سال پیش می‌شناختم. کارهایش را نیز می‌دیدم و همواره از او به خاطر نوشتن اشاری چون فرهنگ بسامدی حافظ قدردانی می‌کردم چرا که کار پژوهش در اشعار حافظ را آسان نموده‌اند.

وی در پایان سخنانش برای زوج آن مرحومه علو درجات را طلب کرد. پس از او دکتر کتابیون مزداپور در مورد خصوصیات و آثار دکتر صدیقیان گفت: دکتر مهین دخت زنی نامکرم و تکرار نشدنی بود. او دارای استقلال در اندیشه و تیزهوشی در کار علمی بود. استاد مهین دخت به عنوان بانویی دانشمند آغازگر راهی پیمودنی بود. رفتار تأثیرگذارش نشانگر این بود که با انسانی نیرومند طرف هستی. دنیا را آنطور که دلش می‌خواست می‌دید و با سایر افراد متفاوت بود. انس و الفتش به عرفان چیزی از ظرافت زنانه‌اش نمی‌کاست، مثلاً از پرورش گل بنفشه و یا آموزش دستورات آشپزی و حتی انتقال تجربیاتی که طی سفرهای مختلف به کشورهایمانند چین به دست آورده بود. نوشتن مقاله رسم الخط فارسی و شیوه بیان بهتر در نگارش، همه‌وهمه را می‌توانستیم از او بیاموزیم.

قدرت بیان وی در نثر زیبایش به اوج می‌رسد که بی‌گمان از نمونه‌های بارز نثر غنی ایران است. او زنی اندیشمند بود که درد زن بودن را با ادراکی عمیق حس می‌کرد، گرچه همسری مهربان و آگاه چون دکتر میرعابدینی داشت.

کار علمی اصلی او در زمینه نثر فارسی، به ویژه نحو زبان فارسی در قرون پنجم و ششم بود.

از جمله آثار او می‌توانیم از فرهنگ واژه‌نمای بسامدی حافظ (۱۳۶۶)، فرهنگ واژه‌نمای بسامدی غزلیات سعدی (۱۳۷۸)، فرهنگ اساطیری حماسی ایران (۱۳۷۵)، همکاری در تألیف فرهنگ چینی به فارسی و همکاری در تألیف کتاب معجم المفهرس کتب اربعه شیعه یاد کنیم. همچنین بیش از ۴۰ مقاله در زمینه‌های گوناگون از او به یادگار مانده است.

دکتر مزداپور اظهار امیدواری کرد که با جمع‌آوری یادداشتهای پراکنده این بانوی گرانقدر تلاش شود تا واژه‌نمای دیوان شمس وی نیز به چاپ رسد.

همچنین در این جلسه فریدون مشیری به عنوان رئیس انجمن ادبی آفتاب - دکتر صدیقیان یکی از اعضا آن بود - پس از اظهار تأسف به خاطر درگذشت بانو مهین دخت شعر زیر تقدیم روان پاک این استاد عزیز نمود.

رها کن که این غم نه آنگونه است

که با آن توانم مدارا کنم

رها کن سر مانده بر سینه را

توانم اگر سوی بالا کنم

نه دشنام بر چرخ گردون دهم

نه پر خاش بر طاق مینا کنم

رها کن که چشم و دل دادخواه

به سوی خداوند یکتا کنم

بنالم کزو روی گرداندم

چرا تکیه بر ناتوانا کنم

در این جمع گریان کجا می‌روم

کجا بایدت باز پیدا کنم

ترا می‌نهند به تابوت و خاک

مرا می‌برند تماشا کنم

چه بی چشم و رویست دنیای دون

بده خاک بر سر به دنیا کنم

مرا قسمت این شد که در مرگ دوست

بمانم دریغا در یغا کنم

توانم که خاموش مانم ولی

دلی باید از سنگ خارا کنم

مرا نیز چشم انتظارست مرگ

اگر چند امروز و فردا کنم

هنگام شنیدن این اشعار یاران دکتر صدیقیان در سوگ او اشک می‌ریختند.

در ادامه مراسم دکتر احمد محمدی، رئیس دانشکده ادبیات کرج طی سخنانی گفت: دوستان و دانشمندان آنچه را که باید بگویند گفتند و بنده فقط به این بسنده می‌کنم که بانو مهین دخت واقعاً حیف بود که به این زودی از میان ما برود چرا که او چون درخت دانشی بود که بارور شده و در حال بهره دادن و انتقال دانش خود به سایرین بود. در تمام دورانی که با هم همدرس و یا همکار بودیم او را در حال تلاش در تحقیق و پژوهش می‌دیدم. در کار تحقیق وسواس و دقت خاصی داشت و بانویی بود محترم و دانشمندی فاضل و معلمی نمونه، او بسیار خاضع و خاشع بود و همه دوستانش از فراق او رنج می‌بردند، روحش شاد.

در قسمت بعدی برنامه، توران شهریاری قطعه‌ای را که سروده بود خواند و گفت: دکتر صدیقیان بانویی سراسر شوق و احساس و دانش و آگاهی بود.

او عشق خاصی به وطن داشت و در کار و زندگی، نه مردانه بلکه بهتر است بگویم چون ابرزنی فعال و پرتلاش بود.

سپس بهروز ثروتیان، استاد دانشکده ادبیات کرج طی سخنانی گفت: با یاد چهلمین روز درگذشت بانو صدیقیان، باید گفت: این رسم دینی و ملی واقعاً یادکردنی و گرامی داشتنی است. روز سوم را همه با هم به گریه می‌نشینیم روز هفتم یقه غم را می‌بندیم و روز چهلم پیراهن سیاه را کنار می‌نهیم. من تشدید درد نخواهم کرد، همه می‌دانند این بانو تا آخرین قطره روح و وجودش را به فرهنگ این مملکت تزریق کرد. بهر حال هر چند درگذشت هر یک از ستارگان آسمان ادب و فرهنگ ایران جای غم دارد ولی جای ناامیدی ندارد. به هر حال یادش گرامی باد.

برنامه ادامه یافت و اشعار زیبایی توسط اسماعیل نیاورانی قرائت شد، او قطعاتی را نیز در رثاء آن مرحومه خواند و سپس خانم پورفاضل، حقوقدان و عضو انجمن آفتاب و دکتر شیخ الاسلامی از فضایل نیکوی دکتر مهین دخت سخن گفتند.

دکتر مهین دخت صدیقیان در سال ۱۳۱۴ در مشهد متولد و در سیزدهم آذرماه امسال بر اثر ابتلا به بیماری سرطان درگذشت. وی رئیس پژوهشکده ادبیات پژوهشگاه علوم انسانی و استاد زبان و ادبیات فارسی بود. روحش شاد و یاد و خاطره‌اش گرامی باد.

۱۳۷۸/۱۰/۲۹

چهلمین روز درگذشت دکتر مهین دخت صدیقیان

● اخبار اهل قلم

کنگره جهانی جبران خلیل جبران

کنگره جهانی جبران خلیل جبران با شعار جبران شاعر فرهنگ صلح با حضور صاحب نظران کشورهای مختلف در واشنگتن برگزار شد. به نوشته روزنامه عربی

الحیات چاپ لندن جبران خلیل جبران دیگر تنها یک شاعر و نویسنده مهم عرب در قرن بیستم نیست، زیرا آوازه او بسیار فراتر از کشورهای عرب رفته و اخیراً دانشگاه لاملیند - واشنگتن، نخستین کنگره جهانی جبران خلیل را با شرکت سازمان یونسکو و کمیته ملی جبران (لبنان) و مؤسسات تحقیقاتی آمریکا و فرانسه و هند و چین و بریتانیا و سوئیس و مجارستان و لبنان برگزار کرد.

شعار این کنگره «جبران شاعر فرهنگ صلح» بود که با اختصاص یافتن سال ۲۰۰۰ به سال فرهنگ صلح از سوی یونسکو تناسب و هماهنگی داشت.

در این کنگره که شخصیت‌های مهم فرهنگی کشورهای گوناگون از غرب گرفته تا شرق پیرامون آثار و اندیشه‌های جبران خلیل جبران نویسنده مشهور لبنانی به سخنرانی پرداختند، گروه‌های عرب و ایرلندی و ژاپنی و یهودی و آفریقایی و آمریکایی نیز حضور داشتند.

نامه شیموس هینی به خاتمی

«شیموس هینی» برنده نوبل ادبی سال ۱۹۹۵، از ابتکار رئیس جمهوری اسلامی ایران در پیشنهاد «گفت‌وگوی تمدنها» حمایت کرد. این شاعر نامدار ایرلندی که نامه‌اش را برای سفیر ایران در سازمان ملل ارسال کرده است، نظریه گفت‌وگوی تمدنها را، توجه و احترام به فرهنگها و نظریات مختلف بشری اعلام کرده

و می‌نویسد: تلاش برای بسط تساهل، تسامح و تفاهم انسان‌ها می‌تواند ما را به سوی تمدن و معرفت جهانی رهنمون شود؛ جهانی که فرهنگها در آن تقویت می‌شوند.

در نامه شیموس هینی همچنین آمده است: تصمیم برای نامیدن سال ۲۰۰۱ به نام سال «گفت‌وگوی تمدنها» آغازی امیدوارکننده برای هزاره سوم است. من با علاقه‌مندی در انتظار پیشرفت این طرح هستم و امیدوارم کشورم ایرلند، کمکهای موثری در این راه بکند.

سعدی از نگاه اعراب و ایرانیان

نخستین همایش ادبی ایرانی و عربی، با عنوان «سعدی شیراز» با همکاری ایران و کویت در اردیبهشت‌ماه سال آینده در تهران برگزار می‌شود. در این همایش چهارصد و پنجاه شخصیت ادبی و فرهنگی از سراسر جهان عرب و ایران شرکت خواهند داشت که ۲۵۰ نفر از این عده از کشورهای عربی هستند. در حاشیه برگزاری این همایش، شب شعری با حضور شعرای ایران و عرب و میزگردی با عنوان «روابط

فرهنگی ایران و عرب: حال و چشم‌اندازهای آینده» برگزار و ۲ کتاب در معرفی شاعران معاصر ایران و عرب به صورت دوزبانه عرضه می‌شود.

صدایشان رامی‌شنوید؟

مهشید نونهالی که به تازگی ترجمه او از کتاب «نقد ادبی در قرن بیستم» اثر ژان لئونادیه به علاقمندان مباحث نقد ادبی عرضه شده است، بزودی ترجمه

«صدایشان را می‌شنوید؟» اثر ناتالی ساروت را منتشر خواهد کرد. نونهالی ویرایش نهایی «صدایشان را می‌شنوید؟» را تمام کرده و قصد دارد به سراغ اثر دیگر ساروت که «کودکی» نام دارد برود.

یادنامه رشیدالدین میبیدی

جلد دوم یادنامه ابوالفضل رشیدالدین میبیدی که مجموعه مقالات ارائه شده به کنگره رشیدالدین میبیدی

است به کوشش دکتر مهدی ملک ثابت فراهم شده و بزودی از سوی انتشارات یزد منتشر خواهد شد.

نقد شعر و داستان در پکا

به ابتکار «پکا» تنی چند از نویسندگان و شاعران شهرستانی در تهران گرد هم آمدند و به معرفی آثار خود پرداختند. در این نشست که با حضور آقایان عنایت سمیعی و فرخ امیرفریار (کارشناسان کتاب پکا) و جمعی از دستداران کتاب ترتیب یافت محبوبه میرقدیری داستان‌نویس از اراک، بهزاد خواجهات شاعر اهوازی، نصرت‌الله مسعودی شاعر و نماینده نویس خرم‌آبادی و علی‌اصغر شیرزادی داستان‌نویس، قسمتهایی از آثار خود را برای حاضران خواندند. سپس جمعی از دستداران شعر و داستان امروز ایران، به نقد و بررسی آثار آنان پرداختند. در ادامه این گردهمایی دیدگاه کارشناسان کتاب «پکا» در زمینه این دسته از آثار ادبی امروز ایران بیان شد و نویسندگان و شاعران حاضر نیز به بحث و گفت‌وگو و شنود با این دوستان پرداختند.

فلسفه و نظریه

چاپ اول

۱- در آئینه نقد.

عبدالمعلی دستغیب - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری. - ۲۸۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۷۱-۵۱۳-۶

نویسنده در بخش نخست کتاب تعاریف متعددی از نقد به دست می‌دهد و از این رهگذر مقوله «زبان» و «سخن» را با شواهدی چند مطرح می‌سازد. رویکردهای نقد، «تخیل، مجاز و تصویر» و «انواع ادبی» از دیگر مباحث این کتاب هستند. نگارنده در تعریفی از نقد خاطر نشان می‌کند: «نقد... تحقیق و سنجش به منظور شناخت اثری هنری و فلسفی، و شناخت ارزش آن نسبت به اصول کلی آن اثر است».

۲- مبانی و روشهای نقد ادبی.

نصرالله امامی - تهران: جامی. - ۲۳۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲-۶۲۰-۷

چاپ اول

۳- نقد ادبی در قرن بیستم.

ران ایو تادیه: مترجم: مهشید نونهالی. - تهران: نیلوفر. - ۴۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۸-۱۰۸-۹
کتاب پژوهشی است در باب «نقد ادبی» که با تاریخ ادبیات مدال - یعنی علم تاریخ از منظر گوستاو لائسون - آغاز می‌شود: سپس نویسنده نظریه‌ها و روش‌هایی را در نقد ادبی مطرح می‌سازد که در این حوزه تأثیر گذار بوده‌اند. نقد هنرمندان، خاصه هنرمندان قرن بیستم، مقوله دیگری است که نویسنده آن را تبیین کرده است. وی همچنین نظریه‌های خاص نویسنده و زیباشناسی و بوطیقای او را

نقد ادبی در قرن بیستم

ژان فیوتانبه

بیان می‌دارد، آن گاه بازتاب همه آنها را در آثار دیگران بررسی می‌کند. نقد تناتر، مقوله تاریخ ادبیات، جامعه‌شناسی ادبیات، زبان‌شناسی و نشانه‌شناسی ادبیات از دیگر مباحث این کتاب است. این اثر در ده فصل به چاپ رسیده که عناوین آن بدین قرار است: فورمالیست‌های روس، نقد در آلمان، نقد مبتنی بر آگاهی، نقد دنیای خیال، نقد روان کاوانه، جامعه‌شناسی ادبیات، زبان‌شناسی و ادبیات، نشانه‌شناسی ادبیات، بوطیقا و نقد تکوینی. در انتهای کتاب نتیجه مباحث، کتاب‌نامه، واژه‌نامه فارسی به فرانسه، و فهرست نام‌ها به طبع رسیده است.

چاپ اول

۴- واژه‌نگارهای چینی رسانده شعر.

ارنست فلولوزا. - اصفهان: فردا. - ۱۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Chinese written characters as a medium for poetry

شابک: ۹۶۴-۶۲۲۸-۲۰۰-۲

آنچه در این کتاب چاپ گردیده ترجمه رساله «ارنست فلولوزا» در باب شعر است که همراه با ترجمه مقاله «زبان»، نوشته «امرسون» - که تأثیری عمیق بر فلولوزا گذاشت - همچنین ترجمه فصلی از کتاب «الفبای خواندن» نوشته «عزرا پاونده»، نیز ترجمه فصلی از کتاب آقا و خانم «واکاری» (با عنوان «سیر

تکوینی تصویر نگارهای چینی)» فراهم آمده است. «احمد اخوت» هدف از تدوین این کتاب را آشنایی خوانندگان با تصویرنگارهای چینی و پیوند دیالکتیک آن با طبیعت و کنش اجتماعی، ذکر کرده است. رساله ارنست فلولوزا که به تجزیه و تحلیل زبان و اشعار چینی اختصاص یافته در واقع پژوهشی است در باب مبانی هنر و زیبایی‌شناسی.

فن نگارش و بیان، و مجموعه‌های ادبی

چاپ اول

۵- آبی کوچک عشق: گزیده اشعار جهان: با مقدمه‌ای از کارل گوستایونگ.

مقدمه: کارل گوستاو یونگ: مترجم: چیستا یثربی. - تهران: نامیرا. - ۱۹۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۰۲۲-۰۰-X

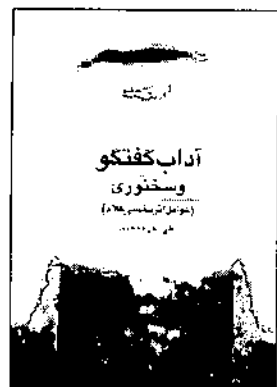
در این مجموعه، اشعاری چند از عاشقانه‌های جهان، برگزیده شده و با مقدمه‌ای کوتاه از «کارل گوستاو یونگ» با موضوع «خیال‌پردازی، هنر و جاودانگی» ترجمه و به چاپ رسیده است. برای نمونه «عشق من، گل سرخی است»، سروده «رابرت برنز» (شاعر اسکاتلندی): «عشق من، همچون گل سرخی است / که در اوایل بهار رویده است / و یا همچون نوای شیرین موسیقی / که از دورها به گوش رسیده است / هر چقدر که تو دلپذیر من، زیبا هستی / به همان اندازه من عاشقم / و عاشقت خواهم / تا دریاها به خشکی رسند /...»

چاپ اول

۶- آداب گفتگو و سخنوری «عوامل اثر بخشی کلام».

علی نورمحمدی. - تهران: فروزان. - ۲۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۹۲۲-۶-۹

در این کتاب عوامل مؤثر در کلام، نیز

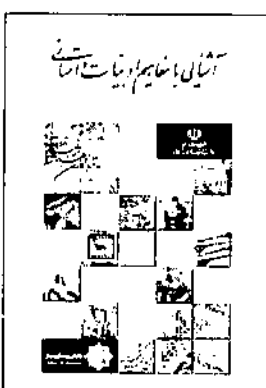

آداب گفت و گو و سخنوری در بیست و یک فصل بیان شده است. شماری از فصل‌های کتاب بدین قرار است: «اهمیت زبان برای انسان و مراحل یادگیری آن»، «نقش علم و آگاهی در کلام و بیان»، «مراحل اولیه ایجاد ارتباط کلامی»، «قواعد دستوری زبان»، «آفت‌های زبان و کلام» و «آیین سخنرانی یا سخن گفتن در جمع». در فصل پایانی ضرب‌المثل‌هایی ایرانی در باب زبان و گفت و گو آمده و فهرست منابع نیز درج شده است.

چاپ اول

۷- آشنایی با مفاهیم ادبیات داستانی.

تهیه و تنظیم: معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت فرهنگ و آموزش عالی. - تهران: نقش جهان هنر. - ۹۲ ص. - رحلی (شمیز). - چاپ اول / ۴۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۶۳۲-۲-۶

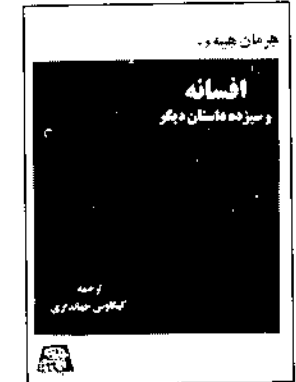

این مجموعه که از سوی «معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت فرهنگ و آموزش عالی» تهیه شده حاوی مباحثی است درباره «فن داستان‌نویسی» که در آن مباحثی همچون: درون مایه و تم داستان، زاویه دید داستان، شخصیت پردازی، صحنه پردازی، گفت و گو، تله یا وسط داستان، و اوچ و مردگشایی تشریح شده است. در بخش بعدی کتاب فهرستی از برگزیده مشاهیر داستان‌نویسی جهان و ایران به چاپ رسیده است. «آثار معتبر و مرجع در

زمینه داستان نویسی، «گزیده نشریات ادبی»، «گزیده جلسات، انجمن ها و کلاس ها»، «تاریخچه مختصر داستان نویسی در جهان»، «چگونگی وارد شدن به دنیای قصه» (شرحی اجمالی بر کانون های ادبیات داستانی) و «برنامه مطالعاتی پیشنهادی برای علاقه مندان به قصه نویسی»، از دیگر موضوعات این مجموعه به شمار می آید.

چاپ اول

۸- افسانه و سیزده داستان دیگر. هرمان هسه ... او دیگران! مترجم: کیاکاوس جهانمندی - تهران: اساطیر - ۲۳۲ ص. - رقی (شمیز) - ۹۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۷۲-X

افسانه و سیزده داستان دیگر در مجموعه حاضر، ۱۲ داستان کوتاه از نویسندگان مشهور جهان، جمع آمده است. در ابتدای هر داستان، زندگی و آثار نویسنده به اختصار معرفی شده است. در «افسانه» اثر «هرمان هسه» جوانی به سفارش پدر پیر خود، سفری خیالی را آغاز می کند. او ابتدا با دخترکی روبه رو می شود که برای دروگران غذا می برد. در گفت و گویی میان این دو، جوان یادآور می شود که عشق زیباترین پدیده روی زمین است. او سرانجام دخترک را با اندوه ترک می گوید و با سگدار کشتی به گفت و گو مشغول می شود و درمی یابد که عشق، زندگی و مرگ زیباترین سروده ها نیستند. همچنین هیچ راهی بازگشت ندارد، اگر آدم بخواهد به کنه دنیا پی ببرد، همیشه باید پیش برود....

۹- بر ساحل سخن: آیین درست نویسی و شیوانگاری همراه با: تجربه های قلمی و دانستنی های ادبی. ابوالقاسم حسینی - قم: دارالتفلیح - ۲۴۴ ص. - رقی (شمیز) - ۹۶۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۵۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۲۳-۲۴-X

۱۰- جای دیگر (مجموعه

داستان)

جان بویتون پریستلی ... او دیگران! مترجم: پوران فرخزاد - تهران: راهیان اندیشه - ۲۰۸ ص. - رقی (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۹۵-۰۲-X

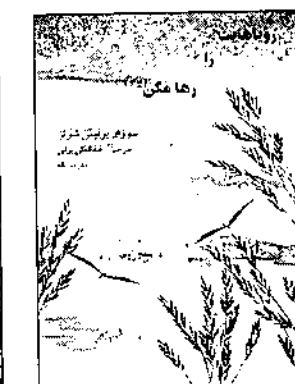
چاپ اول

مترجم این کتاب در مقدمه آن اذعان می دارد: «خط پیوند پنج داستانی که از چهار نویسنده اندیشمند دنیای غرب (جای دیگر و «افسانه آقای استرنبری» / جی. بی. پریستلی؛ «روای آرماگدون» / آ. جی. ولز؛ «روای یک مرد مسخره» / فنودور داستایفسکی؛ «لرد مونث دارگو» / سامرست موم) در این نامه برگزین شده، «خواب» است: جهانی فراسوی دنیای واقع و آمیخته با وهم و پندار و افسانه و افسون...»

چاپ اول

۱۱- رویاهایت را رها مکن. گردآورنده: سوزان پولیس شوتز؛ مترجم: عبدالغلی براتی - تهران: نسیم دانش - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۵۲۴-۳-X

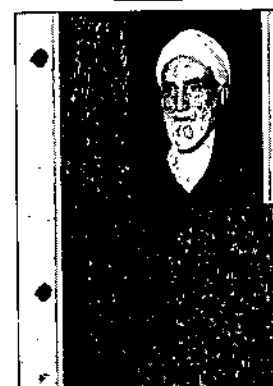

در این مجموعه گفته ها و سروده هایی از اشخاص برجسته جهان، گردآمده و در کنار متن انگلیسی ترجمه فارسی آنها نیز به چاپ رسیده است. درون مایه این گفتارها «امید»، «پایداری» و تأکید بر توان و نیروی آدمی است.

۱۲- سخن و سخنوری.

محمدتقی فلسفی - قم: دفتر نشر فرهنگ اسلامی - ۲۶۴ ص. - وزیری (کالینگور) - ۱۴۲۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۲۰-۶۹۷-X

چاپ اول

در این کتاب شیوه های سخنوری و خطابه برای واعظان به طبع رسیده است. مباحث اصلی کتاب عبارت اند از: «پیرامون سخن»، «سخنور و نفوذ کلام»، «سخنوری و بصیرت»، «تقوا و خلوص سخنور»، «سخنور و مقدمه سخن»، «سخنوری و زاویه»، «سخنور و حدشناسی»، «سخنور و فصاحت»، «بلاغت سخنور»، «سخنور و شنوندگان»، «سخنوری و رعایت هم آهنگی»، «سخنوری و شیاعت»، «محتوای کلام سخنور»، «سخنور و فهماندن سخن»، و «سخنوری و پاسخگویی به شبهات».

چاپ اول

۱۳- معجزه تجربه ها (بارش تجربه های راهبردی برای زندگی بهتر). حمیدرضا غلامرضایی - تهران: نسل نواندیش - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۴-۲۴-X

کتاب مجموعه ای است از کلمات قصار با نمونه هایی از این دست: «برای عشق ورزیدن و کار نیک کردن، منتظر فردا نباشیم»، «بهتر است به پشت سر خود نگاه نکنیم، مگر وقتی

که بخواهیم بیاموزیم». سخت ترین کار آن است که خود را بشناسیم و آسانترین کار این است که دیگران را نصیحت کنیم». «نتیجه و محصول زندگی ما چیزی است که خود ما خواسته ایم». «شالوده و بنای سعادت انسان چیزی نیست که به دست دیگران ساخته شده باشد».

واژه نامه ها و دائرة المعارفها

چاپ اول

۱۴- زایش دوباره. جواد برومندسید - کرمان: خدمات فرهنگی کرمان - ۳۶۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۱۶-۰۰-X

«زایش دوباره» کتابی است درباره اصطلاحات و تعبیرات تاریخ و فرهنگ دوران باستانی که در اشعار آثار پیشینیان به نوعی بدان اشاره شده است. نگارنده بر آن است تا گوشه ای از این باور و بنیاد آن را که سابقه ای طولانی دارد بازگو نماید. وی بدین منظور کتاب را در هفت بخش تدوین می کند: «زایش و خاستگاه آن»، «مراتب کمال»، «منازل کمال»، «نشأت کمال»، «مرگ پایان زندگی نیست»، «زایش ها» و «آدم کامل». مولف پس از شرح هر اصطلاح شاهد و مثالی از سروده های شاعران ایرانی آورده و در پایان کتاب فهرست اسامی خاص، اصطلاحات و منابع را گنجانده است.

وزن، عروض، قافیه

۱۵- آشنایی با عروض و قافیه. سیروس شمیسا - تهران: فردوس - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ پانزدهم / ۴۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: An introduction to prosody. شابک: ۹۶۴-۵۵۰۹-۷۸-X

۱۶- آیهام. سیروس شمیسا - تهران: فردوس - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ پانزدهم / ۴۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: A collection of verses. شابک: ۹۶۴-۵۵۰۹-۷۸-X

محمد صادقی - تهران: حجم سبز - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۰۰

چاپ اول

ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۰۵۶-۰۰-X

معانی و بیان

۱۷- زیورهای سخن (صناعات ادبی) و گونه های شعر پارسی. جهانبخش نوروزی - شیراز: راهگشا - ۲۵۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۴۴-۲۶-X

۱۸- نگاهی تازه به بدیع. سیروس شمیسا - تهران: فردوس - ۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ یازدهم / ۴۴۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Figures Of Speech: A New Outline. شابک: ۹۶۴-۵۵۰۹-۷۷-X

بررسی و تمرین

چاپ اول

۱۹- راهنمای فارسی سد ساله دوره راهنمایی (سال اول، دوم، سوم). منصور یامرد ... او دیگران! - تهران: کاریزان - ۲۰۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۸۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۰۹۸-۰۰-X

چاپ اول

۲۰- زبان و فارسی عمومی (پیش دانشگاهی). هامون سبطی، ویراستار: احمد سبحانی، علی صابرتهرانی - تهران: اندیشه سازان - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۴۹-۴۷-X

چاپ اول

۲۱- سوابق طبقة بندی شده ادبیات فارسی (۳ و ۴) و زبان فارسی (۳ و ۴) شامل ۹۰۰ پرسش چهارگزینه ای با پاسخ... سعدالله زارع کاریزی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۶۴-X

۲۲- کنکور مکاتبات ادبیات فارسی: ویژه نظام جدید. جواد افخمی. - تهران: فرهنگ

چاپ اول

سازان. - ۲۲۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۳۳-۰۸۴-۶

۲۳- گزیده‌ای از فارسی برای عموم در دو بخش. تهیه و تنظیم: جهانیش نوری. - شیراز: راهگشا، دانشگاه آزاد اسلامی (واحد شیراز). - ۲۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۴۴-۰۰۸-۳

۲۴- گنجینه پرسش‌های طلایی ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی ۲ و ۱. پرویز صالحی. - تهران: آیندگان. - ۲۲۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۱-۲۶-۸

چاپ اول

۲۵- مجموعه سوالات درجه‌بندی شده ادبیات پیش‌دانشگاهی. سعدالله زارع. - او دیگران. - تهران: مهرگان توس، کانون فرهنگی آموزش. - ۴۸ ص. - رحلی (گلاسه). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۸۳-۰۰۴-۹

چاپ اول

۲۶- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد آرایه‌های ادبی سال سوم نظام جدید «با پاسخ تشریحی». رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۷۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۰۸-۰

چاپ اول

۲۷- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد ادبیات فارسی (۵) نظام جدید «با پاسخ تشریحی». رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۱۰۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۰۲-۱

۲۸- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد ادبیات فارسی (۳) و (۴) نظام جدید «با پاسخ تشریحی». رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۱۰۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۱۷۸-۵

چاپ اول

۲۹- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد ادبیات فارسی (۱) پیش‌دانشگاهی «با پاسخ تشریحی». رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۵۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۵۲-۸

چاپ اول

۳۰- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی «با پاسخ تشریحی». رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۶۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۵۳-۶

چاپ اول

۳۱- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد تاریخ ادبیات ایران (۲) نظام جدید «با پاسخ تشریحی». اکرم رضائی، رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۵۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۱۰-۲

چاپ اول

۳۲- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد تاریخ ادبیات ایران (۱) نظام جدید «با پاسخ تشریحی». رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۴۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۱۹۴-۷

چاپ اول

۳۳- مجموعه سوالات طبقه‌بندی

شده و استاندارد زبان و ادبیات فارسی (۱) پیش‌دانشگاهی «با پاسخ تشریحی». رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۶۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۲۹-۳

چاپ اول

۳۴- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد زبان و ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی «با پاسخ تشریحی». رقیه کریم‌زاده‌نقشینه. - تهران: گل واژه. - ۷۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۳۰-۷

۳۵- مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی شامل پرسش‌های چهار گزینه‌ای: ۱- زبان و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی... گردآورنده: سعدالله زارع‌کاریزی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۲۰۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۴۵-۳

۳۶- مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی شامل پرسش‌های چهارگزینه‌ای: ۱- زبان و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی... گردآورنده: سعدالله زارع‌کاریزی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۲۰۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۴۵-۳

مجموعه‌هایی که موضوع خاصی در آنها مطرح شده

۳۷- چهره مسیح در ادبیات فارسی. قمرزین کوب. آریان. - تهران: سخن. - ۳۵۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۲۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۲۷-۴

چاپ اول

۳۸- صدای آواز: یادنامی محمد مختاری و محمدجعفر پوینده. کانون نویسندگان ایران: گردآورنده: عباس قزوینچی. - تهران: فصل سبز. - ۳۵۲ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۰۲-۱

۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۴۳-۰۰۰-۳

بخش نخست این کتاب که به شکل گاه شمار و بر محور فعالیت‌های «کانون نویسندگان ایران» تنظیم گردیده این موضوعات را شامل می‌شود: «چگونگی تشکیل کانون نویسندگان ایران»، «اوج و فرود فعالیت کانون نویسندگان ایران در مراحل مختلف»، «رشد فعالیت‌های مجدد کانون تا انتشار متن ۱۳۴ نویسنده»، «از انتشار متن ۱۳۴ نویسنده تا پاییز ۱۳۷۷»، «آذر ماه ۱۳۷۷، شهادت محمد مختاری، محمدجعفر پوینده و...»، «اعتراضات مردمی و افشای محافل قاتلان از آذر ماه ۱۳۷۷ تاکنون». بخش دوم کتاب، مختصری است از زندگی و کتاب‌شناسی محمد مختاری و محمدجعفر پوینده، بخش سوم، گوشه‌هایی از دیدگاه‌های محمد مختاری و محمدجعفر پوینده است درباره کانون نویسندگان و دشواری‌های نشر در ایران. بخش‌های چهارم و پنجم شامل مقالات و اشعاری است در سوگ این دو تن.

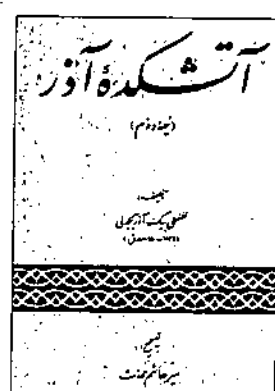
مجموعه‌ها و جنگهای شعر

۳۹- آستان دوست: مجموعه‌ای از آثار شعری ایران. گردآورنده: عطاءالله عسکری. - تهران: زهد. - ۲۴۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۲۴-۳-۵

چاپ اول

۴۰- آتشکده آذر. لطفعلی بن آقاخان آذرسیگلدی: مصحح: هاشم محدث. - تهران: امیر کبیر. - ۱۱۶ ص. - جلد دوم. - وزیری (گالینگور). - ۳۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۵۲۸-۲

«آتشکده آذر» شامل شرح حال و گلچینی از اشعار نزدیک به ۸۵۰ شاعر فارسی‌گوی است، به انضمام مطالب

تاریخی درباره حمله «افاغه» به ایران و سلطنت نادرشاه افشار و کریم‌خان زند. این کتاب ترتیب جغرافیایی دارد و برحسب کشورها، ایالت‌ها و شهرها نظام یافته است. در کتاب حاضر که قسمت دوم «آتشکده آذر» است، شرح حال معاصران مولف نیز درج شده و در پایان فهرست آیات قرآنی، احادیث، منابع، کشف الابیات و اسامی خاص آمده است.

۴۱- در پیرامون ادبیات. احمد کسروی؛ به اهتمام: عزیزالله علیزاده. - تهران: فردوس. - ۱۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۰-۰۱۶-۷

۴۲- زندگینامه شاعران ایران. لیلا صوفی. - تهران: جاجرمی. - ۳۹۶ ص. - وزیری (سلفون). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۶۶-۱۳-۷

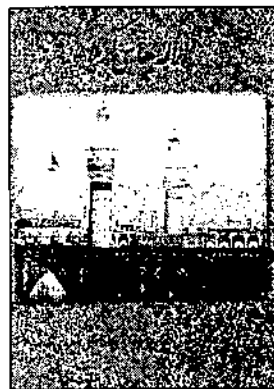
۴۳- زندگینامه شاعران ایران. لیلا صوفی. - تهران: جاجرمی. - ۴۴۰ ص. - جیبی (سلفون). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۶۶-۱۴-۵

۴۴- شرح حال شاعران ایران (با تجدیدنظر و اضافات): ایرج میرزا - یسایا طاهر عریان - پروین اعتصامی... اکبر مرتضی‌پور. - تهران: عطار. - ۲۱۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۱۰-۰۰۰-۷

اشعار مذهبی، عرفانی، اخلاقی

چاپ اول

۴۵- لاله‌های کربلا. گردآورنده: ناصر آدینه. - اصفهان: نامی. - ۲۳۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۵۶۵-۴-۸

«لاله‌های کربلا» اشعاری است در منقبت و رئای سالار شهیدان که آن را «سید ناصر آدینه» سروده و گردآوری نموده است. ضمن آن که برخی اشعار کتاب نیز به حمد و ثنای پرورگار، نوحه امام حسن مجتبی (ع) و دیگر شهیدان کربلا مربوط می‌شود.

چاپ اول

۴۶- هفتاد و دو شقایق: مجموعه شعر.

گردآورنده: محسن حافظی - تهران: اسما - ۲۶۴ ص. - جیبی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۰۹-۱

کتاب حاوی اشعاری است مذهبی درباره قیام امام حسین (ع) و شهادت یاران ایشان که در دوازده بخش به طبع رسیده است. شماری از این شعرها پدین قرار است: «کوی وفا / علی انسانی»، «کیمیای عشق / جواد محدثی»، «کیمه دل / احمد فلسفی کاشانی» و «تن گلبرگ / ساعی پروچردی».

۸۵۱/۹ قصیده

چاپ اول

۴۷- نوای غزل: برگزیده بهترین غزلیات شعرای غزلسرا. گردآورنده: جلال فراسمی - تهران: زرین قلم - ۳۶۸ ص. - جلد چهارم -

وزیری (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۲۲۳-۶-۷

چاپ اول

۴۸- نوای غزل: برگزیده بهترین غزلیات شعرای غزلسرا. جلال فراسمی - تهران: زرین قلم - ۳۶۸ ص. - جلد پنجم - وزیری (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۲۲۳-۷-۵

شعر فارسی قرن ۴

۴۹- جهان‌بینی و حکمت فردوسی.

ابوالقاسم فردوسی: به اهتمام: محمود حکیمی، کریم حسینی تبار - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی - ۱۳۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۲۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۳۰-۱۸۴-۶

۵۰- حماسه رستم و اسفندیار. گردآورنده: منصور رستگار فسایی - تهران: جامی - ۲۸۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۵۱-۱

شعر فارسی قرن ۵

چاپ اول

۵۱- پاره سمرقند: بازشناخت حکیم ناصرخسرو قبادیانی به راهنمایی آثارش. رحیم مسلمانیان قبادیانی - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۳۰-۷۷۷-۱

نگارنده این کتاب بر آن است با استناد به اشعار ناصرخسرو - علاوه بر جست و جویی در زندگی شاعر - این مقولات را تبیین نماید. «درون مایه شعر از منظر ناصرخسرو»، «اولویت

داشتن لفظ یا معنی در نظر شاعر»، «چگونگی ارزیابی ناصرخسرو از اشعار خویش»، «میزان ارزشمند بودن بینش ناصرخسرو» و مباحثی از این دست. مولف بخش نخست را به زندگی نامه ناصرخسرو اختصاص می‌دهد. در بخش دوم تحت عنوان «درون مایه» حکمت، دین و پند و اندرز در اشعار ناصر بررسی می‌شود. نگارنده در این بخش، همچنین نکوهش مدح و طمع، و هزل و غزل را در بینش شاعر نشان می‌دهد. «قهرمان شعر»، «نوآوری در شعر»، «شرایط سخن» و «جایگاه سخن» مباحث بخش سوم را تشکیل می‌دهد. مولف در بخش چهارم (فخریه شاعر) ویژگی‌ها و کمالات شعری سراینده را با شواهدی چند، عرضه می‌کند. در انتهای کتاب، «کتابنامه» به طبع رسیده است.

چاپ اول

۵۲- دوبیتی‌های باباطاهر. گردآورنده: فرشید اقبال: خطاط: داود کریمی - تهران: اقبال، سازمان میراث فرهنگی کشور - ۹۶ ص. - رحلی (سلفون) - ۹۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Poems of baba tahir. شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۴۵-۸

در کتاب حاضر پنجاه و پنج دوبیتی از «باباطاهر عریان» همراه با برگردان انگلیسی آنها چاپ شده است. این دوبیتی‌ها با خوشنویسی «داود کریمی» و مینیاتورهایی «کلارا آبکار» به چاپ رسیده است. گردآورنده در پیش‌گفتار مطالبی درباره زندگی و آثار «باباطاهر» بیان نموده است.

چاپ اول

۵۳- رباعیات خیام. عمرین ابراهیم خیام: گردآورنده: فرشید اقبال: خطاط: داود کریمی - تهران: اقبال، سازمان میراث فرهنگی کشور - ۲۲۰ ص. - رحلی (سلفون) - ۱۲۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Rubaiyat of Omar Khayyam. شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۰۴۶-۶. در این چاپ، رباعیات حکیم

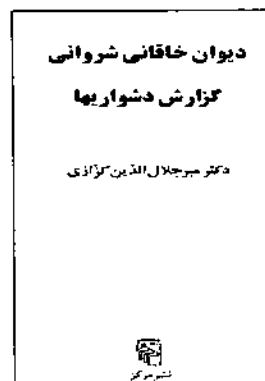
«عمرخیام» به انضمام برگردان انگلیسی آنها درج شده است. گردآورنده در پیش‌گفتار ضمن بیان وضعیت دوران حیات «خیام» از خاورشناسانی چون «ژوکوفسکی»، «وین فیلد» و «آربری» که تحقیقاتی در زمینه اشعار، افکار و اندیشه‌های خیام به عمل آورده‌اند، سخن می‌گوید. گفتنی است رباعیات حاضر با خط «داود کریمی» و مینیاتورهایی از «کلارا آبکار» به زیور طبع آراسته شده است.

شعر فارسی قرن ۶

۵۴- آب آتش فروز: گزیده حدیقه الحقیقه. گردآورنده: رضا اشرفزاده - تهران: جامی - ۲۰۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۳۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۱۰-۴

چاپ اول

۵۵- دیوان خاقانی شروانی: گزارش دشواریها.

جلال‌الدین کزازی - تهران: نشر مرکز - ۹۷۸ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ اول. عنوان به لاتین: Khaghani's collected poems explanatory notes. شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۳۹۶-۲. در این اثر، اشعار پیچیده و غامض خاقانی شرح و معنا شده است. گفتنی است در هر یک از این اشعار علاوه بر واژه‌شناسی، نکته‌های ادبی، آرایه‌ها و پاره‌های دیگر از نکات بدیع این اشعار بازگو می‌گردد.

۵۶- صدای بال سیمرغ: دربارۀ زندگی و اندیشه عطار. عبدالحسین زرین‌کوب - تهران: سخن - ۲۴۶ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۲۵-۸

چاپ اول

زنده‌یاد «استاد زرین‌کوب» در این اثر، با نثری استوار، زندگی «عطار نیشابوری» را - همراه با توصیفی از اشعار او - به تصویر می‌کشد. نویسنده در گفتار نخست با لحن خطابی، برخی مختصات روزگار عطار را برمی‌شمارد و تفاوت آن را با قرون متمادی یادآور می‌شود. وی در دومین بخش کتاب، محیط پر تشنج عطار را معرفی می‌کند و ضمن آن، این نکته را متذکر می‌شود: «دنیایی که عطار در آن می‌زیست از دنیای آرمانی‌اش فاصله بسیار داشت. در آن ایام دیگر طریقه قدما از یاد رفته بود...». شرح و تبیین احوال عطار، ویژگی اشعار او، کند و کاو در مثنوی‌های شاعر و سرانجام، جست و جو در حالات روحی و تصوف عطار کاری است که در این اثر نمود بارز یافته است. استاد زرین‌کوب در بخشی از کتاب خاطر نشان می‌کند: «عطار، به آن که تمام مثنویاتش شعر تعلیمی است داعیه تربیت یا تعلیم اخلاقی ندارد. موعظه او ارائه راه‌هایی است که سالک را در سیر الهی کمک می‌کند، و به او امکان می‌دهد تا هر قدر ممکن است از دنیای مادی فاصله بگیرد و به دنیای روحانی نزدیک شود. هر چه تعلق خاطر انسان را به عالم جسمانی کم کند او را به عالم روحانی نزدیک می‌دارد».

چاپ اول

۵۷- طنز و رمز در الهی‌نامه. بهروز شروقیان - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری - ۳۱۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Satire and mystery in elahi-name. شابک: ۹۶۴-۴۷۱-۴۳۱-۸. نگارنده در این کتاب حکایات متعدد «الهی‌نامه» - اثر منظوم فریدالدین عطار نیشابوری - را به نثر روان برگردانده ضمن آن که سعی

نموده جزئیات هر حکایت را بازگوید. فهرست اعلام در انتهای کتاب به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۵۸ فرهنگ لغات و تعبیرات مثنویهای سنایی. محمد شفیع صفاری. - قزوین: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره). ۸۰۸ ص. - وزیری (شمیز). ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: A glossary of terms and expressions in the mathnawis ... شابک: ۹۶۴-۹۰۳۰۰-۲۰۶

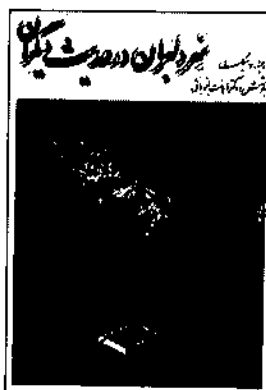
کتاب مشتمل است بر لغات، ترکیبات، کنایات و امثال مثنویهای سنایی غزنوی که به ترتیب الفبایی تدوین شده است. ضمن آن که فهرست‌های موضوعی از اصطلاحات عرفانی، فقهی، کلامی، فلسفی، نجومی و طبی به تفکیک در پایان کتاب به چاپ رسیده است. در هر یک از مداخل کتاب، افزون بر معانی عبارات، شواهد متعددی از اشعار سنایی به دست داده شده است.

شعر فارسی قرن ۷ ق

چاپ اول

۵۹ سر دلبران در حدیث دیگران: خلاصه چند داستان از دفتر اول و دوم مثنوی مولانا جلال‌الدین

محمد بلخی رومی جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی: به اهتمام: ماهدخت بانو همایی. - تهران: هما. ۴۱۶ ص. - وزیری (شمیز). ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۷۱-۷۹-۶

در این مجموعه، ابتدا ملاحظات در باب زندگی و احوال مولانا مطرح می‌گردد و سپس برخی مختصات شعری او معرفی می‌شود. در بخش اصلی کتاب، حکایات‌هایی از دفتر اول و دوم مثنوی همراه با برگردان انگلیسی به طبع رسیده است.

چاپ اول

۶۰ عشق در مثنوی. محمد تقی جعفری تبریزی: گردآورنده: محمدرضا جوادی. - تهران: کرامت. ۱۶۰ ص. - پالتویی (شمیز). ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۸-۰۳-۵

«عشق در مثنوی» کتابی است از مجموعه «بحر معنوی» که در آن موضوع «عشق» در اندیشه و احساس «جلال‌الدین مولانا» بررسی می‌شود. فهرست مطالب کتاب بدین شرح است: «آیا می‌توان عشق را تعریف کرد؟»، «عشق و جهان هستی»، «عشق مجازی ننگ است»، «حسایت روح انسان عاشق»، «سخن عشق، تجدید حیات» و مطالبی دیگر از این دست.

عقل در مثنوی.

محمد تقی جعفری تبریزی: گردآورنده:

محمدرضا جوادی. - تهران: کرامت. ۴۱۶ ص. - پالتویی (شمیز). ۴۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۸-۰۳-۵

چاپ اول

«عقل در مثنوی» عنوان دومین کتاب از مجموعه «بحر معنوی» است که در آن موضوع عقل و فلسفه از دیدگاه «جلال‌الدین مولوی» شرح و تفسیر می‌شود. «عقل چیست؟»، «عقل کلی»، «عقل در زندگی»، «عقل و ایمان»، «پیکور، مولوی، فروید»، «عقل کلی از دیدگاه مولوی و هگل» و «عقل جزیی نظری» عنوان برخی مطالب کتاب است.

چاپ اول

۶۲ گزیده اشعار مولوی. جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی: گردآورنده: فرشید اقبال: خطاط: داود کریمی. - تهران: اقبال، سازمان میراث فرهنگی کشور. ۱۹۴ ص. - رحلی (سلفون). ۱۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Selected poems from mathnawi and kolyat shams

شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۰۳۳-۱

اشعار کتاب که برگردان انگلیسی آنها در مقابل هر یک درج شده با خط «داود کریمی» و تابلوهایی از «کلارا آبکار» مزین گشته است. گردآورنده در مقدمه درباره زندگی مولانا و آشنایی او با «شمس تبریزی» مطالبی آورده است.

عق مثنوی معنوی. جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی: مصحح: رینولدالین نیکلسون. - تهران: مرداد. ۱۱۲۸ ص. - وزیری

چاپ اول

(گالینگور). - (دوره) ۴۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۲۱۳-۲-۹

چاپ اول

۶۴ مثنوی معنوی. جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی: مقدمه: محمد حسن فروزانفر: مصحح: رینولدالین نیکلسون. - تهران: آتیه. ۱۱۶۲ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۷۳-۳۵-۶

۶۵ مثنوی معنوی. جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی: به اهتمام: رینولدالین نیکلسون: مقدمه: محمد حسن فروزانفر. - تهران: ثالث. ۱۱۶۸ ص. - وزیری (گالینگور). ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۷۷۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۰۴-۵۵-۳

۶۶ مثنوی معنوی: نقد و بررسی نسخه نیکلسون.

جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی: ویراستار: احمد فتحی. - تهران: گنجینه. ۱۲۲۰ ص. - وزیری (گالینگور). ۳۲۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۳۳-۳

شعر فارسی قرن ۸ ق

۶۷ از کوچه زندان: درباره زندگی و اندیشه حافظ. عبدالحسین زرین‌کوب. - تهران: سخن. ۳۰۰ ص. - وزیری (گالینگور). ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۱۹-۳

چاپ اول

۶۸ حافظ مونس عاشقان. گردآورنده: محسن رضائی: خطاط: سیف‌الله یزدانی. - تهران: یادواره اسعدی. ۵۰۸ ص. - وزیری (گالینگور). ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۰۵۸۳-۳-۸

در این کتاب ۵۰ جدول از اشعار حافظ، به منظور تفال تدوین شده است. در انتهای این مجموعه نیز فرهنگ لغات و اصطلاحات اشعار حافظ گردآمده است.

مونس عاشقان

جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی

چاپ اول

۶۹ حافظ و جهان ملک خاتون. پروین دولت‌آبادی. - تهران: صدا. ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز). ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۵۸-۴۰-۲

نویسنده در این اثر ابتدا نگاهی به زندگی جهان ملک خاتون - شاعر هم عصر حافظ - افکنده، سپس نسخه‌های خطی آثار او را معرفی کرده است. «ملاحظات درباره اشعار جهان» و «مقایسه‌ای میان شعر جهان ملک خاتون و حافظ» همراه با نمونه‌هایی از اشعار، مقله بعدی این کتاب است. گزیده‌ای از غزلیات و برخی رباعیات شاعر، در بخش بعدی کتاب به چاپ رسیده است. در بخش ضمیمه کتاب نوشته‌هایی درباره جهان ملک خاتون و اشعار او که به زبان‌های دیگر تحریر شده معرفی می‌گردد. در ضمیمه دوم کتاب نیز زندگی و احوال شاعر از «تذکره جواهرالعجایب» به چاپ رسیده است.

۷۰ دیوان حافظ: نسخه علامه قزوینی و قاسم غنی. شمس‌الدین محمد حافظ. - تهران: شقایق. ۳۶۸ ص. - وزیری (سلفون). ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۴۲-۵۷-۸

۷۱ دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. مصحح: محمد قزوینی، قاسم غنی:

خطاط: محسن خرازی - تهران: گنجینه - ۴۴۸ ص. - جیبی

چاپ اول

(گالینگور) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۰۴۶-۴-X

۷۲- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی.

شمس‌الدین محمد حافظ: مصحح: محمد قزوینی، قاسم غنی: خطاط: حسین خسروی - تهران: طلوع - ۳۸۸ ص. - جیبی (سلفون) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۰۴۵۶-۰-۰

۷۳- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: با مقابله از نسخه محمد قزوینی و قاسم غنی.

خطاط: حسین خسروی - تهران: طلوع - ۴۰۰ ص. - وزیر (سلفون) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ چهاردهم / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۰۳-۰۲-۲

۷۴- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی.

به اهتمام: شهناز آزاد مهر: خطاط: عباس جلالی نیا - مشهد: بارید - ۳۶۷ ص. - وزیر (گالینگور) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۳۸۱-۱۷-۰

۷۵- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی.

مقدمه: عزیزالله کاسب: خطاط: محسن خرازی - تهران: گنجینه - ۴۴۸ ص. - وزیر (گالینگور) - ۲۷۵۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۲۶-۰

۷۶- دیوان کهنه حافظ: از روی نسخه خطی نزدیک به زمان شاعر.

به اهتمام: ایرج افشار - تهران: امیر کبیر - ۵۱۰ ص. - وزیر (گالینگور) - ۱۹۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۰۰۰۵۳۹-۸

چاپ اول

۷۷- گزیده غزلیات حافظ. شمس‌الدین محمد حافظ: گردآورنده: فرید اقبال: خطاط: داود کریمی -

تهران: اقبال، سازمان میراث فرهنگی کشور - ۲۲۸ ص. - رحلی (سلفون) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه

Selected sonnets from divan of hafez
شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۰۴۴-X

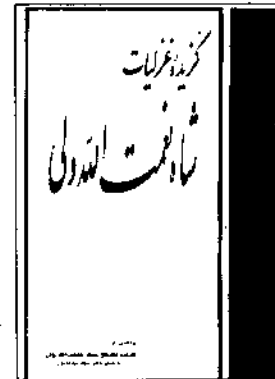

کتاب حاضر حاوی ۸۹ غزل برگزیده از «حافظ شیرازی» است که به دو زبان فارسی و انگلیسی فراهم آمده و با خط «داود کریمی» و مینیاتورهایی از «کلارا آبکار» مزین شده است. گردآورنده در پیش‌گفتار ضمن اشاره به عرفان حافظ و پیوند آن با اشعارش از ویژگی‌های اخلاقی وی نیز سخن می‌گوید که از آن جمله است: عشق به انسانیت، تأثر از مشکلات و نا به سامانی‌های مردم، تنفر از ریا و دورویی، شوق به شناخت و واقعیت و درک وجود حقیقت ازل.

شعر فارسی قرن ۹ ق

چاپ اول

۷۸- گزیده غزلیات شاه نعمت‌الله ولی.
نعمت‌الله بن عبدالله نعمت‌الله ولی - تهران: یلدا قلم - ۲۴۸ ص. - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۱۱۳-۰۰-۱

«گزیده غزلیات شاه نعمت‌الله ولی» با اشعاری از این دست به طبع رسیده است؛ رندیم و دگر مستیم، تا باد چنین

باد/ توبه همه بشکستیم، تا باد چنین باد/ چون قطره از این دریا دیروز جدا بودیم/ امروز پیوستیم، تا باد چنین باد/ عقل از سر نادانی دردسر ما می‌داد/ عشق آمد و وارستیم، تا باد چنین باد/ در این مجموعه ۳۱۲ غزل فراهم آمده است.

شعر فارسی قرن ۱۰ و ۱۱

چاپ اول

۷۹- کلیات محتشم کاشانی و رسائل: غزلیات.
علی‌بن احمد محتشم: مصحح: مصطفی فیضی کاشانی - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری - ۷۹۶ ص. - جلد اول - وزیر (گالینگور) - ۴۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۷۱-۰۶۴-۹

کلیات محتشم کاشانی و رسائل

شیراز: جلد ۱
به تصحیح و مونتaji مصطفی فیضی کاشانی

جلد نخست از دیوان «محتشم کاشانی» شامل غزلیات شاعر است که در ذیل هر غزل نسخه بدل‌های آن نیز به چاپ رسیده است.

شعر فارسی قرن ۱۲ و ۱۳

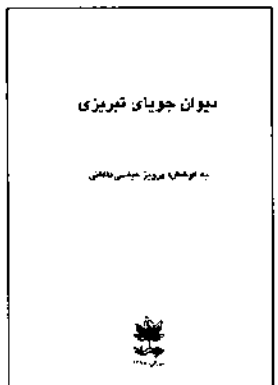
۸۰- کتاب گنجینه الاسرار و قصائد.
نورالله بن عبدالله عثمان سامانی: خطاط: حبیب‌الله فضائی - اصفهان: مولانا - ۱۲۶ ص. - وزیر (گالینگور) - ۹۵۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۳۶۷-۱۰-۰

شعر فارسی قرن ۱۴

۸۱- دیوان اشعار پروین اعتصامی: یا مقدمه ملک‌الشعرای بهار.
به اهتمام: حسن احمدی گیوی - تهران: قطره - ۳۲۶ ص. - وزیر (گالینگور) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۹۱-۱

۸۲- دیوان جویای تبریزی.
به اهتمام: پرویز عباسی‌داکاتی: شاعر: داراب‌بیگ جویای‌تبریزی - تهران: برگ - ۴۵۶ ص. - وزیر (گالینگور) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۷۱-۴۷۰-۹

چاپ اول

«دیوان جویای تبریزی» - شاعر قرن یازدهم - کاری است که به اهتمام پرویز عباسی‌داکاتی با مقدمه‌ای شامل احوال، آثار و مختصات شعری این شاعر به چاپ رسیده است. کتاب متضمن غزل‌ها، قصاید، مثنوی‌ها، رباعیات، قطعات و رقعات شاعر است. هر یک از این اشعار براساس ترتیب الفبایی قافیه‌ها یا ردیف‌ها تدوین شده است. برای نمونه: دیده از فیض تو پریشان شده است / نکته از جوش تماشای تو دیوانه شده است / می پرستان همه وارسته ز بند خویشند / خط آزادی دل‌ها خط پیمانه شده است / نرسیدی دمی ای بخت به فریاد دلم / بهر خواب تو مگر ناله‌ام افسانه شده است / در هوای طلب وصل تو ای شمع نگاه / نفس سوخته خاکستر پروانه شده است / شوخ طبعان جو سویدا به دلت جای دهند / بس که «جویا» سخنگ‌های تورندانه شده است.

چاپ اول

۸۳- دیوان کامل ادیب الممالک فراهانی.
محمدصادق بن حسین ادیب‌الممالک: مصحح: مجتبی برزآبادی فراهانی - تهران: فردوس - ۵۰۲ ص. - جلد اول - وزیر (گالینگور) - ۶۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۰-۰۲۴-۸

چاپ اول

۸۴- دیوان کامل ادیب الممالک محمدصادق بن حسین ادیب‌الممالک: به اهتمام: مجتبی برزآبادی فراهانی - تهران: فردوس - ۶۰۰ ص. - جلد

دوم - وزیر (گالینگور) - (دوره) ۶۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۰-۰۲۵-۶

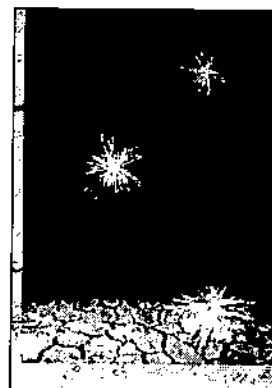

مجموعه اشعار ادیب‌الممالک فراهانی از قصیده سربایان معاصر (۱۲۷۷ - ۱۳۳۶ ق) در دو مجلد به طبع رسیده است. «ادیب» از شعری دوره بازگشت ادبی به شمار می‌آید که از وی اشعاری به زبان عربی و ترکی نیز برجای مانده است. گفتنی است در جلد اول این مجموعه، شرح حال شاعر به طبع رسیده، افزون بر آن ذیل عنوان «قصیده سرای نامی، ادیب‌الممالک فراهانی» به تفصیل از زندگی، منزلت شعری و سبک و اندیشه نامبرده سخن رفته است. در این بخش، مطالبی با این عناوین به چشم می‌خورد: «ادیب‌الممالک از نظر استاد یحیی آربین‌پور»، «مقاله استاد دانشمند مرحوم محبت طباطبایی»، «خدمات او - ادیب‌الممالک - در روزنامه نگاری»، «سجشی شاعری او»، «مدیح وطن»، «دوره نخست شاعری»، «دوره دوم شاعری» و عناوین دیگر. در پایان جلد دوم یادداشت‌هایی درباره شاعر فراهم آمده، نیز بخشی از صفحات پایانی به «نامه‌ها و مقاله‌ها» اختصاص یافته است. دیوان با «فرهنگ‌نامه» و «فهرست اعلام» به پایان می‌رسد.

شعر فارسی (از سال ۱۳۲۰-)

چاپ اول

۸۵- آفتابی‌ها [شعرهای کوتاه]. شاعر: محمود قدس - تهران: نقش هستی - ۱۹۴ ص. - رقی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۰۳۹۷-۲۰-۴
در این دفتر اشعاری نو از «محمود قدس» همراه با پیش درآمدی از «حسین پناهی» به طبع رسیده است. این شعرها در چهار بخش «بهار»، «تابستان»، «پاییز» و «زمستان» نظام یافته که نمونه‌ای از آنها چنین است: ماه در شال ابرها / خود را می‌پیچاند / و نمی‌داند /

قطره‌های باران / چشم‌هایش را / به رسوایی نشانده‌اند.

چاپ اول

۸۶- از تو برای تو. شاعر: شبون فومنی. - تهران: خجسته. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۳۳-۱۵-۵

اشعار این دفتر تماماً در قالب کهن سروده شده و در ابتدای آن نیز گاه شمار زندگی «شبون فومنی» به چاپ رسیده است. «قاصد» نمونه‌ای از این اشعار است: اگر در گوشه‌ای، افسرده‌ام من / خیالت را بقل پروده‌ام من / ز دل نزدیک‌تر کس محرم نیست / دلم را قاصد خود کرده‌ام من.

چاپ اول

۸۷- از زبان صبح: درباره زندگی و شعر: شفیعی کدکنی. مهدی برهانی. - تهران: پازنگ. - ۲۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۷۷-۲۱-۸ نویسنده ابتدا تصویری از زندگی‌نامه «محمدرضا شفیعی کدکنی» - شاعر، پژوهنده و استاد زبان و ادبیات فارسی - به دست می‌دهد؛ سپس فهرست آثار او را منتشر می‌سازد. در پی آن، ویژگی‌های گوناگون شعر نامبرده را در شش حوزه نقد و بررسی می‌کند. نگارنده در بخش «زبان» شعر شفیعی

را از حیث مفردات، طبیعت و مفردات، ترکیبات، ویژگی‌های ساختاری، و پیوستگی با شعر کهن ارزیابی می‌نماید. وی در بخش «اندیشه» این موضوعات را در خصوص دیدگاه‌های شاعر مطرح می‌سازد: عشق، اندیشه اجتماعی، امید و نوامیدی، اخلاق، اندیشه‌های گوناگون، عشق به زادگاه و خراسان بزرگ، اندیشه‌های انسانی، نگرش به جهان و زمانه. در بخش بعدی صور خیال شفیعی کدکنی با شواهدی چند از اشعار او بررسی می‌شود. بررسی فنی اشعار شفیعی از نظر آهنگ، وزن، محور عمودی و افقی و نظایر آن، مقوله بعدی این کتاب است. نگارنده در بحثی تحت عنوان «بازتاب احساس بیانی» ضمن تأثیر شفیعی از شاعران برجسته ایران، به پاره‌ای از مفاهیم شعری او از جمله طنز اشاره می‌کند. در بخشی کوتاه نمونه‌ای از نقد شاعر با عنوان «شعر جدولی» به چاپ رسیده، و در انتهای کتاب «داوری صاحب نظران در باب شفیعی کدکنی» و گزیده‌ای از اشعار او فراهم آمده است.

چاپ اول

۸۸- اشک‌هایم را پاک کن: مجموعه‌ای از غزلها، دوبیتی، ترکیب‌بند. شاعر: جلال فراسمی. - تهران: زرین قلم. - ۳۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۰۷۴-۹

اشعار این مجموعه جملگی در

قالب «غزل» سروده شده است. از جمله: پاک کن اشک مرا، تا که نسوزد جانم / ورنه بر باد دهی، راز غم بنهانم / اشک ریزان به تمنای وصال تو شدم / رحمتی کن که نسوزد، غم تو ایمانم / گر صبا بوی تو آرد سوی ویرانه من / شوم آسوده ز غم، تا که شود درمانم / گشته از بخت بدم، فصل بهاران پاییز / کرده توفان غم عشق تو بس ویرانم...

چاپ اول

۸۹- بر اسلام سلام (مجموعه یکم شعر). شاعر: فریبرز رازقی. - کرمانشاه: انتشارات کرمانشاه. - ۱۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۳-۱۴-۹

در این دفتر اشعاری با مضامین مذهبی و عرفانی به طبع رسیده که از آن جمله است: «آگاه بر شان ناگاه»: سکوت ای من آگاه / مراعات صف را سخن‌ها بگوید نی آگاه / سکوت ای من آگاه / به نورد راه دو پایش چون آگاه کوتاه...

چاپ اول

۹۰- بوی باران. شاعر: فرزاد فیض. - تهران: اقبال. - ۱۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۰۸۱-۱

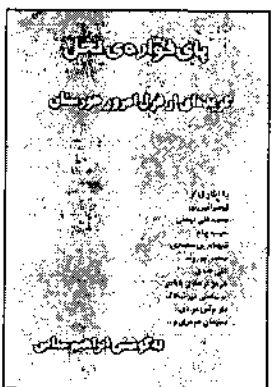

دفتر حاضر متضمن سی و هشت

غزل، ده مثنوی و چندین رباعی و دوبیتی است که با مضامینی از عشق، محبت و طبیعت به نظم درآمده‌اند. دوبیتی ذیل از آن جمله است: منم فرزاد آن خاک سخن گو / ترانه گو، رباعی گو، غزل گو / بگویم هر سه را هدیه به عشاق / منم آن قصه‌گوی عشق و آهو.

چاپ اول

۹۱- پای قواره‌ی نخل: غزل امروز خوزستان. به اهتمام: ابراهیم سنایی. - اهواز: صمد. - ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۶۴۱-۳-۸

در این مجموعه، غزل‌هایی از سرایندگان خوزستان با آثاری از قیصر امین‌پور، محمدعلی بهمنی، حبیب پیام، شهنام پورمحمدی، محمد جوروند، علی عبدی، هرمز فرهادی بابادی، یوسفعلی میرشکاک، داریوش مرادی، سلیمان هرمزی و دیگران جمع آمده است. برای نمونه «الفبای درد» سروده قیصر امین‌پور: الفبای درد از لیم می‌تراود / نه شبنم که خون از شبنم می‌تراود / سه حرف است مضمون سی یاره‌ی دل: الف، لام، میم از لیم می‌تراود / چنان گرم هذیان عشقم که آتش / به جای عرق از لیم می‌تراود / ز دل بر لیم تا دعایی برآید / اجابت ز هر یاریم می‌تراود / ز دین ریا بی‌نیازم، نیازم / به کفری که از مذهب می‌تراود.

چاپ اول

۹۲- پرنیان سروشن: مجموعه شعر. شاعر: حسن‌علی محمودی. - تهران: اورس. - ۱۱۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۴۹۲-۴-۴ «پرنیان سروش» حاوی یکصد و ده رباعی است که شاعر آنها را با انگیزه عشق و ارادت به امیرالمومنین علی(ع) سروده است. وی در مقدمه‌ای کوتاه درباره وزن رباعی سخن

می‌گوید. اینک نمونه‌ای از رباعیات: در پیچ و خم عمر زیان باید داد / در کوره وصل امتحان باید داد / سر بر در کوی او نهادن سهل است / اندر ره دوست نقد جان باید داد.

چاپ اول

۹۳- ... تا دریا «مجموعه شعر». شاعر: غلامرضا کرمی. - تهران: شاهد. - ۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۳۶۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۸۹-۲۰-۶

اشعار مجموعه حاضر در قالب غزل، مثنوی و دوبیتی و با مضامینی برگرفته از محیط زندگی شاعر - جنوب کشور - به نظم درآمده است. «هم سبو با دریا» نمونه‌ای از این شعرهاست. پشت سر دشت و پیش رو دریا / با توام گرم گفت و گو دریا / مست ناز نگاه سبز توام / می‌شوم با تو هم سبو دریا / دست در دست تو شبی تنها / می‌رود دل به جست و جو دریا...

چاپ اول

۹۴- تماشای افق. شاعر: ملک عابدی. - تهران: ستاد اقامه نماز. - ۹۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۳۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۶۸-۷۴-۹ «تماشای افق» مجموعه شعری است از آثار برگزیده اولین مسابقه «جوانان نویسنده و نویسندگان جوان»

درباره «تماشا». این سروده‌ها در قالب مثنوی، غزل، دوبیتی، نیمایی و سپید نظام یافته که شعر «وحدت» نمونه‌ای از آنهاست: نشسته بوی رهایی که وزید / فضای نسیم را پر کرد / دل من / رفت تا منشا درک / رفت تا نقطه آغاز وجود / سر سرچشمه سیال شهود / لب حوض عرفان / و از آن آب به قدری نوشید / که سراسر شد مست /...

چاپ اول

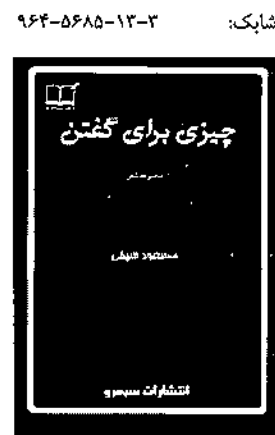
۹۵- چه تلخ است این سبب! (شعرهای ۶۹ تا آغاز ۷۲).
منوچهر آتشی - تهران: آگاه - ۲۳۸ ص. - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۰۸۲-۷

سروده‌های این دفتر از منوچهر آتشی مکمل مجموعه «زیباتر از شکل قدیم جهان» است که اشعار سال ۱۳۶۹ تا آغاز سال ۱۳۷۲ را در بردارد. «با دهن خویش و...» یکی از این سروده‌هاست: نه خطابی نه عتابی / سروده می‌شود / چه بخواهی چه نخواهی / سروده می‌شوی / گلی می‌نوشدت با دهن پر / شبنم / زنبوری می‌گسارند از پیاله / گلبرگی / عسلی / به کاسه چینی نازکی / بر سفره غزلی /...

چاپ اول

۹۶- چیزی برای گفتن.
مسعود سیفی - تهران: سیمرو - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۲۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

در این دفتر اشعاری موزون در قالب‌هایی چون: غزل، مثنوی و نیمایی به چشم می‌خورد که «سحر» یکی از آنهاست: رد پای باران هنوز بود / بر سطح آب مانده / در جای جای حیاط و باغچه / چه خواب پریده بودم / این گونه که از خواب پریده بودم / هیچ انگار / می‌دانم که کسی می‌گفت /...

چاپ اول

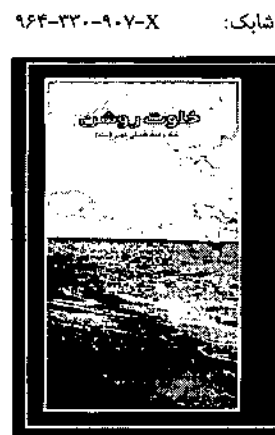
۹۷- خرده ریزه‌های یونانی.
شاعر: مجید یوسفی - تهران: آرست. - ۱۰۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: The greek trumperies
شابک: ۹۶۴-۹۰۰-۵۹-۹-۴

«خرده ریزه‌های یونانی» عنوان اشعاری است نو که «ماه بر دریچه» نمونه‌ای از آنهاست: ماه به ارتفاع معینی / پایین می‌آید / در چارچوب شطرنجی قاب / تکه تکه می‌شود / کلاغ که بی‌خبر می‌رود / صدای شبانه‌اش از روزه عبور می‌کند / ماه از دریچه می‌لغزد /...

چاپ اول

۹۸- خلوت روشن.
شاعر: رحمت فاضلی کجی - آمل: رحمت فاضلی کجی - ۴۸ ص. - رقی (شمیز) - ۲۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

دفتر حاضر شامل اشعاری است در قالب غزل، مثنوی، دوبیتی، تک‌بیتی، دوبیتی مازندرانی و شعر سپید. «چشم مهتاب» عنوان یکی از این سروده‌هاست: در چشم مهتاب / دست افشانی می‌کند / موج / و من / دوبیتی‌هایم را / از سینه دریا صید می‌کنم / تا زورقم را / پر از ترانه‌های غریبانه کنم. گفتنی است دوبیتی‌های مازندرانی همراه با آوانگاری (فونتیک) به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۹۹- دارم دوباره کلاغ می‌شوم: گزینه شعرها (زمستان ۷۶ تا تابستان ۷۸).
مهرداد فلاح - تهران: آروچ. - ۱۰۴ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۳۶-۰-۱

این مجموعه گزینه‌ای است از شعرهای سپید «مهرداد فلاح» که از زمستان ۷۶ تا تابستان ۷۸ آنها را سروده است. «یادت نرود» یکی از شعرهای دفتر حاضر است: چشمی بغرست برای انگشتانم / که مشت این سیب را باز کنم / سیب زبان چاقو را خوب می‌فهمد / با همین زبان / دل این دانه را می‌شکنم / فریادش را می‌شنوم /...

۱۰۰- داغ باد: مجموعه شعر.
حسن علی محمودی - تهران: اورس. - ۲۱۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

«داغ باد» مجموعه اشعاری است که در قالب‌های مختلف عروضی و آزاد به نظم درآمده است. این شعرها، اغلب با مضامین اجتماعی، فرهنگی و عاطفی سروده شده‌اند: «سکوت» یکی از آنهاست: روزگار شده تنگ / پای فکرت شده لنگ / لحظه‌های همه سال / زیر پای همه سنگ / ناله‌های همه درد / دم آه همه سرد / نه امیدی نه فروغ / همه جا مکر و دروغ /...

چاپ اول

۱۰۱- در قفای تکلم.
شاعر: سهیلا کرامتی - تهران: به آفرین. - ۴۸ ص. - رقی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۶-۰۱۶-۳

«بانوی شرق» یکی از اشعار مجموعه «در قفای تکلم» است: ای بانوی غزل‌های متبلور / آوازی از منزلگاه آب‌ها / یا لبان تمنا بخوان / این طراوت شعور افزای را / برای نورسان ناشکیب / به زیبایی نیلوفر بارها و بارها بخوان / واژه عشق را / برای رقص صدها ستاره / به درخشش ماه بخوان /...

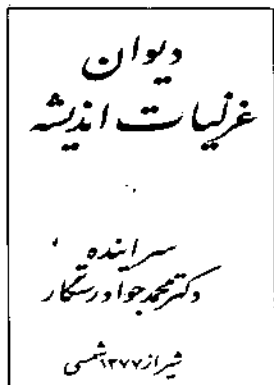
۱۰۲- دیوان اشعار مفتون همدانی.

به اهتمام: رضا مفتون؛ مترجم: سعید نفیسی - همدان: مفتون همدانی. - ۸۶۸ ص. - وزیری (گالینگور) - ۳۰۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.

نسخه: ۹۶۴-۶۶۲۱-۲۴-۴
شابک:

چاپ اول

۱۰۳- دیوان غزلیات اندیشه.
شاعر: محمدجواد رستگار - شیراز: کوشامهر. - ۵۴۴ ص. - وزیری (گالینگور) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۵۱-۴۵-۳

در این دیوان، غزلیات «محمدجواد رستگار» با موضوعات متعدد به چاپ رسیده است. «آتش غم» از جمله این اشعار است: گفته بودی به برت تا به ابد می‌مانم / نشکنم عهد و پیمانم به سر پیمانم / نزد اغیار نمانم به کسی دل ندهم / عشق پاک تو و کردار تو را بخواهانم / صحبت اهل وفا را به غریبان نبرم / تا به بازار نبرند ارزانم / نتوانم که نشینم به گلستان بی تو / گل چه حاجت که بود چون تو گلی دامانم /...

چاپ اول

۱۰۴- دیوان فروغ فرخزاد.
ویراستار: مینو تهمتن‌زاده - تهران: پیل - ۳۴۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۸۹۶-۴-۵

کتاب حاضر مجموعه کاملی است از اشعار «فروغ فرخزاد» که زندگی‌نامه مختصری از وی نیز در ابتدای آن درج شده است. شعرهای این مجموعه از

پنج دفتر شعر «فروغ» به چاپ رسیده که عبارت‌اند از: «اسیر»، «دیوار»، «عصیان»، «تولد دیگر» و «ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد».

چاپ اول

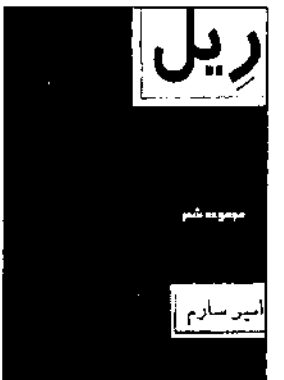
۱۰۵- رودخانه در بهار. شیون فومنی. - تهران: خجسته. - ۱۵۲ ص. - رقیعی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۳۶-۱۶-۳

«رودخانه در بهار» اثر زنده یاد «شیون فومنی» اشعاری است که جملگی در قالب نو (شعر سپید) سروده شده است. «شیون» در مقدمه کتاب یادآور می‌شود: «... مراد در روزگار این دفتر... که عشق، شولای شبانی است پسر در عرفان تنهایی روستای آدمی (که جهان باشد) اتفاق می‌افتد به بوی مستحیل شدن در حیاتی که انسان را به اصل خویش باز گرداند.» «انگیزه» از جمله این سروده‌هاست: به یکبار / درای پر از پروانه می‌شود / آغوشم / چنگ می‌اندازم / شعرهایی کوتاه / در دستان شب / پرپر می‌زنند / رهایشان من نمی‌کنم / در ماه / خرده ریز واژه‌ها / فانوس برمی‌دارند / به جستجوی تو...!

چاپ اول

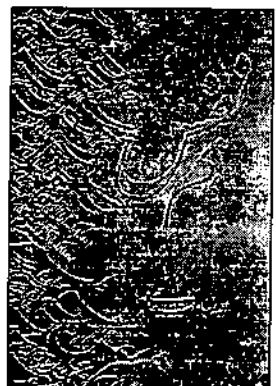
۱۰۶- ریل: مجموعه شعر. شاعر: امیر سارم. - تهران: آروبیج. - ۵۴ ص. - رقیعی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۳۶-۲-۸

کتاب مجموعه‌ای است متشکل از ۲۰ قطعه شعر نو. «هنوز» یکی از این اشعار است: کسی می‌ایستد / تا د حرکت بعدی / نقش منتظر را بازی کند / قطار که بمیرد / این جا / بهترین جا برای سکوت خواهد شد.

چاپ اول

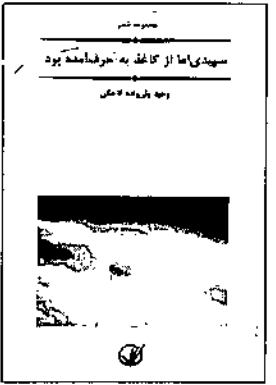
۱۰۷- زیباترین بهاری: همنفس. الهه سادات جاسمی. - کرمانشاه: انتشارات کرمانشاه. - ۶۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۳۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۳-۱۳-۰

«هم نفس» مجموعه‌ای است اغلب با اشعار سنتی که «آخرین ستاره» از آن جمله است: ببین دلم چقدر خسته است / ببین در آسمان چشمهایم / غبار غم نشسته است / نگاه کن که روزن آفتاب / به روی دیده‌ام چگونه بسته است...!

چاپ اول

۱۰۸- سپیدی اما از کاغذ به حرف آمده بود: مجموعه شعر. شاعر: وحید ولی‌زاده کافکی. - اصفهان: فردا. - ۷۲ ص. - رقیعی (شمیز). - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۲۸-۳۷-۷

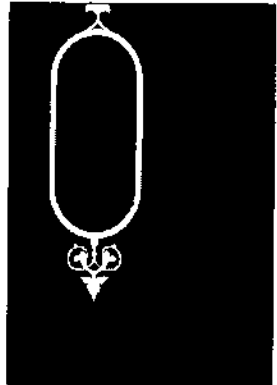

اشعار این دفتر در قالب آزاد و مضامین اجتماعی، وصف طبیعت و عاشقانه سروده شده که «آناشوری» از جمله این اشعار است: شعر سوخته / شهر سوخته / شهر را در شعر سرود / از تو

گفت / سوخت / بر سوخته‌ی همه شعرها و شهرها / در غبار / نمایان خواهی شد / شهر آرزو / شعر آرزو.

چاپ اول

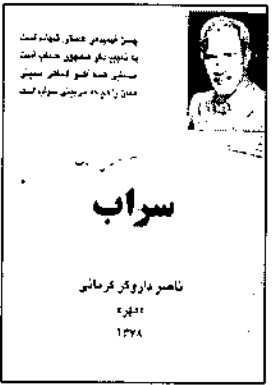
۱۰۹- ستایشگر میهن و آزادی (گزیده آثار بهار). گردآورنده: حسن احمدی‌گیوی. - تهران: قطره. - ۳۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۶۵۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۵۴-۴

برگزیده‌ای از آثار ملک الشعرای بهار در دو بخش «شعر» و «مقاله‌ها و نوشته‌ها» فراهم آمده است. در ابتدای کتاب نیز احوال، آثار و فعالیت‌های سیاسی و فرهنگی بهار بازگو شده است.

چاپ اول

۱۱۰- سراب. شاعر: ناصر داروگر کرمانی؛ ویراستار: قمر الوندپور. - تهران: حسنا. - ۲۸۴ ص. - جلد اول. - رقیعی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

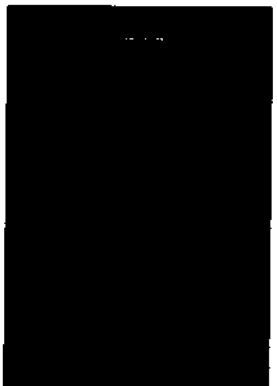

کتاب مجموعه‌ای است از اشعار کلاسیک ناصر داروگر کرمانی که با عنوان «غزلیات»، «فکاهیات» و «اشعار حیوانات»، «رباعیات» و «دوبیتی‌ها» به چاپ رسیده است. در بخش اشعار حیوانات، شعر «تقصیر داروگر نبود» این گونه به نظم کشیده شده است: خر اگر از روز اول خر نبود /

مبتلا اکنون به دردر نبود / گفته‌ای روبه چرا شد حیل‌گر / گویمت زیرا از اول خر نبود / هر که عقلش را نمی‌گیرد به کار / بی‌یقین از وی کسی خرتز نبود...!

چاپ اول

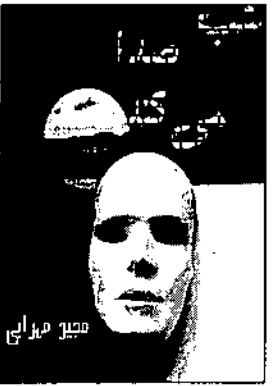
۱۱۱- سرزمین تلخ: مجموعه شعر. شاعر: امیرمحمد رحمن پورکوجه. - تهران: آرام. - ۱۲۸ ص. - رقیعی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۵۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۹۱-۰۱-۷

این مجموعه متضمن سه دفتر شعر است با عناوین: «آنی در آینه»، «آوازهای سک مرد راه راه»، «مثل ماه و من». قطعه «طرح» از دفتر اول چنین است: سه تابوت / در مداری بسته / شتابان در پی هم / و در تلاقی سبقت‌ها / انقطاع تاریخ است.

چاپ اول

۱۱۲- شب صدا می‌کند. مجید مهربانی. - تهران: سیمرو. - ۶۴ ص. - رقیعی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۸۵-۰۸-۷

اشعار این دفتر با مضمونی عاشقانه و تصاویری انتزاعی به طبع رسیده است. «گل‌های سرخ» نخستین شعر این مجموعه است: دخترک عاشق گل سرخی بود / و پسرک عاشق / باغچه‌ای نقاشی کرد پر از گل سرخ / و

ترانه‌ای سرود پر از گل‌های سرخ / غافل از این که فردای آن روز / سفره عقد دخترک / پر از گل‌های سرخ سرخ بود / به سرخی خون گرم پسرک / در گرمابه کوچک تاریکشان.

چاپ اول

۱۱۳- شرح منظوم دعای ندبه. عبدالسلام تربتی؛ به اهتمام: حسین درگاهی. - تهران: رابین. - ۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۸۵-۰۳-۴

چاپ اول

۱۱۴- فراز مستند خورشید: گزینه غزل. عباس مشفق‌کاشانی؛ گردآورنده: سعید نیازکرمانی. - تهران: یازنگ. - ۳۰۲ ص. - رقیعی (شمیز). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۷۷-۲۰-X

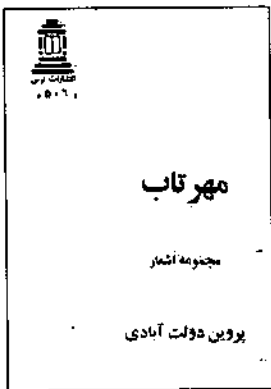

کتاب برگزیده‌ای است از اشعار عباس کی‌منش (مشفق کاشانی). گردآورنده در بخش آغازین کتاب، شرحی از غزل «خورشید و شب» را به قلم محمود شاهرخشی گردآورده است. در پی آن، مجموعه‌ای از غزلیات شاعر فراهم می‌آید که از آن جمله است «دریغ از من»: بهار آمد، بهار من نیامد / گل آمد، گلزار من نیامد / برآورد سر از شاخ گل‌ها / گلی بر شاخسار من نیامد / چراغ لاله روشن شد به صحرا / چراغ شام تار من نیامد / جهان را انتظار آمد به پایان / به پایان انتظار من نیامد...!

چاپ اول

۱۱۵- هنگامه زلزلی. - اصفهان: مولانا. - ۱۰۸ ص. - رقیعی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۶۷-۱۴-۳

اشعار این دفتر با مضمون عاطفی و عاشقانه سروده شده که از آن جمله است «غروب ستاره‌ها»: وقتی نیم

الفبای ردیف‌ها و قوافی به طبع رسیده است. بخش نخست کتاب اشعار کلاسیک شاعر است و در بخش دوم، اشعار نو فراهم آمده است. برای نمونه «مخل شبرنگ»: بسته صد بند، بر یک تار مویم / شهر بند شهر عشق و آرزویم / مانده در ده سالگی در جستجویم / کیست این آواره سرگردان / کجا پیداست اویم / کیست این آینه گردان سراب عشق / من کدامین نقش را مانم / که با او روبرویم...

چاپ اول

۱۲۴- نغمه‌های دینی کودکان شعر و سرود تربیتی مناسب فراگیران کودکان و دبستان. تدوین: علی صافی - قم: راسخون. - ۱۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۹۱۵۳۱-۹-۵ شابک:

در دفتر حاضر، مجموعه‌ای از شعرهای آهنگین و سروده‌های تربیتی با مضمونی از اصول و فروع و مفاهیم اساسی دینی برای کودکان و نوجوانان فراهم آمده و در هشت بخش تنظیم شده است: ۱- توحید و انس و آشنایی با خدا؛ ۲- معاد؛ ۳- نبوت و قرآن؛ ۴- امامت؛ ۵- فروع دین و احکام؛ ۶- اخلاق و رفتار اسلامی؛ ۷- سروده‌های انقلابی؛ ۸- بهار و طبیعت. هر قطعه شعر با حروف «الف» تا «ه» برای گروه سنی کودکان مشخص شده است. در پایان اشعار نیز نام سراینده و در زیرنویس‌ها، معنی و توضیح برخی واژه‌ها و اصطلاحات درج شده

اشعار «مهدی الهی قمشای» که با مقدمه‌ای از وی در باب شعر به چاپ رسیده است. کتاب حاوی غزلیات، رباعیات، دوبیتی‌ها، ساقی‌نامه، اشعار نو و سروده‌های پراکنده است. برای نمونه: بر وادی خیرتم شبی بود گذر / کردم چو به چشم دل در آن دشت نظر / دیدم همه خفته‌اند آرام و نبود / از عیش نعیم و رنج درویش خبر.

چاپ اول

۱۲۲- من اما هیچ کس: مجموعه شعر. علی اکبر گودرزی طائمه. - تهران: نشانه. - ۸۲ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۹۶۵-۲۳-۳ شابک:

اشعار این مجموعه اغلب با مضمون اجتماعی و عاشقانه در قالب نو سروده شده است. برای نمونه: بی‌رویا نشسته‌ام / در انتهای خاموشی لرزانی / که از پنجره می‌بارد / همان حرف‌هایی که با آن / تنهایم، گرسنه‌ام، و دل تنگم...

چاپ اول

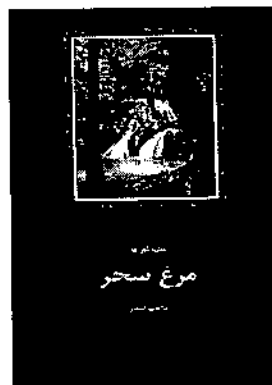
۱۲۳- مهر تاب: مجموعه اشعار. پروین دولت‌آبادی. - تهران: توس. - ۳۰۶ ص. - رقی (گالینگور). - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۳۱۵۵-۵۵-۶ شابک: کتاب، مجموعه‌ای است از اشعار پروین دولت‌آبادی که به ترتیب

انتهای کتاب نوشته‌هایی از نگارنده تحت عنوان «هوتن نامه» به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۱۲۰- مرغ سحر: منتخب اشعار. شاعر: محمد تقی بهار؛ ویراستار: امید صدارت، کمال اجتماعی. - تهران: سخن. - ۴۲۸ ص. - رقی (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۹۸۳-۹۷-۵ شابک:

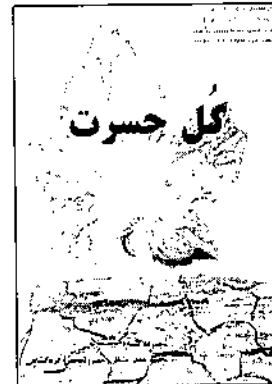
«مرغ سحر» مجموعه اشعاری است از «ملک الشعراء بهار» که در مقدمه‌ای با عنوان «به یاد وطن» از دکتر غلامحسین یوسفی یکی از قصاید بهار نیز «زنیه» نقد و تحلیل شده است. اشعار کتاب در ۷ بخش نظام یافته که عبارت‌اند از: «قصیده‌ها»، «مسمطها»، «مثنوی‌ها»، «غزل‌ها»، «قطعه‌ها»، «رباعی‌ها» و «ترانه‌ها». در ابتدای هر شعر اغلب، انگیزه سرودن، همراه با تاریخ آن ذکر می‌گردد.

چاپ اول

۱۲۱- معبد عشق: (مجموعه شعر). مهدیه الهی قمشای: مقدمه: حسین الهی قمشای. - تهران: روزنه. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۳۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۱۷۶-۷۵-۵ شابک: «معبد عشق» مجموعه‌ای است از

۱۱۸- گل حسرت. شاعر: محمدجعفر منتظر رحمتی. - [تهران]: تالار کتاب. - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۹۰۸۹۵-۵-۱ شابک:

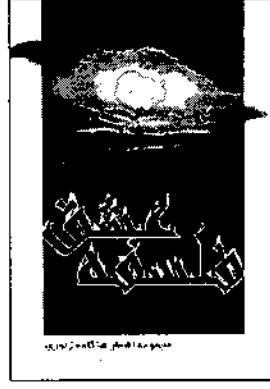

در دفتر حاضر اشعاری در قالب غزل، قصیده، قطعه و مسمدس به انضمام شرح حال مختصری از سراینده به طبع رسیده است. «راز شب» نمونه‌ای از این شعرهاست: از شباویز شنو قصه شب‌های دراز / مرغ حق بین که چه تصویر کند سوز و گداز / چه پیامی ز شب‌آویز به مرغ سحر است / از چه رو بلبل سرگشته از آن بی‌خبر است...

چاپ اول

۱۱۹- مجموعه اشعار ارغنون فردای من و آذرستان سرزمین من (هشت بهشت آفرستان). هوتن محمدرضا فاضلی. - تهران: ستایش. - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۹۱۳-۰۳-۲ شابک:

کتاب مجموعه‌ای است از اشعار به سبک کهن و جدید. اینک نمونه‌ای از این سروده‌ها با عنوان «الیه» ... در سرزمین عشق / همه از سوزش عشق می‌نالند / اما کجاست آن عاشق / که هرگز نالند؟ / گویند: اگر الهامی بود و رفت / ما نیز در این ره نمانیم...

نگاهی به پشت سر می‌اندازم / جز خاموشی و تنهایی / هیچ نمی‌بینم / در آن دور دست‌ها / ستاره‌های کم نور و بی‌فروغ / سوگوکنان / به غروب می‌نشینند / غروبی دلنگار...

چاپ اول

۱۱۶- قدمی مانده به تو. موسی عصمتی. - تهران: توسعه. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۶۰۹-۲۳-۶ شابک:

بخش اصلی کتاب را «غزلیات» شاعر تشکیل می‌دهد و در پی آن چند «مثنوی»، «چارپاره» و «نوسروده‌ها» به طبع می‌رسد. برای نمونه: گفته‌ام با لہجہ سبزینه‌ها / قصه‌هایی از قناری‌های باغ / دست‌هایم عاشق احساس بود / چشم‌هایم بر ستاره پر چراغ.

چاپ اول

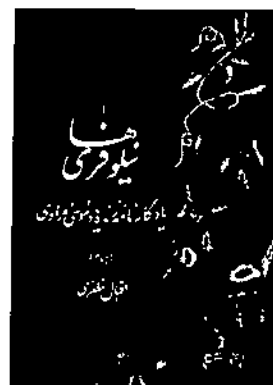
۱۱۷- قلبی در حصار قاب. شاعر: آفرین قنبری تفرشی. - تهران: فائق. - ۵۸ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۹۰۱۷۱-۹-۴ شابک:

در دفتر حاضر اشعاری نو به طبع رسیده که «تنهایی» نمونه‌ای از این شعرهاست: اولی تنها آمد / دومی تنها زیست / دیگری تنها مرد / ولی هیچ کدام / مانند کسی که / تنها ایستاد / تنها صبوری کرد / تنها نبود.

است. اینک قطعه‌ای از این اشعار: به نام آن که باشد مهربان‌تر / برای ما ز بابا و ز مادر / دهم بندی بکن آویزه گوش / مکن هرگز خدای خود فراموش.

چاپ اول

۱۲۵- نیلوفرها «یادگارنامه زنده‌یاد موسی مرادی». گردآورنده: اقبال مظفری - تهران: آتنا - ۳۰۲ ص. - رقیعی (شمیزی) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۸۶-۰۲-X

یادنامه زنده‌یاد موسی مرادی، در این مجموعه طی پنج بخش فراهم آمده است. در بخش «مقدمه» سال شمار زندگی موسی مرادی، «کوچ» (آخرین سروده نامبرده) و متنی از اقبال در وصف و رثای او به چاپ رسیده است. بخش‌های بعد کتاب عبارت‌اند از: «مقاله‌ها» (در این بخش پنج مقاله آمده که دو مقاله نیز مشترکا از موسی مرادی و اقبال مظفری به طبع رسیده است)، «گفتگوها»، «اوراقی از دیوان سوخته» (شامل چند غزل دوبیتی و...) و «شعرها و نوشته‌هایی از دیگران».

چاپ اول

۱۲۶- وزن دنیا: مجموعه اشعار محمد مختاری - تهران: توس - ۹۶ ص. - رقیعی (شمیزی) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۵۲۳-۴

در این مجموعه اشعاری چند از زنده‌یاد «محمد مختاری» به چاپ رسیده و در ابتدای آن نیز گاه شمار زندگی نامبرده و فهرستی از آثار او فراهم آمده است. در قطعه «غروب: ساعت ۵۶ می‌خوانیم: پاییز انار بی‌تابش را افشانده است و / خاک / نیمرخ بردبارش را برابر تاریکی می‌گیرد / پس می‌زند ستاره مغرب را به چشم / تا خاک باز بنگرددش همچنان دیری در او نگرسته است / پس می‌زند ستاره نظر را که خود بیفزاید / و سایه اندازد دنیا بر چشم که چون دانه انار پراکنده است...».

چاپ اول

۱۲۷- جان جهان: مجموعه سروده‌های شاعران معاصر در منقبت امام عاشقان. گردآورنده: جعفر سید: مقدمه: امیراسماعیل آذر - تهران: آشنایی - ۱۹۶ ص. - رقیعی (شمیزی) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۳۶۵-۸-۳

کتاب، مجموعه‌ای است از سروده‌های چند شاعر معاصر که در منقبت امام خمینی (ره) به نظم درآمده است. در مقدمه کتاب، مطالبی در باب ویژگی‌های اشعار امام خمینی (ره) به چاپ رسیده، سپس غزلی از حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تحت عنوان «بی تو» فراهم آمده است: دلم قرار نمی‌گیرد از فغان، بی تو / سپندوار ز کف داده‌ام عنان، بی تو / ز تلخکامی دوران نشد دلم فارغ / ز جام عیش لبی تر نکرد جان، بی تو / چو آسمان آلوده‌ام ز تنگدلی / پر است سینهام از اندوه گران، بی تو / ... در پی آن اشعاری از رضا اسماعیلی، قصیر امین‌پور، علی معلم، علی موسوی گرم‌ارودی، عبدالجبار کاکایی، نصرالله مردانی، سپیده کاشانی، حمید سبزواری، صدیقه وسمقی، مهرداد اوستا و دیگران به طبع رسیده است.

چاپ اول

۱۲۸- ریشه در دریا شاخه در آسمان: گزینه شعر شاهد آستان

مازندران. به اهتمام: ایرج قنبری - تهران: شاهد - ۴۸ ص. - رقیعی (شمیزی) - ۲۴۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۸۹-۲۱-۴

در این دفتر سروده‌هایی از چند شاعر معاصر مازندرانی در قالب‌های آزاد، دوبیتی و غزل به طبع رسیده که از آن جمله است: «در انتظار تو / فاطمه توحیدی»، «نسیم خاطر / علیرضا برزگو»، «ز زمه / منیم رضی» و «گل خورشیدی / لیلا قلی‌نژاد». ای طنین آبی باران عشق / عطر ناب نسترن زاران عشق / ای فرات تشنه کامان زمین / ارض موعود همه مستضعفین / ای چراغ روش کاشانه‌ها / شور رستاخیزی پروانه‌ها...!

چاپ اول

۱۲۹- زن شعر اندیشه. شاعر: غزل تاجبخش - تهران: روشنگران و مطالعات زنان - ۲۵۶ ص. - رقیعی (شمیزی) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Woman poem and thought. شابک: ۹۶۴-۵۵۱۲-۹۶-۴

نگارنده در کتاب با فراهم آوردن زندگی‌نامه‌ای از زنان شاعر از دوره‌های نخستین شعر فارسی تا عصر حاضر، اندیشه و افکار زنان را بررسی می‌نماید. وی در مقاله‌ای با عنوان «زن، شعر، اندیشه» ضمن قیاس دیدگاه‌های زنان و مردان در انتخاب موضوع شعر، واژه‌گزینی و

جوشش دوری، سیر تحول و تکامل شعر در میان زنان شاعر ایرانی را بررسی می‌کند. در متن حاضر به نمونه‌هایی از شعر و زبان ویژه شاعران اشاره شده و در پایان فهرست منابع به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۱۳۰- ساختار زبان شعر امروز (پژوهشی در واژگان و ساخت زبان شعر معاصر). مصطفی علیپور - تهران: فردوس - ۴۱۶ ص. - وزیری (شمیزی) - ۲۱۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The structure of today's poetry. شابک: ۹۶۴-۲۲۰-۰۴۳-۴

نگارنده در این پژوهش که اغلب به ساخت زبان و واژگان شعر معاصر مربوط می‌شود، بر آن است با چهار محور «زبان»، «ساختارهای نحوی»، «واژگان» و «بیان محاوره‌ای» وضعیت شعر معاصر را بررسی کند؛ وی همچنین میزان تمهید برخی شاعران را به وجدان هنری و رسالتی که در سیر حفظ میراث ادبی برعهده دارند، ارزیابی می‌کند. مقولات اصلی کتاب عبارت‌اند از: زبان شعر - ملاحظات نظری (وحدت ذهن و زبان شاعر، لفظ و معنا در شعر، زبان شعر و تخیل، زبان شعر و کلمه، تمایز شعر و نثر در صورت و ساختار، و تمایز شعر و نثر در مقصود و محتوا)، ساختارهای نحوی زبان شعر امروز (نواوری نحوی، نواوری و بدعت در کاربرد حروف، و باستان‌گرایی نحوی)، واژگان در زبان شعر امروز (نواوری در واژگان، جمع بستن‌های نامتعارف، و باستان‌گرایی واژگان)، رویکرد به شیوه‌های بیان محاوره در زبان شعر امروز (محیط، واژه‌های بومی و صداها، رویکرد به بیان محاوره برحسب موقعیت، و پیوند مشخصه‌های فرهنگی مردم با زبان احساس شاعر). انتهای کتاب شامل «نامنامه» و «کتابنامه» است.

چاپ اول

۱۳۱- شعر و زندگی بیست شاعر

بزرگ نوپرداز. گردآورنده: میترا افشار - تهران: سرایش، صدای معاصر - ۲۳۸ ص. - رقیعی (شمیزی) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۹۳-۱۹-۶

نگارنده در کتاب زندگی‌نامه و شعری برگزیده از بیست شاعر نوپرداز ایرانی گردآورده و به معرفی و بررسی اجمالی سبک و زبان شعری هر یک اهتمام نموده است. «نیما یوشیج»، «آخوان ثالث»، «احمد شاملو»، «فروغ فرخزاد»، «شفیعی کدکنی»، «هوشنگ ابتهاج» و «حمید مصدق» از جمله این شاعران هستند.

انواع نمایشنامه

۸۵۲/۵

چاپ اول

۱۳۲- نمایش کمدی در ایران. محمود صابری‌خوهرزویی - تهران: آفرینه - ۱۶۰ ص. - رقیعی (شمیزی) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۹۱-۰۸-۸

مطالب آغازین کتاب به بررسی سه مقوله مربوط می‌شود: الف) اشعار و مطالب هجو و هزل و حکایات؛ ب) بازی‌ها، سرگرمی‌ها و سنت‌های نشاط انگیز فولکلوریک؛ ج) مجالس طرب و مطربی و دلک‌های درباری. در بخش دیگر انواع نمایش کمدی در ایران، همچنین اصول و قواعد آن معرفی و ارزیابی می‌شود. به دیگر سخن، این نوشتار به سیر پیدایش، تطور و تکامل

نمایش کم‌دی در ایران - همراه با معرفی اصول و قواعد تثبیت شده آن - اختصاص یافته است.

نمایشنامه فارسی قرن ۱۳

چاپ اول

۱۳۳- تسایر قرن سیزدهم: نخستین نمایشنامه‌های ایرانی به عنوان آغازگر دوران جدید ادبی. حمید امجد - تهران: نیلا - ۲۸۴ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Rising of the Iranian 19th ... theater in شابک: ۹۶۴-۶۹۰۰۰۰۵-۴

نمایشنامه فارسی (از سال ۱۳۲۰-)

۸۷۸/۲

۱۳۴- صداهای کوچه نرگس‌ها (پنج فیلمنامه داستانی). اسماعیل همتی - تهران: چوگان - ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۸۲۰-۰۸-۸

چاپ اول

۱۳۵- گرداب: نمایشنامه. خدامراد محمدی - تهران: شاهد - ۳۲ ص. - پالتویی (شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۸۹-۲۶-۵

این نمایش‌نامه با مضمون جنگ ایران و عراق به طبع رسیده است. صحنه نمایش یک نمایشگاه عکس از شهدای دفاع مقدس و یک محور عملیاتی است. عده‌ای از مردم در حال بازدید هستند. «سعید» و «حمید» که دو نوجوان سیزده ساله‌اند وارد نمایشگاه می‌شوند. بازدید کنندگان کم‌کم از نمایشگاه خارج شده، سعید و حمید تنها می‌مانند. آن دو ضمن صحبت درباره وقایع جنگ درمی‌یابند

که...

۱۳۶- مصاحبه [نمایشنامه]. محمد رحمانیان - تهران: نیلا - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۷۵۰-۰۵-۹

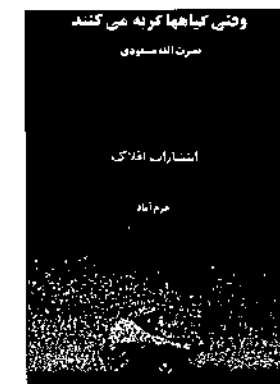
چاپ اول

«مصاحبه» عنوان نمایش‌نامه‌ای است که در دو قسمت: «کشتن گریه بابا فونتن» و «دیگر مرا صدا نزن، مادر!» تنظیم شده است. قسمت نخست نمایش‌نامه را دو نفر «نعمیم» (جوان الجزایری) و «پرسشگر» تشکیل می‌دهند. وقایع این بخش از نمایش‌نامه در سال ۱۹۶۴ در الجزایر روی می‌دهد. در قسمت دوم، «صفیه» زنی ۲۹ ساله و «پرسشگر» ایفای نقش می‌کنند. این نمایش‌نامه در بهمن ماه ۱۳۷۶ در تئاتر شهر به روی پرده آمد.

چاپ اول

۱۳۷- وقتی که گیاه‌ها گریه می‌کنند [نمایشنامه]. نصرت‌الله مسعودی - خرم‌آباد: افلاک، ۵۲ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۳۱-۲۰-۸

صحنه این نمایش، راهی است روستایی. در گوشه‌ای از راه چشمه‌ای دیده می‌شود. صدای مجتبی و همشگل که مرد و زنی جوان هستند از پشت صحنه به گوش می‌رسد و... در این نمایش، گوشه‌هایی از مصایب و

دل مشغولی‌های روستاییان به تصویر کشیده شده است.

داستان فارسی (از سال ۱۳۲۰-)

۱۳۸- حکایتهای دهخدا: گزیده حکایتهای تریبیتی از لغت‌نامه دهخدا.

گردآورنده: محمدحسین صفاخواه؛ ویراستار: سیروس صدوقی - تهران: قدیانی، ۲۰۴ ص. - رقی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۱۷-۱۹۹-۲

چاپ اول

۱۳۹- آبکند: مجموعه داستان. انوشه منادی - تهران: همراه، ۱۱۶ ص. - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۱۹-۱۸-۱

«آبکند» مجموعه‌ای است متشکل از سیزده داستان کوتاه فارسی که «سایه‌ها» عنوان یکی از آنهاست. نگارنده در این داستان گوشه‌ای از زندگی زنی را بازگو می‌کند که همراه دو فرزندش در در اتاقکی آهنین - کاروان - در نزدیک جنگلی اقامت دارند. یک روز که بچه‌ها مشغول بازی هستند ناگهان مردی به آنها نزدیک می‌شود. آنها از ترس به کاروان پناه می‌برند. مرد می‌ایستد و به کاروان که چهار چرخ دارد خیره می‌شود. در این هنگام مادر با دسته‌ای گل وحشی فرا می‌رسد و...

چاپ اول

۱۴۰- آنام منظر: مجموعه داستان. جعفر صمدی - ساری: شمال، ۱۰۰ ص. - رقی (شمیز) - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۵۴۱-۷-۰

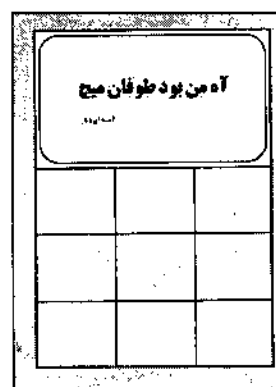
در این مجموعه، ۹ داستان کوتاه گردآمده است. داستان «شب وحشی» از این مجموعه حکایت دخترک بی‌سرپرستی است که غریبانه از

دوری و پدر و مادر خویش می‌گوید و با احساسی لطیف غم‌ها و دیدری خویش را نجوا می‌کند.

چاپ اول

۱۴۱- آه من بود طوفان میج. آسیه ایزدیار - تهران: به آفرین، ۶۸ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۶۰-۱۸-X

بخش نخست این نوشتار ماجرای است از مردی فقیر که تصمیم دارد از راه نوشتن امرار معاش کند. او با پیرومردی فقیرتر از خود مواجه می‌شود و برای کمک به او جلیقه‌اش را نزد دکانداری به گرو می‌گذارد تا برای پیرومرد شیر بخورد. غافل از آن که قلمش در جیب جلیقه قرار دارد...

۱۴۲- از رنجی که می‌پریم. جلال آل احمد: زیر نظر: شمس آل احمد؛ ویراستار: منوچهر علی‌پور - تهران: مجید، ۱۰۸ ص. - رقی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۴۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۴۹۸-۴-۳

چاپ اول

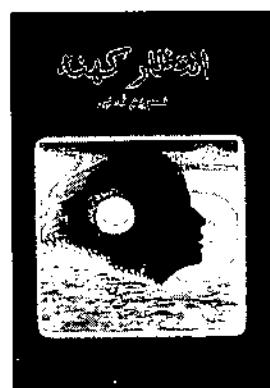
۱۴۳- اشک ستاره. فهیمه رحیمی - تهران: چکاوک، ۲۵۶ ص. - رقی (سلفون) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۴۳-۶۱-۵

مرد جوانی برای خرید گوسفند به دهات اطراف تهران می‌رود و در آن جا از دختری خواستگاری می‌کند که به ازدواج آن دو می‌انجامد. مرد، کار مشخصی ندارد و همسرش از راه قالی بافی مخارج خانه را تامین می‌کند. پس از مدتی بین این زن و همسایه روه‌رویی که مردی جوان است رابطه عاطفی پدید می‌آید. مرد همسایه به تدریج در زندگی این زن رخنه می‌کند؛ تا جایی که...

چاپ اول

۱۴۴- انتظار کهنه. تسرین ثامنی - تهران: چکاوک، ۲۰۴ ص. - رقی (سلفون) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۴۳-۵۸-۵

داستان با مضمون عشقی و جنایی نوشته شده است. در بخش انتهایی این داستان آمده است: «سه روز به طول انجامید تا حال «نوری» رو به بهبود نهاد، اما هنوز قادر به تکلم نبود و در بیهوشی به سر می‌برد و علایم حیاتی همچنان ضعیف بود اما خطر مرگ حتمی برطرف شده و بار دیگر امیدواری بر دل‌های همراهان وی جوانه زده بود... روز هفتم «فخری» و «فریدون» به عیادت نوری آمدند. دیدن فریدون در محوطه بیمارستان حیرت «آزاده» را برانگیخت، زیرا...

۱۴۵- این دنیا و این آدم‌ها. محمدحسین عباسپور تمیجانی - تهران: سبز آرنک، ۲۲۶ ص. - رقی

نگارخانه

کارنامه رزمی و فرهنگی خود را با خاطرات متعدد باز می‌گوید. در انتهای کتاب تصویری از نگارنده و هم‌زمان او در جنگ تحمیلی، به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۱۵۷- جینی در انتهای کوچه هشتم.

جلیل شاه چشمه - تهران: مرغ آمین. ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز). ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۵۱۹-۲۷-۶ شابک:

کتاب مجموعه‌ای است از هیجده داستان کوتاه فارسی که از آن جمله است: «گیسو تنان»، «دیگری»، «عین واقعیت»، «تندیس نیاز»، «لبخند معکوس» و «متروک». در بخشی از داستان اخیر آمده است: «انتهای طولانی راه، دلسردکننده بود. لحظه‌ای ایستاد و به صدای یخ بستن خیابان دقیق شد. دوباره حرکت کرد. ناگهان تصویر گرمای خانه چنان دلش را شاد کرد که...».

چاپ اول

۱۵۸- خاطرات یک قاتل (رمان در ۲۴ بخش).

ابوالقاسم فرهنگ - تهران: صدا. ۸۸ ص. - رقی (شمیز). ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۵۵۸-۴۲-۹ شابک: «خاطرات یک قاتل» داستانی است که راوی در بخش دوم، خاطرات خود را

نداشت، و شاید زیاد به درس خواندن و مکتب رفتن مایل نبوده. او آماده رفتن به سرپازی بود، اما... در این داستان، مصایب و رنج‌های قهرمان داستان - تقی‌خان - روایت می‌شود و در خلال آن زندگی، اعتقادات و آداب مردمان فرو دست بیان می‌گردد.

۱۵۴- تلخ و شیرین. نسرین شامی؛ ویراستار: فرشته صائمی - تهران: پر. ۲۱۸ ص. - رقی (شمیز). ۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۵۱۸-۲۰-X شابک:

چاپ اول

۱۵۵- ثانیه‌ها (مجموعه داستان). احسان مرادی؛ ویراستار: جعفر سید - تهران: آشنایی. ۴۰ ص. - رقی (شمیز). ۲۲۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۹۲۲۶۵-۲-۴ شابک:

کتاب متضمن چهار داستان کوتاه است. در داستان «ثانیه‌ها» جوانی مسابقه‌ای ترتیب می‌دهد مبنی بر اینکه رکورد زیر آب ماندن را در جهان خواهد شکست. او می‌خواهد از این طریق پولی به دست آورد. انگیزه اصلی او نجات مادرش است که به یک کلیه احتیاج دارد. جوان به زیر آب می‌رود و با موفقیت کارش را به پایان می‌برد. اما در این هنگام، از میان تماشاچیان، مردی ثروتمند شرط می‌کند که اگر جوان سه دقیقه زیر آب بماند دو برابر مبلغ قبلی به او پرداخت کند. با آن که جوان به مقصود اصلی خود دست یافته بود اما وسوسه می‌شود و...

چاپ اول

۱۵۶- جنگ دوست داشتی. سعید تاجیک - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری. ۶۳۶ ص. - وزیری (شمیز). ۲۲۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Beloved war ۹۶۴-۴۷۱-۵۱۲-۸ شابک: «سعید تاجیک» در این مجموعه

مرگ می‌دادند...».

چاپ اول

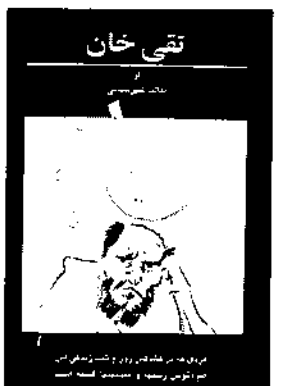
۱۵۲- تصویری از لئوناردوینچی درباره سیمای معصوم و جنایتکار. غلامرضا سلیم - تهران: غلامرضا سلیم، آرام. ۱۰۲ ص. - رقی (شمیز). ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۹۹۱-۰۰-۹ شابک:

در کتاب به گونه داستانی زندگی پرفراز و نشیب «لئوناردو داوینچی» و هنرنمایی‌هایی او به تصویر کشیده شده است. (داوینچی، نقاش، معمار و مجسمه‌ساز مشهور ایتالیاست که در سال ۱۴۵۲ در دهکده‌ای از سرزمین تسکانا دیده به جهان گشود. در پانزده سالگی به فلورانس - شهر زیبایی و هنر - رفت و در کارگاه نقاشی کار خود را آغاز نمود. او بعدها به دربار روی آورد و در همین اوان، نوشته‌های هنری و فنی خود را تحت عنوان «کتراتاتود- لاپیتورا» برجای گذاشت و...).

چاپ اول

۱۵۳- تقی‌خان. محمداسماعیل طالب‌شهرستانی - تهران: جهان رایانه. ۱۸۲ ص. - رقی (شمیز). ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۷۱۵-۲۰-۶ شابک:

«تقی‌خان» در شهری کوچک زندگی می‌کرد... و سال‌های کودکی خود را آن جا سپری کرده بود... تحصیلاتی

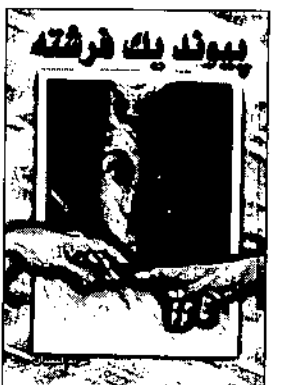
رقعی (شمیز). ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Cocoon ۹۶۴-۹۰۲۵۲-۵-۱ شابک:

کتاب، تصویر عاشقانه‌ای است از دو دلیخته به نام «هما» و «رضا». هما سرانجام در اثر غرور و خود باختگی از رضا فاصله می‌گیرد و او را در رسیدن به عشق ناکام می‌گذارد. هما بعد از چندی به بستر مرگ می‌افتد، زیرا کلیه‌هایش را از دست داده است. اما او به طرز معجزه‌آسایی از مرگ نجات می‌یابد، زیرا به او گفته‌اند که مادرش یکی از کلیه‌هایش را به او بخشیده، در حالی که... مطالب کتاب در سه بخش «مرگ»، «زندگی» و «تولد» تدوین شده است.

چاپ اول

۱۵۱- پیوند یک فرشته. مریم امینیان - تهران: شقایق. ۱۸۰ ص. - رقی (سلفون). ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۵۴۲-۵۵-۳ شابک:

داستان با مضمون خانوادگی، و فراز و نشیب عشق و زندگی نوشته شده است. در بخشی از داستان این عبارات به چشم می‌خورد: «و بالاخره شب به نیمه رسید آقای سرمدی ساعت یازده و نیم از خانه خارج شد. فرشته مانند مرده‌ای متحرک لباس‌هایش را پوشید. همان لباس‌هایی که روزی به نظرش زیباترین لباس‌ها بودند و در میهمانی‌های خانواده صابری بر تن می‌کرد و در آن لحظه چون کفن، بوی

(شمیز). ۶۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۸۳-۰۸-۴ ۱۴۶- بار دیگر شهری که دوست می‌داشتیم. نادر ابراهیمی - تهران: روزبهان. ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز). ۴۵۰۰ ریال. - چاپ یازدهم / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۵۲۹-۳۴-۴ شابک:

چاپ اول

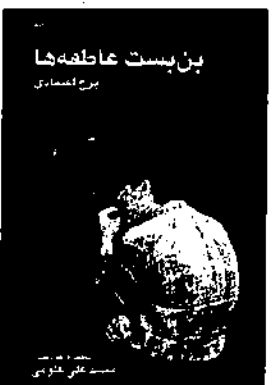
۱۴۷- باغ بی حصار (مجموعه‌ی داستان). محمد زرین - تهران: آگاه. ۱۸۶ ص. - رقی (شمیز). ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. ۹۶۴-۴۱۶-۱۱۲-۲ شابک:

چاپ اول

۱۴۸- باغ مارشال. حسن کریم‌پور - تهران: اوحدی. ۳۴۴ ص. - وزیری (شمیز). ۱۵۵۰۰ ریال. - چاپ یازدهم / ۴۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۳۷۶-۱۰-X شابک:

چاپ اول

۱۴۹- بن‌بست عاطفه‌ها (مجموعه داستان). ایرج اعتمادی، محمدعلی علوی - تهران: سپیده سحر. ۹۶ ص. - رقی (شمیز). ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. ۹۶۴-۹۲۱۹۴-۲-۰۰ شابک:

در این مجموعه هفت داستان کوتاه از ایرج اعتمادی با نقد «محمدعلی علوی» به چاپ رسیده است. در بخشی از نقد داستان «بن‌بست عاطفه‌ها» آمده است: مبنای داستان، تضادی است میان ماندن و رفتن... ماندن در کنار مام مین و مادر، یا ترک هر دو.

چاپ اول

۱۵۰- پله ابریشم. فائزه‌سادات هاشمی؛ ویراستار: محمود ملاباشی - اصفهان: یکتا. ۹۶ ص.

چنین باز می‌گوید: زیر نور آبی چراغ خواب، در هاله‌ای از دود تریاک، آرام خوابیده بود. چاقوی اول را روی شاهرگش کشیدم، خون، فواره زد. زوزه کشید. چشم‌هایش را باز کرد. خر خر کرد...

۱۵۹- داستان جاوید.

اسماعیل فصیح - تهران: الیز - ۴۱۶ ص. - رقی (شمیز) - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ هفتم - ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۲۴۲-۰۸۳-۷

چاپ اول

۱۶۰- داو آخر.

برزو سریزدی - تهران: اشک - ۱۳۶ ص. - رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۰۸۳-۲-۲

«داو آخر» داستانی است «علمی - تخیلی» که از زبان قهرمان داستان روایت می‌شود. «ورجا» جوانی است دوستدار طبیعت و علاقه‌مند به کوهنوردی و اکتشاف. او شخصیت اصلی داستان است که به قصد کشف چند غار عازم سفر می‌شود. «ورجا» در حین اکتشاف به محوطه‌ای باز می‌رسد. ناگهان زمین‌لرزه‌ای روی می‌دهد و طی آن «ورجا» چند روز در زیرزمین حبس می‌شود. او در این مدت از قرض‌هایی که همراه داشته برای تغذیه خود استفاده می‌کند. سرانجام «ورجا» با تلاش، راه خروج را می‌یابد، اما بلافاصله درمی‌یابد که زمین‌لرزه‌ای در کار نبوده، بلکه انفجاری سبب ریزش کوه شده است.

تارهای صوتی «ورجا» بر اثر این انفجار از بین می‌رود و او درمی‌یابد که همه موجودات به جز آیزان به خاک تبدیل شده‌اند. او ضمن قدم زدن در حوالی کوه با دختری روبه‌رو می‌شود که گویا او نیز از این واقعه جان سالم بدر برده است.

چاپ اول

۱۶۱- در گوشه‌های تاریک.

امیرمحمد اسماعیل طالب شهرستانی. - تهران: جهان رایانه. - ۷۸ ص. - رقی (شمیز) - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۵-۰۰۱-۱

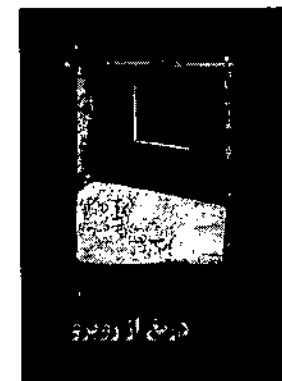

داستان، حکایت دوران گذشته است که در آن نویسنده تصویری از روستای ستم‌زده را با ظلم و جور ارباب به نمایش می‌گذارد. در این میان، دو نوجوان مذهبی نقش‌آفرین هستند.

چاپ اول

۱۶۲- دریغ از روبرو: مجموعه داستان (۱۳۶۵ - ۱۳۵۵).

محمد محمدعلی - تهران: راهیان اندیشه - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۹۵-۱۰-۲

«دریغ از روبرو» مجموعه‌ای است از بیازده داستان کوتاه که در دو کتاب «قلمرو آشنا» و «اتفاقات ساده کارگری» به چاپ رسیده است. نخستین داستان کتاب (کوتاه و

عاشقانه. بشود یا نشود) به گونه‌ای سمبلیک راوی با گنجشکی گفت و گو می‌کند: «...تو که بال پرواز داری برو جایی و چه می‌دانم، با گنجشک‌های «رودخانه‌ای» تن به آب زن یا نزن ولی پرهای زیر بغلت را به جور و خوش باش. جیک جیکت را بکن، لذت ببر... این همه پلک به هم زن، گردنت را کج نکن و نگاه ناامیدانه به آسمان نینداز...».

چاپ اول

۱۶۳- دلشوره: مجموعه داستان.

کوروش کریمی - [او دیگران] - تهران: سیمرو - ۷۲ ص. - رقی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۸۵-۲۴-۹

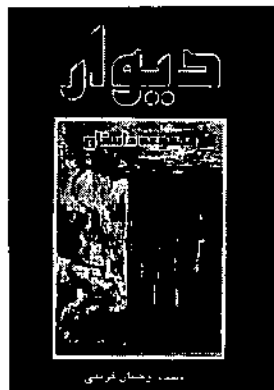
ماجرای اصلی داستان «آکاوس» نوشته «کوروش کریمی» از مجموعه «دلشوره» بدین قرار است که به سبب بهانه‌ای کوچک، دو نفر از اهالی محل که هر یک خود را برتر از دیگری می‌پنداشت، به جان هم افتادند. البته این دو، رقیب هم بوده همواره سعی داشته‌اند دیگری را از صحنه سروری خارج سازند. اما در این میان، دعوی اصلی که به دستاویز حمایت از «آکاوس» آغاز شده بود به حبس خود او منجر می‌شود و... داستان‌های دیگر این مجموعه عبارت‌اند از: «دلشوره»، «قائوس»، «آرزوی دیدار» و «کاش مبصر نمی‌شدم» نوشته حبیب‌الله نبی‌الهی قهفرخی، «خاکستر»، «مادربزرگ»، «آقای مدیر» و «فتلی خان» از محمد علی محمدی.

چاپ اول

۱۶۴- دیوار (مجموعه داستان).

رحمان کریمی - تهران: محور - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۶۴۸-۶-۳

کتاب از یک داستان نسبتاً بلند به نام «دیوار» و دو داستان کوتاه دیگر «در زیرزمین وزارت‌خانه» و «اشباح» تشکیل یافته است. در بخش آغازین داستان نخست آمده

است: «هنگامی که ناله‌های دردناک دل فضا را می‌شکافت، رسول در جای خود خشک می‌زد به طور چمباتمه می‌نشست و بی‌قرار و مشوش به سیگار یک می‌زد و لحظات سختی را سپری می‌کرد، احساس می‌کرد زمان به کندی سپری می‌شود به سختی می‌شد در این لحظه حالت او را درک کرد. درمانده و بی‌قرار، مشتعل و خوشحال، منموم و ناامید... بالاخره در به روی پاشنه چرخید و...».

چاپ اول

۱۶۵- رنج خورشید.

علی اظهري - تهران: سپهر - ۳۱۸ ص. - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۱۶۸-۳-۴

«رنج خورشید» داستانی است که براساس دیدگاهی روان‌شناسانه نوشته شده است. داستان با مرگ نویسنده‌ای زبردست آغاز می‌شود. او که در دوره حیاتش موفق نمی‌شود آثارش را به چاپ برساند. اما به تدریج بعد از مرگ نویسنده نوشته‌های او طرفدارانی پیدا می‌کند، به گونه‌ای که ناشرین سعی دارند گوی سبقت را در چاپ از دیگری بریابند. همسر او این بار مانع نشر آثارش می‌شود، زیرا معتقد است زندگی زناشویی آنها با کتاب و نوشتن سپری شده و او برای انتقام از همسر خود با نشر آثارش مخالفت می‌ورزد، در حالی که...

۱۶۶- رویای برزخی.

اسماعیل زری - تهران: سپیده

سحر - ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۱۹۴-۵-۵

چاپ اول

«رویای برزخی» داستانی است که به شیوه «جریان سیال ذهن» نوشته شده است. داستان حکایت مرد حمالی است که در منزل، خلا زندگی و خستگی‌های روحی خود را با کوزه‌گری برطرف می‌سازد. مرد حمالی همسری دارد که همواره او را تحقیر می‌کند و اغلب جنبه‌های منفی زندگی او را به میان می‌کشد. سرکوفت‌ها و تحقیرهای پی در پی در واقع تضادهایی است که در درون او وجود دارد. این تحقیرها سبب می‌گردد از زش متغیر گردد و در عالم رویا شیفته زنی سیه چشم گردد. این جدال و کشمکش روحی ادامه می‌یابد تا این که...

چاپ اول

۱۶۷- زن و کودک با گنجشک و ترانه: مجموعه داستان کوتاه.

صوفیا محمودی - تهران: توسعه - ۸۸ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۹-۲۱-X

کتاب متشکل از ده داستان کوتاه است که راوی در نخستین آن (باغ فین کاشان) به گونه سمبلیک، تصویری از مشغله پدرش را باز می‌گوید: «پدرم راننده بود... می‌نشست توی اتاق فلزی‌اش و گناز می‌داد به سوی خیابان... غلام راهتمایی و رانندگی و

محور دو شخصیت اصلی شکل می‌گیرند: «بی‌بی» و «امین». «بی‌بی» زنی است که خیر و صلاح همگان را آرزومند است و اندکی کینه و عدالت از کسی در دل ندارد. او مادر بزرگی است که آسایش دیگران را بر خود مقدم داشته و همگان او را به لحاظ دین و ایمان و انصاف قبول دارند. اما «امین» که خاطرات خود را در این قصه‌ها فراروی ما قرار می‌دهد، نوجوانی است با تخیلی بسیار قوی، باهوش و پر استعداد که همچون دیگر بچه‌های ایرانی رابطه‌ای سرشار از علاقه و عاطفه با مادر بزرگ خود دارد. «از سفره تا سفر»، «دنیای آرزو»، «طالع عسلی»، «بی‌بی در پاییز»، «پیش راه» و «دسته گل سوسن» از جمله قصه‌های این مجموعه است.

چاپ اول

۱۷۸- کمند مهر
فریده رهنما - تهران: فروغ قلم، - ۱۶۰۰۰ ص. - رقی (شمیز)، - ۳۰۰۰ نسخه.
ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Komand-e mehr
شابک: ۹۶۴-۹۲۱۸۲-۰۳

«کمند مهر» ماجرای زندگی پسری است به نام «سهیل». او در جشن عقد خواهرش به دختری به نام «یکانه» دل می‌بندد و در پی آن، با یک دیگر نامزد می‌شوند. چندی بعد «سهیل» در یک شب برفی برای دیدن «یکانه» به خانه آنها می‌رود، اما در حین رانندگی با دختری تصادف می‌کند و از محل حادثه می‌گریزد. او پس از بازگشت به خانه از قرار خود پشیمان می‌شود.

هم شرکت‌های سرمایه‌گذار و کشورهای ذی‌سهم از این راه منافع کلاتی به دست آوردند و هم کارکنان خارجی شاغل در صنایع نفت ایران از رفاه و امکانات فراوانی برخوردار بودند. نویسنده نشان می‌دهد به‌رغم آن که شرکت نفت از ارتقای فرهنگی کارگران دم می‌زد و گاه امکانات آن را نیز فراهم می‌آورد، اما آن گاه که ارتقای فرهنگی کارگران در قالب عدالت‌خواهی و حق‌طلبی تجلی می‌یافت، به بی‌رحمانه‌ترین شکلی سرکوب می‌شد. در این رمان، همچنین به تیره‌روزی کارگران نفت که زاده کار و رنج مداوم بودند اشاره می‌شود و در کنار آن، واکنش قهرآمیز دولت در قبال عصیان‌های احتمالی و گاه تاریخ‌ساز کارگران، بیان می‌گردد.

چاپ اول

۱۷۶- فرار بزرگ: مجموعه داستانهای طنز.
حمیدرضا صادقی - تهران: امید مجد - ۷۸ ص. - وزیری (شمیز)، - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۵۳-۱-۴

در این مجموعه، ۹ داستان کوتاه با لحن طنزآمیز به چاپ رسیده است. «چهار نسامه» یکی از این داستان‌هاست که دختری دانشجو طی چهارنامه برای دوستش «مریم» مشکلات درسی خود را برمی‌شمارد و انگیزه اصلی تحصیل خود را یافتن شوهری ایده‌آل، بیان می‌کند.

چاپ اول

۱۷۷- قصه‌های بی‌بی.
رفیع افتخار - تهران: خوشبین، - ۲۲۰ ص. - جلد دوم، - رقی (شمیز)، - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۰۴-۱-۶
کتاب دوم از «قصه‌های بی‌بی» شامل چهارده قصه است که با مضامین اجتماعی و روابط و مناسبات میان اعضای خانواده‌ها به رشته تحریر درآمده است. ماجرای قصه‌ها، حول

شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۴۶۵-۹

چاپ اول

۱۷۴- عشق و زندگی.
زهره پورقربان؛ ویراستار: مصطفی نعمتی - تهران: تکامل، - ۱۹۶ ص. - رقی (شمیز)، - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۸۵۵-۷-۲

قهرمان رمان، «خورشید خانم» دختری است که با شناخت خود، تنهایی و حوادث روز، همگام می‌شود تا راه زندگی را بیابد. «خورشید» در کودکی پدر و مادر خود را از دست می‌دهد و تحت سرپرستی خانواده‌ای قرار می‌گیرد. مادر خوانده او مدتی بعد می‌میرد و «خورشید» با ناپدری زندگی می‌کند. چند سال بعد پدر خوانده «خورشید» را به تهران نزد عمه «زینب» می‌برد تا از این پس با آنها زندگی کند.

چاپ اول

۱۷۵- علیاحضرت فرنگیس.
فتح‌الله بی‌نیاز - تهران: توس، - ۴۰۰ ص. - رقی (شمیز)، - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۵۱۲-۹

در این رمان، نویسنده وضعیت زندگی کارگران شرکت نفت را به تصویر کشیده است. وی اذعان می‌دارد که هر چند فن‌آوری و تلاش‌های بیگیرانه بیگانگان در کشف، استخراج و انتقال نفت بسی نقش‌آفرین بوده است، اما

نویسنده در این داستان وقایع و رویدادهای دوره نهضت ملی شدن نفت را تا پیروزی انقلاب ایران به تصویر می‌کشد. محور اصلی داستان حول زندگی دختران خانواده‌های اشراف ایرانی می‌چرخد که در اروپا تحصیل کرده‌اند. آنان بعد از بازگشت به ایران با اختلافات فرهنگی دو جامعه مواجه می‌شوند. یکی از این افراد دختری است به نام «مهین» که به همراه «لیلی» و «هما» در یک مدرسه شبانه‌روزی در انگلیس درس می‌خواند. «مهین» پس از بازگشت به ایران و مشاهده تضادهای دو فرهنگ مختلف به این نتیجه می‌رسد که دیگر در جامعه بومی خود نمی‌تواند زندگی کند، اما ...

۱۷۱- زندگی، عشق و مرگ از دیدگاه صادق هدایت: نگاهی نو به بنوف کور و دیگر عاشقانه‌های هدایت.

شاپور جورکش - تهران: آگاه، - ۲۶۴ ص. - رقی (شمیز)، - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۰۷۸-۹

چاپ اول

۱۷۲- زیر بالهای غم ...
رویا سینیپور؛ ویراستار: عاطفه جاویدیار - تهران: پر، - ۳۸۲ ص. - رقی (سلفون)، - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۱۸-۳۳-۴

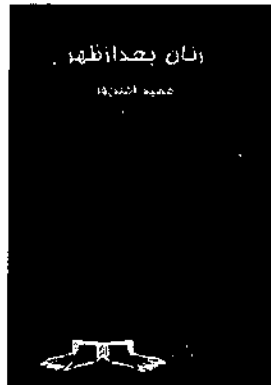
داستان ماجرای دختری است به نام «معصومه» که با مشکلات و رنج‌های گوناگون روبه‌رو می‌شود و عشق و ناکامی سراسر زندگی او را تشکیل می‌دهد. او در پی ماجراهای متعدد ازدواج می‌کند. اما این ازدواج بعد از چندی به مرگ همسر او ختم می‌شود. او از تروتی که برایش باقی مانده قصد دارد یک بیمارستان، دو مدرسه و یک منزل برای کودکان بی‌سرپرست بسازد.

۱۷۳- شریک جرم.
جعفر مدرس صادقی - تهران: نشر مرکز، - ۱۹۲ ص. - رقی (شمیز)، - ۸۸۰۰ ریال. - چاپ دوم.

علایم بازدارنده و حکم‌کننده یکی بعد از دیگری از چپ و راست در مقابلش قد علم کردند. سرود ممنوع! پارک ممنوع! گردش به چپ، گردش به راست ممنوع! ...

چاپ اول

۱۶۸- زنان بعد از ظهر: مجموعه داستان.
حمید اکبریپور؛ ویراستار: مسعود احمدی - تهران: همراه، - ۸۸ ص. - رقی (شمیز)، - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۹-۲۱-۱

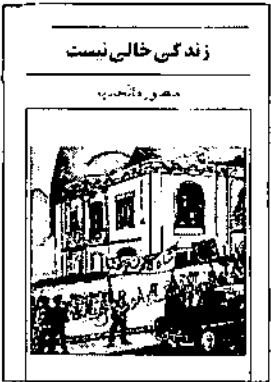

در کتاب حاضر ۹ داستان کوتاه به طبع رسیده است. «تفاهم» یکی از این داستان‌ها، گفت و گویی است میان دو تن به نام «ساروخ» و «سلما». آن دو به تازگی ازدواج کرده‌اند. «سلما» از موضوعی ناراحت است، او ضمن درد دل با «ساروخ» می‌گوید:

۱۶۹- زندگی باید کرد.
اتحادیه (نظام مافی) منصوره - تهران: کتاب سیامک، - ۴۵۶ ص. - رقی (شمیز)، - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۴۱-۰۰۰-۵

چاپ اول

۱۷۰- زندگی خالی نیست.
منصوره (نظام مافی) اتحادیه - تهران: کتاب سیامک، - ۴۰۰ ص. - رقی (شمیز)، - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۴۱-۲۸-۵

هیچ یک از اعضای خانواده از تغییر رفتار و دگرگونی روحی «سهیل» اطلاعی ندارد، تا این که پدر از جریان آگاه می‌شود. پدر برای دلناری «سهیل» و به منظور یافتن دختر به پرس و جو می‌پردازد. سرانجام یک روز «سهیل» در حین عبور از خیابان با دختر علیلی برخورد می‌کند. دخترک در طی راه وضعیت تصادف خود را که منجر به ناتوانی او گشته شرح می‌دهد، و بدین ترتیب «سهیل» درمی‌یابد که این همان دختری است که با او تصادف کرده است. از این رو...

شایک:

چاپ اول

۱۸۱۔ معجزہ عشق دختر لر۔

پیمان اردشیری - شیراز: زروان -
۱۸۴ ص. - (رقعی (سلفون)) - ۷۵۰۰
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: X-۲-۹۱۹۶۸-۹۶۴

دانشجویی به نام «گوروش» و دختری از تبار «لر» به نام «سوگل» که به «اصل و نسب و قوم خود پایبند» است، قهرمانان اصلی این داستان هستند. ماجرای عاشقانه این دو با افراز و تشبیه‌های بسیاری به تصویر کشیده شده است.

چاپ اول

١٨٢ - مهو.١.

مریم صولتی . - تهران: سیمرو. - ۱۲۸
ص. - (رقعی (شمیز). - ۶۴۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

Mahva : عنوان به لاتین :
 شابک : ۹۶۴-۵۶۸۵-۱۹-۲

در این داستان سرگذشت دختری با زوای می‌شود که «مهوا» نام دارد. او دانش آموز کوشایی است و قصد دارد در دانشگاه ادامه تحصیل دهد. پدر «مهوا» معتقد است که او باید پس از اتمام تحصیلات متوسطه ازدواج کند. با خواستگاری «محمود» پسرعموی «مهوا» برنامه زندگی او دستخوش تحول می‌گردد. پدر ضمن موافقت با ازدواج آن دو از ادامه تحصیل دخترش جلوگیری می‌کند.

«مهوا» که با این پیوند مخالف است
تصمیم می‌گیرد....

چاپ اول

۱۸۳۔ نقد آثار بزرگ علوی۔

عبدالعلی دستغیب - شیراز: ایما۔
۲۵۸ ص۔ - رقعہ (شمیز)۔ - ۱۰۰۰
ریال۔ - چاپ اول۔
شابک: ۹۶۴-۶۵۹۲-۴۲-۲

نگارنده ابتدا زندگی و آثار «بزرگ علوی» را معرفی می‌کند. سپس هر یک از این آثار او را نقد و بررسی می‌کند: «چمدان»، «پنجاه و سه نفر»، «ورق پاره‌های زندان»، «نامه‌ها»، «چشم‌هايش».

«سالاری‌ها»، «نامه‌ها»، «میرزا»، «موریانه» و «پژوهش‌ها و ترجمه‌ها». در انتهای کتاب برخی مختصات نگارش بزرگ علوی با نمونه‌هایی چند، بررسی شده، همچنین فهرست آثار بزرگ علوی به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۱۸۴۔ نقد آثار صادق چوبک۔

عبدالعلی دستغیب - شیراز: ایما -
۲۰۰ ص. - رقعہ (شمیز) - ۸۰۰۰
ریال - چاپ اول
شادک: ۹۶۴-۶۵۹۲-۴۴-۹

در پیش گفتار کتاب، احوال و آثار «صادق چوبک» معرفی می‌شود و در پی آن، این نوشته‌ها از چوبک نقد و بررسی می‌گردند: «خیمه شب بازی»، «انتری که لوپیش مرده بود»، «چراغ آخر»، «روز اول قبر»، «تنگسیر».

«سنگ صبور»، «نمایشنامه‌ها و ترجمه‌ها». موضوع انتهای کتاب (چوبک) همچون نویسنده‌های ناتوا (الیست) به شیوه و سبک نگارش صادق چوبک اختصاص دارد. فهرست آثار چوبک در انتهای کتاب به طبع رسیده است.

چاپ اول

۱۸۵۔ نقش دل (مجموعہ داستان)۔

أصفه أصفپور - تهران: آشنایی -
 ۶۸ ص - رقعى (شمیز) - ۳۵۰۰
 زریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه
 شابک: ۹۶۴-۹۲۲۶۵-۴-۰

«نقش دل» از شش داستان کوتاه تشکیل شده است. در داستان «نوبت» پیروزی در صف شیر، با ترفند بسیار خود را به جلوی صف می‌رساند. اما در این روز برفی راننده کامیون که برای تخلیه صندوق‌های شیر به عقب حرکت می‌کند، ناگهان کنترل ماشین را از دست می‌دهد و...».

چاپ اول

۱۸۶- نیمه‌ی عاشق.

میر شریف .. تهران: فکرروز. - ۲۹۴
ص. - (رقعی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال.
چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۰۲۰-۰۳۴۳-۹۶۴

این داستان در دوازده قسمت با نثر عامیانه به رشته تحریر درآمده است. نوشته‌های آغازین داستان بدین صورت است: «آندیشمند قصه ما، راه

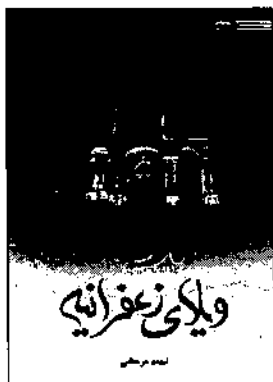
خودش رو از کنار همون آب و علف
آغاز کرد! روزها حمالی می‌کرد و
شبها کتابای مکتبی می‌خوند!
خلاصه... اونقدر کتاب خوند و مشق
کرد... تا رفت دانشگاه! اونم بهترینی
که آروش هی‌کرد. دست زن و پشش
رو گرفت و رفت پایتخت! خونه‌ای
اجاره کرد و با خودش قرار گذاشت که
از این به بعد شبها حمالی کنه و
روزها سر درس بزرگترین استادان او
دیار «فلسفه و شعر و موسیقی»
یادگیره! توی اون محفل هموعانی
رو می‌دید، ولی تقریباً از همه حیوانی
دیگه هم اون جا حاضر بودن...»

۱۸۷- «ورق پاره‌های تهران».
حسن ملک‌زاده - تهران: گل‌یخ -
۶۴ ص. - (رقعی (شمیز) - ۱۵۰
ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: X-۲-۹۱۸۶۶-۹۶۴

چاپ اول

۱۸۸۔ ویلاي زعفرانيه.

احمد مرعشی . - تهران: آشیانه کتاب.
- ۱۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۴۴۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۵۰-۲۰-۸

داستان با محتوای عشقی، جنایی و بلیسی نوشته شده است. ماجرای اصلی مربوط به یک باند قاچاق است که در آن شخصی به نام «محمود» نقش اصلی داستان را برعهده دارد.

چاپ اول

۱۸۹- یاد تو۔

حسین خردمند، مهدی قدیر محسنی .
تهران: سیمرو، - ۹۶ ص. - رقی
(شمیر)، - ۶۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰ نسخه.

۹۶۴-۵۶۸۵-۳-۳: شابک:
این داستان در پنج فصل با مضمون عاشقانه نوشته شده است. در فصل سوم این داستان می‌خوانیم: «از آن روز به بعد علی پر از شور و شوق شده بود و نوشته‌های احساسی و لطیف خود یکی یکی پس از دیگری به شیوا تقدیم می‌کرد. شیوایی که او تازه پیدا کرده

چاپ اول

۱۹۰- «یادگار عشق»
نسرین مدنی - تهران: پل - ۱۳۶
ص. - رقی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۳۵-۰۱-X

«یادگار عشق» داستانی است با مضمون عاطفی که طی آن سرگذشت سه خواهر به تصویر کشیده شده است. قهرمان اصلی داستان دختر کوچک خانواده است که «نیلو» نام دارد. قرار است در آینده «نیلو» با پسر عموش «فرامرز» ازدواج کند، اما در پی مسائل، آن دو مدتی دور از هم قرار می‌گیرند. در این فاصله «نیلو» با پسر خاله‌اش «کیومرث» ازدواج می‌کند و به خارج از کشور می‌رود. مدتی بعد «کیومرث» خودکشی می‌کند و «نیلو» به ایران باز می‌گردد. «فرامرز» که در این فاصله در انگلیس به سر می‌برد برای کمک به «نیلو» و نجات او از بحران روحی‌اش به ایران می‌آید و...

چاپ اول

۱۹۱- بیست داستان از بیست نویسنده زن ایرانی
به اهتمام: منصوره شریفزاده - تهران: نگاه سبز - ۲۸۶ ص. - رقی (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۶۳۹-۰۸-۵
در این کتاب بیست داستان کوتاه از بیست نویسنده زن ایرانی گردآمده که

از آن جمله است: «تقسیم / شیوا ارسطویی»، «یک گفت و گو / مهین خدیوی»، «جام و مار / منصوره شریفزاده»، «دره موش‌ها / پوران فرخزاد» و «صورتخانه / سیمین دانشور». داستان ماجرای مردی است به نام «مهدی» که بازیگر تئاتر است. او در اغلب نمایش‌نامه‌ها نقش «سیاهی» را ایفا می‌کند که با اعمال طنزآمیز خود سبب شادی و تفریح تماشاگران می‌شود. یک روز در حین اجرای نمایش سیاه شلاقش را در دست می‌گیرد و با نشاط داخل قصر خلیفه می‌شود. «سیاه» در ایوان قصر ظاهر می‌گردد و تماشاگران از دیدنش می‌خندند؛ در حالی که او با نگاهی بی‌اعتنا به جمع در تاریکی فرو رفته، خیره می‌شود. در این هنگام... گفتی است در این مجموعه، افزون بر معرفی اجمالی زندگی ادبی نویسندگان، از شیوه نگارش و نوع پیش نویسنده در عرصه کوتاه‌نویسی سخن به میان آمده است.

چاپ اول

۱۹۲... تا دام آخر: گزیده‌ی گفت و گوها و مقاله‌ها.
محمدجعفر پوینده: به اهتمام: سیمینا (پوینده) صاحبی - تهران: نشر چشمه - ۳۰۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۵۷۱-۲۵-۹

«تا دام آخر» گزیده‌ای است از گفت و گوها و مقاله‌های «محمدجعفر پوینده» که ضمن آن کتاب‌ها و دست نوشته‌های وی معرفی می‌گردد. در

مقاله‌ای با عنوان «محمدجعفر پوینده، انسان ترازیک» اندیشه و افکار وی از دیدگاه «محسن حکیمی» بررسی می‌شود. در پی آن، فعالیت‌های ادبی «پوینده» در سه بخش «گفت و گو»، «تالیف‌ها» و «ترجمه» ارزیابی شده است. «پیش گفتار گوبسک رباخوار»، «به یاد فرهاد غبرایی» و «پیش گفتار پیر دختر» از جمله تالیف‌های او هستند. از ترجمه‌های «پوینده» عبارت‌اند از: «لوکاس گلدمن و جامعه‌شناسی رمان / فرانکو فراروتی»، «گزینش‌های اساسی باختین / تزوتان تودوروف»، «تاریک اندیشی جدید / توماس مان» و «خیانت جمع‌گرایانه / توماس مان».

مقاله‌های فارسی (از سال ۱۳۲۰-۸۵/۶۲)

۱۹۳- از خوشی‌ها و حسرت‌ها: برگزیده گفتارها و گفت‌وگوها ۱۳۷۰-۱۳۵۳
آیدین آغداشلو - تهران: آتیه، کتاب سیامک - ۲۴۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۷۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۳-۵۰-X

چاپ اول

۱۹۴- خودمشت و مالی.
محمدابراهیم باستانی‌پاریزی - تهران: نامک - ۴۰۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

Khod mosht-o-maly (auto crithique)

شابک: ۹۶۴-۹۵۰۳-۹-۶

کتاب مجموعه‌ای است پراکنده از «باستانی‌پاریزی» که با نثری طنزآمیز - همراه با خاطرات گوناگون و مثال‌های متعدد - به رشته تحریر درآمده است. نویسنده که عنوان «خودمشت و مالی» را برای کتاب برگزیده می‌نویسد: «(خودمشت و مالی) این دیگر کاری است که با هر آنچه که تا حالا گفتم، تفاوت دارد، یک استنتاج مخلص است از تازیانه زدن بر پشت و پهلوی خود برای بیدار شدن از خواب

غفلت». «باستانی‌پاریزی» در نوشته نخست ضمن نقل خاطره‌ای از صمد بهرنگی، ادامه نویسنده‌ی خود را نتیجه انتقادی می‌داند که خود وی از خویش داشته است.

۱۹۵- ما و جهان امروز (برگزیده مقالات).

احسان نراقی: به اهتمام: علی دهباشی - تهران: شهاب ناشر، سخن - ۴۳۲ ص. - رقی (شمیز) - ۱۹۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

We and nowadays world (selected essays)

شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۰۹-۶

چاپ اول

کتاب حاضر گزیده‌ای است از مقالات منتشر شده «احسان نراقی» که حاوی نوزده مقاله است. مقاله اول و دوم به مقوله «فرار مغزها»، یعنی سرقت اندیشه‌وران و نوابغ جهان سوم و جذب آنها به کشورهای توسعه یافته اختصاص دارد. در مقاله‌های سوم و چهارم آینده‌نگری و وضع جهان سوم در سال دو هزار بررسی می‌شود. از مقاله پنجم تا شانزدهم، بحث سنت، بومی‌گرایی و تجدد، و مدرنیته به شکل‌های مختلف مطرح می‌گردد. در مقاله‌های بعدی دیدگاه‌های نامبرده در خصوص وضعیت ایران و مقایسه آن با جهان امروز درج گردیده است.

۱۹۶- حکایت‌ها و لطیفه‌های شیرین: شامل طنزهای آموزنده، شیرین و خواندنی.

به اهتمام: حمیدرضا نوروزی - تهران: بهگر - ۱۶۸ ص. - جلد اول - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۶۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۶۶۲۷-۱۷-X

در نخستین جلد از مجموعه «حکایت‌ها و لطیفه‌های شیرین» ۲۹۴ لطیفه و حکایت گردآمده، که «صبر فردوسی» یکی از آنهاست: «نویسنده‌ای به سراغ حبیب یغمایی که مجله یغما را در گذشته منتشر می‌کرد، رفت و با ناراحتی گفت: آقا الان دو ماه است که چند مقاله برای شما فرستادم ولی شما هنوز یکی از آنها را هم چاپ نکرده‌اید. یغمایی با

خونسردی جواب داد: چه عجله‌ای دارید آقا، کمی حوصله داشته باشید. فردوسی هزار سال صبر کرد تا شاهنامه‌اش را چاپ کردند...».

چاپ اول

۱۹۷- حکایت‌ها و لطیفه‌های شیرین: شامل طنزهای آموزنده، شیرین و خواندنی.
گردآورنده: حمیدرضا نوروزی - تهران: بهگر - ۱۶۸ ص. - جلد دوم - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۶۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۷-۱۸-X

در دومین کتاب از مجموعه «حکایت‌ها و لطیفه‌های شیرین» ۳۴۲ طنز آموزنده و حکایت شیرین و سرگرم کننده به چاپ رسیده است. یکی از لطیفه‌های کتاب چنین است: «دو نفر را روی پلی دار می‌زدند. وقتی طناب اولی را بالا کشیدند، طناب پاره شد و مجرم در رودخانه افتاد و غرق شد. دومی گفت: شما را به خدا طناب من محکم باشد که پاره نشود توی رودخانه بیفتم، چون شما بلد نیستیم».

چاپ اول

۱۹۸- حکایت‌ها و لطیفه‌های شیرین: شامل طنزهای آموزنده، شیرین و خواندنی.

به اهتمام: حمیدرضا نوروزی - تهران: بهگر - ۱۶۰ ص. - جلد سوم - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۶۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۶۶۲۷-۱۹-۶

سومین کتاب از مجموعه «حکایت‌ها و لطیفه‌های شیرین» حاوی ۲۳۴ طنز آموزنده و حکایت شیرین و لطیفه

سرگرم کننده است. که برای کودکان، نوجوانان و جوانان گردآوری و چاپ شده است. در یکی از حکایت‌های کتاب چنین می‌خوانیم: «حکایت کتند که پای زمخشری از سرما سیاه شد و آن را از زانو بریدند. چون بهبود یافت، عزم خانه خدا کرد. گفتند: با این پا چگونه از بلخ به حجاز خواهی شد؟ گفت: آن که یک پای مرا گرفت، همت مضاعف کرد و کار به همت او راست آید، نه به پا».

طنز و هجو و هزل (از سال ۱۳۲۰-)

۱۹۹- این یادداشتها واگذار می‌شود.

غلامرضا صدقی - شیراز: زروان - ۱۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۹۶۸-۱-۱

۲۰۰- ستون پنجم.

ابراهیم نبوی - تهران: روزنه - ۳۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۸۹۵۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۷۶-۸۶-۰

۲۰۱- لطیفه‌های یامزه.

اسماعیل برادران شاهرودی - تهران: جواهری - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۷۴-۰۲-۵

چاپ اول

۲۰۲- یک فنجان چای داغ.

ابراهیم نبوی - ویراستار: شهرام شکیا - تهران: روزنه - ۳۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۸۹۵۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۷۶-۸۶-۰

کتاب مجموعه‌ای است از نوشته‌های طنزگونه «سید ابراهیم نبوی». وی در مقدمه کتاب خاطر نشان می‌کند: «روزها به سرعت می‌گذشت و من هنوز به فکر نوشتن طنز روزانه نیفتاده بودم. تا این که نوشته‌های کیومرث صابری را در روزنامه اطلاعات خواندم و احساس کردم آنها را من نوشته‌ام.

کیومرث صابری در آن روزها که مردم وقتی می‌خواستند بخندند باید از هزار نفر اجازه می‌گرفتند، کار مهمی کرده بود. بعضی از کارهایش را به شدت پسندیدم و حسودیم شد که چرا من بلد نیستم آن طور بنویسم، به خودم گفتم: «خاک بر سرت! خاک بر سرت! کیومرث صابری نویسنده است. تو هم نویسنده‌ای؟».

۲۰۳- لطیفه‌های شیرین.

اسماعیل برادران شاهرودی - تهران: جواهری - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ هجدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۲-۳-۸

نوشته‌های گونه‌گون فارسی

چاپ اول

۲۰۴- اباختر.

فرشته عبداللهی ... او دیگران! زیر نظر: سیروس مهدوی - ساری: پژوهشهای فرهنگی - ۲۲۰ ص. - جلد دوم - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Abakhtar شابک: ۹۶۴-۹۰۴۲۴-۹-۰

دومین شماره «اباختر» با این مقالات به چاپ رسیده است: دین زرتشت در مازندران / فرشته عبداللهی؛ مازیار / م رکایا (ترجمه پروانه میهن‌دوست)؛ وزن شعرهای مازندرانی عروضی است / حجت‌الله حیدری؛ امیر پازواری «تدریجها و باورها» / ایرج اصغری؛ نقش فرهنگی زبان‌های

ایرانی در مسیر راه ابریشم / مینا شهسوارانی؛ ایران زمین کجاست؟ / فخرالدین سورتیچی؛ آرش یا سیواتیر / جهانگیر دانا علمی؛ مازندران در جنگ‌های کی‌کاوس و رستم با دیوان / جلال متینی؛ نگاهی به پیشینه مازندران / سیروس مهدوی؛ راه شاهی در حاشیه دریای خزر / منوچهر ستوده؛ بادوسپانیان / ویلفرد مادلونگ (ترجمه سودابه مهدوی)؛ بیست و یک شاخه گل / نصرت‌الله زندی؛ مقدمه‌ای بر موسیقی مازندران / غلامرضا طبری؛ آبشار شاهان دشت / حسن شهسوارانی؛ آبشار شاهان دشت / محمدعلی مجیر؛ غزلی در راه / علی عمویان؛ نگاهی به رسم خال‌کوبی (یادی از ابوالحسن آموزگار) / احمد داداشی؛ معرفی نسخه‌های خطی و طبی / منوچهر ستوده؛ سخنی کوتاه پیرامون فصل علویان همدان / مصطفی احمدزاده؛ اگر قره قاچ نبود / غلامرضا کبیری؛ یاد یاران و بازتاب اباختر / سیروس مهدوی.

۲۰۵- و ما باید

محمدعلی ذوالفقاری - تهران: اوسان - ۸۵۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۲۶۷-۰-۳

ایران کشور بزرگی است و ما باید

کارهای زیادی در آن انجام دهیم

نویسنده که از کودکی به تجارت مشغول بوده و به کشورهای مختلف سفر نموده تجربیات و خاطرات خود را در این مجموعه به چاپ رسانده است. بخشی از نوشته‌ها خاطرات دوران کودکی اوست و در نوشته‌های بعد نقش و تاثیر پدرش را در تربیت خود با ذکر خاطرات متعدد و شرح ویژگی‌ها و توانایی‌های پدر بیان می‌کند. دیگر مطالب کتاب عبارت‌اند از: گفته‌ها و نوشته‌های جمعی از بزرگان در خصوص مسائل و مفاهیم و ارزش‌ها و اعمال گوناگون مربوط به انسان، اشعار با مضامین اخلاقی و اجتماعی، متن سخنرانی‌های مختلف، آرزوی نویسنده، فرزندان، تجربه‌ها، معرفی برخی چهره‌های علمی و افتخارات فرهنگی ایران و مطالب پراکنده دیگر.

نثر ادبی قرن ۵ ق

۲۰۶- کلیله و دمنه.

تهیه و تنظیم: رضا انزلی‌نژاد - تهران: جامی - ۲۸۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۸۰-۵

نثر ادبی قرن ۱۴

۲۰۷- میک‌شناسی نثر.

سیروس شمشا - تهران: میترا - ۳۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۹۸-۱۱-۵

ادبیات محلی

چاپ اول

۲۰۸- نگاهی به زندگانی بیگ مراد ایشان و مرادپشان. خوجه‌دردی قوجقی - گرگان: مختومقلی فراغی. - ۴۸ ص. - جیبی (مقوایی). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

در کتابچه حاضر سرگذشت یکی از مشایخ ترکمن به نام «بیگ» مرادایشان» بازگو شده است. او که در روستایی از توابع «خیوه» در جمهوری ترکمنستان امروزی متولد شده بود با آغاز انقلاب کمونیستی در شوروی سابق، خاک آن کشور را به قصد ایران ترک می‌کند و در روستایی نزدیک رود گرگان سکنی می‌گزیند و یک چند در میان ترکمن‌های ایران زندگی می‌کند و سرانجام در این سرزمین چشم از جهان فرو می‌بندد. در صفحات پایانی این کتاب، یکی دیگر از بزرگان دین و عابدان نامدار ترکمن به نام «مرادایشان» نیز به اختصار معرفی شده است.

شعر کردی

چاپ اول

۲۰۹- «په پوو» مجموعه شعر

کردی و فارسی.

شاعر: محمدرضا نوری؛ ویراستار: ولی مرادی - کرمانشاه: طاق بستان - ۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۳۴۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۵۱-۳۹-۰

«په پو و خارستان» عنوان دو دفتر شعر است که به زبان کردی و فارسی - در قالب آزاد و کلاسیک - سروده شده است. «گم شده» نمونه‌ای از این اشعار است: گم گشت / نه بسان غریق دریای طوفانی / با لبخندهای مهربانش / نه بسان سیلی خوردگان بلوغ و روانی ...

چاپ اول

۲۱۰- گولانی باخچه.

شاعر: معروف امینی - سمنج: گوران. - ۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. کتاب، خلاصه‌ای است از زندگی شاعر همراه با اشعاری در قالب سنتی، که به زبان کردی به طبع رسیده است.

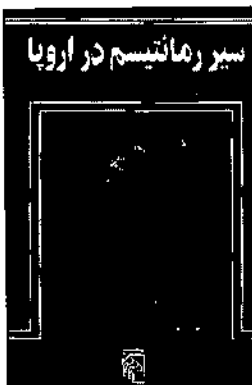
تاریخ و نقد ادبی

چاپ اول

۲۱۱- سیر رمانتیسم در اروپا.

مسعود جعفری‌جزی - تهران: نشر مرکز. - ۴۱۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول. عنوان به لاتین: A history of romanticism in europe

شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۴۴۱-۱

در این اثر، ابعاد ادبی، اجتماعی و

فلسفی «رمانتیسم اروپایی» در سه نجله اصلی آن یعنی آلمان، انگلیس و فرانسه شرح و تبیین می‌شود. نویسنده در مقدمه کتاب یادآور می‌شود: رمانتیسم به معنی خاص و تاریخی آن، اساساً پدیده‌ای اروپایی است. فرهنگ و تمدن اروپا در سیر تاریخی خود از دوره رنسانس و روشنگری می‌گذرد و به وضعیت فرهنگی و اجتماعی خاصی میرسد. این وضعیت تاریخی ویژه که انسان اروپایی در گذار از عصر کلاسیک به مدرن، در اواخر قرن هیجدهم و اوایل قرن نوزدهم میلادی آن را طی می‌کند، رمانتیسم نام دارد. این پدیده اروپایی... بهر جنبه‌های گوناگون فرهنگی و اجتماعی ملت‌های غیر اروپایی نیز تأثیر نهاد و به نهضتی جهانی تبدیل شد. نویسنده در فصل‌های مختلف کتاب تعاریفی از رمانتیک، رمانتیسم، کلاسیسم، نئوکلاسیسم و رنسانس به دست می‌دهد. پیش رمانتیسم و ذکر نموها و ویژگی‌های آن، زمینه‌ها و جنبه‌های فلسفی، دینی و اجتماعی رمانتیسم، انواع رمانتیسم، فردگرایی و قهرمان رمانتیک، نظریه ادبی و نقد رمانتیک، تحلیل رمانتیک، انواع ادبی رمانتیک، و میراث و افول رمانتیسم از دیگر مباحث این کتاب به شمار می‌آید. این کتاب در هجده فصل تدوین شده و در انتهای هر فصل مآخذ آن نیز به چاپ رسیده است. بخش پایانی کتاب شامل منابع فارسی و عربی، منابع انگلیسی، و ازمنامه و نمایه است.

داستان ۸۱۳

۲۱۲- بیگانگی در دهکده. مارک تواین؛ مترجم: نجف دریا بندری. - تهران: امیر کبیر، شرکت سهامی کتابهای جیبی. - ۱۹۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۰۳-۰۲۸-۸

چاپ اول

۲۱۳- تکیه‌گاه. تئودور درایزر؛ مترجم: ابراهیم یونس. - تهران: پیام امروز. - ۳۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۸۲۵-۵-۱

داستان، روایتی است از خانواده‌ای متشرب و مومن که سرپرست آن می‌خواهد فرزندان خود را افرادی مومن به بار آورد؛ به گونه‌ای که به شعائر مسیحیت و آداب سنتی آن سخت پایبند باشند. اما فرزندان این خانواده در امریکا به تدریج با دنیای جدید آشنا می‌شوند و پایبندی به آداب سنتی را منافی برای خواسته‌های خود می‌بینند. پدر خانواده اندک اندک در مسیر فروتنی شدن گام برمی‌دارد و هر جا که نفی می‌یابد بی‌درنگ تلاش می‌کند از

طرفی او اهل زهد و شریعت است. اما این زهد عملاً او را از دست یازی به مال و ثروت باز نمی‌دارد و همین امر تقاضی را در رفتار او، به ویژه تربیت فرزندان سبب می‌شود. تا جایی که فرزندان به بیراهه می‌روند و قدم در فساد اخلاقی می‌گذارند و...

چاپ اول

۲۱۴- تولد دوباره. دانیل استیل؛ مترجم: مینا منصور موبد. - تهران: کیوان. - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Special delivery ۹۶۴-۵۵۸۱-۱۲-۱ شابک:

در این داستان «جک واتسون» یکی از چهره‌های موفق سینماست که در «بهرلی هیلز» نیز معروف‌ترین فروشگاه را صاحب است. در عین حال مشتریان او نیز زنان شاخص و چهره‌های برجسته هالیوود هستند. او از یک ازدواج ناموفق دارای دو فرزند است که بسیار به آنها علاقه می‌ورزد. (آماندا رابینز) یکی از ستارگان سینمای هالیوود پس از ۲۶ سال زندگی زناشویی، برخوردی دوباره با جک واتسون دارد. از طرفی پسر واتسون، دختر آماندا را به همسری اختیار کرده است. آماندا که به تازگی همسر خود را از دست داده قاطعانه تصمیم می‌گیرد...

چاپ اول

۲۱۵- درخشش. استیون کینگ؛ مترجم: بهنام دانی. - تهران: البرز. - ۶۲۲ ص. - رقی

(شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The shining ۹۶۴-۴۴۲-۱۵۵-۸ شابک:

کتاب با مضمون عشقی - جنایی نوشته شده و یکی از صحنه‌های مهم آن با این عبارات شکل گرفته است: «دنی از شنیدن این صدای درونی جا خورد و ترسید. چشم‌هایش گشاد شد. دست‌هایش روتختی را چنگ زد. این صدای پدرش نبود، اما تقلید ماهرانه‌ای بود. صدایی که می‌شناخت. گرفته و وحشی... رو اندازش را پس زد و از رختخواب درآمد. او با عجله به سمت راهروی اصلی دوید. در میانه راهروی اصلی، بین او و پله‌ها مردی چهار دست و پا روی زمین ایستاده بود. دنی بخ زد...»

۲۱۶- راه دراز خانه.

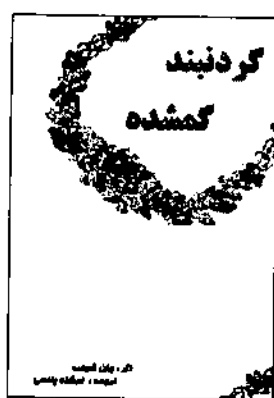
دانیل استیل؛ مترجم: لیلی کریمان. - تهران: توفیق آفرین. - ۲۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۶۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The long road home ۹۶۴-۹۲۰۶۵-۲-۳ شابک:

۲۱۷- عشق سالهای ویا. گابریل گارسیا مارکز؛ مترجم: مهناز سیف‌طلوعی. - تهران: سیف‌طلوعی. - ۵۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Love in the time of cholera ۹۶۴-۹۲۱۵۲-۰۰۴ شابک:

۲۱۸- غریبه‌ای در آینه؛ متن کامل. سیدنی شلدون؛ مترجم: شاهرخ فرزاد. - تهران: درایت. - ۴۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: A stranger in the mirror ۹۶۴-۶۳۷۰-۰۰۵-۵ شابک:

چاپ اول

۲۱۹- گردنبند گمشده. جان شیفر؛ مترجم: فرشته پناهی. - تهران: راهیان سبز. - ۴۴ ص. - رقی (شمیز). - ۲۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۳۷-۰۰۳-۱

خانواده اشرافی «فیلدینگ» که اینک رو به زوال است صاحب گردن‌بندی بسیار قیمتی است. «مارک» و «آنا» قهرمان اصلی داستان هستند. این دو با یک دیگر علاقه‌مندند. سرانجام گردن‌بند مفقود می‌شود و «آنا» که نزد خانواده یاد شده زندگی می‌کند به اتهام سرقت بازداشت می‌گردد. مارک که خود از این خانواده است، سرقت گردن‌بند را برعهده می‌گیرد، در حالی که...

۲۲۰- مثلث عشق. دانیل استیل؛ مترجم: آزاده اشتري. - تهران: شقایق. - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۴۲-۶۲-۶

شعر انگلیسی ۸۱۱

۲۲۱- صخره یقین در اقیانوس شک؛ آلبوم‌های منتشر نشده و مصاحبه‌هایی با اعضای پینک فلوید. راجر واترز؛ مترجم: مهدی پیرپنچی. - تهران: ققنوس. - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۱-۱۶۸-۷

داستان انگلیسی ۸۱۲

۲۲۲- اتفاقی بعد از شام. آگاتا کریستی؛ مترجم: محمدحسین عباسپور تمجانی. - تهران: سبز آرنک. - ۳۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۷۶۸-۸-۸

چاپ اول

۲۲۳- انگیزه‌های غیر طبیعی. پی. دی. جیمز؛ مترجم: خسرو سمیعی. - تهران: طرح نو. - ۲۴۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Unnatural causes ۹۶۴-۵۶۲۵-۶۷-X شابک: نقش اصلی این رمان جنایی را

«دالگلاش» - کارآگاه و شاعر - برعهده دارد. دالگلاش با دقت و باریک بینی، پرده از راز یک جنایت برمی‌دارد؛ هر چند که در این راه جانش را نیز به خطر می‌اندازد.

۲۲۴- تقدیم با عشق. ادوارد یکارو پریثویت؛ مترجم: پروین قایمی. - تهران: کتاب درنا. - ۳۲۸ ص. - رقی (سلفون). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: To sir with love ۹۶۴-۶۱۰۵-۱۶-۵ شابک:

۲۲۵- خرمگس. اتل لیلیان (بول) وینچ؛ مترجم: خسرو همایون پور. - تهران: امیر کبیر. - ۴۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۵۵۱-۷

چاپ اول

۲۲۶- روح در ابر. جنیفر بازت؛ مترجم: فرشته پناهی. - تهران: راهیان سبز. - ۳۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۳۷-۰۰۵-۸

«روح در ابر» ماجرای است واقعی که در سال ۱۸۸۰ در یکی از اتاق‌های تعویض لباس در «عمارت ابر» - واقع در پاریس - رخ می‌دهد. یکی از دختران گروه رقص، سایه‌ای را در راهرویی تاریک می‌بیند. سایه از وسط دیوار می‌گذرد و روبه‌روی دختر می‌ایستد. در چهره او اثری از چشم وجود ندارد. سرش مانند سر یک مرده است با چهره‌ای زرد رنگ که فاقد

ببینی است. ظاهراً یک روح در ابراست...

۲۲۷- مشتاق و مضطرب.
لئونارد فرانک: مترجم: غلامرضا سلگی. - تهران: ارغنون. - ۹۶ ص. -
رقعی (شمیز). - ۳۲۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۰۰-۰۲-۵

نوشته‌های گونه‌گون انگلیسی

228- Advanced prose appreciation.

Hooshang Honarvar. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۲۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: تحلیل نثر پیشرفته انگلیسی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹۰-۰۴۴-۹

داستان آلمانی

۲۲۹- اسپرلوس.
هرمان هسه: مترجم: پرویز داریوش. - تهران: اساطیر. - ۲۷۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۱۰-۰۰۵-۱

چاپ اول

۲۳۰- موش و گربه.
گوتتر گراس: مترجم: کامران فانی. - تهران: فرزاد روز. - ۱۹۴ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Katz und maus = cat and mouse

شابک: ۹۶۴-۳۳۱۰-۰۵۴-۵

«موش و گربه» نمایشگر زندگی در سال‌های جنگ است: سرگذشت نوجوانانی است که با جنگ بزرگ می‌شوند، رشد می‌کنند، و به جبهه‌ها فرا خوانده می‌شوند. اما کتاب در واقع سرگذشت موجودی ناقص الخلقه به نام «آقامالکه» است که سبب آدمش به طرز وحشتناک رشد کرده، بالا آمده و سر تاسر گلویش را پوشانده است.

همین سبب آدم است که روزی گریه‌ای آن را به جای موش می‌گیرد و به سوبش می‌چهد. اما او به مدرسه می‌رود و خیال دارد دلقک سیرک شود. در حالی که قهرمان جنگ از آب در می‌آید، قهرمانی که وقتی برای مرخصی به خانه باز می‌گردد، دیگر حاضر نمی‌شود به جبهه برگردد، فرار می‌کند و عاقبت...

نوشته‌های گونه‌گون آلمانی

چاپ اول

۲۳۱- والتر بنیامین: قدم اول.
هاوارد کی گیل، الکس کول: مترجم: علی معظمی جهرمی. - تهران: شیرازه. - ۱۷۴ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۷۸-۰۲۵-X

کتاب حاضر، با هدف آشنایی خوانندگان با زندگی و آثار والتر بنیامین (فیلسوف و منتقد هنری) به رشته تحریر درآمده است. در این کتاب، مولف مواضع انتقادی بنیامین را برمی‌شمارد: افزون بر آن مهم‌ترین ایدئولوژی‌های آغازین قرن بیستم یعنی: کمونیسم، صهیونیسم، تکنوکراسی و تأثیر آن بر تاریخ هنر و زیباشناسی مدرن را شرح می‌دهد. گفتنی است والتر بنیامین در سال ۱۸۹۲ در برلین به دنیا آمد و در سال ۱۹۴۰ پس از تلاش ناموفق در فرار از فرانسه که به اشغال ارتش آلمان نازی درآمده بود، خودکشی کرد.

ادبیات سایر زبانهای ژرمنی

چاپ اول

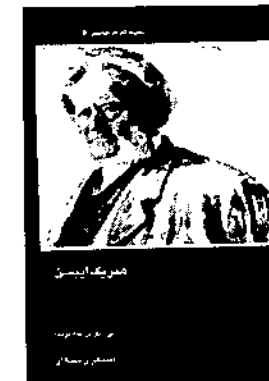
۲۳۲- استاد معمار (تراژدی در سه پرده) ۱۸۹۲.
هنریک ایبسن: مترجم: اصغر رستگار. - تهران: نمایش، اصفهان: فردا. - ۱۲۴ ص. - پالتویی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Master builder
شابک: ۹۶۴-۶۳۲۸-۱۲-۱
نمایش‌نامه «استاد معمار» نوعی

تراژدی است که در سه پرده تدوین شده است. «ایبسن» در این نمایش‌نامه نشان می‌دهد که چگونه نبوغ و قدرت غیرعادی ممکن است برای شخص و نزدیکانش خطرناک باشد. ایبسن در این اثر از اندیشه‌های اجتماعی کناره می‌گیرد و مفاهیم آن را در هاله‌ای از نمادگرایی و رمز به تصویر می‌کشد.

چاپ اول

۲۳۳- اشباح (تراژدی در سه پرده).
هنریک ایبسن: مترجم: اصغر رستگار. - تهران: نمایش، اصفهان: فردا. - ۱۰۴ ص. - پالتویی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Ghosts
شابک: ۹۶۴-۶۳۲۸-۱۲-X

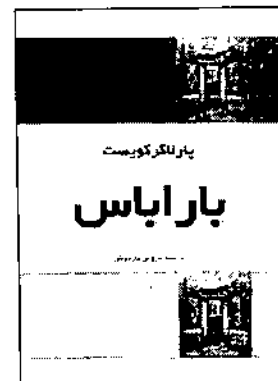

در نمایش‌نامه اشباح زندگی زنی به تصویر کشیده شده که قراردادهای اجتماعی او را به ادامه زندگی با مردی فاسد، سخت پایبند کرده است. «ایبسن» در این نمایش‌نامه مسئله «توارث» را پیش می‌کشد و قدرت وحشتناک گذشته را در زندگی کنونی فرد عرضه می‌کند و این امر را از جنبه زیست‌شناسی مطمح نظر قرار می‌دهد. نکته اصلی در «اشباح» این است که گناهان پدران بر دوش فرزندان می‌افتد و اینان نیز ناگزیر...

چاپ اول

۲۳۴- پاراباس.
پرفایان لاگروست: مترجم: پرویز داریوش. - تهران: فردوس. - ۱۶۸

ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Barabhas
شابک: ۹۶۴-۳۲۰۰-۰۲۸-X

«پاراباس» اثر «پارلاگروست» شاعر و نویسنده سوئدی است. در اثر حاضر این ماجرا روایت می‌شود: هنگامی که حضرت مسیح (ع) را به جای «پاراباس» مصلوب می‌کنند کینه و نفرت پیروان مسیح علیه او برانگیخته می‌شود. همه او را از خود می‌رانند و ملعون می‌خوانند. اما پاراباس که از کودکی پدر و مادری برای خود نمی‌شناخت و کارش راهزنی بود، به این کینه و نفرت‌ها انس داشت. آن چه او را رنج می‌داد ایمان پیروان مسیح بود که او آرزو داشت خود بدان دست یابد. پاراباس تنها و سرگردان در جست و جوی این ایمان برمی‌خیزد. به محله کوزه‌گران، رنگرزان، دستفروشان و کارگاه‌های آنها می‌رود و با آنها گفت و گو می‌کند. رومیان او را به بردگی می‌برند و هم زنجیرش که مسیحی است در قعر زمین و در تاریکی معدن‌ها و در زیر ضربات تازیانه به او درس ایمان می‌دهند... ولی سایه شک و تردید همه جا او را دنبال می‌کنند و...

چاپ اول

۲۳۵- خانه عروسک (نمایشنامه در سه پرده).
هنریک ایبسن: مترجم: اصغر رستگار. - اصفهان: فردا. - ۱۴۴ ص. - پالتویی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: A doll's house
شابک: ۹۶۴-۶۳۲۸-۰۲۰-X

در نمایش‌نامه «خانه عروسک» «نورا»

زن جوان و زیبا که زندگی را وقف شوهر و فرزندان کرده است، ناگهان درمی‌یابد که گردابی معنوی میان او و شوهرش فاصله انداخته است. مطابق قوانین مردسالاری او چنین تصور می‌کند در زندگی زناشویی عروسکی بیش نیست. از این رو به این فکر می‌افتد که خانه شوهر و فرزندان را که همان «خانه عروسک» است ترک گوید تا اندکی به خود بیندیشد و به شخصیت حقیقی خود پی ببرد... «خانه عروسک» نمایش‌نامه‌ای است نمایانگر موفقیت زن در جامعه مدرن.

چاپ اول

۲۳۶- دشمن مردم (درام در پنج پرده، ۱۸۸۲).
هنریک ایبسن: مترجم: اصغر رستگار. - تهران: نمایش، اصفهان: فردا. - ۱۴۴ ص. - پالتویی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: An enemy of the people
شابک: ۹۶۴-۶۳۲۸-۱۱-۳

«ایبسن» در نمایش‌نامه «دشمن مردم» مبارزه فردی درستکار و منزوی را با نیروی جمع نشان می‌دهد و بدین ترتیب بدبینی خود را به جامعه آشکار می‌سازد. وی در «دشمن مردم» شخصیت اصلی نمایش - «دکتر استوکمان» - را به صورت شخصیتی «کمیک» یا به قول خود «اوشفته‌گر» به تصویر درمی‌آورد.

ادبیات زبانهای رومانس فرانسوی

۲۳۷- ادبیات فرانسه در قرون وسطی و رنسانس.
وردن سولنیه: مترجم: عبدالحسین زرین کوب. - تهران: امیرکبیر. - ۳۰۴ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: I la litterature francaise du moyen age ...

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۵۴۰-۱

نمایش فرانسوی

۲۳۸- سوء تفاهم.

آلبر کامو؛ مترجم: جلال آل احمد - تهران: مجید - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۴۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۵۳-۰۱۱-X

۲۳۹- کرگدن (نمایشنامه در سه پرده و چهار مجلس).
اوزن یونسکو؛ مترجم: جلال آل احمد - تهران: مجید - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۴۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۵۳-۰۰۸-X

۲۴۰- داستانهای منتخب.
گی دو مویسان؛ مترجم: حبیب الله صبحی، فریده قرچه داغی - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Contes choisis
شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۲۲۰-۸

۲۴۱- عروسی خون.
فدريكو گارسيا لورکا؛ مترجم: فانوس بهادروند - اصفهان: فردا - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۳۳۵۰ ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Blood wedding
شابک: ۹۶۴-۶۳۲۸-۳۱-۸

۲۴۲- یادها و یادبودها.
پابلو نرودا؛ مترجم: هوشنگ باختری - تهران: پارسا - ۴۲۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Confieso que he vivido.
[English] = memorias
شابک: ۹۶۴-۵۵۳۲-۴۹-X

«دفتر یادها و یادبودها» (خاطرات) آخرین اثر «نرودا» از ۶۵ اثر منتشر شده شاعر طی نیم قرن فعالیت ادبی، اجتماعی و سیاسی اوست که پس از مرگ وی به همت همسرش «ماتیلدا»

و شاعر معاصر «اوترو سیلوا» انتشار یافت. در این برگردان ابتدا تصویری از زندگی «نرودا» به دست داده می شود و در پی آن، این عناوین به طبع می رسد: کارنامه نرودا، گفت و گویی با نرودا، پیرامون کودتای شیلی، شکوهایی اندر رویداد شیلی، و نمونه هایی از شعر پابلو نرودا. گفتنی است پابلو نرودا (۱۹۰۳ - ۱۹۷۲) شاعر بزرگ آمریکای لاتین، همزمز آند و برنده جایزه نوبل در ادبیات (۱۹۷۱) بوده است.

نمایش اسپانیایی
۸۶۲

چاپ اول

۲۴۳- دوشیزه رزیتا «دنا رزیتا» (نمایشنامه در سه پرده).
فدريكو گارسيا لورکا؛ مترجم: فانوس بهادروند - تهران: نمایش، اصفهان: فردا - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Dona rosita
شابک: ۹۶۴-۶۳۲۸-۲۴-۵

«دوشیزه رزیتا» اثر سترگ «لورکا» شاعر و نویسنده اسپانیا در سه پرده تدوین شده است. نمایش نامه، داستان ساده زنی است که بدون عشق نمی تواند زندگی کند، به این دلیل تمام طالبان خود را که نابار مصلحت به او گرایش دارند پس می زند. دل او در گرو عشق پسرعموش است که در خارج از اسپانیا زندگی می کند. «دنارزیتا» انتظاری بیست و پنج ساله را در راه عشق خود تحمل می کند و همیشه سرخوش از این عشق است، اما پسرعمو با وعده های بی اساس و به دور از مسئولیت و تعهدش همواره او را سرگرم می سازد. سرانجام دنا رزیتا با این انتظار به پیروی می رسد. این داستان بی آمد وضعیت ویژه اسپانیا، یعنی تصویری است از اشرافیت رو به نابودی اسپانیا. در اصل، دنارزیتا نماد سرزمین اسپانیاست که عشق در انتظار انقلاب و آزادی می نشیند و در این راه رنج می کشد و پخته می شود. همچنین «خدمتکار» در این داستان، نماد کار و اندیشه راستین است. او هیچ گاه از تلاش برای هر چه بهتر کردن زندگی رزیتا باز نمی ماند. «عمو» شخصیت دیگر این نمایش،

پرورش دهنده گل و در حقیقت، نماد پاسداری از هنر و زیبایی بورژوازی است و به رزیتا توجه درخوری نشان نمی دهد. «عمو»، شخصیتی سنتی و واپس گراست فرهنگ او بسا خواسته های عمو عجب و دم خور است... بدین ترتیب، لورکا این نمایش را در قالبی رمانتیک و شعرگونه، خلق می کند.

داستان اسپانیایی
۸۶۲

چاپ اول

۲۴۴- از عشق و دیگر شیطاچین.
گابریل گارسيا مارکز؛ مترجم: صدیقه (فخار) ابراهیمی - تهران: آهنگ - ۱۸۸ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۳۵-۰۵-۰

تم اصلی داستان هنگامی در ذهن نویسنده نقش می بندد که او شاهد ویرانی صومعه ای بوده است. مارکز خاطر نشان می کند: «شگفتی در سومین فرورفتگی محراب اعظم، در جنب آن، جایی که انجیل ها را می گذاشتند، نهفته بود. یا نخستین ضربه کلنگ سنگ قبر متلاشی شده و جویباری از گیسوان لفظی به رنگ مس ناب از گور بیرون ریخت... من به یاد داستانی افتادم که در بچگی مادر بزرگم برایم تعریف کرده بود. داستان یک مارکز دوازده ساله که گیسوان بلندش پسان دنباله عروسان بر زمین می کشید و در سراسر ساحل کارائیب او را به خاطر کارهای شگفت انگیزی که انجام می داد ستایش و احترام می کردند. او در اثر گاز گرفتگی یک سگ، مبتلا به هاری شده و جان سپرده بود. این اندیشه که ممکن است آن گور، آرامگاه آن دختر باشد موجب تهیه خبر تازه روز من برای درج در روزنامه و دست مایه نگارش این کتاب شد».

ادبیات بر تعلق
۸۶۹

چاپ اول

۲۴۵- تقریبا شیء.

ژوزه ساراماگو؛ مترجم: علیرضا زارعی. - تهران: صیقل - ۱۷۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۵۲۶-۵-۲

در این مجموعه، هفت داستان کوتاه از «ژوزه ساراماگو» به فارسی ترجمه شده که عبارت اند از: «جانوران افسانه ای و اسطوره ای یاد شده»، «صندلی»، «سناتور»، «برگشت»، «اشياء»، «تحریم» و «تلافی». برای نمونه «برگشت» گزارش ساختن یک قبرستان غول پیکر است که با آن دیکتوری می خواهد مرگ و ترس از مرگ را از خود دور کند، در حالی که خود یک شیئی بیش نیست؛ یک «تقریبا شیء».

۲۴۶- کوه پنجم.
پائولو کوئیلو؛ مترجم: دل آرا قهرمان؛ ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: البرز - ۲۸۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: The fifth mountain
شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۷۹-۵

چاپ اول

۲۴۷- همه نام ها.
ژوزه ساراماگو؛ مترجم: عباس پژمان. - تهران: هاشمی - ۲۸۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Tous les noms
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۷۵-۸-۳

«ژوزه ساراماگو» در این رمان درباره تنهایی، عشق، زندگی و مرگ سخن می گوید. رمان تلفیقی است از

اسطوره های «یونانی»، «تازه»، «ارقه» و فصلی از آن نیز براساس «کمدی الهی»، دانته» نگاشته شده است. قهرمان داستان - آقای «ژوزه» - مرد پنجاه ساله ای است که در یابگانی کل ثبت احوال با عنوان منشی مشغول کار است. او در خانه سازمانی که دیوار به دیوار عمارت یابگانی کل است، زندگی می کند. سرگرمی «ژوزه» مجموعه ای است که براساس زندگی و ویژگی های صد شخصیت مشهور کشورش تدوین کرده است. او هر مطلبی که درباره زندگی آنان بیابد در پرونده مربوط به هر کدام قراز می دهد. یک شب «ژوزه» به فکر می افتد که پرونده این اشخاص مشهور یک چیز اساسی کم دارد و آن رونوشت شناسنامه واقعی آنهاست. «ژوزه» دست به کار می شود و شب ها که کسی در یابگانی نیست به سراغ پرونده های اشخاص مشهور می رود. بدین ترتیب «ژوزه» به برگه زن ناشناسی برمی خورد که همراه برگه های دیگر به خانه او آمده است. این برگه یا به عبارتی صاحب آن، زندگی «ژوزه» را دگرگون می کند، زیرا...

ادبیات زبانهای هلنی یونانی
کلاسیک
۸۸۰

۲۴۸- تاریخ ادبیات یونان.
هربرت چینگز رز؛ مترجم: ابراهیم یونسی - تهران: امیر کبیر - ۶۰۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۸۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۱۵۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: A hand book of greek literature
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۵۳۸-X

شعر نمایش و نمایشنامه های
کلاسیک یونان
۸۸۲

چاپ اول
۲۴۹- کمدی پرندگان.
آریستوفانس؛ مترجم: عطاءالله کوپال. - تهران: نیلا - ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: The birds: a comedy
شابک: ۹۶۴-۶۹۰۰۰-۴-۶

نمایش نامه «پرنندگان» از روی ترجمه انگلیسی این اثر به فارسی برگردانده شده، سپس با ترجمه دیگری از همین اثر به زبان انگلیسی مطابقت داده شده است. «آریستوفان» کمدی نویس مشهور یونان (وفات ۳۸۰ ق.م) نمایش نامه «پرنندگان» را با دیدگاه انتقادی درباره حکومت آتن، به رشته تحریر درآورده است. در این نمایش نامه، دو شهروند آتنی که از جنگ های طاقت فرسای آتن با اسپارت خسته شده اند، برای بنا کردن شهر آرمانی به سرزمین پرنندگان آمده اند تا آنها را به جای زئوس (خدای خدایان) و دیگر ایزدان یونانی بر مسند قدرت بنشانند. آریستوفان این اثر را با استفاده از وجود اندیشه پرواز در اساطیر یونانی به نمایش می گذارد. کمدی با هجو مناسبات و خصایل انسانی که دیگر به جامه مبدل «پرنندگان» درآمده پیش می رود و با طنزی چند پهلو با پیروزی انسان پایان می یابد؛ و سرانجام خدایان در برابر انسان هوشمند سر تعظیم فرود می آورند و همه خواسته های او را برآورده می سازند.

ادبیات زبانهای هند و اروپایی
شرقی و سلتی

چاپ اول

۲۵۰- النگوی یا قوت سرخ.
الکساندرا یوانوویچ کوپرین: مترجم؛
فرهاد حبیبی. - اصفهان: فردا. - ۱۱۲ ص. - پالتویی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

The bracelet of garnets
شابک: ۹۶۴-۶۲۲۸-۲۹-۶

این رمان کوچک در سال ۱۹۱۱ منتشر گردید. «النگوی یا قوت سرخ» قصه عشق رمانتیک کارمندی است بیوا به بانویی والاتبار. برای کارمند ساده دل و پاک باخته، جمال معبود زمینی تجلی گاه معبود ازلی واقع می گردد و او در نهایت به فانی ظاهری و بقای واقعی دست می یابد.

۲۵۱- جاودانگی.

میلان کوندرا: مترجم: حشمت الله کامرانی. - تهران: تنویر. - ۴۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۸۵۰۰ ریال. - چاپ

چهارم / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Immortality
شابک: ۹۶۴-۶۸۱۹-۰۱-X

چاپ اول

۲۵۲- روشنفکران و عالیجنابان خاکستری.

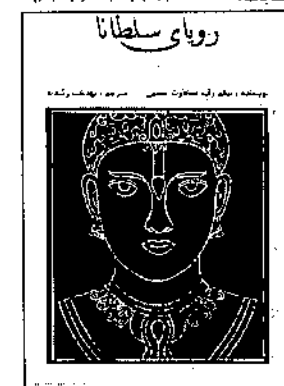
ویتالی شنتالینسکی: مترجم: غلامحسین میرزا صالح. - تهران: مازار. - ۲۲۲ ص. - جلد اول. - رقی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۷۶-۰۸-۸

این کتاب ماحصل کوشش طاقت فرسای «ویتالی شنتالینسکی» است برای دستیابی و نشر پرونده های تشکیلات پلیس مخفی دوران استالین در خصوص آثار ادبی و نویسندگان روس. بعضی از صفحات کتاب مربوط است به درگیری خود نویسنده در داخل لوبیانکا (پلیس مخفی شوروی سابق) برای بررسی موضوعات ادبی مصادره شده، همچنین اسناد مربوط به سرنوشت نویسندگان. در ابتدای کتاب تاریخ اجمالی بلشویک ها و مفهوم ادبیات سیاسی در این عهد، ارزیابی می شود. در لایه لای کتاب تصاویری از شخصیت های سیاسی و نویسندگان در دوره مورد نظر، به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۲۵۳- رویای سلطان.
بیکم رقیه سخاوت حسین: مترجم: بهدخت رشديه. - تهران: توسمه. - ۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۹-۱۹-۸

این نوشته تلخیصی است از کتاب «رویای سلطان» اثر «بیکم رقیه» نویسنده بنگلادشی (وفات ۱۹۲۲ م) که در آن نگاه انتقادآمیز نویسنده در خصوص وضعیت زندگی زنان در بنگلادش (هند) به تصویر درآمده است. وی در این نوشته، مشابهت هایی از زندگی زنان مسلمان جهان را نشان می دهد. در ابتدای کتاب، زندگی و احوال «بیکم رقیه» معرفی شده است.

چاپ اول

۲۵۴- مرگ ایوان ایلیچ.
لیو یف نیکولایوویچ تولستوی: مترجم: محمد دادگر. - اصفهان: فردا. - ۱۲۰ ص. - پالتویی (شمیز). - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The death of Ivan Ilych
شابک: ۹۶۴-۶۲۲۸-۲۸-۸

«مرگ ایوان ایلیچ» حکایت کارمندی معمولی است که به بیماری مهلکی دچار شده است. او سرانجام درمی یابد که زندگی اش باطل و خودخواهانه بوده از این رو در خلوت تنهایی چشم انتظار مرگ می نشیند. تولستوی در این اثر مسئولیت مشترک افراد انسانی را موجب شکست دادن مرگ و مفهوم حیات می داند. وی با خلق شخصیتی همچون «ایوان ایلیچ» و نشان دادن آلام، مصایب و سرانجام مرگ، این نکته را یادآور می شود که در زندگی لحظه هایی وجود دارد که ارزش زیستن در آن لحظه ها با هیچ چیز دیگر در جهان برابری نمی کند، اما دل مشغولی های کاذب، حجاب های درونی و بیرونی و ظواهر فریبنده آدمی را چنان در سیطره خود گرفته اند که امکان هرگونه بازگشت به خویش و درک ارزش زندگی در آن لحظه ها را از او سلب کرده و او را به مفاسدی کشانده اند که تنها در دقایق پایانی زندگی به عمق آن می تواند پی ببرد. در این داستان گاه لحن شاعرانه هم به چشم می آید و نویسنده علاوه بر تک گوئی پرتنش، از شیوه جریان سیال ذهن نیز بهره می گیرد.

چاپ اول

۲۵۵- نعل نفره ای: داستان زندگی

نیکلای لوباچفسکی ریاضیدان روسی.
جواد ترجمانف: مترجم: حسین عباسی ساعی. - تهران: قطره. - ۳۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۴۱۱-۰۵۶-۰

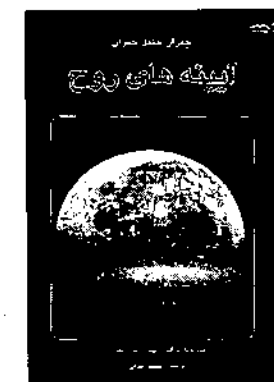

در «نعل نفره ای» احوال، آثار و کشفيات «نیکلای باچفسکی» در قالب داستان به رشته تحریر درآمده است. «نیکلای ایوانوویچ لوباچفسکی» در سال ۱۷۹۳ در روسیه متولد شد. وی در سن چهارده سالگی به دانشگاه غازان راه یافت و سرانجام در سن ۲۳ سالگی به مقام استادی دانشگاه رسید و غیر از ریاضیات به تدریس نجوم و فیزیک مشغول گردید. در سال ۱۸۴۲ آتش سوزی مهیبی در شهر غازان روی می دهد که نیمی از شهر را منهدم می کند. «لوباچفسکی» با هوشیاری و درایت تجهیزات دانشگاه را از شعله آتش نجات می دهد و تا دو سال بعد دانشگاه را بازسازی می کند. هندسه ای که لوباچفسکی عنوان کرد هندسه غیر اقلیدسی است که با این فرضیه شهرت جهانی پیدا نمود. وی سرانجام در سال ۱۸۵۶ درگذشت.

ادبیات زبانهای افریقایی - آسیایی (حامی و سامی)
شابک: ۹۶۴-۳۴۱۱-۰۵۶-۰

چاپ اول

۲۵۶- آیین های روح: شرح زندگی نامه: ژوزف شعبان.
جبران خلیل جبران: مترجم: حسین کیانی. - تهران: آشیانه کتاب. - ۱۳۰ ص. - رقی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۰-۳۱-۳

در این کتاب، علاوه بر ترجمه چند قسطه از «جبران خلیل جبران» زندگی نامه او نیز فراهم آمده است. «محیطی که جبران را پذیرد آورد»، «زادگاه جبران»، «شخصیت دوگانه جبران»، «نقاشی و شعر جبران» و «فلسفه جبران» از جمله مطالبی ست که در بخش نخست کتاب به چاپ رسیده است. برای نمونه، قطعه «کیوتر سینه سرخ» این چنین ترجمه شده است: «ای کیوتر سینه سرخ، بخوان چرا که راز ابدیت در ترانهات نهفته است. ای کاش همچون تو بودم، رها از زندان ها و زنجیرها، ای کاش مثل تو بودم، همچون روحی سبکال بر فراز دره ها، و نور را همچون می از جام های آسمانی به خام خود می ریختم...».

۲۵۷- پیامبر.

جبران خلیل جبران: مترجم: حسین الهی قمشه ای. - تهران: روزنه. - ۱۹۰ ص. - خشتی (شمیز). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The prophet
شابک: ۹۶۴-۶۱۷۶-۳۴-۸

چاپ اول

۲۵۸- دریند کردن رنگین کمان (منتخب اشعار).
غاده سمان: مترجم: عبدالحسین فرزاد. - تهران: نشر چشمه. - ۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۷۱-۰۸-۱

۲۵۹- درس الفه و الادب.
محمد محمدی. - تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات. - ۱۶۸ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۳-۳۹۵۵-۵

چاپ اول

۲۶۰- مدایح اهل بیت علیهم السلام.
گردآورنده: مهدی مسجدی: مترجم: عیسی متقی زاده، علی چراغی. -

تهران: اداره کل امور فرهنگی و هنری (کارشناسی قرآن...): مشتاقان فلاح. - ۶۴ ص. - جلد اول. - رقی (شمیز). -

۷۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۵۸۶-۹-۳
این مجموعه شامل پانزده شعر عربی است که با ترجمه فارسی به چاپ رسیده است. اشعار حاضر جملگی در مدح معصومین (ع) سروده شده است. لغتنامه عربی به فارسی، فهرست مآخذ و مشخصات هر یک از معصومین (ع) (در قالب جدول) در انتهای کتاب فراهم آمده است.

ادبیات زبانهای اوایل - آلتای، سیبری یا یی قدیم و ...

۲۶۱- ایثار منزوی.
شاعر: رحیم منزوی - زنجان: ساله. ۴۹۶ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۸۲-۶-۸

۲۶۲- پاییز دوشونجه‌لری.
بختیار وهاب‌زاده: مترجم: اکبر حمیدی‌علیار - تهران: اندیشه نو. - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۴۱-۱۹-۳

۲۶۳- دیوان چهارده معصوم «با ملحقات».
شاعر: ولی‌الله کلامی‌زنجان. - تهران: پیری. - ۴۱۶ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۳۰-۵

۲۶۴- صد سینه زن.
رحیم منزوی - زنجان: ساله. ۴۹۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۸۲-۵-X

۲۶۵- کوکه یولداسی: یثی - یثمه‌لر اوچون بیر ناغیل. لطف‌الله تمکینی. - تبریز: اسمر. - ۶۴ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

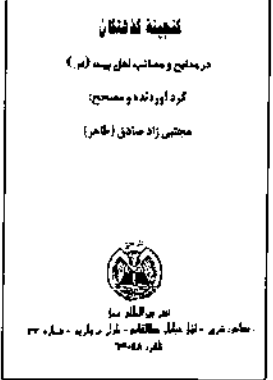

در کتاب، داستان «کوله یولداسی» اثر لطف‌الله تمکینی، توسط حسینی سلیمی به زبان ترکی بازنویسی شده و

در انتهای آن نیز فرهنگ لغات ترکی به فارسی، به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۲۶۶- گنجینه گذشتگان: در مدایح و مصائب اهل بیت (س). گردآورنده: مجتبی زادصادق - تبریز: محق. - ۲۸۸ ص. - جلد اول - جیبی (گالینگور). - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۵۰-۸۰-۵

«گنجینه گذشتگان» عنوان اشعاری مذهبی است که به زبان ترکی سروده شده است. این شعرها با مضامینی در توحید، شهادت رسول اکرم (ص) و وقایع امام حسین (ع) نظام یافته است.

چاپ اول

۲۶۷- ماهنی غزللری آذربایجان. شاعر: لهر یندن سنجیمیش غزللر. گردآورنده: حسین زارع‌عجیشیری. - تبریز: یاران. - ۲۰۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۰۹-۳۹-۵

کتاب گالچینی است از غزل‌های شعری آذربایجان که از آن جمله است: گوروب فضولی: سیر تدیر / نسیمی: دل دیوانه / زرگری: بوی گل / حیران: موسیقی / واحد: طریقت دوستداری / شیوا: بوکجه / نظامی: عشقینه / صمد وورغون: گزیه بیلده دیوانه / نباتی.

۲۶۸- واحدین غزللری. گردآورنده: حسن مجیدزاده: ویراستار:

بابک مجیدزاده - ایسی‌چا: حسن مجیدزاده. - ۶۶۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۵۴۲-۲

چاپ اول

کتاب مجموعه‌ای است از غزل‌های «علی آقا اسکندر زاده» متخلص به «واحد» شاعر مشهور آذربایجان. گفتنی است «واحد» در سال ۱۸۹۵ م در شهر باکو چشم به جهان گشود. یک چند در آثار و دواوین شعری مشهور فارسی مذاقه نمود: حتی غزل‌هایی از خاقانی، امیرعشیر نوایی، نظامی و فضولی را به ترکی برگرداند. زندگی واحد مدتی در محرومیت سپری شد و سرانجام در سال ۱۹۶۵ م وفات یافت.

۲۶۹- یادبود عشق. تی.ان. موراری: مترجم: فرشته خجندی مقدم. - تهران: ارغنون. - ۴۰۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Taj
شابک: ۹۶۴-۶۸۰۰-۱۰-۷

نمایه عنوان

Advanced prose appreciation
۲۲۸
آب آتش فروز: گزیده حدیقه الحقیقه
آبکنده: مجموعه داستان ۱۳۹
آبی کوچک عشق: گزیده اشعار جهان: با مقدمه‌ای از کارل گوستاو یونگ ۵
آتشکده آذر ۴۰
آداب گفتگو و سخنوری «عوامل اثر بخشی کلام» ۶
آستان دوست: مجموعه‌ای از آثار شعری ایران ۳۹
آشنایی با عروض و قافیه ۱۵
آشنایی با مفاهیم ادبیات داستانی ۷
آفتابی‌ها (اشعرهای کوتاه) ۸۵
آن‌ام منظوم: مجموعه داستان ۱۴۰
آه من بود طوفان میچ ۱۴۱
آینه‌های روح: شرح زندگینامه: ژوزف شعبان ۲۵۶
اباختر ۲۰۴
اقتان بعد از شام ۲۲۲
ادبیات فرانسه در قرون وسطی و رنسانس ۲۳۷
از تو برای تو ۸۶
از خوشی‌ها و حسرت‌ها: برگزیده

گفتارها و گفت‌وگوها ۱۳۷۰ - ۱۳۵۳
از رنجی که می‌بریم ۱۴۲
از زبان صبح: درباره زندگی و شعر: شفیعی کدکنی ۸۷
از عشق و دیگر شیاطین ۲۴۴
از کوچه زندان: درباره زندگی و اندیشه حافظ ۶۷
اسپرلوس ۲۲۹
استاد معمار (ترازادی در سه پرده) ۱۸۹۲
اشباح (ترازادی در سه پرده) ۲۳۳
اشک ستاره ۱۳۳
اشکبایم را پاک کن: مجموعه‌ای از غزلها، دوبیتی، ترکیب‌بند ۸۸
افسانه و سیزده داستان دیگر ۸
النگوی یاقوت سرخ ۲۵۰
انتظار کهنه ۱۴۴
انگیزه‌های غیر طبیعی ۲۳۳
ایثار منزوی ۲۶۱
این دنیا و این آدمها ۱۴۵
این یادداشتها و اگزار می‌شود ۱۹۹
آیهام ۱۶
بیار دیگر شهری که دوست می‌داشتی ۱۴۶
بازار باس ۲۳۴
بلاغ بسی حصار (مجموعه‌ای داستان) ۱۴۷
باغ مارشال ۱۴۸
بر اسلام سلام (مجموعه یکصد شعر) ۸۹
بر ساحل سخن: آیین درست‌نویسی و شیوانگاری همراه با: تجربه‌های قلمی و دانسته‌های ادبی ۹
بن‌یست عاطفه‌ها (مجموعه داستان): همراه با نقد داستان ۱۴۹
بوی باران ۹۰
بیست داستان از بیست نویسنده زن ایرانی ۱۹۱
بیگانهای دهکده ۲۱۲
پاره سمرقند: بازشناخت حکیم ناصر خسرو قبادیانی به راهنمایی آثارش ۵۱
پای فواره‌ی نخل: غزل امروز خوزستان ۹۱
پاییز دوشونجه‌لری ۲۶۲
پریشان سروش: مجموعه شعر ۹۲
«په پوو» مجموعه شعر کردی و فارسی ۲۰۹
پیامبر ۲۵۷
پیله ابریشم ۱۵۰
پیوند یک فرشته ۱۵۱
... تا دام آخر: گزیده‌ی گفت و گوها و مقاله‌ها ۱۹۲
... تا دریا «مجموعه شعر» ۹۳
تاریخ ادبیات یونان ۲۴۸
تصویری از لنوئاردوینچی درباره سیمای معصوم و چنانکتار ۱۵۲
تقدیم با عشق ۲۲۴
تقریباً شیء ۲۴۵
تقی‌خان ۱۵۳
تکیه‌گاه ۲۱۳
تلخ و شیرین ۱۵۴
تماشای افق ۹۴
تولد دوباره ۲۱۴
تسایر قرن سیزدهم: نخستین نمایشنامه‌های ایرانی به عنوان آغازگر دوران جدید ادبی ۱۳۳
ثانیها (مجموعه داستان) ۱۵۵

جان جهان: مجموعه سروده‌های شاعران معاصر در منقبت امام عاشقان ۱۳۷
جاودانگی ۲۵۱
جای دیگر (مجموعه داستان) ۱۰
جنگ دوست داشتنی ۱۵۶
جهان‌بینی و حکمت فردوسی ۴۹
جیبی در انتهای کوچه هشتم ۱۵۷
چه تلخ است این سیب! (شعرهای ۶۹ تا آغاز ۷۲) ۹۵
چهره مسیح در ادبیات فارسی ۳۷
چیزی برای گفتن ۹۶
حافظ مونس عاشقان ۶۸
حافظ و جهان ملک خاتون ۶۹
حکایت‌ها و لطیفه‌های شیرین: شامل طنزهای آموزنده، شیرین و خواندنی ۱۹۶-۱۹۷-۱۹۸
حکایت‌های دهخدا: گزیده حکایت‌های تربیتی از لغت‌نامه دهخدا ۱۳۸
حماسه رستم و اسفندیار ۵۰
خاطرات یک قاتل (رمان در ۲۴ بخش) ۱۵۸
خانه عروسک (نمایشنامه در سه پرده) ۲۳۵
خرده ریزه‌های یونانی ۹۷
خرمگس ۲۲۵
خلوت روشن ۹۸
خود مشیت و مالی ۱۹۴
دارم دوباره کلاغ می‌شوم: گزیده شعرها (زمستان ۷۶ تا تابستان ۷۸) ۹۹
داستان جاوید ۱۵۹
داستانهای منتخب ۲۴۰
داغ باد: مجموعه شعر ۱۰۰
داو آخر ۱۶۰
در آینه نقد ۱
در پیرامون ادبیات ۳۱
در قفای تکلم ۱۰۱
در گوشه‌های تاریک ۱۶۱
دریغ کردن رنگین‌کمان (منتخب اشعار) ۲۵۸
درخشش ۲۱۵
درس الفه و الابد ۲۵۹
دریغ از روبرو: مجموعه داستان (۱۳۶۵ - ۱۳۵۵) ۱۶۲
دشمن مردم (درام در پنج پرده) ۲۳۶
دلشوره: مجموعه داستان ۱۶۳
دوبیتی‌های باباطاهر ۵۲
دوشیزه رزیتا «دنا رزیتا» (نمایشنامه در سه پرده) ۲۴۳
دیوار (مجموعه داستان) ۱۶۴
دیوان اشعار پروین اعتصامی: با مقدمه ملک‌الشعرا بهار ۸۱
دیوان اشعار مقتون همدانی ۱۰۲
دیوان جویای تبریزی ۸۲
دیوان چهارده معصوم «با ملحقات» ۲۶۳
دیوان حافظ: نسخه علامه قزوینی و قاسم غنی ۷۰
دیوان خاقانی شروانی: گزارش دوشواریها ۵۵
دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی ۷۱-۷۳
دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: با مقابله از نسخه محمد قزوینی و قاسم غنی ۷۲
دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر

قاسم غنی ۷۳-۷۵
دیوان غزلیات اندیشه ۱۰۳
دیوان فروغ فرخزاد ۱۰۴
دیوان کامل ادیب الممالک فراهانی ۸۳-۸۴
دیوان کهنه حافظ: از روی نسخه خطی نزدیک به زمان شاعر ۷۶
راه دراز خانه ۲۱۶
راهنمای فارسی سه ساله دوره راهنمایی (سال اول، دوم، سوم) ۱۹
رباعیات خیام ۵۳
رنج خورشید ۱۶۵
روح در آبرو ۲۲۶
رودخانه در بهار ۱۰۵
روشنفکران و عالیجنابان خاکستری ۲۵۲
رویاهایت را رها مکن ۱۱
رویای برزخی ۱۶۶
رویای سلطانا ۲۵۳
ریشه در دریا شاخه در آسمان: گزیده شعر شاهد استان مازندران ۱۲۸
ریل: مجموعه شعر ۱۰۶
زایش دوباره ۱۴
زیبسان و قسارسی عمومی (پیش‌دانشگاهی) ۲۰
زن شعر اندیشه ۱۲۹
زن و کودک با گنجشک و ترانه: مجموعه داستان کوتاه ۱۶۷
زنان بعد از ظهر: مجموعه داستان ۱۶۸
زندگی باید کرد ۱۶۹
زندگی خالی نیست ۱۷۰
زندگی، عشق و مرگ از دیدگاه صادق هدایت: نگاهی نو به یوف کور و دیگر عاشقانه‌های هدایت ۱۷۱
زندگینامه شاعران ایران ۴۲-۴۳
زیباترین بهاری: همفکس ۱۰۷
زیر بالهای غم ... ۱۷۲
زبورهای سخن (صناعات ادبی) و گونه‌های شعر پارسی ۱۷
ساختار زبان شعر امروز (پژوهشی در واژگان و ساخت زبان شعر معاصر) ۱۳۰
سبک‌شناسی نثر ۲۰۷
سبیدی اما از کاغذ به حرف آمده بود: مجموعه شعر ۱۰۸
ستایشگر مین و آزادی (گزیده آثار بهار) ۱۰۹
ستون پنجم ۲۰۰
سخن و سخنوری ۱۲
سر دلبران در حدیث دیگران: خلاصه چند داستان از دفتر اول و دوم مثنوی مولانا جلال‌الدین محمد بلخی رومی ... ۵۹
سراب ۱۱۰
سرزمین تلخ: مجموعه شعر ۱۱۱
سوء تفاهم ۲۳۸
سوالهای طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی (۳ و ۴) و زبان فارسی (۳ و ۴) شامل ۹۰۰ پرسش چهارگزینه‌ای با پاسخ ... ۲۱
سیر رمانتیک در اروپا ۲۱۱
شب صدا می‌کند ۱۱۲
شرح حال شاعران ایران (با تجدیدنظر و اضافات): ایرج میرزا - بابا طاهر عریان - پروین اعتصامی ... ۴۴
شرح منظوم دعای ندبه ۱۱۳
شریک جرم ۱۷۳

شعر و زندگی بیست شاعر بزرگ نوپرداز ۱۳۱
صخره یقین در اقیانوس شک: آلبوم‌های منتشر نشده و مصاحبه‌هایی با اعضای پینک فلوید ۲۲۱
صد سینه‌زن ۲۶۴
صداهای کوچک نرگس‌ها (پنج فیلمنامه داستانی) ۱۳۴
صدای آواز: یادنامه‌ی محمدمختاری و محمدهجفر پوینده ۳۸
صدای بال سیمرغ: درباره زندگی و اندیشه عطار ۵۶
طنز و رمز در الهی‌نامه ۵۷
عروسی خون ۲۴۱
عشق در مثنوی ۶۰
عشق سالهای وبا ۲۱۷
عشق و زندگی ۱۷۴
عقل در مثنوی ۶۱
علی‌احضرت فرنگیس ۱۷۵
غریبه‌ای در آینه: متن کامل ۲۱۸
فرار بزرگ: مجموعه داستانهای طنز ۱۷۶
فرار مسند خورشید: گزیده غزل ۱۱۴
فرهنگ لغات و تعبیرات مثنویهای سنایی ۵۸
فلسفه عشق ۱۱۵
قدیمی مانده به تو ۱۱۶
قصه‌های بی‌بی ۱۷۷
قلبی در حصار قاب ۱۱۷
کتاب گنجینه‌الاسرار و قصائد ۸۰
کرگن (نمایشنامه در سه پرده و چهار مجلس) ۲۳۹
کلیات محتشم کاشانی و رسائل: غزلیات ۷۹
کلیده و دمنه ۲۰۶
کمدی پرندگان ۲۴۹
کمند مهر ۱۷۸
کنکور مکاتبات ادبیات فارسی: ویژه نظام جدید ۲۲
کوکله یولداشی: یفتی - یثتمه‌لر اوچون بیر تاغیل ۲۶۵
کوه پنجم ۲۴۶
گالیله رند و کباب آدم ۱۷۹
گرداب: نمایشنامه ۱۲۵
گردنبند گمشده ۲۱۹
گزیده اشعار مولوی ۶۲
گزیده غزلیات حافظ ۷۷
گزیده غزلیات شاه نعمت‌الله ولی ۷۸
گزیده‌ای از فارسی برای عموم در دو بخش ۲۳
گستره محبت ۱۸۰
گل حسرت ۱۱۸
گنجینه پرسش‌های طلایی ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲ ۲۴
گنجینه گذشتگان: در مدایح و مصائب اهل بیت (س) ۲۶۶
گولانی باخچه ۲۱۰
لاله‌های کربلا ۴۵
لطیفه‌های بامزه ۲۰۱
لطیفه‌های شیرین ۲۰۳
ما و جهان امروز (برگزیده مقالات) ۱۹۵
ساحنی غزل‌لری آذربایجان شاعر لهریدن سچیلیمیش غزلر ۲۶۷
مبانی و روشهای نقد ادبی ۲
ملت عشق ۲۲۰
مثنوی معنوی ۶۳-۶۴-۶۵
مثنوی معنوی: نقد و بررسی نسخه

نیکلسون ۶۶
مجموعه اشعار ارغنون فردای من و آذرستان سرزمین من (هشت بهشت آذرستان) ۱۱۹
مجموعه سوالات درجه‌بندی شده ادبیات پیش‌دانشگاهی ۲۵
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد آرایه‌های ادبی سال سوم نظام جدید "با پاسخ تشریحی" ۲۶
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد ادبیات فارسی (۱) پیش‌دانشگاهی "با پاسخ تشریحی" ۳۱
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی "با پاسخ تشریحی" ۳۲
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد ادبیات فارسی (۳) و (۴) نظام جدید "با پاسخ تشریحی" ۳۰
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد ادبیات فارسی (۵) نظام جدید "با پاسخ تشریحی" ۲۸
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد تاریخ ادبیات ایران (۱) نظام جدید "با پاسخ تشریحی" ۲۹
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد تاریخ ادبیات ایران (۲) نظام جدید "با پاسخ تشریحی" ۲۷
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد زبان و ادبیات فارسی (۱) پیش‌دانشگاهی "با پاسخ تشریحی" ۲۳
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد زبان و ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی "با پاسخ تشریحی" ۳۴
مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی شامل پرسش‌های چهار گزینه‌ای: ۱- زبان و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی ۳۵-۳۶
مدایح اهل بیت علیهم السلام ۲۶۰
مرغ سحر: منتخب اشعار ۱۲۰
مرگ ایوان ایلیچ ۲۵۴
مشاق و مضطرب ۲۲۷
مصاحبه [نمایشنامه] ۱۲۶
معبد عشق: (مجموعه شعر) ۱۲۱
معجزه تجربه‌ها (پاراش تجربه‌های راهبردی برای زندگی بهتر) ۱۳
معجزه عشق دخترلر ۱۸۱
من اما هیچ کس: مجموعه شعر ۱۲۲
موش و گربه ۲۳۰
مهرتاب: مجموعه اشعار ۱۲۳
مهوا ۱۸۲
نعل نقره‌ای: داستان زندگی نیکلای لوبافسکی ریاضیدان روسی ۲۵۵
نغمه‌های دینی کودکان شعر و سرود تربیتی مناسب فراگیران کودکان و دبستان ۱۲۴
نقد آثار بزرگ علوی ۱۸۳
نقد آثار صادق چوبک ۱۸۴
نقد ادبی در قرن بیستم ۳
نقد دل (مجموعه داستان) ۱۸۵
نگاهی به زندگانی بیگ مراد ایشان و مردایشان ۲۰۸
نگاهی تازه به بدیع ۱۸
نمایش کمدی در ایران ۱۳۲
نوی غزل: برگزیده بهترین غزلیات شعرای غزل‌سرا ۴۷-۴۸

نیلوفرها "یادگار نامه زندیاد موسی مرادی" ۱۲۵
نیمه‌ی عاشق ۱۸۶
و ما باید ... ۲۰۵
واحدین غزل‌لری ۲۶۸
واژه‌نگارهای چینی رسانه شعر ۴
والتر بنیامین: قدم اول ۲۳۱
"ورق باره‌های تهران" ۱۸۷
وزن دنیا: مجموعه اشعار ۱۲۶
وقتی که گیاه‌ها گریه می‌کنن "تمایشنامه" ۱۳۷
ویلا زعفرانی ۱۸۸
هفتاد و دو شقایق: مجموعه شعر ۴۶
همه نام‌ها ۲۴۷
یاد تو ۱۸۹
یادبود عشق ۲۶۹
"یادگار عشق" ۱۹۰
یادها و یادبودها ۲۴۲
یک فنجان چای داغ ۲۰۲

نمایه پدیدآور

Honarvar, Hooshang ۲۲۸
آتش، منوچهر ۹۵
آریته، ناصر ۴۵
آذر، امیراسماعیل ۱۲۷
آذرینگدی، لطفعلی بن آقاخان ۴۰
آریان، قمر (زرین کوب) ۳۷
آریستوفانس ۲۴۹
آزادمهر، شهباز ۷۳
آصف‌پور، آصفه ۱۸۵
آغداشلو، آیدین ۱۹۳
آل احمد، جلال ۱۴۲-۲۳۸-۲۳۹
آل احمد، شمس ۱۴۲
ابراهیمی، صدیقه (فخار) ۲۴۴
ابراهیمی، نادر ۱۴۶
اتحادیه (نظام‌مافی)، منصوره ۱۶۹-۱۷۰
اجتماعی، کمال ۱۲۰
احمدی، مسعود ۱۶۸
احمدی‌کیوی، حسن ۸۱-۱۰۹
ادیب‌الممالک، محمدصادق بن حسین ۸۳-۸۴
اردشیری، پیمان ۱۸۱
ارزنک، شهاب ۲۴۶
استیل، دانیل ۲۱۴-۲۱۶-۲۲۰
اشتری، آزاده ۲۲۰
اشرف‌زاده، رضا ۵۴
اظهاری، علی ۱۶۵
اعتمادی، ایرج ۱۴۹
اقتضار، رفیع ۱۷۷
افخمی، جواد ۲۲
افشار، ایرج ۷۶
افشار، میترا ۱۳۱
اقبال، فرشید ۵۲-۵۳-۶۲-۷۷
اکبرپور، حمید ۱۶۸
الوندپور، قمر ۱۱۰
الهی‌قمش‌های، حسین ۱۲۱-۲۵۷
الهی‌قمش‌های، مهدیه ۱۲۱
امامی، نصرالله ۲
امجد، حمید ۱۳۳
امینی، معروف ۳۱۰
امینیان، مریم ۱۵۱
انزلی‌نژاد، رضا ۲۰۶
ایبسن، هنریک ۲۳۲-۲۳۳-۲۳۵-۲۳۶
ایزدیار، آسیه ۱۴۱
باختی، هوشنگ ۲۴۲
بازت، جنیفر ۲۲۶

باستانی‌پاریزی، محمدابراهیم ۱۹۴
براتی، عبدالعلی ۱۱
برادران شاهرودی، اسماعیل ۲۰-۲۰۳
برزآبادی‌فراهانی، مجتبی ۸۳-۸۴
برومندسید، جواد ۸۷
برهانی، مهدی ۱۴
بریت‌ویت، ادوارد ریکاردو ۲۲۴
بهادررند، فانوس ۲۳۱-۲۳۲
بهار، محمدتقی ۱۲۰
بی‌نیاز، فتح‌الله ۱۷۵
پایمرد، منصور ۱۹
پرینچی، مهدی ۲۲۱
پرستلی، جان بوینتون ۱۰
پژمان، عباس ۲۴۷
پناهی، فرشته ۲۱۹-۲۲۶
پورقربان، زهرا ۱۷۲
پوینده، محمدهجفر ۱۹۲
تاجیش، غزل ۱۲۹
تاجیک، سعید ۱۵۶
تادیه، ژان ایو ۳
تربتی، عبدالسلام ۱۱۳
ترجمانف، جواد ۲۵۵
تمکینی، لطف‌الله ۲۶۵
تواین، مارک ۲۱۲
تولستوی، لی‌یف نیکالایویچ ۲۵۴
تهمن‌زاده، مینو ۱۰۴
ثامنی، نسرين ۱۴۴-۱۵۴
ثروتیان، بهروز ۵۷
جاسمی، الهه‌سادات ۱۰۷
جاویدیار، عاطفه ۱۷۲
جبران، جبران خلیل ۲۵۶-۲۵۷
جعفری‌تبریزی، محمدتقی ۶۰-۶۱
جعفری‌جزی، مسعود ۲۱۱
جلالی‌نیا، عباس ۷۳
جواد، محمدرضا ۶۰-۶۱
چورکش، شاپور ۱۷۱
جواب‌تبریزی، داراب‌بیگ ۸۲
جهانداری، کیکاوس ۸
جیمز، پی‌دی ۲۲۳
چراغی، علی ۲۶۰
حافظ، شمس‌الدین محمد ۷۰-۷۳-۷۷
حافظی، محسن ۴۶
حبیبی، فرهاد ۲۵۰
حسنی‌تبار، کریم ۴۹
حسینی، ابوالقاسم ۹
حکیمی، محمود ۴۹
حمیدی‌علیار، اکبر ۲۶۲
خجندی‌مقدم، فرشته ۲۶۹
خواری، محسن ۷۱-۷۵
خردمند، حسین ۱۸۹
خسروی، حسین ۷۲-۷۴
خیام، عمر بن ابراهیم ۵۳
دادگر، محمد ۲۵۴
دازوگرکرمانی، ناصر ۱۱۰
داربوش، پرویز ۲۲۹-۲۳۴
درایزر، تئودور ۲۱۳
درگاهی، حسین ۱۱۳
دریابندری، نجف ۲۱۲
دستغیب، عبدالعلی ۱۰۱۸۳-۱۸۴
دولت‌آبادی، پروین ۶۹-۱۲۳
دهباشی، علی ۱۹۵
دیانی، بهنام ۲۱۵
ذوالفقاری، محمدعلی ۲۰۵
رازی، فریبرز ۸۹
رجبی، امیر ۲۲۱
رحمانیان، محمد ۱۳۶
رحمن‌پورکوجه، امیرمحمد ۱۱۱

۲۶۸	حسن مجیدزاده: [بی جا]	۹۷	یوسفی، مجید	۲۱۵	کینگ، استیون	۱۴۵-۲۲۲	عباسی داکانی، پرویز	۱۴۳	رحیمی، فهیمه
۱۱۰	حسنا: تهران	۲۳۹	یونسکو، آوژن	۲۴۱-۲۴۳	گارسیا لورکا، فدریکو	۸۲	عباسی داکانی، حسین	۲۴۸	رز، هربرت چینیگز
۸۶-۱۰۵	خجسته: تهران	۲۱۳-۲۴۸	یونسی، ابراهیم	۲۳۰	گراس، گوتتر	۲۵۵	عباسی داکانی، حسین	۲۳۲-۲۳۳-۲۳۵-۲۳۶	رستگار، اصغر
۱۴	خدمات فرهنگی کرمان: کرمان	۵	یونگ، کارل گوستاو	۱۲۲	گودزی پاتنه، علی اکبر	۲۰۴	عباسی داکانی، حسین	۱۰۳	رستگار، محمدجواد
۱۷۷	خوشبین: تهران	نمایه ناشر			۲۳۴	لاگرویت، پرفابیان	۲۹	رستگار فسانی، منصور	۵۰
۹	دارالفکر: قم				۲۱۷-۲۴۴	مارکز، گابریل گارسیا	۱۱۶	رشدیه، بهدخت	۲۵۳
دانشگاه آزاد اسلامی (واحد شیراز):	شیراز				۲۶۰	مقزی زاده، عیسی	۱۳۹	رضایی، اکرم	۶۸
۲۳	شیراز				۲۶۸	مجدزاده، بابک	۱۴۲	رضایی، محسن	۱۷۸
دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره):	قزوین	۱۲۵	انتا: تهران	۲۶۸	مجدزاده، حسن	۱۳۰	علی پور، منوچهر	زادصادق، مجتبی	۲۶۶
۵۸	قزوین	۶۴-۱۹۳	آتی: تهران	۷۹	محتشم، علی بن احمد	۴۱	علی پور، منوچهر	زارع، سعدالله	۲۵
دانشگاه تهران، موسسه چاپ و	انتشارات: تهران	۱۱۱-۱۵۲	آرام: تهران	۴۰	محدث، هاشم	۸۰	غلامرضا، حمیدرضا	زارع عجیبی، حسین	۲۶۷
۲۵۹	درایت: تهران	۹۷	آرست: تهران	۱۶۲	محمدعلی، محمد	۱۳	غنی، قاسم	زارع کاریزی، سعدالله	۲۱-۳۵-۳۶
دفتر نشر فرهنگ اسلامی: قم	۲۱۸	۱۲۷-۱۵۵-۱۸۵	آروین: تهران	۱۲۵	محمدی، خدامراد	۷۱-۷۴	فاضلی، هوتن محمدرضا	زارعی، علیرضا	۲۴۵
۱۲-۴۹-۵۱	راسخون: قم	۱۸۸-۲۵۶	آشایی: تهران	۹۲-۱۰۰	محمدی، محمد	۱۱۹	فاضلی کجی، رحمت	زرعی، اسماعیل	۱۶۶
۱۲۴	راهگشا: شیراز	۱۳۲	آفرینه: تهران	۱۶۷	محمودی، حسن علی	۹۸	فانی، کامران	زرین، محمد	۱۴۷
۱۷-۲۳	راهیان اندیشه: تهران	۹۵-۱۴۷-۱۷۱	آگاه: تهران	۱۲۶	محمودی، صوفیا	۳۳۰	فتاحی، احمد	زرین کوب، عبدالحسین	۵۶-۶۷-۲۳۷
۱۰-۱۶۲	راهیان سبز: تهران	۲۴۴	آهنگ: تهران	۱۷۳	مختاری، محمد	۶۶	فراسمی، جلال	زنوزی، هنگامه	۱۱۵
۲۱۹-۲۲۶	رایزن: تهران	۲۴	آیندگان: تهران	۱۹۰	مدرس صادقی، جعفر	۴۷-۴۸-۸۸	فرانک، لئونارد	ساراماگو، ژوزه	۲۴۵-۲۴۷
۱۱۳	رحمت فاضلی کجی: آمل	۲۶۰	اداره کل امور فرهنگی و هنری	۱۵۵	مدنی، نسرين	۲۲۷	فرخزاد، پوران	سارم، امیر	۱۰۶
۹۸	روزبهان: تهران	۲۲۷-۲۶۹	(کارشناسی قرآن...): تهران	۲۰۹	مرادی، وحید	۱۰	فردوسی، ابوالقاسم	سبحانی، احمد	۲۰
۱۴۶	روزبهان: تهران	۸۰-۲۲۹	ارغنون: تهران	۴۴	مرادی، ولی	۴۹	فرزاد، شاهرخ	سبلی، هامون	۲۰
روزبهان: تهران	روشنگران و مطالعات زنان: تهران	۴۶	اساطیر: تهران	۱۸۸	مرعشی، احمد	۲۱۸	فرزاد، عبدالحسین	سختاوت حسین، بیگم رقیه	۲۵۳
۱۲۱-۲۰۰-۲۰۲-۲۵۷	۱۲۹	۱۶۰	اسما: تهران	۲۶۰	مسجدی، مهدی	۲۵۸	فرزاد، عبدالحسین	سرزیدی، برزو	۱۶۰
روشنگران و مطالعات زنان: تهران	۱۲۹	۱۶۰	اشک: تهران	۵۱	مسعودی، نصرالله	۶۴-۶۵	فرزاد، عبدالحسین	سلگی، غلامرضا	۲۲۷
۱۸۱-۱۹۹	زروان: شیراز	۲۲۲-۲۳۳-۲۳۶-۲۴۳	اصفهان: تهران	۱۱۴	مسعودی، نصرالله	۱۵۸	فرزاد، عبدالحسین	سلیم، غلامرضا	۱۵۲
۴۷-۴۸-۸۸	زیر قلم: تهران	۱۲۷	افلاک: خرم آباد	۱۲۵	مشفق کاشانی، عباس	۸۰	فرزاد، عبدالحسین	سمان، غاده	۲۲۳
۳۹	زهد: تهران	۹۰	اقبال: تهران	۱۰۲	مظفری، اقبال	۹۹	فرزاد، عبدالحسین	سمیعی، خسرو	۹۱
سازمان تبلیغات اسلامی: حوزه	هنری: تهران	۵۲-۵۳-۶۲-۷۷	۱۵۰	مفتون، رضا	۱۸۷	فنونلوز، ارنست	فونی، شیون	سولتی، وردن	۲۳۷
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم	انسانی دانشگاهها (سمت): تهران	۱۵۹-۲۱۵-۲۴۶	۱۳۹	ملاباشی، محمود	۱۸۷	فونی، شیون	فیض، فرزاد	سید، جعفر	۱۲۷-۱۵۵
۲۲۸	سازمان میراث فرهنگی کشور: تهران	۳۰-۷۶-۲۱۲-۲۲۵-۲۳۷-۲۴۸	انتشارات کرمناشاه: کرمناشاه	۲۶۱-۲۶۴	منظور رحمتی، محمدجعفر	۷۹	فیضی کاشانی، مصطفی	سیف طلوعی، مهناز	۹۶
۱۴۵-۲۲۲	سبز آرنج: تهران	۸۹-۱۰۷	۲۰	منظور رحمتی، محمدجعفر	۲۶۱-۲۶۴	۲۲۴	قایی، پروین	سینی، مسعود	۱۷۹
۱۴۹-۱۶۶	سپیده سحر: تهران	۲۶۲	اندیشه سازان: تهران	۲۴۰	منظور رحمتی، محمدجعفر	۱۸۹	قایی، پروین	سیمانی، جلال	۱۷۲
۹۴	ستاد اقامه نماز: تهران	۱۴۸	اندیشه نو: تهران	۲۶۹	مویسان، گی دو	۱۸۰	قدیری، نسرين (کافی)	سینا پور، رویا	۱۵۷
۱۱۹	ستایش: تهران	۹۲-۱۰۰	اوجدی: تهران	۵۹-۶۲-۶۳-۶۴-۶۵-۶۶	موراری، تی.ان	۲۴۰	قدیری، نسرين (کافی)	شاه چشمه، جلیل	۱۸۶
۳۷-۵۶-۶۷-۱۲۰-۱۹۵	سخن: تهران	۲۰۵	اوسان: تهران	۲۰۴	مولوی، جلال الدین محمد بن محمد بن محمد	۲۴۰	قدیری، نسرين (کافی)	شریفه، امیر	۱۹۱
۱۳۱	سرایش: تهران	۱۸۳-۱۸۴	ایما: شیراز	۲۵۲	مهدوی، سیروس	۷۱-۷۴	قدیری، نسرين (کافی)	شریفه، امیر	۲۰۲
۲۶۱-۲۶۴	سالانه: زنجان	۷۳	بارید: مشهد	۲۰۰-۲۰۲	مهرابی، مجید	۱۲۸	قدیری، نسرين (کافی)	شدون، سیدنی	۲۱۸
۲۱۷	سیف طلوعی: تهران	۸۲	برگ: تهران	۱۹۵	میرزا صالح، غلامحسین	۱۱۷	قدیری، نسرين (کافی)	شمیسا، سیروس	۱۵-۱۸-۲۰۷
۹۶-۱۱۲-۱۶۳-۱۷۹-۱۸۳-۱۸۹	شاهد: تهران	۱۰۱-۱۴۱	به آفرین: تهران	۲۴۲	نبوی، ابراهیم	۲۰۸	قدیری، نسرين (کافی)	شتالینسکی، ویتالی	۲۵۲
۹۳-۱۲۸-۱۳۵	شرکت انتشارات علمی و فرهنگی:	۱۹۶-۱۹۷-۱۹۸	بهگز: تهران	۱۷۴	نراقی، احسان	۲۴۶	قدیری، نسرين (کافی)	شوتز، سوزان پولیس	۱۱
۲۴۰	تهران	۲۴۲	پارسا: تهران	۱۰۲	نورده، پابلو	۷۵	قدیری، نسرين (کافی)	شیردر، جان	۲۱۹
شرکت سهامی کتابهای جیبی: تهران	۲۱۲	۱۵۴-۱۷۲	پازنگ: تهران	۶	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صانعی، فرشته	۱۵۴
۷۰-۱۵۱-۲۲۰	شقایق: تهران	۲۰۴	پژوهشهای فرهنگی: ساری	۱۷-۲۳	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صابرتهرانی، علی	۲۰
۱۴۰	شمال: ساری	۲۱۳	پیام امروز: تهران	۲۰۹	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صابری خورزوقی، محمود	۱۳۲
۱۹۵	شهاب ثاقب: تهران	۲۶۳	پیری: تهران	۳	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صاحبی، سیمنا (پوینده)	۱۷۶
۳۳۱	شیراز: تهران	۱۸۰	پیکان: تهران	۱۱۴	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، حمیدرضا	۱۶
۶۹-۱۵۸	صدا: تهران	۱۱۸	تلاز کتاب: [تهران]	۶۳-۶۴-۶۵	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، محمد	۱۲۴
۱۳۱	صدای معاصر: تهران	۱۷۴	تکامل: تهران	۲۲۱	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۹۱	صمد: اهواز	۲۵۱	توزیر: تهران	۲۲۱	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۲۰۹	طاقستان: کرمناشاه	۱۲۳-۱۲۶-۱۷۵	توس: تهران	۷	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۲۲۳	طرح نو: تهران	۱۱۶-۱۶۷-۲۵۳	توسعه: تهران	۱۰۸	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۷۲-۷۴	طلوع: تهران	۲۱۶	توفیق آفرین: تهران	۲۶۲	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۴۴	عطار: تهران	۶۵	ثالث: تهران	۲۲۵	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۱۵۲	غلامرضا سلیم: تهران	۴۲-۴۳	جاجرمی: تهران	۱۵۰	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۱۱۷	فائق: تهران	۲۰۵-۲۰۶-۲۰۷	جامی: تهران	۸۰-۲۲۹	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۴۰-۱۰۸-۲۳۵-۲۴۱-۲۵۰-۲۵۴	فردوس: تهران	۱۵۳-۱۶۱	جهان رایانه: تهران	۲۲۵	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۱۵-۱۸-۴۱-۸۳-۸۴-۱۳۰-۲۳۴	فرزاد روز: تهران	۱۳۴	چکاوک: تهران	۱۳۴	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴
۲۳۰	فرزاد روز: تهران	۱۶	حجم سبز: تهران	۶۸	نعمت الهی، نعمت اله بن عبدالله	۲۵۱	قدیری، نسرين (کافی)	صادقی، علی	۲۴

۱۹۱	نگاه سبز: تهران	۱۹۴	نامک: تهران	۱۶۴	محور: تهران	۱۶۹-۱۷۰-۱۹۳	کتاب سیامک: تهران	۶	فروزان: تهران
	نمایش: تهران	۴۵	نامی: اصفهان	۲۰۸	مختومقلی فراخی: گرگان	۶۰-۶۱	کرامت: تهران	۱۷۸	فروغ قلم: تهران
۲۳۲-۲۳۳-۲۳۶-۲۴۲		۵	نامیرا: تهران	۶۳	مرداد: تهران	۱۰۳	کوشامهر: شیراز	۲۲	فرهنگ سازان: تهران
۱۳۲-۱۳۶-۲۴۹	نیلا: تهران	۱۳	نسل نواندیش: تهران	۱۵۷	مرغ آمین: تهران	۲۱۴	کیوان: تهران	۳۸	فصل سبز: تهران
۳	نیلوفر: تهران	۱۱	نسیم دانش: تهران	۱۶۵	مسیر: تهران		گل واژه: تهران	۱۸۶	فکرروز: تهران
۲۴۷	هاشمی: تهران	۱۲۲	نشانه: تهران	۲۶۰	مشتاقان قلاج: تهران	۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۳۰-۳۱-۳۲-۳۳-۳۴	گل یخ: تهران	۱۳۸	قدیانی: تهران
۵۹	هما: تهران	۱۹۲-۲۵۸	نشر چشمه: تهران	۲۴۵	معیار: تهران	۱۸۷	گل یخ: تهران	۸۱-۱۰۹-۲۵۵	قطره: تهران
۱۳۹-۱۶۸	همراه: تهران	۵۵	نشر مرکز: تهران	۱۰۲	مفتون همدانی: همدان	۶۶-۷۱-۷۵	گنجینه: تهران	۲۲۱	ققنوس: تهران
۶۸	یادواره اسدی: تهران	۱۷۳-۲۱۱		۸۰	مولانا: اصفهان	۲۱۰	گوران: سنج	۱۹	کاریزان: تهران
۲۶۷	یاران: تبریز	۷	نقش جهان هنر: تهران	۱۱۵		۲۵۲	مازیار: تهران		کانون فرهنگی آموزش: تهران
۱۵۰	یکتا: اصفهان	۸۵	نقش هستی: تهران	۲۵	مهرگان توس: تهران	۱۴۲-۲۳۸-۲۳۹	مجید: تهران	۲۱-۲۵-۳۵-۳۶	
۷۸	یلدا قلم: تهران			۲۰۷	میترا: تهران	۲۶۶	محق: تبریز	۲۲۴	کتاب درنا: تهران

۲ بهاء اشتراک: (جهت ۱۲ شماره)

۱ مدت اشتراک: یکسال

موضوع	تبریز	شیرستان	تعداد	موضوع	تبریز	شیرستان	تعداد
کلیات	۱۹/۲۰۰ ریال	۲۰/۴۰۰ ریال		هنر	۱۹/۲۰۰ ریال	۲۰/۴۰۰ ریال	
دین	۱۹/۲۰۰ ریال	۲۰/۴۰۰ ریال		ادبیات	۱۹/۲۰۰ ریال	۲۰/۴۰۰ ریال	
علوم اجتماعی	۱۹/۲۰۰ ریال	۲۰/۴۰۰ ریال		تاریخ و جغرافیا	۱۹/۲۰۰ ریال	۲۰/۴۰۰ ریال	
علوم و فنون	۱۹/۲۰۰ ریال	۲۰/۴۰۰ ریال		کودک و نوجوان	۱۹/۲۰۰ ریال	۲۰/۴۰۰ ریال	

* (مبالغ فوق شامل هزینه های ارسال نیز میباشد)

۳ نحوه اشتراک:

فرم شماره ۴ را تکمیل و براساس جدول بالابهای اشتراک را محاسبه و به شماره حساب ۸۶۹-۱۸۵۲۰ بانک تجارت ۱۸۵ انقلاب فلسطین واریز نموده واصل فیش را به همراه فرم فوق به نشانی تهران صندوق پستی ۲۱۳-۱۳۱۴۵ و یا تهران خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین ساختمان شماره ۱۱۷۸ خانه کتاب ارسال فرمائید. جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۶۷۱۳۵۰۷-۶۷۲۱۴۷ تماس حاصل فرمائید.

۴ مشخصات مشترک:

مدیر مسئول
کد پستی
امضاء-تاریخ

نام / موسسه / سازمان

نشانی
استان
شهرستان

موارد درخواستی

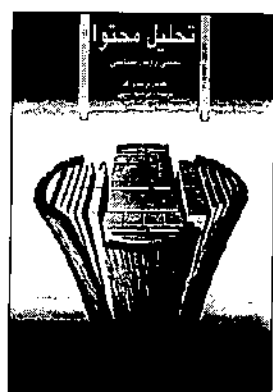
تعداد

شماره پرونده

تاریخ ثبت درخواست

۱- تحلیل محتوا: مبانی روش‌شناسی.
کلوس کریپندورف: مترجم: هوشنگ نایی - تهران: روش - ۲۶۲ ص - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Content analysis: an introduction to its methodology
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۶۸-۳-X

۲- تحلیل محتوا: مبانی روش‌شناسی و عناصر کلیدی «تحلیل محتوا» شرح و بررسی شده است. این شیوه از روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی است که در پی تحقیق شناخت داده‌ها به منزله پدیده‌های نمادین است. کتاب با تاریخچه مختصر تحلیل محتوا، تعریف و مفاهیم آن آغاز می‌شود. سپس فنون مختلف تحلیل محتوا و طرح‌ریزی واحدهای تحلیل معرفی می‌گردد. واحدهای نمونه‌گیری، ضبط داده‌ها، سازه‌های استنباط، تکنیک‌های تحلیلی، کاربرد کامپیوتر، پایایی، و اعتبار از دیگر مقولات این کتاب هستند. در انتهای کتاب چند رهنمود عملی و واژه‌نامه انگلیسی - فارسی، به انضمام منابع انگلیسی به چاپ رسیده است.

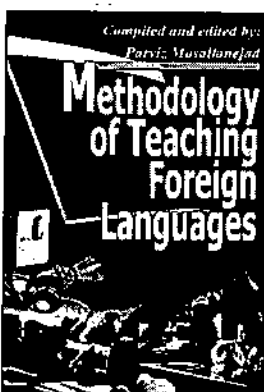
۳- خودآموز گام به گام زبان فارسی (۴) سال دوم نظام جدید. حسن لاجوردی - تهران: آزمون - ۲۱۲ ص - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۵۸۴-۰

۴- واژه‌نامه فارسی: مجموعه واژه‌های کتابهای درسی دوره ابتدایی و راهنمایی. مینا توکلی صابری - تهران: ابرون - ۲۴۸ ص - رقی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۴۲-۱۴-۰

۵- آموزش پژوهش و مباحث وابسته

۲- Methodology of teaching foreign languages.
Parvize Mosallanejad - تهران: موسسه خیریه فرهنگی آموزشی شهید مهدوی - ۱۷۵ ص - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۱۹۷-۲-۲

در این کتاب ابتدا به عوامل یادگیری زبان، سپس سیر تاریخی آن اشاره

می‌شود و در پی آن مباحث مختلفی درباره زبان و منشا آن مطرح می‌گردد. آن گاه تحول تدریجی آموزش زبان تشریح می‌شود. در کتاب ضمن مقایسه شیوه‌های سنتی آموزش زبان با روش‌های جدید، فنون مختلف آموزش زبان‌های خارجی به دست داده شده است. این کتاب شامل چهارده بخش است که در پایان آن تمریناتی چند گنجانده شده است.

زبانهای ایرانی

۳- خودآموز گام به گام زبان فارسی (۴) سال دوم نظام جدید. حسن لاجوردی - تهران: آزمون - ۲۱۲ ص - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۵۸۴-۰

۴- واژه‌نامه‌های زبان فارسی

۴- واژه‌نامه فارسی: مجموعه واژه‌های کتابهای درسی دوره ابتدایی و راهنمایی. مینا توکلی صابری - تهران: ابرون - ۲۴۸ ص - رقی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۴۲-۱۴-۰

دستور زبان فارسی

۵- توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی بر بنیاد یک نظریه عمومی زبان.
محمدرضا باطنی - تهران: امیرکبیر - ۲۱۲ ص - رقی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۱۷-۱

۶- دستور تاریخی زبان فارسی. پرویز ناتل خانلری: به اهتمام: عفت مستشارنیا - تهران: توس - ۲۸۰

ص - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۳۶۵-۷

۷- دستور زبان فارسی.
حسن احمدی‌گیوی، حسن انوری - تهران: فاطمی - ۲۶۴ ص - جلد اول - وزیری (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ بیست و یکم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۸-۰۰۶-۹

۸- دستور زبان فارسی.
حسن انوری، حسن احمدی‌گیوی - تهران: فاطمی - ۳۹۲ ص - جلد دوم - وزیری (شمیز) - ۱۱۵۰۰ ریال - چاپ هفدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۸-۰۰۷-۷

۹- فرهنگ مشتقات مصادر فارسی.
کامیاب خلیلی: ویراستار: مهیار خلیلی - تهران: کارنگ - ۲۸۰ ص - جلد دوم - وزیری (شمیز) - ۲۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۳۰-۱۷-۵

۱۰- فرهنگ مشتقات مصادر فارسی.
کامیاب خلیلی: ویراستار: مهیار خلیلی - تهران: کارنگ - ۱۸۴ ص - جلد نهم - وزیری (شمیز) - ۱۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۳۰-۱۶-۷

۱۱- مجموعه سوالات درجه‌بندی شده فارسی نظام جدید. فرهنگی آموزش هیات طراحان سوال کانون: ویراستار: فاطمه آقایی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۴۱ ص - رحلی (کلاس) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۲-۸

کاربرد زبان فارسی معیار

۱۲- پرسش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد زبان فارسی (۱) و (۲) «پیش‌دانشگاهی - کلیه رشته‌ها» «یا پاسخ تشریحی».
محمدرضا سنگری، اکبر میرجعفری، موسی نعیمی - تهران: استادی - ۲۹۶ ص - وزیری (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۶۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۰۱-۶

واژه‌نامه‌های زبان انگلیسی

۱۳- Oxford elementary learner's dictionary - واژه‌نامه انگلیسی - فارسی فرهنگ نوین.

dictionary با توضیحات کاربردی فارسی.

ویراستار: Angela Crawley - تهران: اشرفی - ۴۲۸ ص - رقی (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.

۱۴- فرهنگ جیبی انگلیسی به فارسی یکجلدی.
عباس آریانپورکاشانی، منوچهر آریانپورکاشانی - تهران: امیرکبیر - ۹۲۶ ص - جیبی (گالینگور) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ هفدهم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
The pocket english persian dictionary
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۷۰-۸

۱۵- فرهنگ فشرده انگلیسی - انگلیسی، انگلیسی - فارسی.
محمدرضا جعفری - تهران: حکایت - ۹۰۰ ص - جلد اول - وزیری (گالینگور) - (دوره) ۵۶۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Concise english - english - persian dictionary
شابک: ۹۶۴-۹۰۹۴۳-۷-۷

۱۶- فرهنگ فشرده انگلیسی - انگلیسی، انگلیسی - فارسی.
محمدرضا جعفری - تهران: حکایت - ۷۵۴ ص - جلد دوم - وزیری (گالینگور) - (دوره) ۵۶۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Concise english - english - persian dictionary
شابک: ۹۶۴-۹۰۹۴۳-۸-۵

۱۷- فرهنگ لغات انگلیسی به فارسی مدرسه.
محمدرضا عنانی‌سراب - تهران: فرهنگ ایران، جهان پوشش - ۲۲۴ ص - جیبی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۶۹-۱۸-۹

۱۸- فرهنگ همراه پیشرو آریان‌پور: انگلیسی - فارسی.
منوچهر آریان‌پورکاشانی - تهران: جهان رایانه - ۱۰۰۰ ص - جیبی (سلفون) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
The aryanpur progressive english - persian dictionary
شابک: ۹۶۴-۶۷۱۵-۵۶-۷

۱۹- واژه‌نامه انگلیسی - فارسی فرهنگ نوین.

بهروز کلانتری: ویراستار: علیرضا سلطانی فرد، ایرج بیگلر، محمود اردستانی. - تهران: فرهنگ نوین. - ۳۲۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Farhang novin students' english persian dictionary ۹۶۴-۹۲۲۲۰-۱-۴ شابک:

چاپ اول

20- Longman dictionary of american english.

تهران: رهنما. - ۹۶۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

21- Oxford elementary learner's dictionary.

ویراستار: Angela Crawley. - تهران: دانشیار. - ۴۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

22- Oxford learner's pocket dictionary.

تهران: فرهنگستان یادواره. - ۴۹۶ ص. - پالتویی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

23- Oxford learner's pocket dictionary.

تهران: فارابی. - ۴۹۶ ص. - پالتویی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

دستور زبان انگلیسی

چاپ اول

۲۴- آزمونهای پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی سال سوم راهنمایی.

قاسم عباسی. - تهران: موسسه علمی آینده سازان. - ۱۱۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

۲۵- آموزش نوین انگلیسی: مخصوص دانش آموزان سال اول راهنمایی: شامل آموزش صحیح و ساده نوشتن

پرویز تاجیک. - تهران: تاجیک. - ۱۰۴ ص. - وزیر (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.

۲۶- پرسش های چهارگزینه ای

استاندارد زبان انگلیسی (سالهای اول، دوم و سوم نظام جدید) «کلیه رشته ها».

محمدرضا عنانی سراب، جهانیش نیکوپور. - تهران: استادی. - ۲۰۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۷۳۲-۴-۲

۲۷- پرسش های چهارگزینه ای استاندارد زبان انگلیسی (۱) و (۲) «پیش دانشگاهی - کلیه رشته ها».

محمدرضا عنانی سراب، جهانیش نیکوپور. - تهران: استادی. - ۲۹۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۰۰۰-۸

۲۸- تمرینات و نمونه سوالات انگلیسی مخصوص سوم راهنمایی.

سهراب غلامپور: ویراستار: فرامرز سلیمانی. - تهران: آزمون نوین. - ۱۶۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۴۷-۳۶-۳

۲۹- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی ۱ دوره پیش دانشگاهی.

پرویز تاجیک. - تهران: تاجیک. - ۱۸۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۲۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۶۶۹-۷-۱

۳۰- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی ۲ دوره پیش دانشگاهی.

پرویز تاجیک. - تهران: تاجیک. - ۲۰۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۲۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۱۱-۷

۳۱- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی مخصوص دوم راهنمایی: شامل صدها سوال در زمینه های ساختاری

پرویز تاجیک. - تهران: تاجیک. - ۱۶۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ بیست و پنجم / ۲۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۱۹-۲

۳۲- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی مخصوص سوم راهنمایی: شامل بیش از ۲۳۰۰ سوال در زمینه های

پرویز تاجیک. - تهران: تاجیک. - ۱۷۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ بیست و هشتم / ۲۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۲۰-۶

۳۳- خودآموز گام به گام زبان

انگلیسی (۱) دوره پیش دانشگاهی.

حمید مفیدی. - تهران: آزمون. - ۲۵۳ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۲۶-۴

۳۴- خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) سال اول نظام جدید.

عبدالصمد تمدن. - تهران: آزمون. - ۲۵۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۱۵۵-۱

چاپ اول

۳۵- خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش دانشگاهی.

حمید مفیدی. - تهران: آزمون. - ۲۳۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۵۵۶-۵

۳۶- خودآموز و راهنمای زبان (۱) سال اول نظام جدید.

مسعود فرهنگند. - تهران: پیکان. - ۳۰۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۴۳-۹۵-۱

چاپ اول

۳۷- خودآموز و راهنمای زبان (۲) پیش دانشگاهی.

مسعود فرهنگند. - تهران: پیکان. - ۲۵۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۸-۰۲۶-۸

چاپ اول

۳۸- راهنما و خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش دانشگاهی.

عباس صفی. - تهران: زرفاندیش. - ۲۱۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۳۹- راهنما و خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۳) سال سوم نظام جدید متوسطه «همراه با تست های تفکیک شده».

عباس صفی. - تهران: زرفاندیش. - ۲۲۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

۴۰- راهنما و خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) سال اول نظام

جدید متوسطه.

عباس صفی. - تهران: زرفاندیش. -

چاپ اول

۱۹۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۴۱- راهنمای انگلیسی سال اول. صمد جمالی. - تهران: واقعه. - ۱۶۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۴۲- راهنمای زبان انگلیسی (۳) نظام جدید متوسطه.

فریبرز قنبری. - تهران: پوریا. - ۱۶۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۷۹-۳۴-X

۴۳- راهنمای زبان انگلیسی سال دوم نظام جدید متوسطه.

فریبرز قنبری. - تهران: پوریا. - ۱۵۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۱۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۷۹-۲۵-۰

۴۴- راهنمای گام به گام انگلیسی پیش دانشگاهی (۱).

فلک افلاکی. - تهران: پوریا. - ۱۶۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۴۱۸-۹-۳

۴۵- راهنمای گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش دانشگاهی: شامل ترجمه لغات، اصطلاحات و متن هر ...

عبدالله قنبری. - تهران: منتشران. - ۲۰۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۱۵-۹

۴۶- راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال سوم نظام جدید.

عبدالله قنبری. - تهران: منتشران. - ۱۵۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۱۲-۴

۴۷- راهی به سوی دانشگاه A way to the university = کتاب گرامری کامل زبان انگلیسی بانضمام ۷۰۰ تست

فریده کارمان. - تهران: سرآمد کاوش. - ۲۳۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۰۵۱-۰۰-۶

۴۸- سیستم مکالمه + ۲۰۰۰ plus

Conversation system of 2000

تمرینات مکالمه.

بیژن کاوسی. - تهران: اصلانی. -

چاپ اول

۱۰۶ ص. - جلد دوم. - رحلی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۰۲۶-۴-۱

چاپ اول

۴۹- سیستم مکالمه + ۲۰۰۰ Conversation system of plus

۲۰۰۰ نکات مهم گرامر مقدماتی.

بیژن کاوسی. - تهران: اصلانی. - ۴۴ ص. - جلد اول. - رحلی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۰۲۶-۵-X

چاپ اول

۵۰- فهرست کامل افعال بیقاعده در زبان انگلیسی: جهت داوطلبان شرکت در آزمون سراسری دانشگاه های کشور، ...

محمدتقی معاونیان. - تهران: فضیلت. - ۱۴ ص. - وزیر (گلاسه). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول. - شابک: ۹۶۴-۹۱۸۵-۱-۷

چاپ اول

۵۱- کتاب تکلیف: انگلیسی سال دوم دوره راهنمایی.

عبدالرضا وحدتی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه. - ۱۷۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۷۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Homework for guidance 2

school students: grade

شابک: ۹۶۴-۴۳۶-۷۱۷۲-X

چاپ اول

۵۲- کتاب تمرین زبان انگلیسی دوم راهنمایی شامل: سوالات شبیه بندی شده کلیه مطالب کتاب بصورت درس به درس ...

محمدرضا عنانی سراب. - او دیگران. - تهران: استادی. - ۱۳۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۱۶-۴

۵۳- کتاب کار و تمرین انگلیسی (۱) سال اول نظری، فنی و حرفه ای، کار دانش.

سوسن ادیب پور: ویراستار: فروزان صلاتیان. - تهران: فاطمی. - ۱۷۰

ص. - وزیر (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین: English book 1
شابک: ۹۶۴-۳۱۸-۲۷۳-۸

چاپ اول

۵۴ گنگور مکاتبه‌ای زبان
انگلیسی: ویژه تمامی رشته‌ها.
حمید واحدی - تهران: فرهنگ
سازان. ۲۹۲ ص. - رحلی (شمیز) -
۳۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۳۳-۰۸۶-۲

۵۵ گرامر و پرسشهای
طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی.
علی قزائی‌کاشانی - تهران: پیکان.
۲۶۴ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۶۰۰۰
ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۷۳۳-۵۰۱-۱

۵۶ گنگ‌آزمون انگلیسی
مخصوص دوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۲۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۰۰۰
ریال - چاپ دوازدهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۵

۵۷ گنگ‌آزمون انگلیسی
مخصوص دوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۲۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰
ریال - چاپ سیزدهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۵

۵۸ گنگ‌آزمون انگلیسی
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۵۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۰۰۰
ریال - چاپ سیزدهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۳

۵۹ گنگ‌آزمون انگلیسی
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۵۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰
ریال - چاپ چهاردهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۳

نسخه.
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۳

۶۰ گنگ‌آزمون انگلیسی:
مخصوص دوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۲۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰
ریال - چاپ چهاردهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۵

۶۱ گنگ‌آزمون انگلیسی:
مخصوص دوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۲۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰
ریال - چاپ پانزدهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۵

۶۲ گنگ‌آزمون انگلیسی:
مخصوص دوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۲۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰
ریال - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english language
questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۵

۶۳ گنگ‌آزمون انگلیسی:
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۶۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰
ریال - چاپ پانزدهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۳

۶۴ گنگ‌آزمون انگلیسی:
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۶۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰
ریال - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۳

۶۵ گنگ‌آزمون انگلیسی:
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها...
حمید خزائی - تهران: جماران -
۱۶۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰
ریال - چاپ هفدهم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:
Ganjazmoon english language
questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۳

۶۶ گنجینه پرسش‌های طلایی
زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی ۲.
بهروز غفاریان، کریم خلیلی - تهران:
آیندگان - ۲۰۰ ص. - رحلی (شمیز) -
۱۷۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۱۴-۰۰۰-۴

۶۷ مجموعه تستهای زبان
انگلیسی اول تا چهارم برای
داوطلبان کنکور سراسری و پیش
دانشگاهی: ۱۰۰۰ تست...
بهروز کلاتری - تهران: موسسه
علمی آینده‌سازان - ۱۷۶ ص. -
وزیری (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ
دوم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۰۹-۸

۶۸ مجموعه سوالات درجه‌بندی
شده انگلیسی ۱ و ۲ و ۳.
فرهنگی آموزش حیات طراحان سوال
کانون: ویراستار: فاطمه آقایی -
تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۴۸
ص. - رحلی (گلاس) - ۴۰۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۱۷-۸

۶۹ مجموعه سوالات طبقه‌بندی
شده و استاندارد زبان (۳) نظام
جدید با پاسخ تشریحی شامل:
سوالات...
محمدرضا شیخیان، فاطمه فضلعلی -
تهران: گل واژه - ۸۰ ص. - رحلی
(شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۱۱-۰

۷۰ مجموعه سوالات طبقه‌بندی
شده و استاندارد زبان (۲) نظام
جدید با پاسخ تشریحی شامل:
سوالات...
محمدرضا شیخیان، فاطمه فضلعلی -
تهران: گل واژه - ۷۴ ص. - رحلی
(شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۱۹۳-۹

شده و استاندارد زبان (۱) پیش
دانشگاهی «با پاسخ تشریحی».
کرامت بخشی‌چهرمی، فاطمه

چاپ اول

فضلعلی - تهران: گل واژه - ۸۰ ص.
- رحلی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۲۷-۷

چاپ اول

۷۲ مجموعه سوالات طبقه‌بندی
شده و استاندارد زبان (۲)
پیش‌دانشگاهی «با پاسخ
تشریحی».
کرامت بخشی‌چهرمی، فاطمه
فضلعلی - تهران: گل واژه - ۸۰ ص.
- رحلی (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۲۸-۵

چاپ اول

۷۳ مجموعه سوالات طبقه‌بندی
شده و استاندارد زبان (۱) نظام
جدید «با پاسخ تشریحی».
محمدرضا شیخیان، فاطمه فضلعلی -
تهران: گل واژه - ۸۰ ص. - رحلی
(شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۱۷۳-۴

۷۴ مجموعه طبقه‌بندی شده از
مترسین استعدادهای درخشان:
زبان پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲.
منصور عظیمی - تهران: کانون
فرهنگی آموزش - ۱۷۶ ص. - رحلی
(شمیز) - ۱۲۵۰۰ ریال - چاپ
پنجم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۸-۳۷۷-۳

چاپ اول

۷۵ مجموعه طبقه‌بندی شده
زبان انگلیسی ۱: شامل: پاسخ
تمرینات کتاب درسی، نمونه
سوالات امتحانی...
تهیه و تنظیم: بزرگ دیوسالار -
تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۸۴
ص. - وزیر (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۶۱-۵

چاپ اول

۷۶ مروری بر گرامر انگلیسی:
قابل استفاده دانش‌آموزان نظام
جدید متوسطه و پیش‌دانشگاهی
و...
داریوش شهیدی - تهران: اختر -

۱۶۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۷۵۶-۱۴-X

۷۷ نگاهی به دستور زبان
انگلیسی A new look at the
english grammar =
فردریک توماس وود: مترجم:
غلامحسین محمودی، شهلا زارعی
نیستاک - تهران: گلیانگ - ۴۸۸
ص. - رقی (سلفون) - ۱۴۲۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۷۰۰۴-۰۲-۸

۷۸ ۱۰۰۰ نکته در؟؟؟ طبقه‌بندی
شده زبان انگلیسی ۱ و ۲ و ۳ نظام
جدید
بهروز غفاریان - تهران: آیندگان -
۲۲۰ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۹۰۰۰
ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۱۴-۴۵-۴

79- english tests: for high
1800 school and
pre-university students.
Ali Ahmadiyan Kalhorudi
ویراستار: Ghasim Abbasi -
تهران: موسسه علمی آینده‌سازان -
۲۰۴ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۰۰۰
ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۶۷-۵

80- English sentence
structure.
Robert Krohn, [et al] - تهران:
جهان دانش - ۲۲۰ ص. - وزیر
(شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ نهم /
۵۰۰۰ نسخه

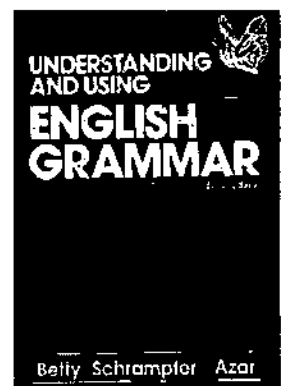
چاپ اول

81- English sentence
structure.
Robert Krohn - تهران: آذرآباد -
۳۲۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۵۰۰
ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

82- English sentence
structure.
Robert Krohn, [et al] - تهران:
پژوهش - ۲۲۰ ص. - وزیر (شمیز)
- ۷۵۰۰ ریال - چاپ دوازدهم /
۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

83- Understanding and
using english grammar.
Betty Schramper Azar - تبریز:
آئین - ۴۳۴ ص. - وزیر (شمیز) -
۱۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه
«درک و کاربرد دستور زبان انگلیسی»
کتابی است که در آن نکته‌های مهم

گرامر زبان - همراه با مثال ها، نمونه ها، و تمرینات متعدد - برای زبان آموزان منتشر شده است. کتاب با ویرایش جدید به طبع رسیده است.

کاربرد زبان انگلیسی معیار

چاپ اول

۸۴- English is fun: ویرایش و دانش آموزان پایه اول و دوم راهنمایی.

علی اکبر محمدی - تهران: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه - ۱۳۲۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۷۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۳۶-۷۱۸-۹

چاپ اول

۸۵- انگلیسی در سفر: English on trip (plus) = پیمبرفته.

گردآورنده: حسن اشرف الکتابی - تهران: استاندارد - ۲۰۸ ص. - جلد دوم - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۱۱-۶

کتاب دوم «انگلیسی در سفر» در قالب جدید، جملات گفتاری و عبارات مورد نیاز مسافران و علاقه مندان به دیدار از کشورهای انگلیسی زبان، به طبع رسیده است. هر یک از جملات و عبارات انگلیسی با تلفظ و ترجمه

فارسی آن همراه است.

۸۶- انگلیسی در سفر: مکالمات و اصطلاحات روزمره انگلیسی با ترجمه فارسی و تلفظ واژه ها با الفبای فارسی -

حسن اشرف الکتابی - تهران: استاندارد - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: English on trip
شابک: ۹۶۴-۹۱۴۴-۷-۲

۸۷- بررسی ترجمه انگلیسی متون اسلامی.

حسین الهی قمشه ای - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) - ۱۶۸ ص. - جلد دوم - وزیر (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

A study of english translation of islamic texts

شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۰۳۹-۲

چاپ اول

۸۸- جهش در درک مطلب انگلیسی.

حبیب الله دبیری - تهران: فن و هنر - ۱۳۲۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۴۲۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: A leap in english comprehension

شابک: ۹۶۴-۹۱۱۶۶-۴-۸

چاپ اول

۸۹- خودآموز زبان انگلیسی (۳) سال سوم نظام جدید متوسطه.

نادر صفاتی اصل - تبریز: خورش - ۱۷۶ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۴۷-۰

۹۰- راهنمای جسامع انگلیسی پیش دانشگاهی Basic english for university students =

پرویز بیرجندی: مترجم: بهروز ژاله دوست - تبریز: خورش - ۲۴۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۸۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

A comprehensive instruction to basic english

شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۴۱-۱

۹۱- راهنمای جامع کتاب انگلیسی برای دانشجویان علوم پایه A comprehensive guide book to english ... =

تدوین: هدایت موتابی - تبریز:

فرورش - ۱۹۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۳۹-X

۹۲- کلید تمرینات و راهنمای Reading English شامل: معنی واژه ها و اصطلاحات کلیه دروس - مترجم: ا. صلح دوست - تبریز: خورش - ۱۹۲ ص. - وزیر (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

A basic course in reading english

شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۴۲-X

۹۳- مجموعه طبقه بندی شده آموزش زبان پیش دانشگاهی ۱. بهروز مرادآبادی، علیرضا یوسفزاده - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۸۴ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۸-۰۳-۹

۹۴- مجموعه طبقه بندی شده واژگان زبان انگلیسی پیش دانشگاهی ۱ و ۲ طبقه بندی شده بر اساس هر درس -

مهدی میرزاحمدخلیجی، علیرضا یوسفزاده - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۶۸ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۵۰-X

۹۵- مکالمات روزمره انگلیسی، فارسی، عربی، یا، خودآموز جدید با تلفظ بدون معلم.

مجید صالح: مترجم: عزیزالله محمار تهرانی، باهمکاری: محمدحسین حیدریان - مشهد: نوید - ۲۵۶ ص. - بیاضی (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ چهارم.

۹۶- مکالمات مصور انگلیسی برای دانش آموزان، دانشجویان، ... محمود باقری - تهران: سیروس - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ نهم.

شابک: ۹۶۴-۹۱۰۴۶-۵-۸

چاپ اول

۹۷- واژه نامه کامل Headway از Beginner تا Advanced.

برایینی بیون: مترجم: قاسم جانپور شهردکلانی - تهران: ناقوس - ۲۰۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

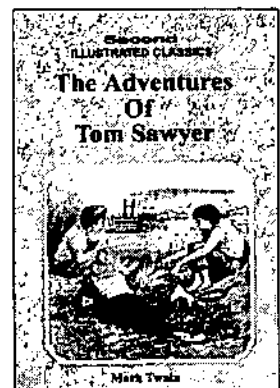
شابک: ۹۶۴-۶۷۵۹-۶۶-۱

98- The adventures of tom sawyer.

Mark Twain: بازنویسی

Coghill: - شیراز: زروان - ۱۶۸ ص. - جیبی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

«ماجراهای تام سایر» در این کتاب به گونه خلاصه و بازسازی شده، برای قرائت زبان آموزان انگلیسی به طبع رسیده است. در انتهای کتاب به منظور مرور داستان، پرسش هایی از متن، گردآمده است.

چاپ اول

99- American streamline connections.

Peter Viney, Bernard Hartley - تهران: زبان پژوه - ۹۰ ص. - رحلی (شمیز) - (دوره) ۱۰۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

100- American streamline connections: workbook units 1-80.

Peter Viney, Bernard Hartley - تهران: زبان پژوه - ۸۴ ص. - رحلی (شمیز) - (دوره) ۱۰۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

101- American streamline departures.

Peter Viney, Bernard Hartley - تهران: هزار و یکشب - ۸۲ ص. - رحلی (شمیز) - (دوره) ۹۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

102- American streamline departures: workbook units 1-80.

Peter Viney, Bernard Hartley - تهران: هزار و یکشب - ۹۶ ص. - رحلی (شمیز) - (دوره) ۹۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

103- Animal farm.

George Orwell - تهران: اشتیاق - ۱۷۸ ص. - رقی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۸۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: قلعه حیوانات

104- A basic course in reading english: for university students.

M.H. Tahririan, Faranak Sadiqi, A. Jafarpur - تهران: پژوهش - ۲۰۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ یازدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

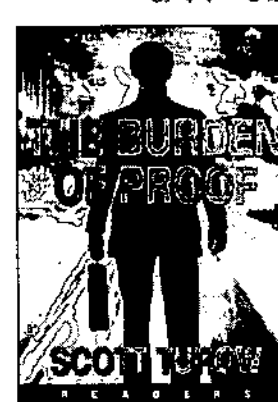
105- British and american short stories.

D.H. Lawrence, W.Somerest Maugham, G.C. Thornley - مقدمه: Anthony Laude - تهران: فرهنگستان زبان - ۸۴ ص. - رقی (شمیز) - ۳۲۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

106- The burden of proof: level 4.

Scott Turow: بازنویسی: Annette - تهران: قلمستان هنر - ۶۰ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۸۰۰۰ نسخه.

«تلاش برای اثبات» کتابی است که در قالب ۱۶۵۰ واژه و اصطلاح کاربردی به زبان انگلیسی بازنویسی شده است. مخاطبان کتاب زبان آموزان سطوح متوسط هستند و در انتها نیز با چند تمرین مفاهیم کتاب را مرور می کنند.

چاپ اول

107-Concord.

Abbas Horri - تهران: مهرنگار - ۷۲ ص. - جلد دوم - رحلی (شمیز) - ۱۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۱۲۶-۳-۹

127- Headway: workbook elementary.

John Soars, Liz Soars - تهران:

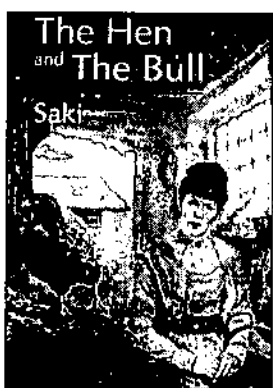
چاپ اول

رهنما. ۸۰ ص. - رحلی (شمیز).
۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

128- The hen and the bull: level

Saki - تهران: قلمستان هنر. ۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: مرغ و گاو

«مرغ و گاو» عنوان داستانی است که به زبان ساده برای فراگیران مبتدی به چاپ رسیده است. در این کتاب سعی شده در قالب ۳۰۰ واژه و اصطلاح کاربردی، برخی مفاهیم زبان انگلیسی به مخاطبان آموزش داده شود. در پایان کتاب نیز چند تمرین از متن، جمع آمده است.

129- The horse whisperer.

Nicholas Evans - تهران: اشتیاق. ۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۸۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

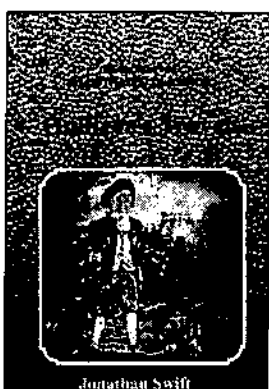
130- International 2.

Abbas Horri - تهران: هوای تازه. ۶۴ ص. - وزیر (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۴۸-۲-۹

چاپ اول

131- International 5.

Abbas Horri - تهران: مهرنگار. ۷۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۵۰۰ نسخه.

چاپ اول

121- Headstart: student's book beginner.

John Soars, Liz Soars, Briony Beaven - تهران: رهنما. ۸۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

122- Headstart: workbook beginner.

Tim Falla - تهران: رهنما. ۴۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

123- Headway elementary: student's book.

John Soars, Liz Soars - تهران: اشتیاق. ۱۲۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۵۰۰۰ نسخه.

124- Headway elementary: workbook.

John Soars, Liz Soars - تهران: اشتیاق. ۸۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

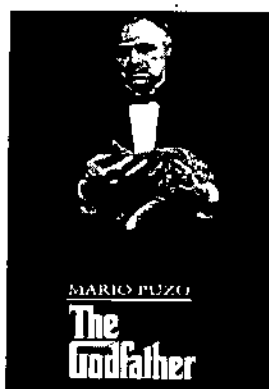
125- Headway workbook: pre-intermediate.

John Soars, Liz Soars - تهران: رهنما. ۸۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

126- Headway: student's book elementary.

John Soars, Liz Soars - تهران: رهنما. ۱۲۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

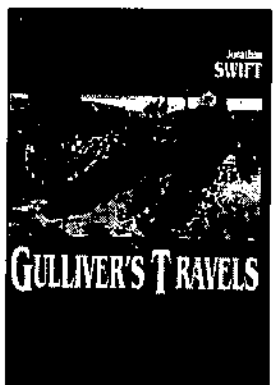
118- Green house (c).

تهران: آنسه. ۹۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۷۷-۷-۷

چاپ اول

119- Gulliver's travels.

Jonathan Swift - تهران: اشتیاق. ۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۸۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: سفرهای گالیور

در کتاب، خلاصه‌ای از «سفرهای گالیور» برای زبان‌آموزان سطوح متوسط به انگلیسی منتشر شده است. در لایه‌لای کتاب، تصاویری از مضامین داستان به چاپ رسیده و در انتهای آن نیز تمریناتی از متن کتاب فراهم آمده است.

چاپ اول

120- Gulliver's travels.

Jonathan Swift - تهران: زروان. ۹۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب، خلاصه و اقتباسی است از «سفرهای گالیور» اثر «جانانان سویت» که برای قرائت زبان‌آموزان انگلیسی به طبع رسیده است. کتاب با پرسش‌هایی از متن به پایان می‌رسد.

دانشگاهها (سمت). ۸۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول

چاپ اول

اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: انگلیسی برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۳۷۳-۱

113- English for the students of physical geography.

Shapur Gudarzinejad, Minoo Asjodi - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). ۲۴۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: انگلیسی برای دانشجویان رشته جغرافیای طبیعی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۲۵۵-۷

چاپ اول

114- Everyday listening and speaking.

Peter Moor, Sarah Cunningham - تهران: وداد. ۸۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

115- Exercises in reading comprehension.

E.L. Tibbitts - تهران: پید. ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال.

چاپ اول

116- Expanding reading skills: advanced.

Louise Hirasawa, Linda Markstein - تهران: پید. ۱۸۶ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

117- The godfather: level 4.

Mario Puzo - تهران: قلمستان هنر. ۶۶ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: پدرخوانده
در کتاب - که شکل بازنویسی رمان «پدر خوانده» است - حدود ۱۶۵۰ واژه و اصطلاح کاربردی، برای زبان‌آموزان سطوح متوسط گردآمده است. تصاویری از فیلم «پدر خوانده» و تمریناتی نیز از متن کتاب در انتهای آن به چاپ رسیده است.

108- Developing reading skills: intermediate.

Louise Hirasawa, Linda Markstein - تهران: پید. ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۲۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

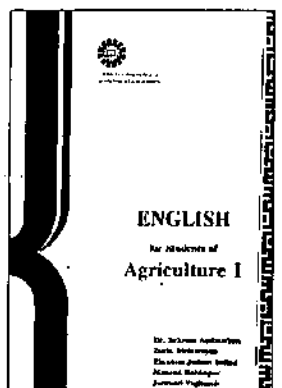
چاپ اول

109- English for computer science.

Malak Ebrahim Amirastartari, Hosyni, Vida Nematollahi - تهران: دبیران تهران. ۲۰۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۶۶-۲۱-۷

110- English for students of agriculture.

B. Azabdaftari, P. Maftoon - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). ۱۸۴ ص. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: انگلیسی برای دانشجویان رشته کشاورزی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۱۰۰-۴

111- English for students of library information science. and

Nahid Banieghbal, Ilkhani - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). ۱۲۸ ص. - چاپ اول. - وزیر (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: انگلیسی برای دانشجویان رشته علوم کتابداری و اطلاع رسانی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۳۲۵-۱

112- English for the students of persian literature I.

Akbar Afghari - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی

150- Sherlock holmes.
Arthur Conan Doyle
فرهنگستان زبان. - ۴۸ ص. - رقمی
(شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ سوم /
نسخه. ۳۰۰۰

چاپ اول

151- A short cut to
english subtleties.

Noorbakhsh, Mehdi Tayebah
Mahdavinia. - تهران: موسسه
خیریه فرهنگی آموزشی شهید
مهدوی. - ۱۴۸ ص. - رقمی (شمیز). -
۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۱۹۷-۰۰-۶

در کتاب حاضر سعی شده نکته‌های
مهم آموزش زبان انگلیسی، همراه با
نشانه‌ها و علائم قراردادی به
علاقه‌مندان یادگیری زبان انگلیسی
عرضه شود. کتاب دارای تمرینات
متعدد است که بدان وسیله
مخاطبان با نکته‌های ظریف این
زبان آشنا می‌شوند.

152- Skyjack.
Tim Vicary. - تهران: فرهنگستان
زبان. - ۶۰ ص. - رقمی (شمیز). -
۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰
نسخه.
عنوان به فارسی: هواپیمارایی

چاپ اول

153- Street talk 1: how to
speak and understand
american slang.

David Burke. - شیراز: قلم
فرزادگان. - ۲۷۲ ص. - رقمی (شمیز).
- ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول.
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۲۱-۸-۱

154- Surfer! level 1.

Paul Harvey: ویراستار
Strange. - تهران: قلمستان هنر. -
۳۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال.
- چاپ دوم / ۸۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: موج‌سوار

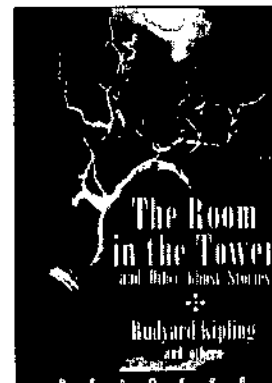
انگلیسی، به گونه‌ای خلاصه، باز
آفرینی شده است. در انتهای کتاب،
پرسش‌هایی از متن کتاب در قالب
پانزده بخش، تدوین گردیده است.

چاپ اول

147- The room in the tower
and other ghost stories:
level 2.

Jones Caroiyn. - تهران: قلمستان
هنر. - ۴۸ ص. - رقمی (شمیز). -
۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه.

عنوان به فارسی: اتاقی در برج

داستان «اتاقی در برج» در کتاب به
زبانی ساده برای زبان‌آموزان سطح
متوسط، به انگلیسی منتشر شده
است. کتاب حاوی ۵۰۰ واژه کاربردی
است و در انتها نیز چند تمرین از متن
کتاب فراهم آمده است.

148- Scientific english
readings.

Masud Yazdani, Akbar
Mirhassani, Mahdi Sadjadian
تهران: زبانکده. - ۳۹۲ ص. - جلد
دوم. - وزیری (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال.
- چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۰۴-X

149- Sherlock holmes.

Arthur Conan Doyle: تهران:
فرهنگستان زبان. - ۹۶ ص. - رقمی
(شمیز). - ۳۲۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۳۰۰۰ نسخه.

علمی آینده‌سازان. - ۶۴ ص. - رحلی
(شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ سوم /
۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۳۵-۷

142- Practice makes perfect
3 P.M.P. 3.

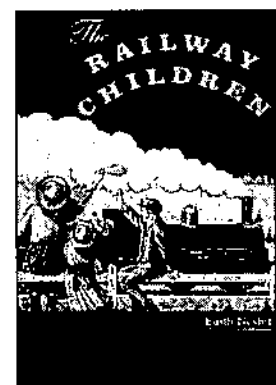
Ghasem Abbasi: تهران: موسسه
علمی آینده‌سازان. - ۶۴ ص. - رحلی
(شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۱۴۰-X

چاپ اول

143- The railway children.

Edith: John Escott
Nesbit: تهران: اشتیاق. - ۶۰ ص. -
رقمی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۸۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: بچه‌های راه‌آهن

در این کتاب، داستان «بچه‌های
راه‌آهن» به منظور تقویت قرائت
زبان‌آموزان سطوح متوسط به زبان
انگلیسی بازنویسی شده است. پایان
کتاب نیز شامل چند تمرین از متن
کتاب و شرح چند واژه دشوار است.

144- Rebecca.

Du Maurier Daphne: تهران:
فرهنگستان زبان. - ۱۱۲ ص. - رقمی
(شمیز). - ۲۴۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: ربکا

145- Reflex.

Dick Rowena: بازنویسی: Francis
Akinyemi: تهران: معرفت، زبان
آموز. - ۹۶ ص. - رقمی (شمیز). -
۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰
نسخه.

چاپ اول

146- Robinson crusoe.

Daniel Defoe: تهران: زروان. -
۱۱۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
در این کتاب، داستان پیر ماجرای
«رابینسون کروزوئه» برای زبان‌آموزان

«یهودی سرگردان» داستانی است که
به گونه‌ای مجمل و در قالب ۲۳۰۰
واژه کاربردی، برای زبان‌آموزان بالاتر
از سطح متوسط، به زبان انگلیسی
تدوین شده است. در پایان کتاب
تمریناتی به منظور میزان شناخت
فراگیران از واژگان، درک مطلب، بیان،
نوشتار و تکرار مطلب، گنجانده شده
است.

135- Let's write english
book.

Julia M. Bruks, George E.
Wishon. - تهران: فرهنگستان زبان.
- ۳۲۰ ص. - جلد اول. - رقمی (شمیز).
- ۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰
نسخه.

چاپ اول

136- Making headway interme-
diate: talking in pairs.

Ceri Jones, Tania Bastow
تهران: وداد. - ۸۰ ص. - وزیری
(شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول /
۱۰۰۰۰ نسخه.

137- Mr midshipmanhorn-
blower.

Rosemary Border: بازنویسی: C.S. Forester
تهران: معرفت، زبان
آموز. - ۸۰ ص. - رقمی (شمیز). -
۲۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰
نسخه.

عنوان به فارسی: دریانورد جوان

چاپ اول

138- Pear: study book.

تهران: آنسه. - ۱۰۶ ص. - رحلی
(شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول
/ ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۷۷-۵-۳

139- The phantom of the
opera.

Jennifer Bassett: تهران:
فرهنگستان زبان. - ۴۴ ص. - رقمی
(شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ سوم /
۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: شبح در اپرا

140- Poetry in english.

Abbas Ali Rezaei: تهران: سازمان
مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
دانشگاهها (سمت). - ۱۶۲ ص. -
وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ
چهارم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: شعر انگلیسی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۳۷۸-۲

141- Practice makes perfect
2 P.M.P. 2.

Ghasem Abbasi: تهران: موسسه

ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۱۲۶-۲-۰

چاپ اول

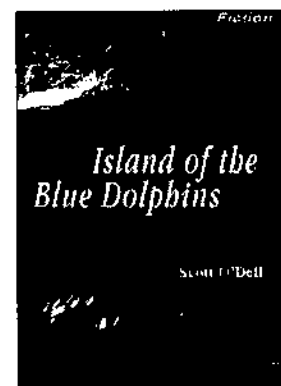
132- International 6.

Abbas Horri: تهران: مهرنگار. -
۷۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: اینترنشنال ۶
شابک: ۹۶۴-۹۲۱۲۶-۱-۲

چاپ اول

133- Island of the blue do-
lphins.

Roland John Scott Dell: ویراستار:
تهران: اشتیاق. - ۹۶ ص. - رقمی
(شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

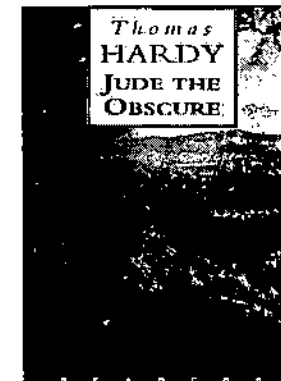
«جزیره دلفین‌های آبی» عنوان
داستانی است که برای زبان‌آموزان
بالاتر از سطح متوسط به چاپ رسیده
است. این کتاب حاوی ۱۲۰۰ واژه
کاربردی است که همراه با تصاویری از
وقایع داستان، فراهم آمده و در پایان
نیز، تمریناتی از بخش‌های مختلف
متن گنجانده شده است.

چاپ اول

134- Jude the obscure.

Thomas Hardy: تهران: قلمستان
هنر. - ۷۸ ص. - رقمی (شمیز). -
۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه.

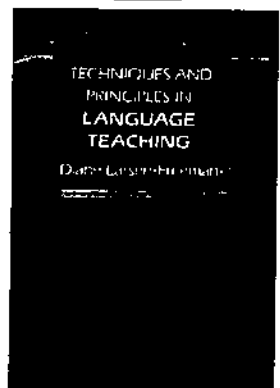
عنوان به فارسی: یهودی سرگردان

155- Techniques and principles in language teaching.

Diane Larsen-Freeman - تهران: ساحل - ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

در کتاب شیوه‌ها و فنون متعدد آموزش زبان - طی بهشت بخش همراه با تصاویر و تمرینات گوناگون - تشریح می‌شود.

چاپ اول

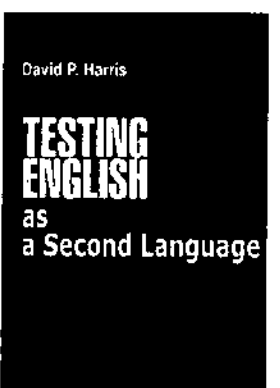
156- Techniques in testing.

Harold S. Madsen - تهران: ساحل - ۲۱۶ ص. - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

157- Testing english as a second language.

David P. Harris - تهران: ساحل - ۱۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب متضمن نکاتی است در باب چگونگی تهیه و تدوین تست‌های آموزش زبان انگلیسی که مجموعاً این موضوعات را بر می‌گیرد: تست‌های مربوط به واژگان، تست‌های درک مطلب و نوشتار، استخراج تست، ساخت و ترکیب تست، اجرای تست، شرح و به

کارگیری تست‌ها، و محاسبه برخی تست‌ها. نمایه و فهرست در انتهای کتاب به چاپ رسیده است.

158- The Moonspinners.

Diane Mary Stewart - تهران: Mowat - ۸۰ ص. - رقی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

159- The bride price.

Emecheta Buchi - تهران: Rosemary Border - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: شیربها

160- The medal of brigadiergerard: level 1.

Arthur Conan Doyle - تهران: Michael Nation - هنر - ۳۲ ص. - رقی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۸۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

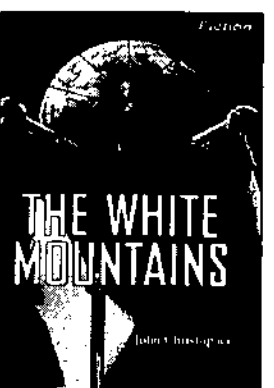
161- Vocabulary for the highschool student.

Harold Levine - تهران: پیدا - ۲۱۲ ص. - رحلی (شمیز) - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

162- The white mountains.

John Christopher - تهران: اشتیاق - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

در کتاب، داستان «کوه‌های سفید» در قالب ۱۲۰۰ واژه کاربردی برای زبان‌آموزان بالاتر از سطح متوسط، به زبان انگلیسی منتشر شده است. کتاب دارای تصاویری از صحنه‌های داستان بوده در انتهای آن نیز تمریناتی از متن فراهم آمده است.

کاربرد زبان آلمانی معیار

۱۶۳- آلمانی در Auf Der

Deutsch = Reise سفر: مکالمات و اصطلاحات روزمره آلمانی با ترجمه فارسی حسن اشرف‌الکتابی: به اهتمام: علی‌اصغر شجاعی - تهران: استاندارد - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Deutsch auf der reise - شابک: ۹۶۴-۹۱۴۴۰-۶-۴

دیگر زبانهای ژرمنی

۱۶۴- هلندی در Voor of Reis

Nederlands = سفر: مکالمات و اصطلاحات روزمره هلندی با ترجمه فارسی. حسن اشرف‌الکتابی: به اهتمام: علی‌اصغر شجاعی - تهران: استاندارد - ۲۷۶ ص. - رقی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۴۴۰-۵-۵

واژه‌نامه‌های زبان ایتالیایی

۱۶۵- فرهنگ ایتالیایی به فارسی. خادمی - تهران: زبان نوین - ۳۰۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Dizionari ital - iraniano - شابک: ۹۶۴-۹۲۲۱۵-۳-۰

زبان عربی

۱۶۶- آزمون و آموزش عربی سال اول راهنمایی.

عادل اشکیوس - تهران: تاجیک - ۸۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۳۸-۹

۱۶۷- آزمون و آموزش عربی سال دوم راهنمایی.

عادل اشکیوس - تهران: تاجیک - ۱۰۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۳۷-۰

۱۶۸- آزمون و آموزش عربی سال سوم راهنمایی.

عادل اشکیوس - تهران: تاجیک - ۹۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۱۸-۴

۱۶۹- آموزش گام به گام عربی (۱ و ۲) دوره پیش‌دانشگاهی «رشته

ادبیات و علوم انسانی».

مجید نوری - تهران: آزمون - ۲۹۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۱۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۳۴-۵

۱۷۰- آموزش گام به گام عربی (۱) سال اول نظام جدید.

مجید نوری - تهران: آزمون - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۰۱۸-۰

۱۷۱- آموزش گام به گام عربی (۲)

اکبر جهری - تهران: پوریا - ۱۹۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۷۹-۲۳-۴

۱۷۲- آموزش گام به گام عربی (۳) سال دوم نظام جدید.

مجید نوری - تهران: آزمون - ۲۲۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ سیزدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۰۲۱-۰

۱۷۳- آموزش گام به گام عربی سال سوم راهنمایی.

مجید نوری - تهران: آزمون - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۶۹-۸

۱۷۴- پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی عربی (۳) نظام جدید.

اباذر عیاجی، قادر پریز، اسحاق بلندنظر - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه - ۱۲۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۳۶-۷۳۸-۳

چاپ اول

۱۷۵- تلاش ۲ (عربی سال دوم راهنمایی).

مریم دل‌آور - تهران: صدا - ۱۰۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۵۸-۴۸-۸

۱۷۶- تمرینات و مجموعه سوالات عربی مخصوص سال دوم راهنمایی.

حبیب‌الله درویش - تهران: آزمون نوین - ۱۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ دهم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۵۲-۲-۱

۱۷۷- تمرینات و مجموعه سوالات عربی مخصوص سال دوم

راهنمایی.

حبیب‌الله درویش - تهران: آزمون نوین - ۱۶۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۵۲-۲-۱

۱۷۸- تمرینات و نمونه سوالات عربی مخصوص سوم راهنمایی: شامل ساختار، شناخت و تبدیل انواع فعل،

حبیب‌الله درویش - تهران: آزمون نوین - ۱۵۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ سیزدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۵۲-۱-۳

چاپ اول

۱۷۹- خودآموز و راهنمای گام به گام (عربی ۳) سال سوم نظام جدید.

حسین جوادی - تهران: پوریا - ۲۴۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۷۹-۵۹-۵

چاپ اول

۱۸۰- خودآموز و راهنمای گام به گام عربی (۴) سال سوم نظام جدید.

ممتاز غفاری، کبری آقایی - تهران: آزمون - ۲۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۰۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۶۳۶-۷

چاپ اول

۱۸۱- خودآموز و راهنمای گام به گام عربی دوم راهنمایی: مشتمل بر: ترجمه روان و لغت به لغت هر درس، ترجمه

علی‌اکبر افسری - تهران: پوریا - ۲۰۰۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۷۹-۵۰-۱

۱۸۲- راهنمای جامع المنهج القويم لتعلم لغة القرآن الكريم

عیسی متقی‌زاده، حمیدرضا میرحاجی، ابراهیم رفاعة: مترجم: غلامرضا مهدوی‌یوسفی - تبریز: خورشید - ۱۲۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۸۳-۷

چاپ اول

۱۸۳- راهنمای کامل المنهج

القويم.

مریم خزاغی سرزمده - تهران:
 جاجرمی - ۲۰۰ ص. - وزیری (شمیز).
 - ۵۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۶۷۶۶-۱۲-۹

۱۸۴- البروضه النديه فی شرح
 النهجه المرضیه.
 علی حسینی - قم: دارالعلم - ۴۳۶
 ص. - جلد دوم - وزیری (شمیز).
 - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۲۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۵۹۷۶-۰۶-۵

۱۸۵- سطرخ خودآما عربی:
 مجموعه سوالات تفکیکی
 آزمونهای سراسری، پیش
 دانشگاهی، دانشگاه آزاد اسلامی.
 تدوین: واحد پژوهش مجد: مصحح:
 امیرعبدالله مشعلچیان، غلامعباس
 دارابی - تهران: مجد - ۲۸۰ ص.
 وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال - چاپ
 دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۶۱۵۳-۱۵-۱

۱۸۶- عربی (۱) سال اول
 دبیرستان شامل: آموزش کامل
 کتاب، حل تمرینات و تستهای
 تفکیکی با پاسخ تشریحی.
 حجت‌الله گنجی - تهران: منشور
 دانش - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز).
 - ۵۵۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۷۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۶۴۳۰-۱۵-۵

۱۸۷- عربی (۲) سال دوم
 دبیرستان شامل: آموزش کامل
 کتاب، حل تمرینات و تستهای
 تفکیکی با پاسخ تشریحی.
 حجت‌الله گنجی - تهران: منشور
 دانش - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز).
 - ۵۵۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۱۰۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۶۴۳۰-۱۶-۳

۱۸۸- عربی (۳) سال سوم
 دبیرستان شامل: آموزش کامل
 کتاب، حل تمرینات و تستهای
 تفکیکی با پاسخ تشریحی.
 حجت‌الله گنجی - تهران: منشور
 دانش - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز).
 - ۶۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۱۰۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۶۴۳۰-۱۷-۱

۱۸۹- عربی (۳) ویژه
 دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان
 (نظری، فنی و حرفه‌ای) و
 داوطلبان ورود به دانشگاه.
 ایاز عیاجی، قادر پریز - تهران:
 رزمندگان اسلام - ۲۲۴ ص. - وزیری
 (شمیز). - ۸۸۰۰ ریال - چاپ دوم /
 ۱۰۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۴۸-۷

۱۹۰- عربی (۴) نظام جدید
 دبیرستان شامل: آموزش دروس،
 پاسخ تشریحی کلیه تمرینها، و
 تستهای تفکیکی
 حجت‌الله گنجی، کرم‌خدا امینیان،
 محمد ایثاربخش - تهران: گامهای
 دانش - ۲۸۰ ص. - وزیری (شمیز).
 - ۹۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۹۰۳۳-۹-۵

چاپ اول
 ۱۹۱- عربی ۱ نظام جدید همراه
 با درک مطلب و تست موضوعی
 برای هر درس.
 صدالدین حسینی، عبدالرضا گرگین.
 - شیراز: لطیفی - ۱۰۴ ص. - وزیری
 (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول /
 ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۶۴۹۲-۱۵-۰

۱۹۲- عربی به زبان ساده شامل:
 ۶۰ تمرین و حدود ۱۴۰۰ سوال
 چهارگزینه‌ای با پاسخهای کلیدی
 و تشریحی.
 ایاد فیلی - تهران: مبتکران - ۵۵۲
 ص. - وزیری (شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال.
 - چاپ سی و دوم / ۴۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۰۲۲-۵-۴۸۶

چاپ اول
 ۱۹۳- القوائد (دانستنی‌های
 عربی) شامل: اطلاعات عمومی
 درباره زبان عربی
 عادل اشکوبس - تهران: موسسه
 توسعه روستایی ایران - ۱۱۲ ص. -
 وزیری (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال - چاپ
 اول / ۷۰۰۰ نسخه.

چاپ اول
 ۱۹۴- کنکور مکاتبه‌ای عربی:
 ویژه تمامی رشته‌ها.
 اسحاق بلندنظر - تهران: فرهنگ
 سازان - ۱۴۰ ص. - رحلی (شمیز).
 - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۴۳۳-۰۸۲-۸

۱۹۵- گام به گام با آموزش و حل
 عربی (۱) سال اول نظام جدید
 متوسطه برای کلیه رشته‌ها.
 تهیه‌کننده: غلامرضا مهدوی یوسفی.
 - تبریز: خورشید - ۱۲۰ ص. - وزیری
 (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال - چاپ هفتم
 / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۲۵-X

۱۹۶- گام به گام با آموزش و حل
 عربی (۲) سال دوم نظام جدید
 متوسطه: بر اساس کتاب درسی

سال ۷۷ - ۱۳۷۶.
 تهیه‌کننده: غلامرضا مهدوی یوسفی.
 - تبریز: خورشید - ۱۸۴ ص. - وزیری
 (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال - چاپ هفتم
 / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۹۰۵۳۶-۱-۱

۱۹۷- گام به گام با آموزش و حل
 عربی (۳) سال سوم نظام جدید
 متوسطه برای کلیه رشته‌ها.
 تهیه‌کننده: غلامرضا مهدوی یوسفی.
 - تبریز: خورشید - ۱۶۸ ص. - وزیری
 (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال - چاپ هشتم
 / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۹۰۵۳۶-۲-X

۱۹۸- گام به گام با آموزش و حل
 عربی ۱ و ۲ دوره پیش‌دانشگاهی
 (رشته علوم انسانی).
 تهیه و تنظیم: اعظم میراب - تبریز:
 خورشید - ۲۰۸ ص. - وزیری (شمیز).
 - ۷۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۵۶۳۵-۱۹-۵

۱۹۹- مجموعه سوالات
 درجه‌بندی شده عربی ۱ و ۲ و ۳.
 فرهنگی آموزش هیات طراحان سوال
 کانون: ویراستار: فاطمه آقایی -
 تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۴۸
 ص. - رحلی (کلاس). - ۴۰۰۰ ریال -
 چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۲۴-۰

چاپ اول
 ۲۰۰- مجموعه سوالات طبقه
 بندی شده و استاندارد عربی (۴)
 نظام جدید «با پاسخ تشریحی».
 محمود جعفری‌راد - تهران: گل واژه.
 - ۶۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۵۰۰
 ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۰۹-۹

چاپ اول
 ۲۰۱- مجموعه سوالات
 طبقه‌بندی شده و استاندارد عربی
 (۱) دوره پیش‌دانشگاهی «با
 پاسخ تشریحی».
 محمود جعفری‌راد - تهران: گل واژه.
 - ۵۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۵۰۰
 ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۴۱-۲

چاپ اول
 ۲۰۲- مجموعه سوالات
 طبقه‌بندی شده و استاندارد عربی
 (۳) نظام جدید «با پاسخ
 تشریحی».
 محمود جعفری‌راد - تهران: گل واژه.
 - ۵۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۵۰۰
 نسخه.

۲۰۳- مجموعه سوالات طبقه
 بندی شده و استاندارد عربی (۲)
 نظام جدید «با پاسخ تشریحی».
 محمود جعفری‌راد - تهران: گل واژه.
 - ۶۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۰۰۰
 نسخه.

ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۰۳-X

چاپ اول
 ۲۰۳- مجموعه سوالات طبقه
 بندی شده و استاندارد عربی (۲)
 نظام جدید «با پاسخ تشریحی».
 محمود جعفری‌راد - تهران: گل واژه.
 - ۶۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۰۰۰
 ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۱۸۶-۶

چاپ اول
 ۲۰۴- مجموعه سوالات
 طبقه‌بندی شده و استاندارد عربی
 (۱) نظام جدید «با پاسخ
 تشریحی».
 محمود جعفری‌راد - تهران: گل واژه.
 - ۶۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۰۰۰
 ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۱۷۲-۶

چاپ اول
 ۲۰۵- مجموعه سوالات
 طبقه‌بندی شده و استاندارد عربی
 (۲) دوره پیش‌دانشگاهی «با
 پاسخ تشریحی».
 محمود جعفری‌راد - تهران: گل واژه.
 - ۴۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۰۰۰
 ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۴۲-۰

چاپ اول
 ۲۰۶- مجموعه طبقه‌بندی شده
 آموزش عربی پیش‌دانشگاهی
 انسانی (۱ و ۲) شامل: ترجمه
 کلمه‌های تازه، متن و
 رضا اکبری - تهران: کانون فرهنگی
 آموزش - ۲۲۴ ص. - رحلی (شمیز).
 - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰
 نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۵۳-۴

۲۰۷- المدخل الی تعلم المکالمه
 العربیه.
 محمد حیدری، علی حیدری - قم:
 حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات
 اسلامی، مرکز انتشارات - ۴۲۴ ص.
 جلد اول - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰
 ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.
 عنوان به لاتین:
 Al-madkhal ila taallom
 al-mokalamat al-arabiyya
 شابک: ۹۶۴-۴۲۴-۶۲۱-۷

۲۰۸- المدخل الی تعلم المکالمه
 العربیه (المنقح).
 محمد حیدری، علی حیدری - قم:
 حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات
 اسلامی، مرکز انتشارات - ۴۲۴ ص.
 جلد اول - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰
 ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.
 عنوان به لاتین:
 Al-madkhal ila taallom
 al-mokalamat al-arabiyya
 شابک: ۹۶۴-۴۲۴-۶۲۱-۷

۲۰۹- مفاهیم عربی (۱) و (۲)
 دوره پیش‌دانشگاهی رشته علوم
 انسانی.
 روح‌الله قربانی، علی طاهری -
 تهران: موسسه علمی آینده‌سازان -
 ۳۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۲۰۰
 ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۴۵-۴

حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات
 اسلامی، مرکز انتشارات - ۴۲۴ ص.
 جلد اول - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰
 ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.
 عنوان به لاتین:
 Al-madkhal ila taallom
 al-mokalamat al-arabiyya
 شابک: ۹۶۴-۴۲۴-۶۲۱-۷

۲۰۹- مفاهیم عربی (۱) و (۲)
 دوره پیش‌دانشگاهی رشته علوم
 انسانی.
 روح‌الله قربانی، علی طاهری -
 تهران: موسسه علمی آینده‌سازان -
 ۳۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۲۰۰
 ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۴۵-۴

چاپ اول
 ۲۱۰- مفاهیم عربی سال دوم
 دوره راهنمایی تحصیلی.
 اسحاق بلندنظر - تهران: موسسه
 علمی آینده‌سازان - ۱۶۰ ص. -
 وزیری (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال - چاپ
 اول / ۳۰۰۰ نسخه.
 شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۰۷-۱

۲۱۱- المنتخب من الکتاب و
 السنه و الخطب.
 ابراهیم دیباجی - تهران: سازمان
 مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
 دانشگاهها (سمت) - ۱۵۲ ص. -
 رقعی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال - چاپ
 سیزدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
 عنوان به لاتین:
 Selection from holy book.
 tradition and speeches
 شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۰۰۱-۵

زبانهای اوزال آسیایی، سیریایی
 و تراویدی

چاپ اول
 ۲۱۲- تورک دیلی: درس اوجاغی.
 ابراهیم رفوف - تهران: مرغ آمین -
 ۳۵۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۷۵۰۰
 ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
 عنوان به لاتین:
 Turk dili ...
 شابک: ۹۶۴-۵۵۱۹-۲۸-۴

تورک دیلی
 درس اوجاغی

ابراهیم رفوف

در این کتاب، طی سه فصل، مطالبی درباره دستور زبان ترکی به گویش آذری فراهم آمده است. برخی موضوعات کتاب عبارتند از: فعل‌های مرکب، جمله‌های شرطی، افعال التزامی، زمان‌های مختلف فعل، انواع صفت و موارد دستوری دیگر.

۳۱۳- خودآموز ترکی به روش آسان.

تألیف و تنظیم: یوسف پیری - تهران: پیری، ۶۴ ص. - جیبی (شمیز). - ۱۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۳۳-X

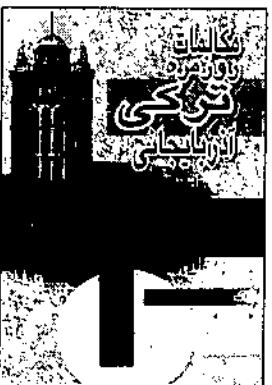
۳۱۴- فرهنگ واژه‌های کهن در زبان امروز آذربایجان.

محمد رضا شعاع - تهران: بنیاد نیشابور، بلخ، ۱۸۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ نوزدهم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۳۷-۲۰-۱

چاپ اول

۳۱۵- مکالمات روزمره ترکی (مجاورهای).

علی حسین زاده - تبریز: دانیا - ۲۰۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۲۸۶-۲-۵

در خودآموز حاضر مجموعه‌ای از لغات، اصطلاحات، واژه‌ها و جمله‌های ترکی به صورت محاوره و براساس گویش تبریز گردآمده و در مقابل هر یک تلفظ و معنای فارسی آنها درج شده است. این واژه‌ها و اصطلاحات ترکی به صورت تلفظ آوایی نگارش یافته است. افزون بر آن در مقدمه، مطالبی درباره حروف بی صدا، علامت جمع، مصدر و صفت در زبان ترکی به چشم می‌خورد.

نمایه عنوان

1800 english tests: for high school and pre-university students ۷۹

Let's write english book ۱۳۵
Longman dictionary fo american english ۲۰
Making headway intermediate: talking in pairs ۱۳۶
Methodology of teaching foreign languages ۲
Mr midshipman hornblower ۱۳۷
Oxford elementary learner's dictionary ۲۱
Oxford learner's pocket dictionary ۲۲، ۲۳
Pear: study book ۱۳۸
The phantom of the opera ۱۳۹
Poetry in english ۱۴۰
Practice makes perfect 2 P.M.P.2 ۱۴۱
Practice makes perfect 3 P.M.P.3 ۱۴۲
The railway children ۱۴۳
Rebecca ۱۴۴
Reflex ۱۴۵
Robinson crusoe ۱۴۶
The room in the tower and other ghost stories: level 2 ۱۴۷
Scientific english readings ۱۴۸
Sherlock holmes ۱۴۹-۱۵۰
A short cut to english subtleties ۱۵۱
Skyjack ۱۵۲
Street talk I: how to speak and understand american slang ۱۵۳
Surfer! level 1 ۱۵۴
Techniques and principles in language teaching ۱۵۵
Techniques in testing ۱۵۶
Testing english as a second language ۱۵۷
The Moonspinners ۱۵۸
The bride price ۱۵۹
The medal of brigadier gerard: level 1 ۱۶۰
Understanding and using english grammar ۸۳
Vocabulary for the high school student ۱۶۱
The white mountains ۱۶۲
English is fun: ویژه دانش‌آموزان پایه اول و دوم راهنمایی ۸۴
Oxford elementary learner's dictionary با توضیحات کاربردی فارسی ۱۳
آزمون و آموزش عربی سال اول راهنمایی ۱۶۶
آزمون و آموزش عربی سال دوم راهنمایی ۱۶۷
آزمون و آموزش عربی سال سوم راهنمایی ۱۶۸
آزمونهای پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی سال سوم راهنمایی ۲۴
آلمانی در سفر Deutsch Auf Der Reise = مکالمات و اصطلاحات روزمره آلمانی با ترجمه فارسی ۱۶۳
آموزش گام به گام عربی (۱ و ۲) دوره پیش‌دانشگاهی "رشته ادبیات و علوم انسانی" ۱۶۹

آموزش گام به گام عربی (۱) سال اول نظام جدید ۱۷۰
آموزش گام به گام عربی (۲) سال دوم نظام جدید ۱۷۱
آموزش گام به گام عربی سال سوم راهنمایی ۱۷۲
آموزش نوین انگلیسی: مخصوص دانش‌آموزان سال اول راهنمایی: شامل آموزش صحیح و ساده نوشتن انگلیسی در سفر English on trip (plus): دوره متوسطه و پیشرفته ۸۵
انگلیسی در سفر: مکالمات و اصطلاحات روزمره انگلیسی با ترجمه فارسی و تلفظ واژه‌ها با الفبای فارسی ... ۸۶
بررسی ترجمه انگلیسی متون اسلامی ۸۷
پرستش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد زبان انگلیسی (۱) و (۲) "پیش‌دانشگاهی - کلیه رشته‌ها" ۲۷
پرستش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد زبان انگلیسی (سالهای اول، دوم و سوم نظام جدید) "کلیه رشته‌ها" ۲۶
پرستش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد زبان فارسی (۱) و (۲) "پیش-دانشگاهی - کلیه رشته‌ها" "با پاسخ تشریحی" ۱۲
پرستش‌های چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی عربی (۲) نظام جدید ۱۷۴
تحلیل محتوا: مبانی روش شناسی ۱ تلاش ۲ (عربی سال دوم راهنمایی) ۱۷۵
تمرینات و مجموعه سوالات عربی مخصوص سال دوم راهنمایی ۱۷۶-۱۷۷
تمرینات و نمونه سوالات انگلیسی مخصوص سوم راهنمایی ۲۸
تمرینات و نمونه سوالات عربی مخصوص سوم راهنمایی: شامل ساختار، شناخت و تبدیل انواع فعل، تورک دیلی: درس اوجاچی ۲۱۲
توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی بر بنیاد یک نظریه عمومی زبان ۵
جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی ۱ دوره پیش‌دانشگاهی ۲۹
جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی ۲ دوره پیش‌دانشگاهی ۳۰
جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی مخصوص دوم راهنمایی: شامل صدها سوال در زمینه‌های ساختاری ۳۱
جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی مخصوص سوم راهنمایی: شامل بیش از ۲۳۰۰ سوال در زمینه‌های ۳۲
جهش در درک مطلب انگلیسی ۸۸
خودآموز ترکی به روش آسان ۲۱۳
خودآموز زبان انگلیسی (۲) سال سوم نظام جدید متوسطه ۸۹
خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) دوره پیش‌دانشگاهی ۲۳

خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) سال اول نظام جدید ۳۴
خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش‌دانشگاهی ۳۵
خودآموز گام به گام زبان فارسی (۴) سال دوم نظام جدید ۳
خودآموز و راهنمای زبان (۱) سال اول نظام جدید ۳۶
خودآموز و راهنمای زبان (۲) پیش‌دانشگاهی ۳۷
خودآموز و راهنمای گام به گام (عربی) سال سوم نظام جدید ۱۷۹
خودآموز و راهنمای گام به گام عربی (۴) سال سوم نظام جدید ۱۸۰
خودآموز و راهنمای گام به گام عربی دوم راهنمایی: مشتمل بر: ترجمه روان و لغت به لغت هر درس، ترجمه ... ۱۸۱
دستور تاریخی زبان فارسی ۶
دستور زبان فارسی ۷۸
راهنما و خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) سال اول نظام جدید متوسطه ۴۰
راهنما و خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش‌دانشگاهی ۲۸
راهنما و خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۳) سال سوم نظام جدید متوسطه "همراه با تست‌های تفکیک شده" ۳۹
راهنمای انگلیسی سال اول ۴۱
راهنمای جامع المنهج القويم لتعلم لغة القرآن الكريم ... ۱۸۲
راهنمای جامع انگلیسی پیش-دانشگاهی ic english for... university students ۹۰
راهنمای جامع کتاب انگلیسی برای دانشجویان علوم پایه comprehensive guide book to english ... = ۹۱
راهنمای زبان انگلیسی (۳) نظام جدید متوسطه ۴۲
راهنمای زبان انگلیسی سال دوم نظام جدید متوسطه ۴۳
راهنمای کامل المنهج القويم ۱۸۳
راهنمای گام به گام انگلیسی پیش‌دانشگاهی (۱) ۴۴
راهنمای گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش‌دانشگاهی: شامل: ترجمه لغات، اصطلاحات و متن هر ... ۴۵
راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال سوم نظام جدید ۴۶
راهی به سوی دانشگاه A way to the university = کتاب گرامری کامل زبان انگلیسی بانضمام ۷۰۰ تست ... ۴۷
الروضة النديه فی شرح النهاجه المرضیه ۱۸۴
سیستم مکالمه + ۲۰۰۰ Conversation system of 2000 plus: تمرینات مکالمه ۲۸
سیستم مکالمه + ۲۰۰۰ Conversation system of 2000 plus: نکات مهم گرامر مقدماتی ۴۹
"طرح خودآموز" عربی: مجموعه سوالات تفکیکی آزمونهای سراسری،

پیش‌دانشگاهی، دانشگاه آزاد اسلامی
۱۸۵
عربی (۱) سال اول دبیرستان شامل:
آموزش کامل کتاب، حل تمرینات و
تست‌های تفکیکی با پاسخ تشریحی
۱۸۶
عربی (۲) سال دوم دبیرستان شامل:
آموزش کامل کتاب، حل تمرینات و
تست‌های تفکیکی با پاسخ تشریحی
۱۸۷
عربی (۳) سال سوم دبیرستان شامل:
آموزش کامل کتاب، حل تمرینات و
تست‌های تفکیکی با پاسخ تشریحی
۱۸۸
عربی (۳) ویژه دانش‌آموزان سال سوم
دبیرستان (نظری - فنی و حرفه‌ای) و
داوطلبان ورود به دانشگاه ۱۸۹
عربی (۴) نظام جدید دبیرستان
شامل: آموزش دروس، پاسخ تشریحی
کلیه تمرینات و تست‌های تفکیکی...
۱۹۰
عربی ۱ نظام جدید همراه با درک
مطلب و تست موضوعی برای هر
درس
۱۹۱
عربی به زبان ساده شامل: ۶۰ تمرین
و حدود ۱۴۰۰ سؤال چهارگزینه‌ای با
پاسخ‌های کلیدی و تشریحی ۱۹۲
فرهنگ ایتالیایی به فارسی ۱۶۵
فرهنگ چینی انگلیسی به فارسی
یک‌جلدی ۱۴
فرهنگ فشرده انگلیسی - انگلیسی،
انگلیسی - فارسی ۱۵-۱۶
فرهنگ لغات انگلیسی به فارسی
مدرسه ۱۷
فرهنگ مشتقات مصادر فارسی ۹-۱۰
فرهنگ واژه‌های کهن در زبان امروز
آذربایجان ۲۱۴
فرهنگ همراه پیشرو آریان‌پور:
انگلیسی - فارسی ۱۸
الفوائد (دانستنی‌های عربی) شامل:
اطلاعات عمومی درباره زبان عربی ...
۱۹۳
فهرست کامل افعال بی‌قاعده در زبان
انگلیسی: جهت داوطلبان شرکت در
آزمون سراسری دانشگاه‌های کشور...
۵۰
کتاب تکلیف: انگلیسی سال دوم دوره
راهنمایی ۵۱
کتاب تمرین زبان انگلیسی دوم
راهنمایی شامل: سوالات طبقه‌بندی
شده کلیه مطالب کتاب بصورت درس
به درس ... ۵۲
کتاب کار و تمرین انگلیسی (۱) سال
اول نظری - فنی و حرفه‌ای. کار دانش
۵۳
کلید تمرینات و راهنمای Reading
English شامل: معنی واژه‌ها و
اصطلاحات کلیه دروس ... ۹۲
کنکور مکاتباتی زبان انگلیسی: ویژه
تمامی رشته‌ها ۵۳
کنکور مکاتباتی عربی: ویژه تمامی
رشته‌ها ۱۹۴

گام به گام با آموزش و حل عربی (۱)
سال اول نظام جدید متوسطه برای
کلیه رشته‌ها ۱۹۵
گام به گام با آموزش و حل عربی (۲)
سال دوم نظام جدید متوسطه: بر
اساس کتاب درسی سال ۷۷ - ۱۳۷۶
۱۹۶
گام به گام با آموزش و حل عربی (۳)
سال سوم نظام جدید متوسطه برای
کلیه رشته‌ها ۱۹۷
گام به گام با آموزش و حل عربی ۱ و ۲
دوره پیش‌دانشگاهی (رشته علوم
انسانی) ۱۹۸
گرامر و پرستهای طبقه‌بندی شده
زبان انگلیسی ۵۵
گنج‌آزمون انگلیسی مخصوص دوم
راهنمایی: جدیدترین تمرینات و
نمونه سوالات انگلیسی شامل:
صدها... ۵۶-۵۷
گنج‌آزمون انگلیسی مخصوص سوم
راهنمایی: جدیدترین تمرینات و
نمونه سوالات انگلیسی شامل: صدها
۵۸-۵۹
گنج‌آزمون انگلیسی: مخصوص دوم
راهنمایی: جدیدترین تمرینات و
نمونه سوالات انگلیسی شامل:
صدها... ۶۰-۶۱
گنج‌آزمون انگلیسی: مخصوص سوم
راهنمایی: جدیدترین تمرینات و
نمونه سوالات انگلیسی شامل: صدها
۶۳-۶۴-۶۵
گنجینه پرسش‌های طلایی زبان
انگلیسی پیش‌دانشگاهی ۲ ۶۶
مجموعه تست‌های زبان انگلیسی اول
تا چهارم برای داوطلبان کنکور
سراسری و پیش‌دانشگاهی: ۱۰۰۰
تست... ۶۷
مجموعه سوالات درجه‌بندی شده
انگلیسی ۱ و ۲ و ۳ ۶۸
مجموعه سوالات درجه‌بندی شده
عربی ۱ و ۲ و ۳ ۱۹۹
مجموعه سوالات درجه‌بندی شده
فارسی نظام جدید ۱۱
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد زبان (۱) پیش‌دانشگاهی "با
پاسخ تشریحی" ۷۱
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد زبان (۱) نظام جدید "با
پاسخ تشریحی" ۷۳
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد زبان (۲) نظام جدید "با
پاسخ تشریحی" شامل: سوالات ۷۰
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد زبان (۳) نظام جدید "با
پاسخ تشریحی" شامل: سوالات ۶۹
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد عربی (۱) دوره
پیش‌دانشگاهی "با پاسخ تشریحی"
۲۰۱

مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد عربی (۱) نظام جدید "با
پاسخ تشریحی" ۲۰۴
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد عربی (۲) دوره
پیش‌دانشگاهی "با پاسخ تشریحی"
۲۰۵
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد عربی (۲) نظام جدید "با
پاسخ تشریحی" ۲۰۳
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد عربی (۳) نظام جدید "با
پاسخ تشریحی" ۲۰۲
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و
استاندارد عربی (۴) نظام جدید "با
پاسخ تشریحی" ۲۰۰
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش زبان
پیش‌دانشگاهی ۱ ۹۳
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش
عربی پیش‌دانشگاهی انسانی (۱ و ۲)
شامل: ترجمه کلمه‌های تازه، متن و...
۲۰۶
مجموعه طبقه‌بندی شده از مدرسین
استعدادهای درخشان: زبان
پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲ ۷۴
مجموعه طبقه‌بندی شده زبان
انگلیسی ۱: شامل: پاسخ تمرینات
کتاب درسی، نمونه سوالات
امتحان... ۷۵
مجموعه طبقه‌بندی شده واژگان زبان
انگلیسی پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲
طبقه‌بندی شده بر اساس هر درس ...
۹۳
المدخل الى تعلم المکالمه العربیه
۲۰۷
المدخل الى تعلم المکالمه العربیه
(المنهج) ۲۰۸
مروری بر گرامر انگلیسی: قابل
استفاده دانش‌آموزان نظام جدید
متوسطه و پیش‌دانشگاهی و ... ۷۶
مفاهیم عربی (۱) و (۲) دوره
پیش‌دانشگاهی رشته علوم انسانی
۲۰۹
مفاهیم عربی سال دوم دوره راهنمایی
تحصیلی ۲۱۰
مکالمات روزمره انگلیسی، فارسی،
عربی، یا، خودآموز جدید با تلفظ بدون
معلم ۹۵
مکالمات روزمره ترکی (محاوره‌ای)
۲۱۵
مکالمات مصور انگلیسی برای
دانش‌آموزان، دانشجویان، ۹۶
المنتخب من الکتاب و السنه و
الخطب ۲۱۱
نگاهی به دستور زبان انگلیسی A
new look at the english
grammar ۷۷
واژه‌نامه انگلیسی - فارسی فرهنگ
نوبن ۱۹
واژه‌نامه فارسی: مجموعه واژه‌های
کتابهای درسی دوره ابتدایی و
راهنمایی ۴

واژه‌نامه کسامل Headway از
Advanced تا Beginner ۹۷
۱۰۰۰ نکته در ??? طبقه‌بندی شده
زبان انگلیسی ۱ و ۲ و ۳ نظام جدید
۷۸
هلندی در سفر Netherlands Voor
of Reis = مکالمات و اصطلاحات
روزمره هلندی با ترجمه فارسی ۱۶۴
نمایه پدیدآور
Abbasi, Ghasem ۱۴۱-۱۴۲
Abbasi, Ghasim ۷۹
Afghari, Akbar ۱۱۲
Ahmadiyan Kalhorudi, Ali ۷۹
Akinym, Rowena ۱۴۵
Amir Hosyni, Malak Ebrahim ۱۰۹
Annette, Barnes ۱۰۶
Asjodi, Minoo ۱۱۳
Azabdafari, B. ۱۱۰
Banieghbal, Nahid ۱۱۱
Bassett, Jennifer ۱۳۹
Bastow, Tania ۱۳۶
Beaven, Briony ۱۲۱
Border, Rosemary ۱۳۷-۱۵۹
Bruks, Julia M. ۱۳۵
Buchi, Emecheta ۱۵۹
Burke, David ۱۵۳
Caroiyn, Jones ۱۴۷
Christopher, John ۱۶۲
Coghill, Marie ۹۸
Conan Doyle, Arthur ۱۶۰
Crawley, Angela ۱۳-۲۱
Cunningham, Sarah ۱۱۴
Defoe, Daniel ۱۴۶
Dell, Scott ۱۳۳
Doyle, Arthur Conan ۱۴۹-۱۵۰
Du Maurier, Daphne ۱۴۴
Escott, John ۱۴۳
Evans, Nicholas ۱۲۹
Falla, Tim ۱۲۲
Forester, C.S. ۱۳۷
Francis, Dick ۱۴۵
Gudarzinejad, Shapur ۱۱۳
Hardy, Thomas ۱۳۴
Harris, David P. ۱۵۷
Harris, Nick ۱۱۹
Hartley, Bernard ۹۹-۱۰۰-۱۰۱
Harvey, Paul ۱۵۴
Hertley, Bernard ۱۰۲
Hirasawa, Louise ۱۰۸-۱۱۶
Horri, Abbas ۱۰۷-۱۳۰-۱۳۱-۱۳۲
Ilkhani, Sarah ۱۱۱
Jafarpur, A. ۱۰۴
John, Roland ۱۳۳
Jones, Ceri ۱۳۶
Krohn, Robert ۸۰-۸۱-۸۲
Larsen-Freeman, Diane ۱۵۵
Laude, Anthony ۱۰۵
Lawrence, D.H. ۱۰۵

Levine, Harold ۱۶۱
Madsen, Harold S. ۱۵۶
Maftoon, P. ۱۱۰
Mahdavinia, Mehdi ۱۵۱
Markstein, Linda ۱۰۸-۱۱۶
Maugham, W.Somerset ۱۰۵
Mirhassani, Akbar ۱۴۸
Moor, Peter ۱۱۴
Mosallanejad, Parvize ۲
Mowat, Diane ۱۵۸
Nation, Michael ۱۶۰
Nematollahi, Vida ۱۰۹
Nesbit, Edith ۱۴۳
Noorbakhsh, Tayebbeh ۱۵۱
Orwell, George ۱۰۳
Puzo, Mario ۱۱۷
Rezai, Abbas Ali ۱۴۰
Rice, Chris ۱۱۷
Sadiqi, Faranak ۱۰۴
Sadjadian, Mahdi ۱۴۸
Saki ۱۲۸
Schramper Azar, Betty ۸۳
Soars, John ۱۲۱-۱۲۳-۱۲۴-۱۲۵-۱۲۶-۱۲۷
Soars, Liz ۱۲۱-۱۲۳-۱۲۴-۱۲۵-۱۲۶-۱۲۷
Stewart, Mary ۱۵۸
Strange, Derek ۱۵۴
Swift, Jonathan ۱۱۹-۱۲۰
Tahritian, M.H. ۱۰۴
Thornley, G.C. ۱۰۵
Tibbitts, E.L. ۱۱۵
Turow, Scott ۱۰۶
Twain, Mark ۹۸
Vicary, Tim ۱۵۲
Viney, Peter ۹۹-۱۰۰-۱۰۱-۱۰۲
West, Clare ۱۱۹
Wishon, George E. ۱۲۵
Yazdani, Masud ۱۴۸
آریانیورکاشانی، منوچهر ۱۴-۱۸
آریانیورکاشانی، عباس ۱۴
آقای، فاطمه ۱۱۶۸-۱۱۹
آقای، کبری ۱۸۰
احمدی‌گیوی، حسن ۷۸
ادیب‌پور، سوسن ۵۳
اردستانی، محمود ۱۹
اشرف‌الکتابی، حسن ۸۵-۸۶-۱۶۳-۱۶۴
اشکیوس، عادل ۱۶۶-۱۶۷-۱۶۸-۱۶۹
افسری، علی‌اکبر ۱۸۱
اکبری، رضا ۲۰۶
الهی‌قشماهی، حسین ۸۷
امینیان، کرم‌خدا ۱۹۰
انوری، حسن ۷۸
ایثاربخش، محمد ۱۹۰
باطنی، محمدرضا ۵
باقری، محمود ۹۶
بخشی‌چهرمی، کرامت ۷۱-۷۲
بلندنظر، اسحاق ۱۷۴-۱۹۴-۲۱۰
بیرجندی، پرویز ۹۰
بیگلر، ایرج ۱۹

چاپ اول

۱- مجموعه سؤالات طبقه‌بندی شده و استاندارد فلسفه سال سوم نظام جدید «با پاسخ تشریحی». مؤده کوهی، فاطمه رانی. - تهران: گل واژه. - ۳۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۱۴-۵

چاپ اول

۲- مجموعه سؤالات طبقه‌بندی شده و استاندارد فلسفه دوره پیش‌دانشگاهی «با پاسخ تشریحی». مؤده کوهی، فاطمه رانی. - تهران: گل واژه. - ۵۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۵۰-۱

کیهان‌شناسی (فلسفه طبیعت)

۳- اسطوره بازگشت جاودانه. میرچا الیاده؛ مترجم: بهمن سرکاراتی. - تهران: قطره. - ۲۰۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۶۱-۷

مؤلف در این کتاب به پنداشت‌های اساطیری پیشینیان درباره زمان و تاریخ اشاره نموده و از طریق نمادها، افسانه‌ها و آیین‌های باستانی و تفسیر آنها، این نتیجه را به دست می‌دهد که انسان مذهبی در جوامع باستانی به دو نوع زمان معتقد بوده است: یکی زمان عادی که به صورت استمراری برگشت‌ناپذیر همه چیز را به نابودی می‌کشد و دیگری زمان مقدس که برگشت‌ناپذیر نیست و با حرکت دوری خود در حال نو شدن و تکرار است. موضوعی که در این کتاب به وضوح مشاهده می‌شود شرح عصیان جوامع

باستانی است علیه زمان نابودگر و دل تنگی و اشتیاقشان برای بازگشت به زمان ازلی.

فنون علوم غریبه برای حصول کاینایی و سعادت

۴- شفای زندگی. لوتیز هی؛ مترجم: گیتی خوشدل؛ ویراستار: عبدالحسین آذرنگ. - تهران: دنیای مادر. - ۳۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ سیزدهم / ۳۱۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: You can heal your life
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۸-۳-۷

پیرا روانشناسی و علوم غریبه

۵- از کجا آمده‌ایم و به کجا می‌رویم: اسرار مرگ، روح، زندگی، تله پاتی، روشن بینی و ... هانس هرلین؛ مترجم: احمد مرعشی. - تهران: گلبانگ. - ۳۰۴ ص. - رقی (سلفون). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Die geheimen mache des ubersinnlichen
شابک: ۹۶۴-۷۰۴-۰۱-۱-X

عر پندارها.

احمد کسروی؛ به اهتمام: عزیزالله علیزاده. - تهران: فردوس. - ۱۰۸ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۲۰-۰۱۸-۳

۷- در آغوش نور

بسی‌جین ایدی؛ مترجم: فریده مهدوی‌دامغانی. - اهواز: تیر. - ۱۵۸ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۲۱۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Embraced by the light
شابک: ۹۶۴-۹۰۷۷۳-۰۰-۸

۸- غرق در نور.

بسی‌جین ایدی؛ مترجم: زهره زاهدی. - تهران: چیچون. - ۱۲۲ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Embraced by the light
شابک: ۹۶۴-۶۵۳۴-۰۷-۴

چاپ اول

۹- فال حافظ با معنی. شمس‌الدین محمد حافظ؛ به اهتمام: کاظم لاهیجی. - تهران: سما. - ۲۱۲ ص. - رقی (سلفون). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۸۵۱-۰۱-۰

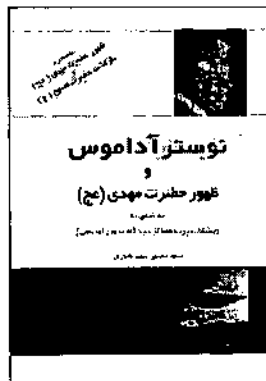

کتاب حاوی دیوستان غزل از حافظ شیرازی است همراه با شرحی کوتاه که به صورت فالنامه تدوین یافته است. ابتدای کتاب شامل جدولی از اعداد است که شیوه فال گرفتن از این کتاب در زیر آن عنوان شده است.

۱۰- کف‌بینی کنید: اسرار خطوط و اشکال کف دست از دید مشهورترین کف‌شناسان و ... محمدحسن نعیمی. - تهران: نسل نوآندیش. - ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۱۴-۱۷-X

چاپ اول

۱۱- نوسترآداموس و ظهور حضرت مهدی «عج» به ضمیمه بشقاب پرنده‌ها از دیدگاه متون اسلامی. گردآورنده: نصیر سیدکامری. - تهران: فردوس. - ۴۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۲۰-۰۳۵-۳

نگارنده کتاب با تبیین ابعاد مذهبی پیشگویی‌های «نوسترآداموس» به پاره‌ای از پیشگویی‌های وی اشاره می‌کند، سپس با استناد به منابع دینی اسلام و احادیث و روایات معصومین (ع) به تفسیر و توضیح آن بر می‌آید. وی همچنین بر آن است نشانه‌های ظهور حضرت مهدی (عج) و حضرت عیسی مسیح (ع) را در این

پیشگویی‌ها آشکار سازد. برخی موضوعات کتاب بدین شرح است: «انقلاب جهانی»، «چهره‌ای در آسمان»، «گفت و گوی تمدن‌ها»، «ظهور مردی از عربستان»، «رفتار علما در پیش از ظهور»، «بازگشت حضرت مسیح (ع)»، «گاوان در دریای» و «حضرت مهدی (عج) و بشقاب پرنده‌ها».

روایاها و رازها

چاپ اول

۱۲- تعبیر خواب - مجلسی: به انضمام: فالنامه شیخ بهائی. محمدباقر بن محمدتقی لاهیجی؛ مصحح: یوسف صبح‌روان. - تهران: نادر، ناس. - ۱۲۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۶-۳-۵

چاپ اول

۱۳- تعبیر خواب کامل. محمدبن سیرین ابن سیرین. - تهران: اسماء. - ۲۵۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۶-۱۰-۵

در این کتاب ذیل عناوین مختلف تعبیر و تفسیرهایی در باب خواب فراهم آمده است. از جمله این عناوین عبارت‌اند از: دیدن آسیاب در خواب، آشتی کردن، بهشت، جنگ کردن، شاخ، شاهین، صاعقه و شیرینی‌ها. این کتاب براساس گفته‌های ابن سیرین و براساس حروف الفبا تدوین شده است.

چاپ اول

۱۴- متن کامل تعبیر خواب (محمدبن سیرین و دانیال پینمبر (ص). حبیب‌بن ابراهیم تفسیری. - تهران: یسنا. - ۴۰۰ ص. - جیبی (سلفون). -

۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۴۶-۳-۸

کتاب حاضر براساس تعبیر و تفسیر خواب «ابن سیرین» به همت «جیش بن ابراهیم تفلّیسی» گردآمده است. این مجموعه ذیل موضوعات مختلف و به ترتیب حروف الفبای فارسی مرتب شده و هر مدخل آن با توضیحات مختصری همراه است. تمایز خواب، مطالبی در شانزده فصل به طبع رسیده که برخی از آنها عبارتند از: «اندر شناختن و خراج خواب»، «اندر قسمت‌های خواب و عجایب آن»، «در یاد کردن نفس و روح»، «در معرفت درستی خواب‌ها» و «در معرفت خواب راست و دروغ».

طبیعت‌گرایی و نظام‌های وابسته
۱۲۶

چاپ اول

۱۵- ماتریالیسم و متافیزیک.
تدوین: محمد صادقی‌تهرانی؛ مترجم: محمد محمدی‌اشتهاردی - تهران: امید فردا - ۱۶۸ ص. - جلد دوم - رقمی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک:

چاپ اول

۱۶- ماتریالیسم و متافیزیک.
تدوین: محمد صادقی‌تهرانی؛ مترجم: محمد محمدی‌اشتهاردی - تهران: امید فردا - ۱۴۴ ص. - جلد سوم - رقمی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۴۶-۳-۸

چاپ اول

۱۷- متافیزیک و ماتریالیسم.
تدوین: محمد صادقی‌تهرانی؛ مترجم: محمد محمدی‌اشتهاردی - تهران: امید فردا - ۱۷۶ ص. - جلد اول - رقمی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۴۶-۳-۸

«ماتریالیسم و متافیزیک» مباحثی است در باب خداشناسی، اثبات وجود خدا و مادی‌گرایی این مباحث در قالب گفت و شنود بین خداپرستان و مادی‌گرایان - با موضوعات عقلی، فلسفی و علوم تجربی - فراهم آمده است. در این کتاب، ضمن شرح مفاهیم فلسفی به پاره‌ای از مناظرات معصومین (ع) با مادی‌گرایان اشاره شده است. برخی از مباحث کتاب از این قرار است: «علل گرایش به مادی‌گری»، «معنی ازلی و حدوث»، «حدوث جهان از نظر دانش و دانشمندان»، «رابطه علت و معلول»، «عجایب خلقت جهان و انسان»، «ملاک و میزان خیر و شر» و «فلسفه آفرینش شیطان».

روانشناسی
۱۵۱

۱۸- راهنمای عملی روان‌شناسی تجربی.
پل فرس؛ مترجم: حمزه گنجی - مشهد: به نشر - ۴۵۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۳-۰۰۲-۸

۱۹- روان‌شناسی عمومی.
حمزه گنجی - تهران: بهشت - ۳۹۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

General psychology
شابک: ۹۶۴-۶۰۶۷-۰۰۸-۵

۲۰- روش‌های آماری در علوم رفتاری.
حسن‌پاشا شریفی، جعفر نجفی‌زند - تهران: سخن - ۴۰۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۵۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۱۸-۵

۲۱- زمینه روان‌شناسی هیلگارد رینال، اتکینسون ... او دیگران؛ مترجم: محمدتقی براهنی ... او دیگران - تهران: رشد - ۷۶۰ ص. - جلد اول - وزیری (شمیز) - ۳۰۰۰۰ ریال - چاپ سیزدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:
Hilgard's introduction to psychology
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۵-۵۷-۸

چاپ اول

۲۲- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد روانشناسی سال سوم نظام جدید «با پاسخ تشریحی».
ماه‌نیا قبادیان‌سوادکوهی - تهران: گل واژه - ۴۶ ص. - رحلی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۱۲-۹

چاپ اول

۲۳- من برای ما: گزیده‌ای از نظریه بزرگترین روان‌شناسان دنیا.
گردآورنده: ملیحه نمدچیان - امل: ملیحه نمدچیان - ۲۳۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۲۲۵-۳

در این مجموعه نکات برجسته‌ای از روان‌شناسان مشهور جهان گردآمده است. این نکات از کتاب‌های متعدد استخراج و در بیست و یک فصل تدوین شده است. هر فصل به جملات و عبارات یک کتاب اختصاص دارد. عناوین برخی از این کتاب‌ها عبارتند از: «آیین دوست‌یابی / دیل کارنگی»، «راز شاد زیستن / اندرو متیوس»، «به سوی کامیابی نیروی بیکران / آنتونی رابینز»، «زندگی با عشق چه زیباست / لئو بوسکالیا»، «وضعیت آخر و ماندن در وضعیت آخر / تامس. اهریس» و «لذات فلسفه / ویل دورانت».

انراک حسی، حرکت، هیجانها و ساقه‌ها
۱۵۲

چاپ اول

۲۴- عشق رمانتیک.
رابرت جانسن؛ مترجم: بارانه

عمادیان - تهران: طاقوس - ۲۷۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:
We understanding the psychology of romantic love
شابک: ۹۶۴-۹۰۳۰۹-۵-۶

نویسنده با پیروی از مکتب روان‌شناسی یونگ اسطوره‌های «تريستان» و «ملکه ایزولت» را شرح و تفسیر می‌کند. نویسنده ضمن تحلیل این عشق رمانتیک پروسه سرکوب باورها و اندیشه‌ها را به خاطر اختناق قرون وسطی به نمایش می‌گذارد. علاوه بر این، وی پویایی عشق رمانتیک در روح و روان مرد را به تصویر می‌کشد و سرنوشت زنانگی در فرهنگ جوامع را بازگو می‌کند.

روانشناسی ناخودآگاه و دگرگونی حالت ضمیر
۱۵۳

۲۵- خوابیدن و خواب دیدن.
فرخ سیف‌پهزاد - تهران: درس - ۱۶۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۰۴-۳۲-۰

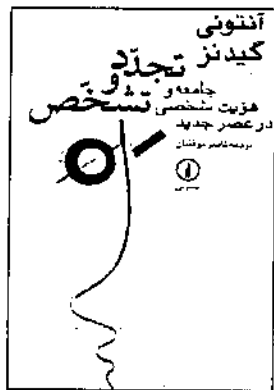
روانشناسی افراقی و روان‌شناسی رشد
۱۵۴

چاپ اول

۲۶- تجدد و تشخص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید.
آنتونی گیدنز؛ مترجم: ناصر موفقیان - تهران: نشر نی - ۳۳۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Modernity and self identity ...
شابک: ۹۶۴-۳۱۲-۴۵۵-X

این کتاب حاوی مباحثی است درباره جامعه‌شناسی تجدد و روان‌شناسی انسان مدرن. نگارنده سعی دارد ضمن تحلیلی از تجدد و رابطه آن با هویت شخصی، آثار، عوارض و ارتباط متقابل توسعه تجاری و توسعه فنی را بررسی نماید. نویسنده بر پایه آرا و اندیشه‌هایی که پیش از این در

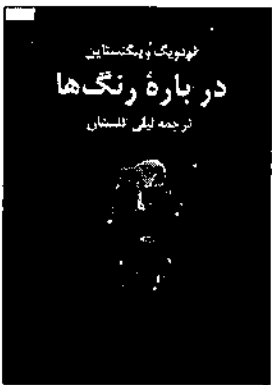

کتاب «پیامدهای تجدد» مطرح کرده بود، دوران تجدد اخیر را نوعی «نظم مابعد سنتی» قلمداد کرده و ویژگی اساسی آن را قدرت بازتابندگی نهادهای نوین اجتماعی ذکر می‌کند. وی بر این باور است که «در دوران کنونی، گرایش محسوس نهادهای جدید به جهانی شدن، همراه با تغییر زندگی اجتماعی روزمره پیامدهای ژرفی برای فعالیت‌های شخصی در برداشته است و هویت شخصی افراد عملاً براساس روایت خاصی از «خود» باطنی آنها ساخته و پرداخته می‌شود که برحسب بازتاب‌های متغیر نهادهای اجتماعی مدرن مورد تجدید نظرهای مداوم قرار می‌گیرد». عناوین فصل‌های کتاب بدین قرار است: «مرزهای تجدد کنونی»، «خود: امنیت از دیدگاه هستی‌شناسی و اضطراب وجودی»، «مسیر خود»، «سرنوشت، خطر کردن و امنیت»، «مصادره تجربه»، «رنج‌ها و دشواری‌های خود» و «ظهور سیاست زندگی».

چاپ اول

۲۷- درباره رنگ‌ها.

لودویگ ویتگنشتاین؛ مترجم: لیلی گلستان - تهران: نشر مرکز - ۱۲۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال - چاپ اول
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۴۷۹-۹

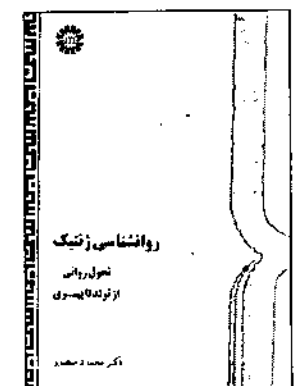

کتاب حاضر حاوی یادداشت‌های ویتگنشتاین است که پس از مرگ وی به همت «خانم انسکومپ» منتشر گردیده است. وی در این کتاب بر آن است با قائل شدن تمایز میان رنگ

سطح‌ها و رنگ مواد منطق حاکم بر مفاهیم رنگ‌ها را تبیین نماید. گفتنی است «ویستگشتاین» مقوله رنگ را یک مقوله «پدیده شناختی» تلقی می‌کند.

۲۸- ذهن و جامعه: رشد فرایندهای روانشناختی عالی. لی‌یف سیمونویچ ویگوتسکی؛ مترجم: بهروز عزیدفتری؛ ویراستار: محمدنقی پراهنی... تهران: فاطمی. ۱۳۲۷ ص. - رقی (شمیز). ۷۹۰۰ ریال. چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Mind in society: the development to higher psychological ... شابک: ۹۶۴-۳۱۸-۱۲۰-۰

۲۹- روانشناسی ژنتیک: تحول روانی از تولد تا پیری. محمود منصور... تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). ۳۷۶ ص. - وزیر (شمیز). ۹۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Developmental 2000 psychology from birth to senescence شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۳۷۱-۵

نویسنده پس از تعیین چارچوب روان‌شناسی ژنتیک و اشاره به مسائل اساسی این رشته، از نظام‌هایی سخن می‌گوید که از طریق آن تحول روانی شرح و بررسی می‌شوند. (این نظام‌ها عبارت‌اند از: نظام گزل، والن، روان تحلیل‌گری و پیازه) سپس تغییرات و تحولات دوره‌های مختلف زندگی را از مرحله آغازین تا هنگام مرگ تشریح می‌کند و در پایان مفاهیم، نظریه‌ها و واکنش‌های روانی مربوط به دو فرایند «بازاری» و «تقلید» را در قالب فعالیت‌های اساسی کودکان، شرح می‌دهد. گفتنی است این کتاب برای درس «روانشناسی رشد» به ارزش ۳ واحد تدوین شده است.

۳۰- زنان شیفته: روانشناسی محبت بی تناسب.

رابین نورود؛ مترجم: مهدی قراچه‌داغی؛ ویراستار: شهلا ارزنگ... تهران: ذهن آویز. ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز). ۷۵۰۰ ریال. چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Women who love too much: when you keep wishing شابک: ۹۶۴-۹۲۰۶۹-۱-۴

نویسنده در این نوشتار، رهنمودهایی در آگاه ساختن «زنان شیفته» فراهم آورده به گونه‌ای که با مطالعه آن بتوانند به مبدا انگاره‌های رفتاری خود پی ببرند و برای تغییر دادن شرایط زندگی‌شان به ابزاری موثر تجهیز گردند. وی در این خصوص به شرح حال زنانی اشاره می‌کند که بی‌تناسب مهر می‌ورزند و از تنهایی هراس دارند. از جمله مباحث کتاب عبارت‌اند از: «عشق ورزیدن به مردی که محبت شما را بی‌جواب می‌گذارد»، «نیاز به مورد نیاز بودن»، «مردانی که زنان شیفته را انتخاب می‌کنند»، «مردن به خاطر عشق» و «راه بهبود».

روانشناسی عملی ۱۵۸

۳۱- با شریک زندگی خود چگونه رفتار کنیم؟

دانیل بی. وایل؛ مترجم: فریبا ارشد... تهران: ققنوس. ۳۶۸ ص. - رقی (شمیز). ۱۴۰۰۰ ریال. چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: After the honeymoon: how conflict can improve your relation... شابک: ۹۶۴-۳۱۱-۰۹۰-۷

۳۲- با هم برای همیشه: مهارت‌های ارتباطی برای عشق پر دوام. جان گری؛ مترجم: مهدی قراچه‌داغی... تهران: البرز. ۲۸۸ ص. - رقی (شمیز). ۱۰۵۰۰ ریال. چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Together forever lasting love شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۰۸۶-۱

۳۳- راه موفقیت: راه‌های موفقیت برای جوانان ایرانی.

۳۳- به سوی کامیابی (نیروی بیکران). آنتونی رابینز؛ مترجم: مهدی مجرذاده کرمانی... تهران: راه بین. ۳۲۰ ص. - جلد اول. - وزیر (شمیز). ۱۴۰۰۰ ریال. چاپ بیستم / ۶۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Unlimited power: the new science of personal achievement شابک: ۹۶۴-۶۲۷۶-۰۱-۶

۳۴- جادوی فکر بزرگ. دیوید جوزف شوارتز؛ مترجم: ژنا بخت‌آور؛ ویراستار: محمود میرزاده... تهران: فیروزه. ۳۰۸ ص. - رقی (شمیز). ۱۰۰۰۰ ریال. چاپ ششم / ۴۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The magic of thinking big شابک: ۹۶۴-۹۰۴۸۵-۰۰-۲

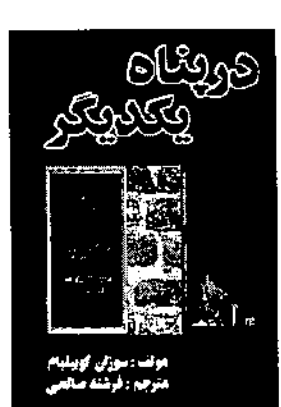
۳۵- چشم دل بگشا. کاترین یاندر؛ مترجم: گیتی خوشدل... تهران: البرز. ۲۲۰ ص. - رقی (شمیز). ۸۵۰۰ ریال. چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Open your mind to prosperity شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۰۶۶-۷

۳۶- چهار اثر از فلورانس اسکاول شین: بازی زندگی و راه این بازی، کلام تو عصای معجزه‌گر تو است، در مخفی... فلورانس اسکاول شین؛ مترجم: گیتی خوشدل... تهران: کتاب سرا. ۲۸۲ ص. - رقی (شمیز). ۱۲۵۰۰ ریال. چاپ پانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۰۶-۰۳-۴

۳۷- داستان زندگی آنتونی رابینز. مایکل بولداک، با همکاری: سینتیا چان؛ مترجم: الهام تفسیری؛ ویراستار: علی ابوطالبی... تهران: دکلمه گستران. ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز). ۷۰۰۰ ریال. چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The anthony robbins life story شابک: ۹۶۴-۶۳۲۲-۲۳-۹

۳۸- در پناه یکدیگر. سوزان کوتیلیام؛ مترجم: فرشته صالحی؛ ویراستار: امیر طاهری... تهران: نسل نواندیش. ۳۴۴ ص. - رقی (شمیز). ۱۵۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Stop arguing start talking: the 10 point plan for couples... شابک: ۹۶۴-۶۷۱۴-۴۸-X

نویسنده با اشاره به نمونه‌های واقعی

از زندگی خانواده‌ها، راه‌حل‌هایی را تحت عنوان «مراحل» برای چگونگی مقابله با مسائل و مشکلات خانوادگی به دست می‌دهد. این مراحل عبارت‌اند از: «تصمیم بگیرد در عملکردهایتان تغییر ایجاد کنید»، «به علل دعوایاتان پی ببرید»، «چگونگی اجرای جریان جر و بحث خود را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهید»، «احساسات خود را در جهت مثبت به کار ببرید»، «شناخت دوباره‌ای از همسران پیدا کنید»، «یاد بگیرید که جریان بحث و دعوا را به مسیر درست سوق دهید»، «ارتباط برقرار کردن را شروع کنید»، «حل و فصل کردن دعوا»، «مشکلات آینده را پیش‌بینی کنید» و «روی آنچه کشف کرده‌اید و فرا گرفته‌اید کار کنید».

چاپ اول

۳۹- راه موفقیت. جان گری؛ مترجم: مهدی قراچه‌داغی، عباس چینی؛ ویراستار: شهلا ارزنگ... تهران: پیکان. ۲۲۰ ص. - رقی (شمیز). ۱۲۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۸-۰۲۲-۵

«راه موفقیت» نوشتاری است که در آن، نویسنده چهار مرحله اساسی برای نیل به موفقیت را شرح می‌دهد. در مرحله اول از چگونگی تعیین موفقیت و برنامه‌ریزی برای رسیدن به موفقیت‌های درونی و بیرونی سخن به میان می‌آید. در مرحله دوم به شیوه‌های شناخت خود، صادق بودن با خود، نحوه جلب حمایت و به دست

آوردن نیازها اشاره می‌شود. مرحله سوم به اهمیت خواسته‌های شدید، باورهای مثبت و احساسات لطیف اختصاص دارد که طی آن، چگونگی شناسایی و ایجاد دگرگونی در آنها آموزش داده می‌شود. در مرحله چهارم مخاطبان با دوازده مانع شایع و چگونگی مقابله با آنها آشنا می‌شوند. برخی از این موانع عبارت‌اند از: سس‌زنش، افسردگی، اضطراب، بی‌تفاوتی، سردرگمی، احساس گناه و بی‌تصمیمی.

۴۰- سایکو - سایبرنتیکس ۲۰۰۰ (سیستم خودکار و هدفجوی ذهن). باب سامر، ماکسول مالتز؛ مترجم: عباس چینی... تهران: البرز. ۵۱۴ ص. - رقی (شمیز). ۱۴۰۰۰ ریال. چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۲۱۷-۰

۴۱- قانون شفا. کاترین یاندر؛ مترجم: گیتی خوشدل... تهران: روشنگران و مطالعات زنان. ۱۷۶ ص. - رقی (شمیز). ۷۰۰۰ ریال. چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The dynamic laws of healing شابک: ۹۶۴-۵۵۱۲-۳۰-۱

۴۲- کلیدهای طلایی موفقیت. حسین پورآقاسی؛ مترجم: محمدابراهیم باستانی‌پاریزی... تهران: امید فرزندگان. ۳۳۶ ص. - رقی (شمیز). ۱۲۰۰۰ ریال. چاپ دوازدهم. عنوان به لاتین: The golden keys to excellence شابک: ۹۶۴-۹۱۶۵۷-۰۰-۷

۴۳- مثبت درمانی. نورمن وینسنت پیل؛ مترجم: تمدن (مالکی) توراندخت... تهران: دایره. ۳۳۲ ص. - رقی (شمیز). ۱۲۵۰۰ ریال. چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The power of positive thinking شابک: ۹۶۴-۶۸۳۹-۱۸-۵

۴۴- نقش قدرت، یا، راهی به سوی کامیابی. جی. ای. برنان؛ مترجم: خداداد بخشی، کامران برجسته... تهران: سبز آرنک. ۱۴۸ ص. - وزیر (شمیز). ۵۰۰۰ ریال. چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۸۲-۰۰۰-۹

۴۵- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد منطق سال سوم

منطق ۱۶۰

چاپ اول

۴۵- مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد منطق سال سوم

آگوستین، از فیلسوفان قرن چهارم در شهر کوچکی به نام تاگاسته در الجزایر به دنیا آمد. او دوره جوانی را به عیاشی سپری کرد که در اثر معروف خود «اعترافات» از این دوره عمر خود به شدت انتقاد کرده است. او پس از طی دوران جوانی، سرانجام به کیش مانوی درآمد و در سن ۳۲ سالگی با تردید در آیین مانوی، مسلک مسیحی را برگزید. آگوستین با تلاش فراوان توانست آموزه‌های فلوپین را با مسیحیت پولس قدیس در هم آمیزد و مکتب نو افلاطونی را متحول سازد. وی با این عمل ضمن پیوند سنت فلسفی یونان باستان با مسیحیت، موجب پیشبرد فلسفه گردید. او اولین فیلسوفی است که با آمیزش دو مکتب فوق مفاهیم «آفرینش» و «خواست پروردگار» را بررسی و ارزیابی کرد و در پی آن تعریفی از مفهوم زمان به دست داد. وی معتقد بود که زمان فقط با آفرینش جهان آغاز شده و حضور خداوند تنها خارج از حوزه آن قابل تصور است. «شهر خدا» مشهورترین کتاب آگوستین است که نگارش آن سیزده سال به طول انجامید. او در این کتاب ضمن تبیین تاریخ از دیدگاه مسیحیت، پدیده‌های اجتماعی را با استفاده از مذهب تحلیل کرد. آگوستین سرانجام در سال ۴۳۰ م درگذشت. «تسلائی فلسفی» و «محاسن ازدواج» از دیگر آثار اوست که در پایان کتاب بخش‌هایی از این دو کتاب به طبع رسیده است.

چاپ اول

۴۶ آشنایی با نیچه.
پل استراترن: مترجم: مهرداد جامی‌نوش. تهران: نشر مرکز. ۷۲ ص. - رقی (شمیز). ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول.
عنوان به لاتین:

Nietzsche in 90 minutes
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۴۷۱-۳
فرودیک ویلم نیچه در ۵۱ اکتبر ۱۸۴۴ در ساکسونی (پروس) دیده بر جهان گشود. او در مدرسه به خاطر تربیت دینی و نازپروردگی به کشیش

و رابط) براساس مباحث فلسفی، چنین استدلال شده که این دو نحو از وجود، یعنی «رابط» و «رابطی» مطلقاً موجوداتی معلولند که بر ماسوای حق اطلاق می‌گردند.

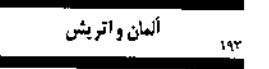
چاپ اول

۳۳ فیلسوف شرق.
محمدرضا جوادی. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی. ۲۲۶ ص. - رقی (شمیز). ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / شابک: ۹۶۴-۳۲۰-۸۱۶-۶

«فیلسوف شرق» کتابی است در باب احوال و زندگی استاد فقید «علامه محمد تقی جعفری». در آغاز کتاب، با استاد به گفته‌ها و نوشته‌های استاد و برخی نزدیکان وی تصویری از دوران کودکی، تحصیلات ابتدایی و مسافرت‌های نامبرده فراهم می‌آید. سپس شرح زندگی استاد ذیل این عناوین بیان می‌شود: عزیمت استاد به قم، تهران و تبریز، مراجعت موقت به ایران و دیدار با امام خمینی (ره)، درگیری استاد با ساواک، حضور نهضت آزادی و سازمان آزادی بخش در جلسات استاد، ارتباط استاد با مرحوم مطهری و دکتر حسابی، ترجمه و تفسیر نهج‌البلاغه، معیشت استاد و نگرش وی به طبیعت، حیوانات، جنگ و ورزش.

۴۴ مقالات فلسفی.
مرتضی مطهری. تهران: صدرا. ۳۲۸ ص. - وزیری (شمیز). ۷۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۶۰-۲۲-۷ شابک:

چاپ اول

۵۵ آشنایی با آگوستین قدیس.
پل استراترن: مترجم: شهرام حمزه‌ای. تهران: نشر مرکز. ۷۶ ص. - رقی (شمیز). ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول.
عنوان به لاتین:

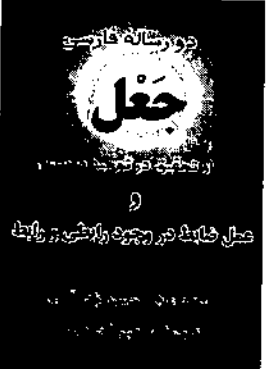
در مجموعه حاضر که به زبان عربی تدوین شده، نقد و تفسیر این آثار فراهم آمده است: اشارات و تنبیهات ابن‌سینا، شرح الاشارات خواجه نصیرالدین طوسی، المحاکمات قطب‌الدین رازی و حاشیه المحاکمات میرزا جان باغنوی. مخاطبان کتاب را با این مباحث مطالعه می‌کنند: «جوهر اجسام»، «جهات و اجسام اولیه و ثانویه»، «نفس زمینی و آسمانی»، «وجود و علل آن»، «خلق و نوآوری»، «مبادی و اهداف» و «تجربید» و «سعادت».

چاپ اول

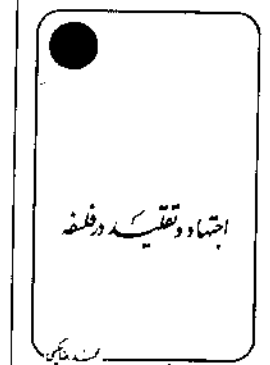
۱۵ الحاشیه علی شروح الاشارات (الاشارات و شرح الاشارات و شرح الشرح و حاشیه الباغنوی).
حسین بن محمد محقق خوانساری: مصحح: احمد عابدی. تهران: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات. ۷۷۲ ص. - جلد دوم. - وزیری (گالینگور). (دوره) ۸۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Al-hasiyate'ala [the annotations on]

چاپ اول

۲۲ رساله جه (و تحقیق در توحید صمدی)، و رساله عمل ضابط در وجود رابطی و رابط.
حسن حسن‌زاده‌املی: مترجم: ابراهیم احمدیان. قم: قیام. ۱۴۲ ص. - رقی (شمیز). ۳۷۵۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۷۱-۰۱-۱
رابطی و رابط

در بخش نخست کتاب تحت عنوان «جمل» (تحقیق در توحید صمدی) یکی از مباحث علت و معلول مطرح شده و طی آن حقیقت معنای صدور اشیاء از جاعل واجب بالذات، نیز آرا و نظریه‌های فلسفه و حکما در اعتباری از اصلی بودن ماهیت یا وجود به بحث گذاشته شده است. در بخش دوم (عمل ضابط) در وجود رابطی

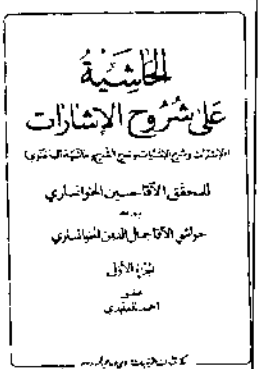
چهار مقاله از «محمدرضا حکیمی» در باب مفاهیم فلسفی در کتاب، گردآمده است. عناوین مقالات از این قرار است: «حذگرای در علم و فلسفه»، «اخبارگری و اخبارگرایی»، «اجتهاد و تقلید در فلسفه» و «آزادگی علمی». مقاله چهارم درباره بزرگداشت علامه طباطبائی (ره) نگارش یافته است.

۴۹ ترجمه و شرح بذایه الحکمه.
محمد حسین طباطبائی: مترجم: علی شیروانی. قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات. ۲۸۸ ص. - جلد چهارم. - وزیری (شمیز). ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Badayat al-hikmah [the translation and description ...]

شابک: ۹۶۴-۴۲۴-۶۱۹-۵

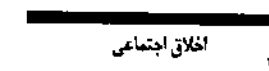
چاپ اول

۵۰ الحاشیه علی شروح الاشارات (الاشارات و شرح الاشارات و شرح الشرح و حاشیه الباغنوی).
حسین بن محمد محقق خوانساری: مصحح: احمد عابدی. قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات. ۹۸۰ ص. - جلد اول. - وزیری (گالینگور). (دوره) ۸۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Al-hasiyate'ala [the annotations on]

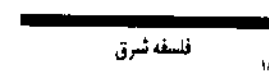
کتابخانه

نظام جدید «یا پاسخ تشریحی». مژده کوهی، فاطمه رائی. تهران: گل واژه. ۴۴ ص. - رحلی (شمیز). ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۸۲-۲۰۷-۲

۴۶ جاده عشق.
دبیک جویرا: مترجم: حمیدرضا بلوچ، حسن هندی‌زاده، ویراستار: شهلا ارزنگ. تهران: البرز. ۴۱۶ ص. - رقی (شمیز). ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

The path to love
شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۴۸-۵

چاپ اول

۴۷ آشنایی با فلسفه نخستین فلاسفه بزرگ و فلسفه اسلامی.
محمد فاضل‌نیا. تهران: فضیلت. ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول.
شابک: ۹۶۴-۹۱۸۸۵-۰۰-۹

در ابتدای این مجموعه به طور خلاصه مطالبی درباره «نخستین فلاسفه بزرگ جهان» و نیز «فلسفه اسلامی» بیان شده و در پی آن سوالات چهار گزینه‌ای - مربوط به آزمون‌های فلسفه از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۸ - گردآمده است. پاسخ کلیدی سوالات در صفحات پایانی درج شده است. مخاطبان اصلی این کتاب داوطلبان رشته‌های علوم انسانی هستند.

چاپ اول

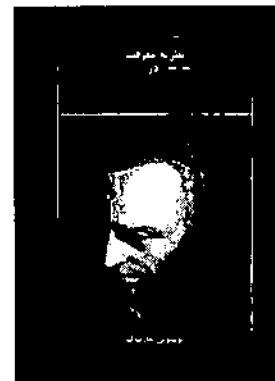
۴۸ اجتهاد و تقلید در فلسفه - مقالات -
محمدرضا حکیمی: به اهتمام: محمد حسین شهری. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی. ۲۲۴ ص. - رقی (شمیز). ۴۲۰۰ ریال. - چاپ

کوچک معروف بود. وی در هجده سالگی به ایمان خویش شک کرد، با این همه در نوزده سالگی برای فراگیری علوم دینی و فقه‌اللمغه به دانشگاه بن رفت. او پس از مطالعه کتاب «جهان به مثابه اراده باز نمود» دنباله روی شعر پنهانور شد. میل به قدرت، اساسی‌ترین مفهوم در فلسفه نیچه است. این نظریه بر پایه‌های اندیشه شوپنهاور و تفکر یونان باستان بنا شده و با بهره گرفتن از آنان تکامل یافته است. نیچه می‌گوید: «اگر چه طی قرون متمادی شهوت قدرت، صورت‌های متفاوتی به خود گرفته است اما سرچشمه آن هنوز همان آتش‌فشان است... آنچه روزی به خاطر خداوند انجام می‌دادیم امروز برای مادیات و پول انجام می‌دهیم». وی معتقد است باید از لحظه، لحظه زندگی سود برد و «به گونه‌ای زندگی کرد که گویی تا ابد تکرار خواهد شد». «تولد ترازودی» «انسانی، تماما انسانی» و «چنین گفت زرتشت» از جمله آثار نیچه به شمار می‌رود. وی به سال ۱۹۰۰ چشم از جهان فرو بست.

چاپ اول

۵۷- نظریه معرفت در فلسفه کانت.
یوستوس هارتناک؛ مترجم: غلامعلی حدادعادل - تهران: فکروز - ۲۱۶ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۳-۰۴۶-۴

در این کتاب نظریه شناخت در فلسفه ایمانوئل کانت (۱۷۲۴ - ۱۸۰۴) ذیل

یک مقدمه، سه فصل و یک نتیجه‌گیری، بررسی و ارزیابی می‌شود. «حسبات استعلایی»، «تحلیل استعلایی» و «جدل استعلایی» عناوین فصل‌های کتاب را تشکیل می‌دهد. کانت «برای ارتباط با عالم خارج و عالم واقع و نیل به معرفت، در پیچه دیگری جز تجربه حسی نمی‌شناسد و راهی دیگر نمی‌داند، اما در عین حال جدا معتقد است که در معرفت ما عناصر و مفاهیمی وجود دارد که نمی‌توان آن‌ها را یکسره ناشی از تجدد دانست». وی در فلسفه خود دو ساحت حساسیت (زمان، مکان) و فاهمه (وحدت، کثرت، جوهر، علیت، وجود، وجوب و...) را عناصر پیشین ذهنی می‌داند. کانت دریافت که تجربه مستلزم و متضمن استفاده از مفاهیم است. «نگرش ضدمابعدالطبیعه کانت، نتیجه طبیعی مفهومی است که وی از تجربه دارد». «وی از این نظر با پوزیتیویست‌های منطقی و نیز با بسیاری از دیگر فیلسوفان امروزی همسو و همراه است».

چاپ اول

۵۸- والتر بنیامین: قدم اول. هارارد کی گیل، الکس کول؛ مترجم: علی معظمی چهرمی - تهران: شیراز - ۱۷۴ ص. - رقی (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۷۸-۲۵-X

کتاب حاضر، با هدف آشنایی خوانندگان با زندگی و آثار «والتر بنیامین» (فیلسوف و منتقد هنری) به رشته تحریر درآمده است. در این کتاب، مولف مواضع انتقادی بنیامین را برمی‌شمارد؛ افزون بر آن مهم‌ترین ایدئولوژی‌های آغازین قرن بیستم یعنی: کمونیسم، صهیونیسم، تکنوکراسی و تأثیر آن بر تاریخ هنر و زیباشناسی مدرن را شرح می‌دهد. گفتنی است والتر بنیامین در سال ۱۸۹۲ در برلین به دنیا آمد و در سال ۱۹۴۰ پس از تلاش ناموفق در فرار از فرانسه که به اشغال ارتش آلمان نازی درآمده بود، خودکشی کرد.

چاپ اول

۵۹- آشنایی با کیرگور. پل استراترن؛ مترجم: علی جوادزاده. - تهران: نشر مرکز. - ۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول. عنوان به لاتین: Kierkegaard in 90 minutes شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۴۷۵-۶

«آشنایی با کیرگور» کتابی است درباره زندگی و اندیشه‌های «سورن کیرگور». «کیرگور» در پنجم ماه مه ۱۸۱۳ در کپنهاگ به دنیا آمد. او پس از تکمیل تحصیلات ابتدایی و متوسطه در دانشگاه کپنهاگ در رشته الهیات ثبت نام کرد، اما به تدریج شیفته فلسفه هگل شد. او در باب معنای زنده بودن به تحقیق و تفحص مشغول شد. موضوع اصلی بحث وی «فرد و وجود او» و به دیگر بیان، موضوع «بودن» بود. کیرگور از بنیان‌گذاران مکتب اصالت وجود «گزیستانسالیسم» است که بعدها شاگردان او یعنی «هوسرل» و «هایدگر» اندیشه‌های وی را در اروپا نشر دادند. «یا این یا آن»، «ترس و لرز»، «مفهوم ترس» و «لحظه» از جمله آثار وی به شمار می‌رود. «کیرگور» سرانجام در سال ۱۸۵۵ درگذشت. در این کتاب نمونه‌ای از یادداشت‌های کیرگور نیز چاپ شده است.

نمایه عنوان

آشنایی با اگوستین قدیس ۵۵
آشنایی با فلسفه نخستین فلاسفه بزرگ و فلسفه اسلامی ۴۷
آشنایی با کیرگور ۵۹
آشنایی با نیچه ۵۶
اجتهاد و تقلید در فلسفه - مقالات ۴۸
از کجا آمده‌ایم و به کجا می‌رویم: اسرار مرگ، روح، زندگی، تله‌پاتی، روشن‌بینی و ... ۵
اسطوره بازگشت جاودانه ۳
با شریک زندگی خود چگونه رفتار

کنیم؟
با هم برای همیشه: مهارتهای ارتباطی برای عشق پردوام ۳۲
به سوی کامیابی (نیروی بیکران) ۳۳
پندارها ۶
تجدد و تشخیص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید ۲۶
ترجمه و شرح بدایه الحکمه ۴۹
تعبیر خواب «مجلسی»: به انضمام: فالنامه شیخ بهائی ۱۲
تعبیر خواب کامل ۱۳
جادوی فکر بزرگ ۳۴
جاده عشق ۴۶
چشم دل بگشا ۲۵
چهار اثر از فلورانس اسکاول شین: بازی زندگی و راه (این بازی، کلام تو عصای معجزه‌گر تو است، در مخفی... ۳۶

الحاشیه علی شروح الاشارات (الاشارات و شرح الاشارات و شرح الشرح و حاشیه الباغوتی) ۵۰-۵۱
خوابیدن و خواب دیدن ۲۵
داستان زندگی آنتونی رابینز ۳۷
در آغوش نور... ۷
در پناه یکدیگر ۳۸
درباره رنگ‌ها ۲۷
ذهن و جامعه: رشد فرایندهای روانشناختی عالی ۲۸
راه موفقیت ۳۹
راه‌نمای عملی روان‌شناسی تجربی ۱۸
رساله جعل (و تحقیق در توحید صمدی) و رساله عملی شایب در وجود رابطی و رابط ۵۲
روان‌شناسی عمومی ۱۹
روانشناسی ژنتیک: تحول روانی از تولد تا پیری ۲۹
روشهای آماری در علوم رفتاری ۲۰
زمینه روانشناسی هیلگارد ۲۱
زنان شیفته: روانشناسی محبت بی تناسب ۳۰
سایکو - سایبرنتیکس ۲۰۰۰ (سیستم خودکار و هدف‌جوی ذهن) ۴۰
شفای زندگی ۴
عشق رمانتیک ۲۴
غرق در نور ۸
فال حافظ با معنی ۹
فیلسوف شرق ۵۳
قانون شفا ۴۱
کف‌بینی کنید: اسرار خطوط و اشکال کف دست از دید مشهورترین کف‌شناسان و... ۱۰
کلیدهای طلایی موفقیت ۳۲
ماتریالیسم و متافیزیک ۱۵-۱۶
متافیزیک و ماتریالیسم ۱۷
متن کامل تعبیر خواب محمدابن سیرین و دانیال پیغمبر (ص) ۱۴
مثبت درمانی ۴۳
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد روانشناسی سال سوم نظام جدید «با پاسخ تشریحی» ۲۲
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد فلسفه دوره پیش‌دانشگاهی «با پاسخ تشریحی» ۲
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و

استاندارد فلسفه سال سوم نظام جدید «با پاسخ تشریحی» ۱
مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده و استاندارد منطق سال سوم نظام جدید «با پاسخ تشریحی» ۴۵
مقالات فلسفی ۵۴
من برای ما: گزیده‌ای از نظریه بزرگترین روانشناسان دنیا ۲۳
نظریه معرفت در فلسفه کانت ۵۷
نقشی قدرت، یا، راهی به سوی کامیابی ۴۴
نوسترادموس و ظهور حضرت مهدی «عج» به ضمیمه بشقاب پرنده‌ها از دیدگاه متون اسلامی ۱۱
والتر بنیامین: قدم اول ۵۸

نمایه پدیدآور

آذرنگ، عبدالحسین ۴
ابن سیرین، محمدبن سیرین ۱۳
ابوطالبی، علی ۳۷
اتکینسون، ریتال. ۲۱
احمدیان، ابراهیم ۵۲
ارژنگ، شهلا ۳۰-۳۹-۴۶
ارشد، فریبا ۳۱
استراترن، پل ۵۵-۵۶-۵۹
الیاذه، میرچا ۳
ایدی، بتی جین ۷۸
باستانی‌پاریزی، محمدابراهیم ۴۲
بخت‌آور، ژنا ۳۴
بخشی، خداداد ۴۴
براهنی، محمدنقی ۲۱-۲۸
برجسته، کامران ۴۴
برنان، جی. ایچ. ۳۴
بلوچ، حمیدرضا ۴۶
بولداک، مایکل ۳۷
پاندر، کاترین ۳۵-۴۱
پورآقاسی، حسین ۳۲
پیل، نورمن وینست ۴۳
تفسیری، الهام ۳۷
تفلیسی، حبیب‌بن ابراهیم ۱۴
تمدن (مالکی)، توراندخت ۴۳
جامعی‌نوشن، مهرداد ۵۶
جانسن، رابرت ۲۴
جوادزاده، علی ۵۹
جواد، محمدرضا ۵۳
چان، سینتیا ۳۷
چوبرا، دیپک ۴۶
چینی، عباس ۳۹-۴۰
حافظ، شمس‌الدین محمد ۹
حدادعادل، غلامعلی ۵۷
حسن‌زاده‌آملی، حسن ۵۲
حکیمی، محمدرضا ۴۸
حمزه‌ای، شهرام ۵۵
خوشدل، گیتی ۴۳-۴۵-۴۶
رابینز، آنتونی ۲۳
رائی، فاطمه ۱۰-۲-۴۵
زاهدی، زهره ۸
سامر، باب ۴۰
سرکاراتی، بهمن ۳
سیدکاماری، نصیر ۱۱
سیف‌بهاد، فرخ ۲۵
شریفی، حسن پاشا ۲۰
شوارتز، دیویدجوزف ۳۴
شهری، محمدحسین ۴۸

۵۸	شیراز: تهران	۷	تیر: اهواز	۳۰	نورود، رابین	۲۷	گلستان، لیلی	۳۹	شیروانی، علی
۵۴	صدرا: تهران	۸	جیحون: تهران	۳۱	وایل، دانیل بی.	۱۸-۱۹	گنجی، حمزه	۳۶	شین، فلورانس اسکاول
۲۴	طاوس: تهران		حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات	۲۷	ویتگشتاین، لودویگ	۲۶	گیدنز، آنتونی	۱۵-۱۶-۱۷	صادقی تهرانی، محمد
۲۸	فاطمی: تهران		اسلامی، مرکز انتشارات: قم	۲۸	ویگوتسکی، لیوف سیمونویچ	۹	لاهیجی، کاظم	۲۸	صالحی، فرشته
۶-۱۱	فردوس: تهران	۳۹-۵۰-۵۱		۵۷	هارتاک، یوستوس	۱۲	لاهیجی، محمدباقر بن محمد تقی	۱۲	صبح‌روان، یوسف
۴۷	فضیلت: تهران	۴۳	دایره: تهران	۵	هرلین، هانس	۴۰	مالتر، ماکسول	۲۸	طاهری، امیر
۵۷	فکرروز: تهران	۲۵	درسا: تهران	۴۶	هندی زاده، حسن	۳۳	مجردزاده کرمانی، مهدی	۴۹	طباطبایی، محمدحسین
۳۴	فیروزه: تهران		دفتر نشر فرهنگ اسلامی: تهران	۴	هی، لوتیز		محقق خوانساری، حسین بن محمد	۵۰-۵۱	عابدی، احمد
۳	قطره: تهران	۴۸-۵۲				۵۰-۵۱	محمدی اشتهااردی، محمد	۲۸	عزیدفتی، بهروز
۳۱	ققنوس: تهران	۲۷	دکلمه گران: تهران			۱۵-۱۶-۱۷		۶	علیزاده، عزیزالله
۵۲	قیام: قم	۴	دنیای مادر: تهران			۵	مرعشی، احمد	۲۴	عمادیان، بارانه
۳۶	کتاب سرا: تهران	۳۰	ذهن آویز: تهران			۵۴	مطهری، مرتضی	۴۷	فاضل نیا، محمد
۱-۲-۲۲-۴۵	گل واژه: تهران	۳۳	راه بین: تهران			۵۸	معظمی جهرمی، علی	۱۸	فرس، پل
۵	گلپانگ: تهران	۲۱	رشد: تهران			۲۹	منصور، محمود	۲۲	قبادیان سوادکوهی، ماهنیا
۲۳	ملیحه نمدچیان: آمل		روشنگران و مطالعات زنان: تهران	۱۳	اسماء: تهران	۲۶	موفقیان، ناصر	۳۰-۳۲-۳۹	قراچه داغی، مهدی
۱۲	نادر: تهران	۴۱		۳۲-۳۵-۴۰-۴۶	البرز: تهران	۷	مهدوی دامغانی، فریده	۶	کسروی، احمد
۱۲	ناس: تهران		سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم	۱۵-۱۶-۱۷	امید فردا: تهران	۳۴	میرزاده، محمود	۲۸	کونلیام، سوزان
۱۰-۳۸	نسل تواندیش: تهران	۲۹	انسانی دانشگاهها (سمت): تهران	۴۲	امید فرزانهگان: تهران	۲۰	نجفی زند، جعفر	۵۸	کول، الکس
۲۷-۵۵-۵۶-۵۹	نشر مرکز: تهران	۴۴	سبز آرنک: تهران	۱۹	بعثت: تهران	۱۰	نعمی، محمدحسن	۱-۲-۴۵	کوهی، مژده
۲۶	نشر نی: تهران	۲۰	سخن: تهران	۱۸	به نشر: مشهد	۲۳	نمدچیان، ملیحه	۵۸	کی گیل، هاوارد
۱۴	یسنه: تهران	۹	سماء: تهران	۳۹	پیکان: تهران			۳۲-۳۹	گری، جان

نمایه ناشر

